

**ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA LJUBLJANA**

GOZDNOGOSPODARSKI NAČRT

GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE

PRIMSKOVO

2024 - 2033

Štev.: 04-49/2024

OSNUTEK

VSEBINA

POVZETEK	8
UVOD.....	10
1 SPLOŠNI OPIS GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE.....	12
1.1 OPIS NARAVNIH RAZMER	12
1.1.1 Lega.....	12
1.1.2 Relief.....	13
1.1.3 Podnebne značilnosti	13
1.1.4 Hidrološke razmere	14
1.1.5 Matična podlaga in tla.....	14
1.1.6 Krajinski tipi, gozdnatost.....	14
1.1.7 Vegetacijski oris gospodarske enote.....	15
1.1.8 Živalski svet	17
1.2 POVRŠINA IN LASTNIŠTVO GOZDOV	18
1.3 ODPRTOST GOZDOV S PROMETNICAMI IN RAZMERE ZA PRIDOBIVANJE LESA	19
1.3.1 Odprtost gozdov za spravilo lesa	19
1.3.2 Odprtost gozdov s cestami.....	20
1.4 DRUŽBENO GOSPODARSKE RAZMERE	21
1.5 GOSPODARSKE IN DRUGE DEJAVNOSTI, POVEZANE Z GOZDOM	22
1.5.1 Lovstvo	22
1.5.2 Kmetijstvo.....	22
1.5.3 Poselitev	23
1.5.4 Infrastruktura	23
1.5.5 Druge aktivnosti v prostoru.....	23
1.5.6 Ostale gospodarske dejavnosti	23
1.6 POŽARNO OGROŽENI GOZDOVI	24
1.7 UREDITVENA ČLENITEV GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE	24
1.8 ORGANIZIRANOST JAVNE GOZDARSKE SLUŽBE.....	24
2 PRIKAZ FUNKCIJ GOZDOV	25
2.1 EKOLOŠKE FUNKCIJE	26
2.2 SOCIALNE FUNKCIJE	30
2.3 PROIZVODNE FUNKCIJE.....	32
3 OPIS STANJA GOZDOV	34
3.1 GOSPODARSKE KATEGORIJE GOZDOV	34
3.2 LESNA ZALOGA	35
3.3 PRIRASTEK.....	36
3.4 RAZVOJNE FAZE	37
3.5 TIPI SESTOJEV.....	38
3.6 OHRANJENOST GOZDOV.....	39
3.7 KAKOVOST DREVJA.....	39
3.8 POŠKODOVANOST DREVJA	40
3.9 OBJEDENOST GOZDNEGA MLADJA.....	40
3.10 ODMRLO DREVJE	42
4 ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI.....	43
4.1 KRATEK OPIS ZGODOVINE GOSPODARJENJA Z GOZDOVI V GOZDNOGOSPODARSKI ENOTI	43
4.2 GOSPODARJENJE Z GOZDOVI V PRETEKLEM OBDOBJU VELJAVNOSTI NAČRTA	43
4.2.1 Posek.....	44
4.2.2 Gojitvena in varstvena dela	48
4.2.3 Gradnja gozdnih prometnic	49
4.2.4 Opravljena dela in aktivnosti na krepitvi funkcij gozdov	50
4.2.5 Posegi v gozd in gozdni prostor v obdobju 2014 – 2023	50
4.2.6 Celovita ocena doseganja postavljenih ciljev v obdobju 2014-2023.....	51
5 ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV	53

5.1	RAZVOJ GOZDNIH FONDОВ	53
5.1.1	Površina.....	53
5.1.2	Lesna zaloga, prirastek in možni posek	53
5.2	PRESOJA STANJA IN RAZVOJA GOZDOV V POGLEDU TRAJNOSTI.....	55
5.2.1	Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika debelinske strukture oziroma razmerja razvojnih faz.....	55
5.2.2	Presoja trajnosti z vidika zagotavljanja funkcij gozdov.....	56
6	CILJI, USMERITVE IN UKREPI.....	58
6.1	SPLOŠNI CILJI.....	58
6.2	USMERITVE	59
6.2.1	Splošne usmeritve.....	59
6.2.2	Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov	61
6.2.3	Usmeritve za razvoj življenjskih razmer prosto živečih živali	80
6.2.4	Usmeritve za delo s požarno ogroženimi gozdovi.....	80
6.2.5	Usmeritve za delo s semenskimi objekti	81
6.2.6	Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic	81
6.2.7	Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor	89
6.2.8	Usmeritve za ukrepe na drugih gozdnih zemljiščih	92
6.3	UKREPI	93
6.3.1	Možni posek	93
6.3.2	Potrebna gojitvena in varstvena dela	95
6.3.3	Ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali.....	96
6.3.4	Ukrepi za izboljšanje ostalih funkcij gozdov	97
6.3.5	Graditev gozdnih prometnic	97
7	USMERITVE ZA GOSPODARJENJE S POSAMIČNIM GOZDNIM DREVJEM IN SKUPINAMI GOZDNEGA DREVJA ZUNAJ NASELIJ	98
8	EKONOMSKA PRESOJA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE	100
9	RASTIŠČNOGOJITVENI RAZREDI	102
9.1	UTEMELJITEV OBLIKOVANJA RASTIŠČNOGOJITVENIH RAZREDOV	102
9.2	NAČRT GOSPODARJENJA Z GOZDOVI PO RASTIŠČNOGOJITVENIH RAZREDIH	103
9.2.1	Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012	103
9.2.2	Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje – 11013 (pretežno državni gozdovi).....	110
9.2.3	Rastiščnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje - 12112	117
9.2.4	Rastiščnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje – 12113 (pretežno državni gozdovi)	124
9.2.5	Rastiščnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112.....	131
9.2.6	Rastiščnogojitveni razred: Bukovje z gradnom - 15012.....	137
10	LITERATURA IN VIRI.....	143
11	NAČRT SO IZDELALI	145
12	PRILOGE	146
12.1	PREGLEDNICE V PRILOGAH	146
12.1.1	OBRAZEC E1: Povzetek stanja in ukrepov na ravni gozdnogospodarske enote	146
12.1.2	OBRAZEC E2: Povzetek stanja in ukrepov na ravni rastiščnogojitvenega razreda	149
12.1.3	OBRAZEC E3: Povzetek stanja in ukrepov po lastniških kategorijah	167
12.2	SEZNAM TARIF PO ODSEKIH	172
12.3	SEZNAM PRIRASTNIH NIZOV PO RASTIŠČNOGOJITVENIH RAZREDIH	174
12.4	CENA GOZDNEGA DELA IN CENA LESA PRI IZRAČUNU EKONOMSKE PRESOJE	175
13	PROSTORSKI DEL NAČRTA.....	176
13.1	STANJE IN RAZVOJ GOZDNIH POVRŠIN	176
13.2	VEČFUNKCIONALNA OBMOČJA	176
13.3	INTENZIVNOST GOSPODARJENJA Z GOZDOVI	177
13.4	OBMOČJA GOZDOV S POSEBNIM NAMENOM IN VAROVALNIH GOZDOV	177
13.5	GOZDOVI ZA SANACIJO IN STANJE GOZDOV PO STANDARDIH KAKOVOSTI OKOLJA IN MERILIH OBČUTLJIVOSTI, RANLJIVOSTI ALI OBREMENJENOSTI OKOLJA	178
13.6	OBMOČJA GOZDOV, POMEMBNA ZA OHRANITEV PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI TER ZA OHRANITEV BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI	178
13.6.1	Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali.....	178

13.6.2 Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti po predpisih o ohranjanju narave	178
13.7 VARSTVENA IN OGROŽENA OBMOČJA PO PREDPISIH O VODAH	179
13.8 OBMOČJA GOZDOV, KJER JE DOPUSTNO KRČENJE GOZDA	179
13.9 PREGLED IN ZASNOVA GOZDNE INFRASTRUKTURE TER DRUGIH PROSTORSKIH UREDITEV V GOZDNEM PROSTORU	180
13.9.1 Odprtost gozdov s prometnicami	180
13.9.2 Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami	180
13.9.3 Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami	180

KAZALO PREGLEDNIC

LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah

D-KG: Gozdni fondi po lastniških kategorijah gozdov (v m³)

Preglednica 1/D-KO: Površina gozdov po katastrskih občinah ter lokalnih skupnostih	13
Preglednica 2/D-TK: Tipi krajin v gozdnogospodarski enoti (vir: digitalizacija)	15
Preglednica 3/D-GP: Površina gozdnega prostora in struktura negozdnih površin	15
Preglednica 4/D-GZ: Površina in delež gozdnih rastiščnih tipov v gozdnogospodarski enoti po skupinah rastišč	15
Preglednica 5/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah	18
Preglednica 6/LS: Posestna sestava zasebnih gozdov (s solastniki, vir: indeks gozdnih posestnikov)	18
Preglednica 7/D-LS: Razvoj posestne sestave (vir: indeks gozdnih posestnikov)	18
Preglednica 8/SPR: Spravilne razmere (potencialne vrste spravila)	19
Preglednica 9/D-C: Odprtost gozdov s cestami	20
Preglednica 10 Število prebivalcev po naseljih	21
Preglednica 11/D-LD: Pregled lovišč	22
Preglednica 12/D-F: Površine gozdnega prostora s poudarjenimi funkcijami	25
Preglednica 13/KHT: Jame	27
Preglednica 14/N-PSCI: Natura SAC območja	28
Preglednica 15/KHT: Kvalifikacijske vrste, ki so vezane na gozdne površine znotraj GGE	28
Preglednica 16/KHT: Naravne vrednote – 2. stopnja poudarjenosti funkcije	31
Preglednica 17/KHT: Kulturna dediščina 1. stopnja poudarjenosti	31
Preglednica 18/KHT: Kulturna dediščina 2. stopnja poudarjenosti	31
Preglednica 19/D-KL: Gospodarske kategorije gozdov in njihova struktura po lastniških kategorijah (ha)	34
Preglednica 20/KGR: Glavne gozdne združbe po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih	34
Preglednica 21/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih	35
Preglednica 22/D-LZL: Lesna zaloga gozdov po oblikah lastništva	36
Preglednica 23/D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge	36
Preglednica 24/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih	36
Preglednica 25/D-PL: Letni prirastek po oblikah lastništva	37
Preglednica 26/RF1/P: Površine in značilnosti razvojnih faz	37
Preglednica 27/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst	38
Preglednica 28/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev	38
Preglednica 29/D-DS: Tipi drevesne sestave gozdov	38
Preglednica 30/OHR: Ohranjenost po gospodarskih kategorijah gozdov	39
Preglednica 31/K: Kakovost drevja	39
Preglednica 32/PSD: Poškodovanost drevja	40
Preglednica 33/OM1: Objedenost gozdnega mladja - skupno	41
Preglednica 34/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah	41
Preglednica 35/OD: Odmrlo drevje	42
Preglednica 36/P-GGE: Realizacija poseka v preteklem ureditvenem obdobju (po podatkih iz evidenc in po podatkih iz stalnih vzorčnih ploskev)	44
Preglednica 37/D-PP: Ocena poseka na stalnih vzorčnih ploskvah in primerjava z evidenco	44
Preglednica 38: Primerjava realizacije poseka po lastniških kategorijah in SVP	44
Preglednica 39/D-PGR: Realizacija poseka po rastiščnogojitvenih razredih v obdobju 2014-2023	45
Preglednica 40/VP: Posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah	46
Preglednica 41/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst	47
Preglednica 42/PDR: Posek po debelinskih razredih	47
Preglednica 43/OGDL/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah in skupno	48
Preglednica 44/D-KRC: Krčitve gozdov v obdobju 2014 do 2023 po namenu	50
Preglednica 45/D-GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024	53

Preglednica 46/GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	53
Preglednica 47/GFX: Indeksi razvoja lesne zaloge, prirastka in možnega poseka (v %)	54
Preglednica 48/D-KON: Kontrolni izračun lesne zaloge po lastniških kategorijah	54
Preglednica 49/D-SM: Delež razvojnih faz v GGE in primerjava z modelnim stanjem	55
Preglednica 50/KHT: Konkretna varstvena usmeritve za naravne vrednote	74
Preglednica 51/MPVP: Možni posek po vrstah poseka in lastništvu	93
Preglednica 52/NGDL: Načrtovana gojitvena dela po lastniških kategorijah	95
Preglednica 53/D-FU: Predlagani ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali	96
Preglednica 54/EP1: Prikaz prihodka od lesa	100
Preglednica 55/EP2: Pregled ekonomike gospodarjenja v gozdnogospodarski enoti	100
Preglednica 56/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR	103
Preglednica 57/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	104
Preglednica 58/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	104
Preglednica 59/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah	104
Preglednica 60/K: Kakovost drevja	105
Preglednica 61/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	105
Preglednica 62/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024	106
Preglednica 63/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	106
Preglednica 64/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	108
Preglednica 65/MPVP: Možni posek po vrstah poseka	109
Preglednica 66/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	109
Preglednica 68/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR	110
Preglednica 69/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	110
Preglednica 70/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	111
Preglednica 71/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah	111
Preglednica 72/K: Kakovost drevja	112
Preglednica 73/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	112
Preglednica 74/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024	113
Preglednica 75/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	113
Preglednica 76/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem	113
Preglednica 77/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	115
Preglednica 78/MPVP: Možni posek po vrstah poseka	115
Preglednica 79/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	116
Preglednica 80/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR	117
Preglednica 81/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	118
Preglednica 82/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	118
Preglednica 83/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah	118
Preglednica 84/K: Kakovost drevja	119
Preglednica 85/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	120
Preglednica 86/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024	120
Preglednica 87/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	120
Preglednica 88/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem	120
Preglednica 89/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	122
Preglednica 90/MPVP: Možni posek po vrstah poseka	122
Preglednica 91/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	123
Preglednica 92/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR	124
Preglednica 93/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	124
Preglednica 94/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	125
Preglednica 95/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah	125
Preglednica 96/K: Kakovost drevja	125
Preglednica 97/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	126
Preglednica 98/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024	126
Preglednica 99/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	127
Preglednica 100/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem	127
Preglednica 101/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	129
Preglednica 102/MPVP: Možni posek po vrstah poseka	129
Preglednica 103/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	130
Preglednica 104/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR	131
Preglednica 105/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	131
Preglednica 106/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	132
Preglednica 107/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah	132
Preglednica 108/K: Kakovost drevja	132
Preglednica 109/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	133

Preglednica 110/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024.....	133
Preglednica 111/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	133
Preglednica 112/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem	134
Preglednica 113/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	135
Preglednica 114/MPVP: Možni posek po vrstah poseka.....	136
Preglednica 115/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	136
Preglednica 116/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR.....	137
Preglednica 117/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek	137
Preglednica 118/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst	138
Preglednica 119/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah.....	138
Preglednica 120/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR	139
Preglednica 121/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024.....	139
Preglednica 122/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024	139
Preglednica 123/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem	140
Preglednica 124/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka	141
Preglednica 125/MPVP: Možni posek po vrstah poseka.....	142
Preglednica 126/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela	142
Preglednica 127: Stanje in razvoj gozdnih površin.....	176
Preglednica 128: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje.....	176
Preglednica 129: Območja gozdov glede na intenzivnost gospodarjenja z gozdovi.	177
Preglednica 125: Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali.....	178
Preglednica 132: Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti.....	178
Preglednica 133: Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda	179

PREGLEDNICE V PRILOGAH

Obrazec E1: LP, GF1, RF1, ZNS, LZ1, LZ1/VNG, PR1, PR1/VNG, EVP, EVGD

Obrazec E2: LP, LZ1, PR1, OHR, OD, RF1, D-POM, K, PSD,D-PGR,PDV,PDR, EVP, EVGD

Obrazec E3: KG, RF2, DV, LZ2, EVP, EVGD

GRAFIKONI

Grafikon 1: Primerjava objedenosti med popisi, izvedenimi v letih 2010, 2014, 2017 in 2020	42
Grafikon 2: Pregled poseka po letih ureditvenega obdobja.....	47
Grafikon 3: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	56
Grafikon 4: Delež posameznih rastiščnogojitvenih razredov v gozdovih GGE Primskovo	102
Grafikon 5: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	107
Grafikon 6: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	114
Grafikon 7: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	121
Grafikon 8: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	127
Grafikon 9: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah.....	134
Grafikon 10: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah	140

KARTE

Karta 1: Lega gozdnogospodarske enote

Karta 2: Karta tipov drevesne sestave gozdov

Karta 3: Karta rastišč

Karta 4: Karta kategorij gozdov

Karta 5: Karta rastiščnogojitvenih razredov

Karta 6: Karta habitatov, biotopov in ogroženosti vrst

Karta 7: Karta funkcij gozdov

Karta 8: Karta ukrepov

Karta 9: Karta načrtovanih gojitvenih in varstvenih del

Karta 10: Karta območij gozdov za poenostavljeno izbiro drevja za posek (teh območij v GGE nismo določili, zato te karte nismo izdelali)

Karta 11: Karta cestnega omrežja in površin potencialno najugodnejših načinov spravila

Karta 12: Karta požarne ogroženosti gozdov

POVZETEK

Površina gozdov po lastniških kategorijah – LP

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	2.531,13	691,80	3,60	3.226,53
Delež (%)	78,5	21,4	0,1	100,0

Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah in lastniških kategorijah gozdov – D – KG

Lastništvo Gospodarske kategorije gozdov	Površina ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha/leto			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
Skupaj GGE											
Večnamenski gozdovi	3.226,53	59,9	223,4	283,3	1,16	4,56	5,72	21,7	23,7	23,3	115,0
Skupaj vsi gozdovi	3.226,53	59,9	223,4	283,3	1,16	4,56	5,72	21,7	23,7	23,3	115,0
Zasebni gozdovi											
Večnamenski gozdovi	2.531,13	56,1	233,3	289,4	1,05	4,73	5,78	22,6	24,4	24,1	121,0
Skupaj vsi gozdovi	2.531,13	56,1	233,3	289,4	1,05	4,73	5,78	22,6	24,4	24,1	121,0
Državni gozdovi											
Večnamenski gozdovi	691,80	73,9	187,2	261,1	1,57	3,94	5,51	19,2	20,7	20,3	96,0
Skupaj vsi gozdovi	691,80	73,9	187,2	261,1	1,57	3,94	5,51	19,2	20,7	20,3	96,0
Gozdovi lokalnih skupnosti											
Večnamenski gozdovi	3,60	31,4	256,9	288,3	0,64	6,30	6,94	16,8	17,9	17,8	74,1
Skupaj vsi gozdovi	3,60	31,4	256,9	288,3	0,64	6,30	6,94	16,8	17,9	17,8	74,0

GGE Primskovo leži na vzhodni meji GGO Ljubljana in obenem v osrednjem delu Slovenije

Nahaja se v treh občinah. Največji, to je osrednji del, leži v občini Šmartno pri Litiji, manjši, severovzhodni del, v občini Litija, ter najmanjši, to je jugozahodni del, v občini Ivančna Gorica.

Celotna površina enote meri 4.745,79 ha. Od tega je 3.226,53 ha gozdov in 1.519,26 ha negozdnih površin, kar pomeni 68 % gozdnatost.

V GGE Primskovo so na vsaj relativno majhni površini poudarjene vse funkcije gozdov razen raziskovalne in lovnogospodarske. Glede na površino, kjer so funkcije poudarjene na 1. stopnji, je najpomembnejša lesnoproizvodna funkcija, saj so takšni vsi gozdovi.

Če gledamo le 1. stopnjo poudarjenosti, med ekološkimi funkcijami izstopata funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, med socialnimi funkcijami pa rekreacijska funkcija in funkcija varovanja kulturne dediščine. Večjo površino z 2. stopnjo poudarjenosti ima hidrološka funkcija.

Po Uredbi o posebnih varstvenih območjih sta v GGE Primskovo dve območji Natura 2000 (obe SAC). To sta SI3000181 Kum in SI3000184 Zgornja Jablanica, katerih skupna površina v gozdnem prostoru je 10,35 ha. V enoti sta tudi dve ekološko pomembni območji (EPO), 14800 Kum in 37300 Zgornja Jablanica, ki se prekrivata z istoimenskima Natura 2000 območjema.

Prevladujejo zasebni gozdovi, katerih je kar 78,5 %. V lasti države je 691,80 ha, kar pomeni 21,4 % gozdov. Večina slednjih je na severovzhodnem delu GGE, največ v k. o. Polšnik in Moravče, manj v k. o. Liberga in k. o. Velika Goba. V občinski lasti je le 3,60 ha gozda (0,1 %).

Vsi gozdovi sodijo v kategorijo večnamenskih gozdov. V tej enoti ni razglašanih varovalnih gozdov ali gozdov s posebnim namenom.

Izločenih je šest rastiščnogojitvenih razredov (RGR). To so: 11012 - Podgorsko bukovje (550,27 ha), 11013 - Podgorsko bukovje (pretežno državni gozdovi) (327,42 ha), 12112 - Kisloljubno bukovje (1.343,63 ha), 12113 - Kisloljubno bukovje (pretežno državni gozdovi) (286,96 ha), 14112 - Toploljubno bukovje (257,95 ha) in 15012 - Bukovje z gradnom (460,30 ha).

Povprečna lesna zaloga meri 283,3 m³/ha. V njej je 21 % iglavcev in 79 % listavcev. Največ je bukve in sicer skoraj 54 %. Sledijo ji smreka in graden (oba po 15 %), rdeči bor (5 %), kostanj in gorski javor (oba po 3 %) ter beli gaber (2 %). Deleži ostalih drevesnih vrst so manjši. Letni prirastek meri 5,72 m³/ha.

Največ sestojev, to je 45 %, je v fazi debeljaka. Sledijo drogovnjaki, katerih je 27 %. Sestojev v obnovi je 22 %. Najmanj je mladovij, katerih delež je 6 %. Razmerje razvojnih faz je porušeno, saj močno primanjkuje mladovij, delno pa tudi drogovnjakov. Preveč je debeljakov in sestojev v obnovi.

Poleg žledoloma v letu 2014 so GGE Primskovo v preteklem desetletju prizadele še druge ujme, sicer v manjšem obsegu, so pa z vsemi povezane posledične prenamnožitve smrekovih podlubnikov, zato so bile vseskozi potrebne sanacije. Najobširnejše so bile v sestojih z večjim deležem smreke, še posebej v obeh RGR, v katerih so pretežno državni gozdovi (11013 - Podgorsko bukovje in 12113 - Kisloljubno bukovje). Vse to se močno odraža na stanju gozdov in posledično na načrtovanemu gospodarjenju.

Posek

Za enoto se načrtuje najvišji možni posek v višini 213.077 m³ (6,6 m³/ha/leto), kar pomeni 23 % lesne zaloge oziroma 115 % prirastka. 54 % poseka predstavlja pomladitveni posek, 44 % redčenja, 2 % pa posek oslabelega drevja in sanitarni posek.

Za zasebne gozdove se najvišji možni posek načrtuje v višini 176.294 m³ (7,0 m³/ha/leto), kar pomeni 24 % lesne zaloge oziroma 121 % prirastka, za državne pa 36.598 m³ (5,3 m³/ha/leto), kar pomeni 20 % lesne zaloge oziroma 96 % prirastka.

Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Priprava tal	ha	1,75	1,39	0,00	3,14
Sadnja	ha	1,75	1,39	0,00	3,14
Obžetev	ha	16,92	4,17	0,00	21,09
Nega mladja	ha	10,02	32,76	0,00	42,78
Nega gošče	ha	30,36	102,81	0,00	133,17
Nega letvenjaka	ha	15,13	52,96	0,00	68,09
Nega drogovnjaka	ha	11,25	10,66	0,00	21,91

Za prihodnje desetletje se načrtuje gojitvena dela na 293 ha (sem so vštete ponovitve). Od teh naj bi bila večina (287 ha) namenjena negi. Na 6 ha se bo delalo za obnovo gozdov (priprava tal ter sadnja). Najobsežnejši bosta nega gošče (133 ha) in nega letvenjaka (68 ha).

Načrtovana nega je povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

UVOD

Gozdnogospodarski načrt (GGN) gozdnogospodarske enote (GGE) Primskovo za obdobje veljavnosti 2024-2033 je tretji načrt te enote. Prvi je bil izdelan za obdobje 2004-2013. Pred tem GGE Primskovo pod tem imenom še ni obstajala, nato pa je nastala iz združenih delov GGE Gabrovka in GGE Litija-stabilna (za slednji GGE so bili do takrat izdelani že po trije GGN).

Pravna podlaga za izdelavo načrta so Zakon o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS, 77/16 in 78/23 – ZUNPEOVE), Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/10 in sprememba pravilnika (Ur. l. RS, št. 200/20)). Načrt je izdelan v skladu s Priročnikom za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012, ter v skladu z Navodili za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030 (ZGS, Ljubljana 2021), po katerih se posodablja tudi podatke o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN gozdnogospodarskih enot.

Načrt obravnava vse gozdove ne glede na lastništvo. Obsega naslednje tematske sklope: splošni opis gozdnogospodarske enote, opis funkcij gozdov, opis stanja gozdov, analizo preteklega gospodarjenja, načrtovane cilje, usmeritve in ukrepe, ekonomsko presojo ter usmeritve za gospodarjenje s posamičnim gozdnim drevjem. Opisani so tudi stanje ter cilji, usmeritve in ukrepi po rastiščnogojitvenih razredih.

Pri izdelavi načrta smo upoštevali Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Primskovo (2024-2033), katere je pripravil Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Ljubljana, in so bile usklajene v sodelovanju med Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana, in Krajevno enoto Litija, pod katero spada GGE Primskovo.

Naravovarstvene smernice smo pri izdelavi načrta upoštevali tako, da smo prevzeli prejeta zavarovana območja, naravne vrednote, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja Natura 2000. Pri tem smo upoštevali varstvene režime, varstvene usmeritve in priporočila za ohranjanje biotske raznovrstnosti izven varovanih območij pri obravnavi funkcij gozdov, ciljev, usmeritev in ukrepov ter še posebej v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov. Vse to smo upoštevali pri načrtovanju gospodarjenja z gozdovi.

Natura 2000

V enoti sta dve območji Natura 2000, za kateri je GGN GGE Primskovo tudi načrt prilagojene rabe naravnih dobrin za območja Nature 2000. To sta SI3000181 Kum in SI3000184 Zgornja Jablanica.

Ekološko pomembni območji (EPO)

V GGE sta dve ekološko pomembni območji. To sta 14800 Kum in 37300 Zgornja Jablanica.

Okrajšave, ki se pojavljajo v tekstu, so:

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

EPO – Ekološko pomembno območje

EŠD – evidenčna številka objektov kulturne dediščine

GGE – gozdnogospodarska enota

GGN – gozdnogospodarski načrt

GGO – gozdnogospodarsko območje

GZ – Gradbeni zakon

ID – identifikacijska številka

k. o. – katastrska občina

KD – kulturna dediščina

KE – krajevna enota

KP – Krajinski park

LD – lovška družina

LUO – lovsko upravljavsko območje

LZ – lesna zaloga

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Natura 2000 – posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

n. v. – nadmorska višina

NV – naravna vrednota

NVDP / NVLP - naravna vrednota državnega pomena / naravna vrednota lokalnega pomena

OE – območna enota

PE – popisna enota

POO – posebno ohranitveno območje

PR – prirastek

PSR – proizvodna sposobnost rastišča

PVO – Posebno varstveno območja

RGR – rastiščnogojitveni razred

RS – Republika Slovenija

SAC – Special Areas of Conservation, posebno varstveno območje (območje Natura 2000, opredeljeno na podlagi evropske Direktive o habitatih)

SiDG – Slovenski državni gozdovi d. o. o.

SKZG – Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov

SVP – stalne vzorčne ploskve

Ur. l. RS – Uradni list Republike Slovenije

VVO – vodovarstveno območje

ZGS – Zavod za gozdove Slovenije

ZOG – Zakon o gozdovih

ZON – Zakon o ohranjanju narave

ZRSVN – Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

ZVKDS – Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

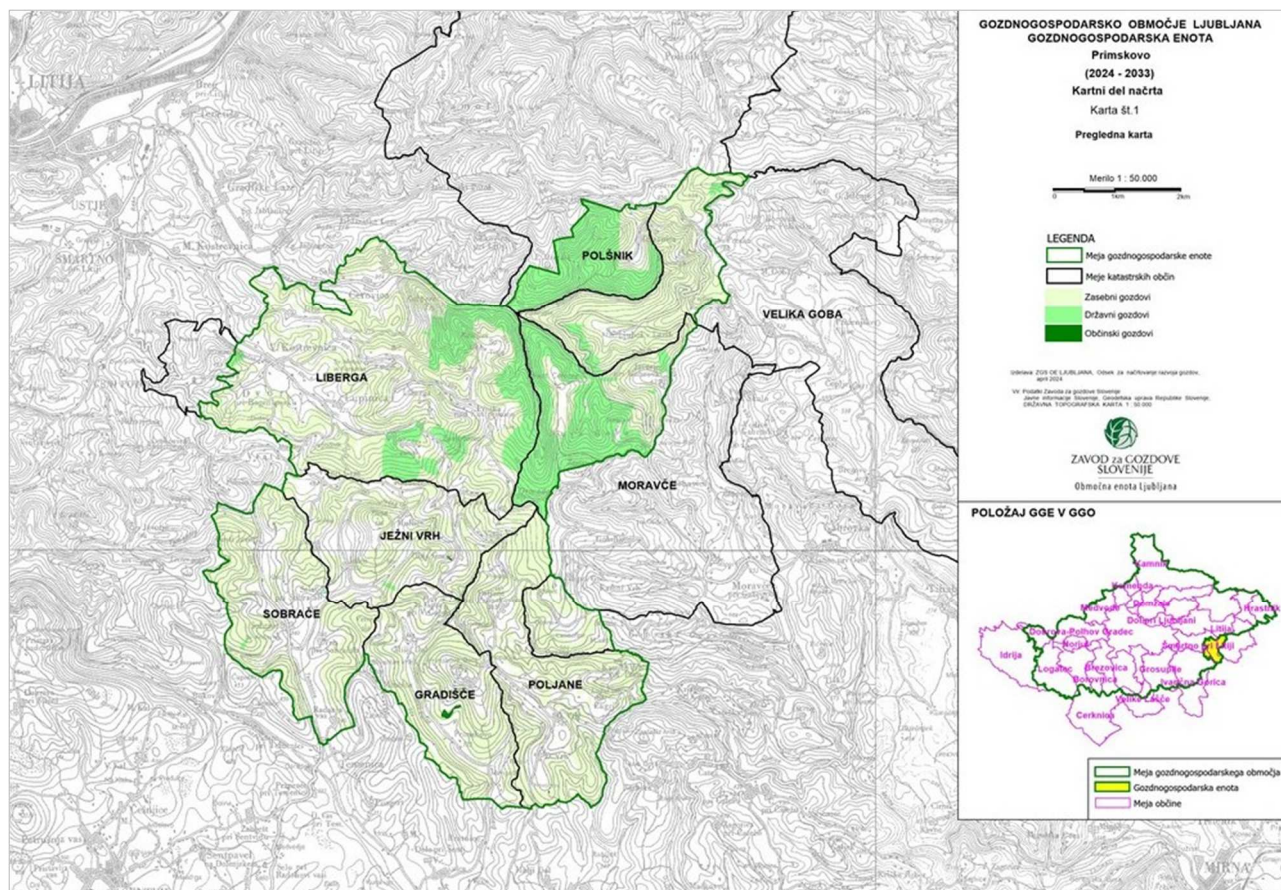
ZV-1 – Zakon o vodah

1 SPLOŠNI OPIS GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE

1.1 Opis naravnih razmer

1.1.1 Lega

Karta 1: Pregledna karta GGE Primskovo

GGE Primskovo leži v osrednjem delu Slovenije, na vzhodni meji GGO Ljubljana. Obdajajo jo štiri GGE: na severu Polšnik, na vzhodu Dole (v GGO Brežice), na jugu Trebnje II (v GGO Novo mesto), na jugozahodu Ivančna Gorica, na severozahodu pa Litija – Šmartno.

Predstavlja jugovzhodni del KE Litija. GGE Litija – Šmartno in Polšnik prav tako sodita pod KE Litija, Ivančna Gorica pod KE Škofljica, Dole pod KE Radeče-Mokronog, Trebnje II pa pod KE Trebnje.

GGE obsega osem katastrskih občin. Največja je k. o. Liberga, ki leži na severozahodnem delu. Po velikosti ji sledijo k. o. Poljane (na jugovzhodu), k. o. Sobrač (na vzhodu), k. o. Moravče (na zahodu), Ježni vrh (v sredini), k. o. Gradišče (na jugu) in k. o. Velika Goba (na severovzhodu). Z najmanjšo površino je v GGE prisotna k. o. Polšnik (na severu), ki skupaj s k. o. Velika Goba, Moravče in Liberga sega čez mejo enote. K.o. Poljane, Gradišče, Sobrač in Ježni vrh v enoti ležijo v celoti.

Enota se nahaja v treh občinah. Največji, to je osrednji del, leži v občini Šmartno pri Litiji (k. o. Liberga, Ježni vrh, Gradišče in Poljane). V občini Litija so k. o. Polšnik, Velika Goba in Moravče, pod občino Ivančna Gorica pa sodi najmanjši del, to je k. o. Sobrač.

Največjo gozdnatost ima k. o. Polšnik (92 %), najmanjšo pa k. o. Ježni vrh (52 %). Vmes so: Velika Goba (88 %), Moravče (84 %), Poljane (66 %), Liberga (65 %), Gradišče (62 %) in Sobrač (60 %).

Pregledna karta v merilu 1 : 50.000 je prikazana v kartnem delu gozdnogospodarskega načrta (Karta št.1: Pregledna karta).

Preglednica 1/D-KO: Površina gozdov po katastrskih občinah ter lokalnih skupnostih

Občina	Šifra k. o.	Katastrska občina	Pov. k. o. v GGE (ha)	Pov. gozda k. o. v GGE (ha)	Opomba
Ivančna Gorica			573,78	342,65	
	1806	Sobrače (C)	573,78	342,65	
Litija			1.167,08	1.013,90	
	1840	Polšnik (P)	239,86	220,17	del
	1841	Velika Goba (G)	403,01	353,14	del
	1845	Moravče (F)	524,21	440,59	del
Šmartno pri Litiji			3.004,93	1.869,98	
	1846	Liberga (E)	1.394,95	901,60	del
	1850	Ježni vrh (D)	518,59	267,65	
	1851	Gradišče (B)	479,52	297,43	
	1852	Poljane (A)	611,87	403,30	
		Skupaj	4.745,79	3.226,53	

Opomba: Če gozdnogospodarska enota ne zajema cele k. o., se pod opombo vpiše, da gre za del, v stolpcu »Pov. K. o. v GGE« pa površino k. o. (gozd in negozd skupaj), ki leži v gozdnogospodarski enoti

1.1.2 Relief

Enota se razprostira po gričevju med Temenico na južnem delu in Mamoljem na severu. Je del Posavskega hribovja. Obenem gre za skrajni severni del dolenskega krasi. Večina leži med 400 in 600 m n. v.. Najnižje je Velika Kostrevnica (298 m n. v.), najvišje pa Zglavnica na severovzhodnem delu enote (713 m n. v.).

Prevladujejo strmejša pobočja, razbrazdana s številnimi jarki, tako rekoč gre za hribočke in doline. Nakloni so večji na severnem delu enote in se gibljejo med 20° in 30°, na južnem, dolenskem delu enote, pa so pobočja nekoliko bolj položna. Skalnatosti in kamnitosti praktično ni.

1.1.3 Podnebne značilnosti

GGE Primskovo leži v območju vlažnega celinskega podnebja osrednje Slovenije, za katerega je značilno, da so povprečne oktobrske temperature višje od aprilskih ter da gre za subkontinentalni padavinski režim.

Vsa enota sodi v preddinarski fitoklimatski tip. Glede na nadmorsko višino ločimo kolinski pas, ki sega do 350 m n. m., višje ležeči predeli pa so v tako imenovanem submontanskem pasu. Pasova se razlikujeta v temperaturah, dolžini vegetacijske dobe in številu meglenih dni.

Edina meteorološka postaja v enoti je padavinska postaja Sevno, ki leži na jugovzhodu GGE na 500 m n. v.. Podatki s te postaje so dostopni za referenčno obdobje 2014 – 2018.

Povprečna letna količina padavin je 1.268 mm. V preteklem desetletju jih je bilo največ v letu 2014 (1.585 mm), najmanj pa v letu 2015 (1.082 mm).

Maksimalna višina snega je bila v letu 2018 (50 cm), minimalna v letu 2016 (20 cm). Največ dni z viharim vetrom je bilo v letu 2015 (4), v letih 2014 in 2018 pa jih ni bilo. Največ dni z nevihto je bilo v letu 2014 (36), najmanj pa v letu 2015 (12). Največ dni s snežno odejo je bilo v 2018 (45), najmanj v 2016 (20). Največ meglenih dni je bilo v letu 2014 (35), najmanj pa v letu 2016 (20).

Najbližja klimatološka postaja, ki meri tudi temperature, je v Grosupljem. Sledeči podatki so za referenčno obdobje 2014 – 2023. Srednje letne temperature so se gibale med 10,6 °C in 11,9 °C, povprečje je bilo 11,2 °C. Najtoplejše leto je bilo 2022 s povprečno temperaturo 11,8 °C, najhladnejša pa sta bila 2016 in 2021 s temperaturo 10,6 °C.

Povprečno je bilo v letu 7 ledenih dni, ko se je temperatura spustila pod 0 °C. Največ jih je bilo v letu 2017 (21) in najmanj v letih 2022 in 2023, ko je bil takšen le po en dan. V povprečju je bilo letno tudi 32 tako imenovanih vročih dni, ko se je temperatura povzpela do ali nad 30 °C. Najbolj vroče je bilo v letih 2017 in 2022, ko je bilo takšnih dni po 43, najmanj pa v letu 2014, ko jih je bilo 13.

Glede na povprečno letno temperaturo v prejšnjem obdobju (od 2004 do 2013), ki je merila 9 °C, ugotavljamo, da se je v zadnjem desetletju bistveno zvišala, za dobri 2 °C. To kaže na trend

segrevanja ozračja in posledično ekstremnih klimatskih dogodkov. Le-ti se posredno kot tudi neposredno odražajo na rasti in razvoju gozdov. Slabšajo se razmere za posamezne drevesne vrste (npr. smreko) in za ostale rastlinske in živalske vrste ter glive. Slabšajo pa se tudi razmere v različnih habitatih (najbolj tiste, ki so vezani na vodo). To v bodoče pomeni dejavno prilagajanje vseh deležnikov na aktualne vremenske spremembe.

1.1.4 Hidrološke razmere

V GGE Primskovo ni rek, so pa številni manjši vodotoki. Skoraj po vsakem jarku teče studenec, ki se običajno tudi v sušni periodi ne posuši. Mnogi vodotoki so kratki, imajo strm padec in zato hudourniški značaj.

Več studencev se izliva v večje potoke. Med slednjimi so Kostrevniški potok, Reka, Bezgovica, Lipjak, Suhi potok, Mišji potok, Temenica in Ješka. Potoki severnega dela enote se združijo v Kostrevniški potok in Reko, ki se pri Litiji izliva v Savo. Potoki na južnem delu enote se izlivajo v Temenico, ki pri Trebnjem ponikne.

V bližini Cerovice leži ob sotočju treh potokov (ob gostilni Pustov mlin) manjša stoječa voda, to je Mlinsko jezero.

1.1.5 Matična podlaga in tla

Matična podlaga

Podlaga so tako kisle silikatne kot tudi bazične karbonatne kamnine. Prevladujejo kisle (70 %). To so večinoma skrilavci in peščenjaki. Bazične kamnine predstavljajo triasni dolomiti, razmeroma malo je apnencev.

Na severnem delu okoli Kostrevnice in Liberge se menjavajo kisle in bazične podlage. Med njimi so dolomit (zgornja ladinska stopnja), peščenjak, meljevec, skrilavec in konglomerat, po dolini Kostrevniškega potoka pa prod. Na severovzhodnem delu, to je v okolici Ljubeža v Lazih in severno od njega, prevladuje kremenov peščenjak. V sredini enote, to je okoli Vinjega vrha in Oble Gorice, se menjavajo kremenov peščenjak, peščenjak, meljevec, skrilavec, rdeč peščenjak, argilit, alevrolit in dolomit (zgornja ladinska stopnja). Okrog Mišjega dola prevladuje bel zrnat dolomit z vložki apnenca. Slednji prevladuje tudi na južnem delu okrog Primskovega in Sobrač, pri čemer se mu pridružuje pasast dolomit.

Tla

Na silikatni podlagi so kislila do ekstremno kislila, navadno labilna, različno globoka tla. To so opodzoljena kislila rjava tla in rjava koluvijska tla.

Na dolomitni podlagi srečamo rendzine, le redko se razvijejo rjava pokarbonatna tla. Zaradi premočnega poseganja v sestoje in steljarjenja so predvsem na grebenih in južnih pobočjih tla degradirana. Sem sodijo tudi pobočja, kjer so bili nekdanji vinogradi, opuščene pa je zarasel gozd. Tam so najbolj kislila, revna, fiziološko plitva, nestabilna, opodzoljena tla.

1.1.6 Krajinski tipi, gozdnatost

Celotna površina GGE Primskovo meri 4.745,79 ha. Površina gozdnega prostora je 3.287,98 ha. Ta poleg gozda zajema tudi negozdna zemljišča, ki so z gozdom funkcionalno povezana in skupaj z njim zagotavljajo uresničevanje funkcij gozdov. V GGE je skupaj 61,45 ha takih površin. Med druga gozdna zemljišča štejejo površine pod daljnovodi (18,26 ha) in drugimi infrastrukturnimi objekti (18,72 ha). Negozdna zemljišča v gozdnem prostoru v obravnavani GGE predstavljajo tudi senožeti in lazi ter obore.

V gozdnem prostoru se zarašča 16,51 ha površin. Te so na robu gozda ali pa znotraj gozda. Zaraščajočih površin, ki so izven gozdnega prostora, je skupaj za 1,38 ha.

Gozd pokriva 3.226,53 ha. Gozdnatost GGE je 68 %.

V GGE je prisoten en sam tip krajin in sicer je to gozdnata krajina. Zanja velja, da v njej prekriva gozd od 40 % do 85 % površine in se mozaično prepleta z drugimi, pretežno kmetijskimi rabami tal.

Preglednica 2/D-TK: Tipi krajin v gozdnogospodarski enoti (vir: digitalizacija)

Vrsta krajine	Površina gozda (ha)	Celotna površina (ha)	Gozdnatost (%)	Delež gozda (%)
Gozdnata	3.226,53	4.745,79	67,99	100
Skupaj	3.226,53	4.745,79	67,99	100

Preglednica 3/D-GP: Površina gozdnega prostora in struktura negozdnih površin

	Površina (ha)	Delež (%)
Površina gozdnogospodarske enote	4.745,79	100
Gozd	3.226,53	67,99
Druga gozdna zemljišča		
- daljnovodi	18,26	0,39
- obore	2,04	0,04
Gozdni prostor	3.287,98	69,28
- senožeti in lazi (ekstenzivna paša)	5,92	0,12
- zaraščajoče površine	16,51	0,35
- infrastrukturni objekti	18,72	0,39
Negozdni prostor	1.457,81	30,72
- zaraščajoče površine	1,38	0,03

Opomba: Površine so ugotovljene z digitalizacijo kartnih prikazov.

1.1.7 Vegetacijski oris gospodarske enote

Preglednica 4/D-GZ: Površina in delež gozdnih rastiščnih tipov v gozdnogospodarski enoti po skupinah rastišč

Šifra	Skupina gozdnih rastišč/rastiščni tip	Površina (ha)	Delež (%)
23	gradnova-belogabrovja na karbonatnih in mešanih kamninah	24,00	0,7
541	Predinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	24,00	0,7
24	gradnova-belogabrovja in hrastovja na silikatnih kamninah	10,52	0,3
711	Kisloljubno gradnovo belogabrovje	10,52	0,3
25	podgorska bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah	1.126,20	34,9
551	Predinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	764,95	23,7
554	Gradnovo bukovje na izpranih tleh	361,25	11,2
26	podgorska bukovja na silikatnih kamninah	1.543,72	47,9
731	Kisloljubno gradnovo bukovje	77,96	2,4
751	Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	1.465,76	45,5
27	gorska, zgornjegorska in subalpinska bukovja na karbonatnih in mešani	99,41	3,1
581	Osojno bukovje s kresničevjem	99,41	3,1
30	javorovja, velikojesenovja in lipovja	2,25	0,1
761	Javorovje s praprotmi	2,25	0,1
31	toploljubna bukovja	379,78	11,8
591	Predinarsko-dinarsko in predpanonsko toplotoljubno bukovje	379,78	11,8
33	kisloljubna rdečeborovja	3,20	0,1
741	Kisloljubno rdečeborovje	3,20	0,1
34	bazoljubna rdečeborovja in črnboborovja	0,84	0,0
621	Predalpsko-dinarsko bazoljubno rdečeborovje	0,84	0,0
36	jelovja in smrekovja na silikatnih kamninah	36,61	1,1
771	Jelovje s praprotmi	32,39	1,0
772	Jelovje s trikrpim bičnikom	4,22	0,1
	Skupaj	3.226,53	100,0

V nadaljevanju so opisani štirje rastiščni tipi, ki v enoti pokrivajo največje površine.

Kisloljubno bukovje z rebrenjačo (1.465,76 ha)

Ta rastiščni tip najdemo na blago do zmerno nagnjenih pobočjih v vseh višinskih pasovih GGE Primskovo, kjer so se na kisli matični podlagi (glinasti skrilačci, peščenjaki, peski) razvila visoko produktivna globoka kisljava tla s prhnino.

V gozdovih primarne sestave popolnoma prevladuje bukev. Primes gradna, bora, kostanja in predvsem smreke je odvisna od stopnje antropogenega vpliva. Zeliščna vegetacija je borna po številu rastlinskih vrst, vendar pa v presvetlitvah doseže veliko pokrovnost. Sestavljajo jo: borovnica (*Vaccinium myrtillus*), vijugasta masnica (*Deschampsia f.*), rebrenjača (*Blechnum spicant*), gozdna škržolica (*Hieracium sylvaticum*). Značilna je prisotnost kisloljubnih mahov: *Bazzania trilobata*, *Leucobryum glaucum*, *Polytrichum attenuatum*, *Dicranum scoparium*.

Produksijska sposobnost rastišč je 7,0 m³/ha.

Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (764,95 ha)

Pojavlja se v podgorskem pasu na karbonatni matični podlagi, na podlagi dolomita in dolomitiziranega apnenca, kjer so nagibi zmerni in na vseh ekspozicijah. Na teh rastiščih so se razvile rendzine in rjava pokarbonatna tla.

V drevesnem sloju prevladuje bukev. Posamično so ji primešani smreka, gorski javor in graden. Na izpostavljenih mestih je primešan rdeči bor, v nižjih predelih beli gaber, v vrtačastem svetu z višjo zračno vlažnostjo pa tudi jelka. Gozdno združbo odlikuje bogato razvit grmovni sloj: enovrati glog (*Crataegus monogyna*), trdoleska (*Euonymus verrucosus*), gozdni šipek (*Rosa arvensis*), dobrovita (*Viburnum lantana*), rumeni dren (*Cornus mas*). Značilnice zeliščnega sloja so: tevje (*Hacquetia epipactis*), svinjska laknica (*Aposeris foetida*), kopitnik (*Asarum europaeum*), črni teloh (*Helleborus niger*), trobentica (*Primula acaulis*).

Produksijska sposobnost rastišč je 8,2 m³/ha.

Preddinarsko-dinarsko in predpanonsko toploljubno bukovje (379,78 ha)

Pojavlja se na prisojnih legah, na strmih pobočjih, mestoma tudi po grebenih v hladnejših legah. Geološka podlaga je dolomit, ponekod s primesjo roženca in laporovca, mestoma pa je podlaga apnena. Tla so rendzina, mestoma s surovim humusom. So plitva do srednje globoka, rahla, ilovnata, z majhno do srednjo produkcijsko sposobnostjo in občutljiva za delovanje erozije. Ta gozdni rastiščni tip ima polvarovalni, mestoma celo varovalni značaj.

V drevesnem sloju so bukvi primešane toploljubne drevesne vrste kot so črni gaber, mali jesen in graden, v stadialnih oblikah tudi rdeči bor. Bogat grmovni in zeliščni sloj poleg mezofilnih vrst sestavljajo tudi bazofilno toplojubne vrste. V grmovni plasti so pogosti bradavičasta trdoleska (*Euonymus verrucosa*), rumeni dren (*Cornus mas*), čistilna krhlika (*Rhamnus cathartica*) in gozdni šipek (*Rosa arvensis*), v zeliščni plasti pa bleda naglavka (*Cephalanthera alba*), rdeča naglavka (*Cephalanthera rubra*), ozkolistna naglavka (*Cephalanthera ensifolia*), medenika (*Melittis melissophyllum*), koprivasta zvončica (*Campanula trachelium*), trobentica (*Primula vulgaris*), ciklama (*Cyclamen europaeum*) in trpežni golšec (*Mercurialis perennis*).

Produksijska sposobnost rastišč je 6,4 m³/ha.

Gradново bukovje na izpranih tleh (361,25 ha)

Nahaja se na valovitem vrtačastem reliefu na apnenčastem substratu s hladnejšo mezoklimo, v sicer toplejšem okolju nižjih leg (270 - 600 m n. v.). Tla so evtrična rjava tla in so izprana, srednje globoka do globoka.

Rastlinski sestav ima zaradi izpranih tal bolj mezofilen in nevtrofilen značaj. Glavna graditeljica teh gozdov je bukev. Mestoma so ji primešani graden, cer, gorski javor, češnja, maklen, brek in beli gaber. Pogosto je gospodarsko vnešena smreka, mestoma celo v obliki monokultur.

Najpomembnejše značilnice za zeliščno plast so: dolgolistna naglavka (*Cephalanthera longifolia*), velecvetni šetraj (*Calamintha grandiflora*), alpski vimček (*Epimedium alpinum*).

Produksijska sposobnost rastišč je 8,8 m³/ha.

Vrednosti produkcijske sposobnosti rastišč so povzete po monografiji Gozdni rastiščni tipi Slovenije; Bončina in sod. 2021.

Karta rastišč v merilu 1 : 25.000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 3).

1.1.8 Živalski svet

Živiljenjsko okolje prostoživečih vrst živali v GGE Primskovo zaznamujejo sklenjene gozdne površine na severovzhodnem delu ter prepletanje gozdnih, kmetijskih in urbanih površin na severozahodnem in južnem delu enote. Kmetijstvo temelji na tradicionalnem ekstenzivnem obdelovanju, vendar v zadnjem obdobju s čedalje večjimi prevladujočimi kulturami koruze.

Velika divjad - parkljariji:

Srnjad (*Capreolus capreolus*) je najbolj pogosta, razpršeno prisotna živalska vrsta v celi GGE, nekoliko slabše je zastopana zgolj na območju strnjenih gozdov. Ugodne pogoje ima tako na odprtih površinah med naselji kot na zaraščajočih površinah z dolgim gozdnim robom. Njen trend razvoja je stabilen. Stanje njenega življenjskega okolja je ugodno.

Jelenjad (*Cervus elaphus*) je v zmerni gostoti prisotna le v posameznih delih GGE in je razpršena v skupinah (tropih). Predstavlja deloma osrednji, deloma robni del življenjskega območja, tako zasavske kot novomeške populacije jelenjadi, s še ne docela zgrajeno socialno strukturo. Mestoma je opaziti trend rasti številčnosti.

Damjak (*Dama dama*) se v prosti naravi na območju GGE pojavlja izključno po pobegih iz obor za rejo. Ti pobegi pomenijo razpršeno in posamično (ali v manjših skupinah) pojavljanje v območju. Cilj načrtov v lovstvu so tozadevno jasni – popolna izločitev tujerodne vrste iz naravnega okolja, kar se tudi udejanja v praksi.

Gams (*Rupicapra rupicapra*) je v GGE zelo redko prisoten. Predvsem gre za prehodne osebk, ki na to območje migrirajo iz kolonij na območju polšniškega hribovja.

Divji prašič (*Sus scrofa*) je v GGE pogosta vrsta, z zmerno gostoto. Njegova številčnost izrazito niha, narašča zgolj vzporedno z gostejšimi leti gozdnega obroda. Je pa ta rast počasnejša kot pri jelenjadi ter mnogo počasnejša kot v drugih delih Slovenije. Škode niso velike, čeprav se divji prašiči kot izrazito prehransko oportunistična vrsta radi zadržujejo v bližini kmetijskih in tudi naseljenih delov GGE. Divji prašič je vrsta, ki je sposobna hitro reagirati na spremembe v okolju. Večje količine razpoložljive hrane lahko povzročijo hitro številčno povečanje populacije.

Zveri:

Velike zveri: Glede na Strategijo upravljanja s populacijo rjavega medveda v Sloveniji spada GGE Primskovo v območje izjemne prisotnosti rjavega medveda. **Rjavi medved** (*Ursus arctos*) se tu pojavi občasno, nekajkrat letno, njegova navzočnost je torej prehodnega značaja. Ostalih dveh vrst velikih zveri (volk, ris) na območju te GGE ne zaznavamo.

Male zveri: Najpogostejša je **lisica** (*Vulpes vulpes*), ki je prisotna v celi GGE. Nihanja njene populacije nastopijo kot posledica obilice hrane ter posledično ugodnih pogojev za razmnoževanje na eni strani ter pojava bolezni (garje kot upor okolja) na drugi strani. V GGE sta najpogostejši kuni **zlatica** (*Martes martes*) in **belica** (*Martes foina*). Njun trend razvoja je stabilen, gostota pa je zmerna, v GGE sta zmerno in razpršeno prisotni. Iz družine kun so tu prisotni še **jazbec** (*Meles meles*), **dihur** (*Mustela putorius*), **hermelin** (*Mustela erminea*), **mala podlasica** (*Mustela putorius*) in **vidra** (*Lutra lutra*). Zadnje štiri vrste so zavarovane. Kune občasno povzročijo škodo na manjših domačih živalih, jazbec pa na poljščinah – ob njegovi razpršeni pojavnosti v GGE lahko te nastanejo kjerkoli. Od leta 2017 dalje je tudi na območju te GGE moč zaznati novega plenilca – **zlatega šakala** (*Canis aureus*), katerega številčnost iz leta v leto močnejše narašča.

Ptice:

Od lovnih vrst ptic v GGE najdemo družino vranov: **šojo** (*Garrulus glandarius*), **srako** (*Pica pica*) in **sivo vrano** (*Corvus cornix*), od vodnih vrst ptic pa **mlakarico** (*Anas platyrhynchos*). Sraka je zmerno prisotna v skupinah v kulturni krajini GGE, šoja je pogosta, stabilna vrsta, razpršena po GGE, siva vrana pa se najpogosteje pojavlja v manjših in večjih jatah, njena populacija ima zmeren trend rasti. Mlakarica je najbolj pogosta in številčna rasa. Najpogosteje se pojavlja ob vodotokih, kjer je občasno moč opaziti tudi druge vrste rac.

Od gozdnih kur je bil v prejšnjem desetletju prisoten le **gozdni jereb** (*Tetrastes bonasia*), ki pa ga sedaj ni več opaziti in je izginil iz naravnega okolja.

Med ujedami je najpogostejša **kanja** (*Buteo buteo*). Pogost je **skobec** (*Accipiter nisus*), medtem ko je **kragulj** (*Accipiter gentilis*) čedalje redkejši. Med sokoli se tu pojavlja **navadna postovka** (*Falco tinnunculus*).

Najpogostejša sova je **lesna sova** (*Strix aluco*). Pojavljajo se tudi **mala uharica** (*Asio otus*), **čuk** (*Athene noctua*) in redkeje **kozača** (*Stix uralensis*), ki je opažena le v strnjenih gozdovih v času jesenskih selitev.

Med golobi najdemo **grivarja** (*Columba palumbus*), **duplarja** (*Columba oenas*), **turško grlico** (*Streptopelia decaocto*) in **divjo grlico** (*Streptopelia turtur*).

Izmed ptic, ki se poleg že naštetih pojavljajo v enoti, velja omeniti še sledeče vrste (vir: Ornitološki atlas Slovenije): **krokar** (*Corvus corax*), katerega populacija je v ekspanziji, **siva žolna** (*Picus canus*), **zelena žolna** (*Pikus viridis*), **črna žolna** (*Dryocopus martius*), **mali detel** (*Dendrocopus minor*), **veliki detel** (*Dendrocopus major*) in **siva čaplja** (*Ardea cinerea*), ki se čedalje pogosteje pojavlja ob skoraj vseh manjših vodotokih v enoti. Na vlažnejših delih sta prisotna tudi **veliki kljunač** (*Scolopax rusticola*) in **kozica** (*Gallinago gallinago*).

Glodalci:

Od glodalcev je v GGE prisoten **navadni polh** (*Glis glis*). Njegov trend številčnosti je nihajoč, odvisen od let gozdnega obroda, v prostoru pa se pojavlja razpršeno. Pogosta vrsta v gozdnatem delu enote je **navadna veverica** (*Scirius vulgaris*). Kot redka vrsta se na območju GGE posamič pojavi tudi **poljski zajec** (*Lepus europaeus*). Njegova gostota je zmerna, številčna regresija se je očitno ustavila. V manjših vodotokih v enoti je bilo v preteklem desetletju še opaziti posamezne primerke tujerodne **pižmovke** (*Ondatra zibethia*), a je ta do sedaj že izginila.

1.2 Površina in lastništvo gozdov

Preglednica 5/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda (ha)	2.531,13	691,80	3,60	3.226,53
Delež (%)	78,5	21,4	0,1	100,0

V GGE Primskovo prevladujejo zasebni gozdovi z 78,5 %. Državnih gozdov je 21,4 %, le 0,1 % pa je gozdov lokalnih skupnosti.

Površino gozdov smo ugotovili s projekcijo posnetkov, dobljenih z metodami daljinskega zaznavanja na temeljne topografske načrte. Na tako dobljenih ortofotokartah (DOF) smo površino gozdov preverili na terenu.

Površina gozdov v GGE je 3.226,53 ha. Glede na prejšnje ureditveno obdobje se je zmanjšala za 27,06 ha. Razlog je predvsem v krčitvah, del sprememb površin pa je tudi posledica uporabe digitalizacije pri izračunavanju površin in novjših ortofoto načrtov pri ugotavljanju gozdnega roba.

Preglednica 6/LS: Posestna sestava zasebnih gozdov (s solastniki, vir: indeks gozdnih posestnikov)

Velikost gozdne posesti	Sestava v %			
	po številu posestnikov		po gozdni površini	
	% v razredu	kumulativa (%)	% v razredu	kumulativa (%)
do 1 ha	79,7	79,7	21,7	21,7
1 do 5 ha	17,5	97,2	50,5	72,2
5 do 10 ha	2,4	99,6	19,5	91,7
10 do 30 ha	0,4	100,0	8,3	100,0
Skupaj	100,0		100,0	

Preglednica 7/D-LS: Razvoj posestne sestave (vir: indeks gozdnih posestnikov)

Velikost gozdne posesti	Delež (%) Leto 2014	Delež (%) Leto 2024	Število lastnikov	Število lastnikov (kumulativa)
do 1 ha	84,6	79,7	2.474	2.474
1 do 5 ha	14,0	17,5	545	3.019
5 do 10 ha	1,1	2,4	75	3.094
10 do 30 ha	0,3	0,4	12	3.106

Evidentiranih je 3.106 zasebnih lastnikov gozdov. Povprečna zasebna gozdna posest meri 1,04 ha. Največ (80 %) je lastnikov, ki imajo posest manjšo kot 1 ha. Z velikostjo posesti število lastnikov naglo upada. Posest, veliko med 1 in 5 ha, ima 18 % posestnikov, veliko med 5 in 10 ha pa dobra 2 % oziroma 75 zasebnih lastnikov. Le 12 lastnikov ima posest veliko med 10 in 30 ha. V GGE poleg države ni nobenega lastnika s posestjo nad 30 ha.

V preteklem desetletju se je razdrobljenost gozdne posesti rahlo zmanjšala, saj se je povečal delež lastnikov z večjo posestjo.

1.3 Odprtost gozdov s prometnicami in razmere za pridobivanje lesa

1.3.1 Odprtost gozdov za spravilo lesa

Preglednica 8/SPR: Spravilne razmere (potencialne vrste spravila)

Način spravila	Površina		Delež gozdov glede na pravilno razdaljo v %				
	ha	%	200-400m	400-600m	600-800m	800-1200m	nad 1200m
S traktorjem	2.421,40	92,4	30,5	39,0	20,9	6,8	2,8
Kombinirano I	199,09	7,6	13,5	41,4	40,1	5,0	0,0
Odprto skupaj	2.620,49	100,0	29,2	39,2	22,3	6,7	2,6
Ni odprto	606,04	18,8					
Skupaj	3.226,53	100,0					

Navedeni podatki so prikazani in izračunani za gozdove, kjer je načrtovan možni posek.

Z gozdnimi vlakami je odprtih 81 % površine vseh gozdov. Gozdovi, ki niso odprti z vidika spravila in v katerih ni mogoče izvajati racionalnega spravila lesa, se nanašajo le na dele odsekov. Slabše odprta so strma pobočja.

Traktorski in kombinirani način spravila lesa

Potencialno najugodnejši način spravila je traktorsko spravilo, ki se izvaja na 92 % površine gozdov. V večini primerov se uporablja adaptirani kmetijski traktor, saj prevladujejo zasebni gozdovi.

Pri traktorskem spravilu so pravilne razdalje na 30 % gozdnih površin dolge med 200 in 400 m, na 39 % med 400 in 600 m, na 21 % med 600 in 800 m, na 7 % med 800 in 1.200 m, na 3 % pa so razdalje daljše od 1.200 m. Nikjer niso krajše od 200 m.

Kombinirano traktorsko spravilo z ročnim pravilom je predvideno na 8 % površine gozdov. Tovrstno spravilo je možno predvsem v jarkih, ki so od gozdne vlake oddaljeni za več kot dolžino vrvi na vitlu. Gre za gozdove na predelih, kjer je še možno ročno predpravilo in so stroški gradnje vlak visoki.

Strojna sečnja

Splošni pogoji za uvajanje takšnega načina sečnje so: v sestojih prevladujoči iglavci, primerni oziroma blažji nakloni terena, gladek do valovit relief, nepoudarjene (na 1. in 2. stopnji) socialne in delno tudi ekološke funkcije, potrebe po redčenju mlajših razvojnih faz oziroma sanaciji ujm in gradacij podlubnikov, gojitveno dopustni večjepovršinski poseki, v izjemah pa je možno tudi strojno spravilo v kombinaciji s predsečnjo z motorno žago (v sestojih v obnovi).

Izločilni dejavniki, ki najpogosteje preprečujejo uporabo te tehnologije, so drobna posestna struktura, ki ne spodbuja vlaganja v mehanizacijo, in specifične terenske ter sestojne razmere. Teren, kjer je velik naklon in kjer so slabo nosilna tla (močvirno, globoka vlažna tla), ni primeren za strojno sečnjo.

Ta način sečnje omejujejo tudi nezadostne širine vlak, sonaravni pristop pri gospodarjenju z gozdovi ter poudarjenost ekoloških in socialnih funkcij gozdov. Strojni sečnji nasprotuje tudi sledenje tradicionalnemu gospodarjenju z gozdovi.

Podrobno načrtovanje strojne sečnje naj bo izvedeno v okviru gozdnogojitvenih načrtov, v tehnološkem delu le-teh.

V GGE so posamezni odseki, ki so terensko in sestojno delno primerni za strojno sečnjo (noben odsek ni za ta način sečnje primeren v celoti). Strojna sečnja je možna v delih naslednjih odsekov (deleži odsekov, v katerih je možna, so zapisani v oklepaju):

- k. o. Poljane: 49A04 (30 %), 49A05 (30 %), 49A06 (30 %), 49A07 (20 %), 49A08 (20 %),
- k. o. Gradišče: 49B02 (15 %), 49B03 (30 %), 49B04 (20 %), 49B08 (20 %),
- k. o. Sobrače: 49C01 (20 %), 49C02 (20 %), 49C06 (30 %), 49C07 (30 %), 49C09 (10 %),
- k. o. Ježni vrh: 49D02 (30 %),
- k. o. Liberga: 49E04 (20 %), 49E05 (20 %), 49E10 (20 %), 49E11 (10 %), 49E12 (10 %),
- k. o. Moravče: 49F23 (25 %).

V katerih delih posameznih naštetih odsekov je možna strojna sečnja, se opredeli v gozdnogojitvenih načrtih.

Podrobno načrtovanje tehnologije dela in načina spravila (tudi strojne sečnje) se opredeli v gozdnogojitvenih načrtih, v tehnološkem delu le-teh, ob upoštevanju konkretnih pogojev za izvedbo sečnje in spravila ter glede na razpoložljivo tehnologijo.

1.3.2 Odprtost gozdov s cestami

Gozdne ceste

Podatki za gozdne ceste so pridobljeni iz aplikacije »Evidenca gozdnih cest« (EGC), ki je dostopna na spletni strani <https://zgs.gisportal.si/> in povzema stanje iz februarja 2024. Za gozdne ceste velja, da je po metodologiji, ki je bila uporabljena za izdelavo GGN GGO Ljubljana (2021-2030), privzeto, da so vse gozdne ceste obenem tudi produktivne.

Skupna dolžina gozdnih cest je 7,87 km. Gre za šest cest. To so Stomarica – Triglarjev jarek (1,08 km), Slepšak (1,64 km), Lupinjek (0,61 km), Suhi potok (0,92 km), Stomarica (2,67 km) in Javorski Pil – Stegujuk (0,96 km). Prve tri so v celoti v državnih gozdovih, Suhi potok je v zasebnem gozdu, zadnji dve pa sta delno v zasebnem, delno v državnem.

Preglednica 9/D-C: Odprtost gozdov s cestami

Vrsta cest	Produktivne km	Gostota cest m/ha
Gozdne ceste	7,87	2,44
Javne ceste	62,20	19,28
Skupaj	70,07	21,72

Opomba: Pri izračunu cestnega omrežja so upoštevane samo produktivne ceste in površina vseh gozdov.

Dolžina gozdnih cest se v primerjavi z njihovo dolžino v prejšnjem GGN GGE Primskovo (za obdobje 2014-2023) praktično ni spremenila (zmanjšala se je za 20 m, kar je posledica pridobitve bolj natančnih podatkov).

Javne ceste

Podatki za javne ceste so pridobljeni iz Karte zasnove gozdne infrastrukture (E), ki je bila narejena ob izdelavi GGN GGO Ljubljana (2021-2030) in prikazuje javne ceste, primerne za gozdno proizvodnjo, po metodologiji, ki je bila uporabljena za izdelavo GGN GGO Ljubljana (2021-2030). Metodologija določanja javnih cest, primernih za gozdno proizvodnjo, je bila pred desetletjem enaka (Karta zasnove gozdne infrastrukture (E), takrat za GGN GGO Ljubljana (2011-2020)).

Tudi dolžina javnih cest, primernih za gozdno proizvodnjo (produktivnih javnih cest), se glede na stanje pred 10 leti praktično ni spremenila, saj se je povečala za le 86 m. Sprememba je nastala v glavnem zaradi uporabe bolj natančnih in sodobnejših podatkov o javnem cestnem omrežju. Sedanji podatki so glede na sedanjo metodologijo in na sedaj uporabljene podatke o javnih cestah točni.

Povezovalnih gozdnih cest in drugih javnih cest ne prikazujemo več, ampak samo še produktivne gozdne ceste in javne ceste, ki so primerne za gozdno proizvodnjo. Oboje je uporabljeno pri izračunu gostote cest (Preglednica 9/D-C: Odprtost gozdov s cestami).

Odprtost in gostota

Zaprthi območji z gozdnimi cestami, kot jih definira Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Ur. l. RS, št. 38/94, 20/95, 42/98, 12/99, 25/02, 35/03, 31/05, 9/06, 32/07, 36/09, 103/10, 35/12, 101/13 – ZDavNepr, 22/14 – odl. US in 42/15), v GGE Primskovo ni.

Gostota cest, ki se uporabljajo za prevoz lesa, znaša 21,72 m/ha. Za dobrih 6 m/ha sega pod povprečje GGO (v GGN GGO Ljubljana (2021-2030): 28 m/ha), zato se ocenjuje, da odprtost gozdov s cestami v GGE ni najboljša, a je ob zdajšnjem načinu gospodarjenja še zadovoljiva.

Med cestami, ki so pomembne za gospodarjenje z gozdom in se uporabljajo za prevoz lesa, je 62,20 km javnih cest in 7,87 km gozdnih cest. Slednjih je relativno zelo malo. Javne ceste, ki se uporabljajo za potrebe gospodarjenja z gozdovi, so predvsem povezovalne ceste med razpršenimi manjšimi naselji v gozdnati krajini. Tako razmerje med javnimi in gozdnimi cestami z vidika gospodarjenja z gozdom ni optimalno in zahteva intenzivno usklajevanje interesov uporabnikov teh cest. Njihova uporabnost za potrebe gospodarjenja z gozdovi naj se v prihodnje ne poslabšuje. Če je le možno, naj se poveča.

Gostoto produktivnih gozdnih cest dopolnjujejo vlake, ki s svojo gostoto in razporejenostjo prispevajo k odprtosti gozda.

V GGE Primskovo imajo gozdne ceste le delno poudarjen javni značaj, predvsem tiste v državnih gozdovih so zaradi neposeljenosti teh gozdnih območij namenjene le gozdni proizvodnji.

V preteklem ureditvenem obdobju v GGE Primskovo ni bilo zgrajene nobene nove gozdne ceste.

Karta cestnega omrežja in površin potencialno najugodnejših načinov spravila v merilu 1 : 25.000 je v kartnem delu načrta (Karta št. 11).

1.4 Družbeno gospodarske razmere

Enota Primskovo spada pod upravno enoto Litija. Zanja so značilna manjša naselja, ki so enakomerno porazdeljena po enoti, le na severu GGE, kjer je več ravninskega sveta, je gostota prebivalstva večja. Tu so naselja Liberga, Lupinica, Velika Kostrevnica, Preska nad Kostrevnico, Dvor pri Bogenšperku in Cerovica. V enoti je skupaj dvaintrideset naselij, od teh jih ima le šest 100 ali več prebivalcev, nobeno pa več kot 200. Gre za zaselke, vasi, posamezne kmetije. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (delno iz leta 2020, delno pa iz leta 2022) naj bi v enoti živelo 1.767 prebivalcev. Pred desetletjem naj bi jih bilo 1.137 (vir: GGN GGE Primskovo 2014-2023), število prebivalstva naj bi torej v zadnjem desetletju zraslo (podatki niso povsem primerljivi).

Preglednica 10 Število prebivalcev po naseljih

Naselje	Število prebivalcev 2020 oz. 2022
Velika Kostrevnica	192
Cerovica	169
Lupinica	135
Jelša	115
Dvor pri Bogenšperku	114
Preska nad Kostrevnico	100
Gradišče pri Primskovem	86
Sela pri Sobračah	73
Sobrače	67
Radanja vas	63
Liberga	63
Dolnji vrh	50
Velika Preska	49
Sevno	46
Mihelca	43
Mišji Dol	41
ostala naselja skupaj*	361
Skupaj	1.767

*naselja s številom prebivalcev < 40 (Gornji vrh, Ježce, Ježni vrh, Ljubež v Lazih, Obla Gorica, Poljane pri Primskovem, Primskovo, Pusti Javor, Razbore, Stara Gora pri Velikem Gabru, Vinji vrh, Višnji Grm, Vrh pri Sobračah, Zagrič, Zglavnica)

V zadnjem desetletju se je delež kmečkih gospodinjstev zmanjšal. Majhen delež kmečkega prebivalstva in struktura gozdne posesti botrujeta dejstvu, da so le redki prebivalci na območju GGE Primskovo odvisni od dohodkov iz gozda.

1.5 Gospodarske in druge dejavnosti, povezane z gozdom

1.5.1 Lovstvo

Območje GGE Primskovo pokrivajo lovišča Veliki Gaber, Velika Loka, Šentvid pri Stični, Šmartno pri Litiji, Litija, Polšnik, Gabrovka in Dole pri Litiji. Ta se združujejo v I. Novomeško (prvi dve lovišči) in XIII. Zasavsko (zadnjih šest lovišč) lovsko upravljavsko območje (LUO).

Preglednica 11/D-LD: Pregled lovišč

Šifra	Ime lovišča	Površina lovišča v GGE (ha)	Opomba	Površina gozda v lovišču v GGE (ha)
0101	Veliki Gaber	134,32	3 % lovišča	93,81
0102	Velika Loka	866,55	22 % lovišča	511,03
1317	Šentvid pri Stični	405,70	8 % lovišča	265,57
1318	Šmartno pri Litiji	1.995,42	30 % lovišča	1.214,31
1319	Litija	69,03	1 % lovišča	34,80
1320	Polšnik	525,27	12 % lovišča	467,66
1321	Gabrovka	739,92	18 % lovišča	630,13
1322	Dole pri Litiji	9,58	< 1 % lovišča	9,22
	Skupaj	4.745,79		3.226,53

Nobeno od naštetih lovišč se ne prekriva z GGE Primskovo v večinskem deležu, pač pa vsa segajo vanjo s 30 ali manj odstotki svoje površine in sicer: v njenem skrajnem severovzhodnem delu lovišče Polšnik, v skrajnem severozahodnem delu lovišče Litija, v osrednjem delu GGE lovišče Šmartno pri Litiji, na vzhodnem robu lovišče Gabrovka, na skrajnem jugovzhodnem delu lovišče Velika Loka, v osrednjem južnem delu lovišče Veliki Gaber, na jugozahodnem delu GGE pa lovišče Šentvid pri Stični. Lovišče Dole pri Litiji sega v GGE Primskovo z majhno površino na njenem severovzhodnem delu.

Z divjadjo in lovišči, na podlagi sklenjenih koncesijskih pogodb z Republiko Slovenijo, do leta 2029 trajnostno upravljajo in gospodarijo istoimenske lovske družine: Veliki Gaber, Velika Loka, Šentvid pri Stični, Šmartno pri Litiji, Litija, Polšnik, Gabrovka in Dole pri Litiji.

1.5.2 Kmetijstvo

Kmetijstvo skupaj z gozdarstvom pomembno sooblikuje krajinsko podobo GGE Primskovo in omogoča zaposlitev oziroma dopolnilni dohodek delu prebivalstva. Prevladujejo manjše mešane kmetije, ki so le deloma odvisne od zaslužka v gozdu.

Po podatkih Statističnega urada RS (ti veljajo za celotne občine Litija, Ivančna Gorica in Šmartno pri Litiji; žal ni na voljo podatkov, ki bi zajela le dele teh občin, ki so v GGE Primskovo), se je število kmetijskih gospodarstev v obdobju od 2010 do 2020 zmanjšalo v povprečju za 5 % (najbolj v občini Šmartno pri Litiji, najmanj v občini Ivančna Gorica). Pri tem se je v občinah Litija in Šmartno pri Litiji površina kmetijskih zemljišč zmanjšala (za 5 % oziroma za 2 %), v občini Ivančna Gorica pa se je povečala (za 4 %). V občinah Litija in Šmartno pri Litiji se je precej zmanjšala površina njiv, rahlo povečala pa se je površina travnikov in pašnikov. V občini Ivančna Gorica je bilo obratno, saj se je površina njiv povečala, površina travnikov in pašnikov pa zmanjšala. Glede na to, da je delež občine Ivančna Gorica v GGE Primskovo najmanjši (12 %), deleža drugih dveh občin pa sta bistveno večja, lahko sklepamo, da v GGE od kmetijskih površin prevladujejo travniki in pašniki.

V zadnjem desetletju se v vseh treh občinah precej intenzivno razvija sadjarstvo, katerega pred desetletjem praktično ni bilo. Obenem so se povsod močno zmanjšale površine vinogradov, katere počasi prerašča gozd.

1.5.3 Poselitev

Enota je relativno redko poseljena. Mest ni, so le manjše vasi, zaselki in posamezne kmetije. Nobeno naselje nima več kot 200 prebivalcev.

Na severnem delu enote, kjer je več ravninskega sveta, je gostota prebivalstva večja kot v osrednjem in južnem delu.

(Glej tudi poglavje 1.4 Družbeno gospodarske razmere!)

1.5.4 Infrastruktura

Skozi enoto vodita dve glavni cestni povezavi v smeri sever-jug. Ena izmed njiju vodi od Radanje vasi v smer proti Bogenšperku, druga pa mimo Primskovega proti Veliki Preski.

Severni del, ki je bolj naseljen, je povezan z Litijo in Šmartnem pri Litiji z dvema cestama. Prva poteka od Šmartnega preko Velike Kostrevnice in Lupinice, druga pa od Brega pri Litiji mimo Cerovice proti Javorskemu Pilu, kjer se pridruži cesti, ki pelje v smer proti Veliki Preski. Za transport lesa je zelo pomembna cesta med Šmartnim pri Litiji in Javorskim Pilom, ki poteka skozi državni kompleks gozdov. Južni del cestnega omrežja se navezuje na dolenjsko avtocesto, severni del na povezavo proti Litiji oziroma proti Zagorju.

Enota je sicer preprejena z lokalnimi cestami, ki vodijo do vasi, zaselkov in posameznih hiš. Večina cest je asfaltiranih. Po teh cestah poteka tudi transport lesa.

GGE prečka visokonapetostni daljnovod 2 x 400 kV Beričevo-Krško, v smeri od Dvora pri Bogenšperku mimo Primskovega proti Lazam pri Gobniku.

Javno službo oskrbe s pitno vodo na območju občin Litija in Šmartno pri Litiji opravlja Javno podjetje Komunalno stanovanjsko podjetje Litija d. o. o., ki med drugim upravlja vodovodne sisteme vodovod Primskovo, vodovod Grilovec in vodovod Kostrevnica-Obla Gorica, kateri segajo v GGE Primskovo. Del GGE, ki je v občini Ivančna Gorica, pokriva Javno komunalno podjetje Grosuplje d. o. o..

1.5.5 Druge aktivnosti v prostoru

V enoti so številni peskokopi oziroma kamnolomi (na tem območju t. i. »pruhi«). Največji so v k. o. Ježni vrh in k. o. Liberga. To so: Ježce (49D01, 49D07), Veternik (49D06), Kepa (49D2, 49D07), Trgograd Kmetov pruh (49E01) in Draga (49E06). Obstoječi se širijo, nastajajo pa tudi novi.

Občina Litija odlaga odpadke na regijski deponiji v Uničnem nad Dolom pri Hrastniku. V letu 2015 je bil na isti lokaciji dograjen Regijski center za ravnanje z odpadki CEROZ II., ki služi petim občinam zasavske regije, med njimi tudi Litiji. V občini Šmartno pri Litiji skrbi za odpadke Komunalno stanovanjsko podjetje Litija z zbirnim centrom Šmartno, v občini Ivančna Gorica pa Javno komunalno podjetje Grosuplje d.o.o., z zbirnim centrom CERO Špaja dolina.

1.5.6 Ostale gospodarske dejavnosti

Razen pridobivanja in predelave peska ter kamenja so gospodarske dejavnosti v tej enoti precej omejene. Peskokopi in kamnolomi se sicer delno ukvarjajo tudi s povezanimi dejavnostmi, kot so prevozi in storitve s težko gradbeno mehanizacijo.

Več je nosilcev obrtnih storitev (popravilo vozil, mizarstvo...). Na Vrhju pri Sobračah je ribogojnica. V enoti so tudi turistične kmetije (na primer Ranč Lambergar v Lazah pri Gobniku) in gostišča (na primer gostilna Pustov mlin v Cerovici). Na par kmetijah imajo registrirano dopolnilno dejavnost. V Preski nad Kostrevnico je legalna kolesarska proga AGI Bike Park (v 49E13).

Dejavnosti, povezane z gozdom in gozdarstvom, zastopa Transles Adamlje Rudolf s. p. v Razborah (49D03), ki se ukvarja z odkupom, posekom, spravilom in prodajo lesa.

1.6 Požarno ogroženi gozdovi

Stopnjo požarne ogroženosti smo gozdovom določili po odsekih, na osnovi Pravilnika o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/09, 31/16, 52/22 in 125/22 – popr.).

V GGE Primskovo nima noben gozd zelo velike požarne ogroženosti (1. stopnja).

2. stopnjo oziroma veliko požarno ogroženost ima le oddelek 49P07 (na severovzhodu enote pri Zglavnici), s površino 24, 25 ha, kar pomeni manj kot 1 % gozdov v GGE.

3. stopnjo oziroma srednjo požarno ogroženost ima 29 % gozdov. V njih nevarnost gozdnih požarov ni stalna ali občasna, predstavlja pa grožnjo gozdnim ekosistemom.

4. stopnjo požarne ogroženosti, kar pomeni, da je ogroženost majhna, ima večina, to je preostalih 70 % gozdov.

Karta požarne ogroženosti gozdov v merilu 1 : 25 000 je v kartnem delu načrta (Karta 12).

1.7 Ureditvena členitev gozdnogospodarske enote

Meja GGE Primskovo se z novim obdobjem veljavnosti načrta ni spreminjala. Enota je razdeljena na 101 oddelek, v posameznem oddelku je v povprečju 32 ha gozda. Noben od oddelkov ni razdeljen na odseke.

Sistem oštevilčenja oddelkov je sledeč: šifra oddelka se prične z dvomestno številko GGE (za GGE Primskovo je to 49), sledi črka k. o. (k. o. Poljane ima črko A, k. o. Gradišče črko B, k. o. Sobračé črko C, k. o. Ježni vrh črko D, k. o. Liberga črko E, k. o. Moravče črko F, k. o. Velika Goba črko G, k. o. Polšnik pa črko P), na koncu je številka oddelka.

V k. o. Poljane so oddelki od 1 do 9, v k. o. Gradišče od 1 do 8, v k. o. Sobračé od 1 do 9, v k. o. Ježni vrh od 1 do 7, v k. o. Liberga od 1 do 29, pri čemer manjka 23, v k. o. Moravče od 1 do 4, od 10 do 12 in od 15 do 23, v k. o. Velika Goba od 1 do 15, v k. o. Polšnik pa od 1 do 9. Dejstvo, da si številke ne sledijo povsod po vrsti, je posledica spremembe mej enot na tem področju, ki se je zgodila pred dvema desetletjema.

1.8 Organiziranost javne gozdarske službe

GGE Primskovo organizacijsko spada pod Krajevno enoto (KE) Litija, ki je del Območne enote (OE) Ljubljana. Sedež KE je v Šmartnem pri Litiji, na Litijski cesti 20. V KE Litija so poleg GGE Primskovo še tri GGE in sicer Litija – Šmartno, Polšnik in Vače.

Večji del enote pokriva revir Primskovo, manjši del na severovzhodu pa spada pod revir Polšnik. V slednjem sta severni del k. o. Velika Goba (oddelki od 2 do 7) ter delček k. o. Polšnik (oddelek 9). Vse ostalo spada pod revir Primskovo.

2 PRIKAZ FUNKCIJ GOZDOV

Preglednica 12/D-F: Površine gozdnega prostora s poudarjenimi funkcijami

Funkcija	1. stopnja			2. stopnja			3. stopnja			Skupaj
	ha	%	% g. prost.	ha	%	% g. prost.	ha	%	% g. prost.	
Funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev	238,74	7,3	7,3	74,29	2,2	2,2	2.974,95	90,5	90,5	3.287,98
Hidrološka funkcija	70,97	2,2	2,2	773,13	23,5	23,5	2.443,88	74,3	74,3	3.287,98
Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti	87,76	2,7	2,7	40,08	1,2	1,2	3.160,14	96,1	96,1	3.287,98
Klimatska funkcija	0,00	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	3.287,98	100,0	100,0	3.287,98
Zaščitna funkcija	38,46	100,0	1,2	0,00	0,0	0,0				38,46
Higiensko - zdravstvena funkcija	0,00	0,0	0,0	11,15	0,3	0,3	3.276,83	99,7	99,7	3.287,98
Obrambna funkcija	0,79	100,0	0,0	0,00	0,0	0,0				0,79
Rekreacijska funkcija	50,36	1,5	1,5	28,89	0,9	0,9	3.208,73	97,6	97,6	3.287,98
Turistična funkcija	0,00	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	3.287,98	100,0	100,0	3.287,98
Poučna funkcija	0,00	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	3.287,98	100,0	100,0	3.287,98
Funkcija varovanja naravnih vrednot	0,00	0,0	0,0	15,56	100,0	0,5				15,56
Funkcija varovanja kulturne dediščine	42,49	62,8	1,3	25,13	37,2	1,1				67,62
Estetska funkcija	8,74	50,4	0,3	8,60	49,6	0,3				17,34
Lesnoproizvodna funkcija	3.226,53	100,0	98,1	0,00	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	3.226,53
Funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin	91,06	58,0	2,8	66,07	42,0	2,0				157,13

Navedene površine so vsote ploskovnih, linijskih in točkovnih funkcij. Pri lesnoproizvodni funkciji obravnavamo površino gozda, pri vseh ostalih funkcijah pa ves gozdni prostor, saj v tej GGE ni ograjenih območij in predelov, na katera dostop ni dovoljen.

V GGE Primskovo so na vsaj relativno majhni površini poudarjene vse funkcije gozdov razen raziskovalne in lovnogospodarske. Glede na površino, kjer so funkcije poudarjene na 1. stopnji, je najpomembnejša lesnoproizvodna funkcija, saj so takšni vsi gozdovi.

Če gledamo le 1. stopnjo poudarjenosti, po pomembnosti sledijo funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev s površino 239 ha, kar pomeni 7 % gozdnega prostora, funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin s površino 91 ha oziroma 3 % gozdnega prostora in funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti s površino 88 ha oziroma prav tako 3 % gozdnega prostora. Sicer pa je zelo pomembna hidrološka funkcija, kjer imata 1. stopnjo poudarjenosti 2 %, na dodatnih 24 % gozdnega prostora pa je poudarjena na 2. stopnji.

Med socialnimi funkcijami izstopata rekreacijska funkcija in funkcija varovanja kulturne dediščine (obe 1. stopnja poudarjenosti na dobrem 1 % gozdnega prostora).

Funkcije gozdov se prekrivajo, tako da ima lahko del gozdnega prostora ne le eno poudarjeno funkcijo, temveč kombinacijo na različnih stopnjah poudarjenih različnih funkcij iz vseh treh skupin funkcij. To nam narekuje kompleksno obravnavanje gozdnega prostora in gospodarjenje z gozdom.

Prvo stopnjo poudarjenosti ekoloških funkcij ima 367 ha gozdnega prostora, med njimi največ funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev. Vsota površin, ki opravljajo drugo stopnjo poudarjenosti ekoloških funkcij, je 835 ha, pri čemer prevladuje hidrološka funkcija.

Prvo stopnjo poudarjenosti socialnih funkcij ima 129 ha gozdnega prostora, med njimi največ rekreacijska funkcija in funkcija varovanja kulturne dediščine. Vsota površin z drugo stopnjo socialnih funkcij je 75 ha.

Prvo stopnjo poudarjenosti proizvodnih funkcij ima ves gozd, saj ima ves 1. stopnjo poudarjenosti lesnoproizvodne funkcije, poleg tega pa še del gozdnega prostora, kjer je na 1. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin.

Katere funkcije so poudarjene v posameznemu odseku, je zapisano v tabeli E4 (opisi gozda za odsek). Usmeritve za krepitev funkcij so zapisane v poglavju 6.2.2..

Karta funkcij gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 7).

2.1 Ekološke funkcije

Funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev

1. stopnjo poudarjenosti ima 239 ha gozdov. Gozdov, ki bi bili določeni za varovalne z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, v GGE Primskovo ni. So pa tu gozdovi na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma gozdovi na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25° (utemeljitev Vc), v odsekih: 49B02, 49B03, 49D02, 49E06, 49E10, 49E20, 49E26, 49E27, 49E28, 49E29, 49F01, 49F18, 49F19, 49F20, 49F21, 49F22, 49F23, 49G02, 49G03, 49G04, 49G08, 49G12, 49G15, 49P01, 49P02, 49P03, 49P04, 49P05, 49P06, 49P07 in 49P08.

Del gozdov v odsekih 49G02, 49G03, 49G09, 49G10, 49G15, 49P01, 49P02, 49P03, 49P04, 49P05, 49P06, 49P07 in 49P08 se nahaja na hudourniških območjih z veliko gostoto erozijskih pojavov (utemeljitev Ve).

1. stopnjo poudarjenosti imajo še gozdovi s poudarjeno zaščitno funkcijo (utemeljitev Vz). Ti so v odsekih 49E06, 49E10, 49E27, 49F19 in 49G08.

2. stopnjo poudarjenosti te funkcije ima 74 ha gozdov. Med njimi so gozdovi, ki imajo to funkcijo poudarjeno zaradi ekstremne gozdne združbe (utemeljitev Va), to je preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje. So v odsekih: 49A01, 49B01, 49B04, 49C02, 49C03, 49C09, 49D06 in 49D07.

To so tudi gozdovi na pobočjih na erodibilni plazljivi matični podlagi, z naklonom med 15° in 25° (utemeljitev Vc), ki so v odsekih: 49E02, 49E04, 49E05, 49E06, 49E19, 49E27, 49G05, 49P01, 49P02, 49P03, 49P04, 49P05 in 49P09.

3. stopnjo poudarjenosti ima preostali gozdni prostor, to je 2.975 ha.

Hidrološka funkcija

Hidrološko funkcijo 1. stopnje poudarjenosti ima 71 ha gozdov. Sem so vključeni vodovarstvena območja 1. in 2. varstvene cone, 30 vodnih zajetij, 5 jam in 1 večje črpališče. To so:

- najožja in ožja vodovarstvena območja (1. in 2. varstvena cona) na občinskem nivoju, po odloku o zaščiti virov pitne vode (utemeljitev Ha). So v: 49A07, 49A08, 49B02, 49B05, 49C02, 49D01, 49E02, 49E05, 49E08, 49E12, 49E19, 49E20, 49F10, 49F12, 49G05, 49G06, 49G14;
- druga vodna zajetja (utemeljitev Hb), ki so v: 49D01 (dve), 49D03 (štiri), 49D04, 49E02 (tri), 49E03, 49E05, 49E07, 49E08, 49E09, 49E12 (pet), 49E13 (dve), 49E14, 49E16, 49E17, 49E24, 49F23 (tri), 49G06;
- jame (utemeljitev Hd) so v: 49A01, 49A02 (dve), 49B04, 49G06;
- črpališče (utemeljitev Hg) je v odseku 49E02.

Hidrološko funkcijo 2. stopnje poudarjenosti ima 773 ha gozdov. To so:

- gozdovi na širšem vodozbirnem območju, kar pomeni, da so na območju 3. varstvene cone po predpisih o zaščiti vodnih virov (utemeljitev Ha). So v: 49A03, 49A04, 49A05, 49A06, 49A07, 49A09, 49B02, 49B03, 49B05, 49B06, 49C02, 49C05, 49D01, 49D07, 49E02, 49E05, 49E06, 49E07, 49E08, 49E09, 49E12, 49E19, 49E29, 49F10, 49F17, 49F18, 49F22, 49G06;
- gozdovi v okolici 58 manjših izvirov (utemeljitev He), ki so v odsekih: 49A04 (dva), 49A06 (pet), 49A07 (pet), 49A09 (dva), 49B01 (dva), 49B02 (dva), 49D01, 49D03 (trije), 49D04 (dva), 49E01, 49E02 (dva), 49E03, 49E04, 49E05, 49E08 (dva), 49E09, 49E11 (dva), 49E12, 49E13, 49E15, 49E16 (dva), 49E22, 49E26, 49F03 (dva), 49F10 (dva), 49F12, 49G03 (dva), 49G04 (dva), 49G05, 49G06 (dva), 49G11, 49P09 (trije);
- gozdovi v okolici manjših črpališč (utemeljitev Hg). So 4, v odsekih: 49A08, 49D04 (dve), 49E21;
- gozdovi ob širših (od 2 do 10 m širokih) vodotokih, pri čemer gre za 50 m vplivni pas na vsaki strani vodotokov (utemeljitev Hf). Ti so: Cerknica, Hruščevica, Kostrevniški potok, Mišnica in Reka;

- gozdovi ob manjših (od 1 do 2 m širokih) vodotokih, pri čemer gre za 25 m vplivni pas na vsaki strani vodotokov (utemeljitev Hf). Ti so: Bezgovica, Ješki potok, Koprivnik, Kremenjski potok, Lipjak, Makov graben, Mala Reka, Mlinski potok, Nackov graben, Polhovec, Pusti dol, Ruglov graben, Sobraški potok, Stamarica, Starka, Suhi potok, Temenica, Vrhovšca, Zamanov graben in Zglavnica, melioracijski jarki ter več manjših neimenovanih vodotokov.

3. stopnjo poudarjenosti ima preostali gozdni prostor, to je 2.444 ha.

Podatke in sloje za določitev poudarjenosti hidrološke funkcije smo pridobili na Direkciji RS za vode.

Funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti

1. stopnjo poudarjenosti te funkcije ima 88 ha. To so gozdovi na območjih, kjer je:

- 5 jam (utemeljitev Ba), seznam je v spodnji preglednici;
- 2 kaluži (utemeljitev Bk), v odsekih: 49E25, 49P01;
- 15 vzdrževanih travnih površin – pasišč (gozdne jase, utemeljitev Bl), v odsekih: 49A03, 49A07, 49A08, 49B04, 49C02, 49C07, 49D03, 49D04, 49E13, 49E15, 49E24, 49F02, 49F17, 49F21, 49F22;
- zimovališče navadnega jelena (utemeljitev Bz), v odsekih: 49F01, 49F17, 49F18, 49F19, 49F22, 49G12.

Preglednica 13/KHT: Jame

Jama	Odsek
41183-Jama v Poljanah	49A02
44009-Jama razočaranj	49B04
46212-Jama pod Primskovim	49A01
47038-Spodnja Jurčkova jama	49A02
47883-Kostajev pruh	49G06

Vse jame v GGE Primskovo imajo režim vstopa 3, kar pomeni, da gre za odprte jame s prostim vstopom.

2. stopnjo poudarjenosti ima 40 ha gozdov v območjih Nature 2000 ter EPO ter ob spodaj navedenih naravnih vrednotah:

- NV 296 Sopota, kjer je potrjena prisotnost raka koščaka, kačjega pastirja, velikega studenčarja in kaplja. Gre za desni pritok Save do naselja Jurjevca, pri čemer se v GGE Primskovo nahaja zgolj krajši povirni del vodotoka. Je v odsekih 49G05 in 49G07;
- NV 8538 Temenica. Gre za reko od izvira do izliva v Krko. V povirnem delu Temenice je ena najbolj stabilnih populacij raka koščaka (Govedič, 2021). V gozdnem prostoru GGE Primskovo je majhen del vodotoka, saj večinski del leži v kmetijski krajini. Je v odsekih: 49C01, 49C02, 49C07, 49C08, 49C09.

Površina gozdnega prostora, ki spada v območja Natura 2000 in EPO (območja se med seboj popolnoma prekrivajo), je 10,35 ha.

Območja Natura 2000

Po Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 3/14, 21/16, 47/18) sta v GGE Primskovo dve območji Natura 2000, obe SAC (utemeljitev Bf). To sta:

- SI3000181 Kum, ki pokriva 0,93 ha gozdnega prostora, v odsekih 49G05 in 49G07;
- SI3000184 Zgornja Jablanica, ki pokriva 9,42 ha gozdnega prostora, v odseku 49E01.

Za gozdove v območjih Natura 2000 je GGN GGE Primskovo načrt prilagojene rabe naravnih dobrin.

Prikaz funkcij gozdov

Preglednica 14/N-PSCI: Natura SAC območja

Koda in ime	Status	Vrste, ki so vezane na gozdni prostor
SI3000181 Kum	POO	Žuželke: črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)* močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>) Sesalci: širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>) navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>) mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Raki: navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)*
SI3000184 Zgornja Jablanica	POO	Sesalci: vejicati netopir (<i>Myotis emarginatus</i>) mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)

POO je kratica za Posebno ohranitveno območje.

Z * sta označeni prednostni kvalifikacijski vrsti.

Preglednica 15/KHT: Kvalifikacijske vrste, ki so vezane na gozdne površine znotraj GGE

Vrsta	Območje pomembno za vrsto	Ekološke zahteve vrste	Velikost cone vrste znotraj POO	Velikost cone vrste znotraj GGE	Ocena stanja na območju
črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)*	SI3000181 Kum Gozdni rob v dolini vodotoka Sopota	Vrsta potrebuje listnate do mešane presvetljene gozdove od nižin do 1.000 metrov nadmorske višine z visokim deležem vrzeli, jas in gozdnih robov z dobro zastopanim zeliščnim in grmovnim slojem ter vrstno bogatimi travniki v bližini. Mlade gosenice se hranijo z listi mrtvih kopriv, vrbovcev in drugih zelišč v podrasti, po prezimitvi pa se hranijo z listi grmovnih vrst (leska, robida, kosteničevje, navadna metla). Metulji srkajo nektar cvetov konjske grive, navadne dobre misli, gadovca, osatov, mete in tudi drugih medonosnih rastlin, ki cvetijo pozno poleti v gozdu in ob gozdnem robu. Metulji so aktivni podnevi in ponoči: podnevi se odrasli osebki hranijo, ponoči pa pariyo. Posamezne populacije so ogrožene zaradi pogoste košnje gozdnega roba ali zaradi uporabe pesticidov na površinah v bližini.	1.115 ha	1 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja ni najboljša (SDF, 2013).
močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)	SI3000181 Kum Mokrotne površine in nižinski gozd ob vodotoku Sopota (upravljavska cona D)	Je vlagoljubna vrsta, vezana na zamočvirjene gozdove v ravninah do višine okoli 1.000 m, ki so večinoma porasle s črno ali sivo jelšo. Razvoj poteka v manjših in večjih potokih, preobraženi mladostni osebki ne zapuščajo mesta preobrazbe, kjer tudi prezimijo. Prezimijo v trhelem razpadajočem lesu (debelejših trhljih vejah in storih ob vodi ali v močvirju) ali zakopani v mehko zemljo nabrežin ob vodi. Odrasli osebki so nočno aktivni. Ogrožajo ga posegi v gozdne potoke: urbanizacija območja, regulacije vodotokov, redčenje dreves na območju, onesnaževanje vodotokov (eutrofikacija in črna odlagališča različnega materiala),...	1 322 ha	manj kot 1 ha	Stopnja ohranjenosti je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra (SDF, 2020).
širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)	SI3000181 Kum Dolina vodotoka Sopota je njihov prehranjevalni habitat	Živi v gozdnih območjih. Prezimi večinoma v jamah z nizkimi temperaturami (do 5°C in visoko zračno vlago). Poleti se čez dan zateče v drevesne dupline, stavbe ali jame, ki jih dnevno menja. Lovi v počasnem, okretnem letu nizko nad vodo, nad drevesnimi krošnjami (raje ima listopaden gozd) in ob gozdnem robu. Hranijo se z žuželkami, med katerimi prevladujejo majhni nočni metulji, hrošči in mrežekrilci. Priložnostni selivec - do 290 km, razdalje, ki jih preleti med zimskim in poletnim zatočiščem pa merijo do 20 km. Glavni vzrok ogroženosti je zatiranje žuželk v kmetijstvu in gozdarstvu, izguba zatočišč (dupline) pa tudi raba zaščitnih sredstev za les na podstrešjih.	5.317 ha	1 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja ni najboljša (SDF, 2016).
navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)	SI3000181 Kum Dolina vodotoka Sopota je njihov prehranjevalni habitat	Živi v odprtih in svetlih listopadnih gozdovih do 1.200 m visoko; poleti in pozimi si najde zatočišče v jamah in stavbah; za prezimovanje potrebuje visoko zračno vlago. Lovi predvsem velike žuželke na košenih travnikih, v sadovnjakih in gozdovih brez podrasti. Plen pobira v nizkem letu s tal in listov (krešiči, gosenice	2.823 ha	1 ha	Stopnja ohranjenosti je povprečna ali zmanjšana, populacija ni izolirana na širšem

Prikaz funkcij gozdov

		metuljev, bramorji, kobilice, murni). Občasno se seli na razdalje večje od 100 km. Ogroža ga predvsem izguba življenjskega prostora ter neustrezne prenove zgradb in preprečevanje dostopa v zatočišča (jame in drugi podzemni habitati, cerkvena podstrešja, zvoniki, podstrehe drugih objektov).			območju razširjenosti, splošna ocena stanja ni najboljša (SDF, 2020).
mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	SI3000181 Kum Dolina vodotoka Sopota je njihov prehranjevalni habitat	Živi v toplih zavetnih dolinah z listopadnim drevjem in grmičevjem, najbolj mu ustrezajo zakrasela območja s kraškimi jamami. Prehranjuje se z žuželkami, med katerimi prevladujejo nočni metulji, mrežekrilci in mladoletnice. Podnevi se zatekajo na podstrešja stavb, redkeje jame. Kotišča so v stavbah, kjer so izpostavljena človekovim posegom (od vandalizma do neustreznih prenov zgradb). V jamah je vrsta izpostavljena vandalizmu ali motnjam s strani obiskovalcev.	3.702 ha	1 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena ni najboljša (SDF, 2016).
	SI3000184 Zgornja Jablanica Cerkev v Zgornji Jablanici je njihovo kotišče, celotno območje Natura 2000 je njihov prehranjevalni habitat		67 ha	12 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra (SDF, 2020).
vejicati netopir (<i>Myotis emarginatus</i>)	SI3000184 Zgornja Jablanica Cerkev v Zgornji Jablanici je njihovo kotišče, celotno območje Natura 2000 je njihov prehranjevalni habitat	Živi v toplih gozdnatih ali grmiščnih predelih, najraje na apnenčasti podlagi v bližini vode. Prezimuje v jamah z visoko zračno vlago, poleti pa se preko dneva zateče tudi na podstrešja stavb. Kotišča so na severu območja razširjenosti na toplih podstrešjih in v zvonikih, na jugu pa tudi v podzemskih jamah. Prehranjuje se s pajkovci in žuželkami, ki jih pobere z listov, vejic in s tal, lovi pa tudi leteče žuželke, ki jih prestreže z letalno mrežo. Pogoste so skupine ali faze, ki ne letajo oziroma so dejavne podnevi. Najbolj so ogrožena njegova kotišča v stavbah, ki so tudi najbolj izpostavljena.	74 ha	18 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja ni najboljša (SDF, 2020).
navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)*	SI3000181 Kum Vodotok Sopota (upravljalvska cona D)	Prebiva v mrzlih, hitro tekočih, tudi gorskih potokih donavskega porečja in se navadno skriva pod kamenjem. Izogiba se močno prodonosnim in hudourniškim potokom ter stoječim vodam. Je vsejeda žival (alge, vodne rastline in talni nevretenčarji, redkeje ribe, v času levitve je pogost tudi kanibalizem). V Sloveniji je bil nekoč ogrožen zaradi bolezni račje kuge, danes zaradi onesnaženja (predvsem komunalnega), mehanskih posegov v vodotoke (regulacije, zadrževalniki), rabe vode za različne namene (za pitno vodo, male hidro centrale, rejo rib) ter prisotnosti in širitve severno ameriške vrste, signalnega raka iz Avstrije po reki Muri.	92 ha	1 ha	Stopnja ohranjenosti je dobra, populacija ni izolirana na širšem območju razširjenosti, splošna ocena stanja je dobra (SDF, 2013).

Opombe: Vir podatkov za Oceno stanja na območju je SDF obrazec (različna leta).

Ekološko pomembna območja (EPO) v GGE Primskovo

Na območju GGE sta dve EPO (utemeljitev Bn). Prekrivata se z istoimenskima območjema Natura 2000.

14800 Kum

Pokriva 0,93 ha gozdnega prostora, v odsekih 49G05 in 49G07.

Kum je najvišji vrh Posavskega hribovja. Območje poraščajo različni bukovi gozdovi, termofilni gozdovi mešanih listavcev in dinarski gozdovi rdečega bora. Gozdovi so prekinjeni z različnimi travišči, med katerimi so najpomembnejša suha volkovja in podobna kisl travišča pod gozdno mejo, evrosibirska suha in polsuha sekundarna travišča in mezotrofni do evtrofni gojeni travniki. Tu so rastišča nekaterih redkih in ogroženih rastlinskih vrst (navadna obročnica, vse tri vrste lilij, opojna zlatica, več vrst kukavic...). Območje je tudi življenjski prostor več redkih in ogroženih živalskih vrst: metuljev (travniški postavnež, petelinček, rdeči in črni apolon, scopolijev zlatook...), hroščev (alpski in bukov kozliček, močvirski krešič, kumski brzec *Anophthalmus schauumi kumensis*, rogač...), plazilcev in netopirjev. V skalnih stenah prebiva sokol selec. V ohranjenih potokih prebiva rak koščak.

37300 Zgornja Jablanica

Pokriva 9,42 ha gozdnega prostora, v odseku 49E01.

Območje obsega širšo okolico kraja Zgornja Jablanica z zaledjem sklenjenih ilirsko bukovih gozdnih sestojev na pobočjih severovzhodno in jugozahodno nad ravnico reke Reke. Podstrešje cerkve Sv. Ane v Zgornji Jablanici je pomembno kotišče dveh vrst netopirjev, malega podkovnjaka in vejicatega netopirja, gozdni sestoji z gozdnim robom pa so njun prehranjevalni habitat.

3. stopnjo poudarjenosti ima ostali gozdni prostor, to je 3.160 ha.

Klimatska funkcija

Ves gozdni prostor, to je 3.288 ha, ima klimatsko funkcijo poudarjeno na 3. stopnji.

2.2 Socialne funkcije

Zaščitna funkcija

1. stopnjo poudarjenosti ima 38 ha gozdov. To so gozdovi, ki na strmih brežinah ščitijo lokalno cesto, ki povezuje Šmartno pri Litiji in Moravče pri Gabrovki, pred zemeljskimi plazovi in drobirskimi tokovi (utemeljitev Zi), v odsekih 49E06, 49E10, 49E27, 49F19 in 49G08.

Higiensko-zdravstvena funkcija

2. stopnjo poudarjenosti ima 11 ha gozdov ob kamnolomu Ježce (utemeljitev Gb), v odsekih: 49D02 in 49D07.

3. stopnjo poudarjenosti ima ostali gozdni prostor s površino 3.277 ha.

Obrambna funkcija

1. stopnjo poudarjenosti ima 0,79 ha gozda, ki varuje črpališče pitne vode (utemeljitev Oh), v odseku 49E02.

Rekreacijska funkcija

1. stopnjo poudarjenosti ima 50 ha gozdov, kjer poteka kolesarjenje po v ta namen urejenih poteh.

Skozi GGE Primskovo vodi Slovenska turno kolesarska pot (utemeljitev Rd) in to skozi odseke: 49E02, 49E03, 49E04, 49E05, 49E06, 49E07, 49E20, 49F02, 49F04, 49F15 in 49F22.

Sem sodi še območje urejenega kolesarskega poligona (utemeljitev Rg) AGI Bike Park (s soglasjem ZGS) v Preski nad Kostrewnico v odseku v 49E13.

2. stopnjo poudarjenosti ima 29 ha gozdov. To so:

- gozdovi ob rekreacijskih točkah Debeli hrib, Mačkov hrib in Čagoška gora, ki so srednje pogosto obiskovane (utemeljitev Ra), v odsekih: 49B04, 49C04, 49C05, 49C06;
- gozdovi ob planinskih poteh (utemeljitev Rd), v odsekih: 49E01, 49E02, 49E03, 49E04, 49E07, 49E09, 49E12, 49F02, 49F15, 49F22, 49F23.

3. stopnjo poudarjenosti imajo vse preostale površine gozdnega prostora, s površino 3.209 ha.

Turistična funkcija

Ta funkcija ni nikjer poudarjena na 1. ali 2. stopnji. 3. stopnjo poudarjenosti ima ves gozdni prostor, to je 3.288 ha.

Poučna funkcija

Ves gozdni prostor, to je 3.288 ha, ima poučno funkcijo poudarjeno na 3. stopnji.

Funkcija varovanja naravnih vrednot

2. stopnjo poudarjenosti ima 16 ha gozdov na območjih naravnih vrednot (utemeljitev Da), ki so navedene v spodnji preglednici in 5 jam, ki so navedene že v preglednici pri 1. stopnji poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti (po zvrsti geomorfolška podzemeljska naravna vrednota).

Preglednica 16/KHT: Naravne vrednote – 2. stopnja poudarjenosti funkcije

Ident. št.	Naravna vrednota	Opis	Zvrst naravne vrednote	Status	Odseki
296	Sopota <i>potrjena prisotnost raka koščaka, kačjega pastirja, velikega studenčarja in kaplja</i>	Desni pritok Save do naselja Jurjevca <i>V GGE Primskovo se nahaja zgolj krajši povirni del vodotoka.</i>	hidrološka, ekosistemska	državni	49G05, 49G07
8018	Bratnica	Levi pritok Temenice z mokrišči, vzhodno od naselja Temenica <i>V gozdnem prostoru GGE Primskovo je zgolj majhen del vodotoka, saj večinski del leži v kmetijski krajini.</i>	hidrološka, ekosistemska	lokalni	49B06, 49B07
8538	Temenica <i>V povirnem delu Temenice je ena najbolj stabilnih populacij raka koščaka (Govedič, 2021).</i>	Reka Temenica od izvira do izliva v Krko <i>V gozdnem prostoru GGE Primskovo je majhen del vodotoka, saj večinski del leži v kmetijski krajini.</i>	hidrološka, ekosistemska (geomorfološka)	državni	49C01, 49C02, 49C07, 49C08, 49C09

Funkcija varovanja kulturne dediščine

1. stopnjo poudarjenosti imajo gozdovi, ki so na območjih in v neposredni okolici objektov kulturne dediščine in so upravljani le za varstveni namen (utemeljitev Ca). Njihova površina je 42 ha.

Preglednica 17/KHT: Kulturna dediščina 1. stopnja poudarjenosti

EŠD	Ime	Režim oz. podrežim	Odseki
1-02191	Primskovo - Cerkev Marijinega rojstva	spomenik in vplivno območje spomenika	49B02
1-02192	Mišji Dol - Cerkev sv. Lucije	spomenik in vplivno območje spomenika	49B01
1-02499	Sobrače - Cerkev sv. Andreja	spomenik in vplivno območje spomenika	49C06
1-09247	Primskovo - Cerkev sv. Petra	spomenik in vplivno območje spomenika	49B02
1-11358	Primskovo - Tabor	spomenik	49B02
1-19944	Velika Kostrevnica - Arheološko najdišče Bregarjev Laz	arheološko najdišče	49E02, 49E03
1-19945	Velika Kostrevnica - Arheološko območje Verejev Laz	arheološko najdišče	49E02
1-19949	Mala Kostrevnica - Prazgodovinsko grobišče Teroh	arheološko najdišče	49E01
1-19951	Jelša pri Šmartnem pri Litiji - Arheološko najdišče Gradišča	arheološko najdišče	49E01, 49E02
1-19953	Vinji Vrh - Arheološko najdišče Vodiški hrib	arheološko najdišče	49D04, 49E13
1-19954	Primskovo - Gradišče Primskova gora	arheološko najdišče	49B02
1-19955	Lupinica - Gomilno grobišče Zabrezovje	arheološko najdišče	49E15
1-19956	Lupinica - Arheološko najdišče Zaloga-Jelša	arheološko najdišče	49E03
1-19957	Ježce - Arheološko območje Reber-Župnica	arheološko najdišče	49D07
1-30526	Mulhe - Prazgodovinska naselbina Na Pleši	arheološko najdišče	49D02

2. stopnjo ima 25 ha gozdnega prostora na vplivnih območjih objektov stavbne in naselbinske dediščine ter na območju kulturnih krajin.

Preglednica 18/KHT: Kulturna dediščina 2. stopnja poudarjenosti

EŠD	Ime	Režim oz. podrežim	Odseki
1-00029	Bogenšperk - Grad Bogenšperk	vplivno območje spomenika	49E19, 49E20
1-13862	Liberga - Sušilnica za sadje pri hiši Liberga 2	spomenik in vplivno območje spomenika	49E07
1-18585	Temenica	kulturna krajina	49C01, 49C02, 49C04, 49C05, 49C08
1-20077	Liberga - Vas	naselbinska dediščina	49E07, 49E08
1-20358	Javorje pri Gabrovki	kulturna krajina	49F03, 49F04

Objekti kulturne dediščine so vpisani v Register kulturne dediščine RKD, ki je dostopen na <https://www.gov.si teme/register-kulturne-dediscine/>.

Estetska funkcija

1. stopnjo poudarjenosti ima 9 ha gozdnega prostora. To so gozdovi v neposredni bližini objektov kulturne dediščine, ki predstavljajo kuliso objektom (utemeljitev Ea), v vseh primerih gre za cerkve. So v odsekih: 49B02, 49B02, 49F03, 49F04.

2. stopnjo ima 9 ha gozdnega prostora. To so gozdovi na območju kulturnih krajin Temenica in Javorje pri Gabrovki (utemeljitev Eb), v odsekih: 49C01, 49C02, 49C04, 49C05, 49C08, 49F03 in 49F04.

2.3 Proizvodne funkcije

Lesnoproizvodna funkcija

Vsi gozdovi, to je 3.227 ha, imajo 1. stopnjo poudarjenosti te funkcije. To pomeni, da je v njih možno dolgoročno sekati letno več kot 5 m³ bruto lesne mase na hektar (kjer je produkcijska sposobnost rastišč višja od 5 m³/ha letno) (utemeljitev La).

Opomba: Po definiciji opravljajo poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo gozdovi z nadpovprečno rastnostjo na rastiščih z nadpovprečno proizvodno zmogljivostjo.

Funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin

1. stopnjo imajo gozdni prostor s površino 91 ha. To so:

- območja čebelarских stojišč za premične in stalne čebelnjake v gozdnem prostoru (utemeljitev Np). V GGE Primskovo jih je 29 in so v odsekih: 49A01, 49A05, 49A07 (tri), 49A09, 49B01 (tri), 49B03, 49B07, 49D01 (dve), 49E02 (dve), 49E03, 49E04, 49E06 (dve), 49E08 (dve), 49E14 (dve), 49E17, 49E18, 49F01, 49F12, 49F15, 49G04;

2. stopnjo ima gozdni prostor s površino 66 ha. To so:

- območja gozdne čebelje paše (utemeljitev Ne). Teh je 66 in so v odsekih: 49A01, 49A02, 49A03, 49A04 (dve), 49A05, 49A06, 49A07, 49A09, 49B01, 49B02, 49B03, 49B04, 49B07, 49C01, 49C02, 49C04, 49C05, 49C06, 49C07, 49C08, 49D01, 49D02, 49D05, 49D06, 49D07, 49E01, 49E02, 49E03 (dve), 49E04, 49E07, 49E08, 49E09, 49E10, 49E11 (dve), 49E12 (dve), 49E15, 49E17, 49E18, 49E19, 49E20, 49E21, 49E22, 49E24 (dve), 49E25, 49E29, 49F01, 49F02, 49F03, 49F10, 49F11, 49F15, 49F16, 49F17, 49F19, 49G01, 49G02, 49G04, 49G06, 49G11, 49G13, 49G14;
- sestoji, v katerih je delež kostanja v lesni zalogi večji od 25 % (utemeljitev Nd), v odsekih: 49A04, 49A06, 49A07, 49E03, 49E11, 49E12, 49E24, 49F03, 49F10, 49F12.

Lovnogospodarska funkcija

Lovnogospodarska funkcija je v gozdnem prostoru GGE Primskovo močno prisotna, vendar pa po merilih Navodil za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030 (ZGS, Ljubljana 2021), po katerih se posodablja tudi podatke o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN gozdnogospodarskih enot, v tej enoti ni predelov, ki bi ustrezali merilom za 1. in 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije. 3. stopnje se po teh istih navodilih ne določa.

V odsekih 49A08 in 49F22 sta sicer krmni njivi, v 49E29 in 49F23 pa kali oziroma večji vodni viri.

Vzdrževane travne površine – pasišča v gozdnem prostoru imajo 1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti (lokacije so našteje v poglavju te funkcije).

V enoti je tudi 19 krmišč. So v odsekih: 49A06 (dve), 49A08 (tri), 49B07, 49C01, 49C07, 49D03, 49D04, 49E24, 49E28, 49F01, 49F15, 49F22 (dve), 49F23, 49P04 in 49P08. Pri teh ne gre za t. i. zimsko krmišča (slednja bi zadoščala merilom za 1. stopnjo poudarjenosti te funkcije), pač pa za privabljajna krmišča.

V enoti sta dve aktivni obori, v Jelši (damjak) v odseku 49E03 in na Gornjem vrhu (navadni jelen) v odseku 49A09.

3 OPIS STANJA GOZDOV

3.1 Gospodarske kategorije gozdov

Preglednica 19/D-KL: Gospodarske kategorije gozdov in njihova struktura po lastniških kategorijah (ha)

Gospodarske kategorije gozdov	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Večnamenski gozdovi	2.531,13	691,80	3,60	3.226,53
Skupaj	2.531,13	691,80	3,60	3.226,53

Vsi gozdovi v GGE Primskovo sodijo v kategorijo večnamenskih gozdov. V tej enoti ni razglašanih varovalnih gozdov ali gozdov s posebnim namenom.

Odseki, ki imajo enotne rastiščne razmere, razvojne težnje, funkcije in enoten dolgoročni gozdnogojitveni cilj ter enotne gozdnogojitvene usmeritve, so združeni v 6 rastiščnogojitvenih razredov (RGR). V enoti imamo dva RGR Podgorsko bukovje in dva RGR Kisloljubno bukovje, ki se v parih med seboj precej razlikujejo, kar je posledica predvsem specifičnega lastništva in zato drugačnega gospodarjenja. Tako je v 11012-Podgorsko bukovje 98 % gozdov v zasebni lasti, gozdovi v 11013-Podgorsko bukovje pa so vsi z majhno izjemo (0,1 ha) v državni lasti. Prav tako je v RGR 12112-Kisloljubno bukovje večina, to je 95 % gozdov, v zasebni lasti, v 12113-Kisloljubno bukovje pa je kar 99 % v državni lasti. Zato bomo v nadaljevanju zaradi boljšega razlikovanja RGR 11013-Podgorsko bukovje in 12113-Kisloljubno bukovje dodali ime »pretežno državni gozdovi«. Pri prejšnji obnovi načrta so bili pretežno zasebni RGR poimenovani kot manj produktivni, pretežno državni pa kot produktivni, kar se nam tokrat ne zdi več ustrezno.

Pregled gozdnih rastiščnih tipov po RGR kaže, da v kategoriji večnamenskih gozdov prevladujejo za določen RGR značilni gozdni rastiščni tipi. Manjša odstopanja se pojavljajo zaradi ne povsem homogenih odsekov.

Gospodarske kategorije gozdov in prostorska razporeditev posameznih gospodarskih kategorij gozdov v merilu 1 : 25 000 so prikazane v kartnem delu načrta (karta št. 4).

Preglednica 20/KGR: Glavni gozdni rastiščni tipi po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Ime gozdnega rastiščnega tipa	Površina (ha)	Delež (%)
11012-Podgorsko bukovje	541 -Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	8,68	1,6
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	310,41	56,4
	554 -Gradnovo bukovje na izpranih tleh	53,60	9,7
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	32,73	5,9
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	103,23	18,8
	731 -Kisloljubno gradnovo bukovje	19,78	3,6
	751 -Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	21,84	4,0
Skupaj RGR		550,27	100,0
11013-Podgorsko bukovje (pretežno državni gozdovi)	541 -Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	4,04	1,2
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	245,41	75,0
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	8,64	2,6
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	46,70	14,3
	621 -Predalpsko-dinarsko bazoljubno rdečeborovje	0,84	0,3
	751 -Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	21,79	6,7
Skupaj RGR		327,42	100,0
12112-Kisloljubno bukovje	541 -Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	6,98	0,5
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	78,67	5,9
	554 -Gradnovo bukovje na izpranih tleh	25,72	1,9
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	19,12	1,4
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	26,55	2,0
	711 -Kisloljubno gradnovo belogabrovje	7,09	0,5
	731 -Kisloljubno gradnovo bukovje	19,56	1,5
	741 -Kisloljubno rdečeborovje	3,20	0,2
	751 -Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	1.122,51	83,5
	771 -Jelovje s praprotni	32,39	2,4

	772 -Jelovje s trikrpim bičnikom	1,84	0,1
Skupaj RGR		1.343,63	100,0
12113-Kisloljubno bukovje	541 -Preddinarsko-dinarsko gradново belogabrovje	3,36	1,2
(pretežno državni gozdovi)	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	8,59	3,0
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	0,80	0,3
	711 -Kisloljubno gradново belogabrovje	3,43	1,2
	751 -Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	266,15	92,7
	761 -Javorovje s praprotmi	2,25	0,8
	772 -Jelovje s trikrpim bičnikom	2,38	0,8
Skupaj RGR		286,96	100,0
14112-Toploljubno bukovje	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	48,70	18,9
	554 -Gradново bukovje na izpranih tleh	25,55	9,9
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	18,99	7,4
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	164,71	63,9
Skupaj RGR		257,95	100,0
15012-Bukovje z gradnom	541 -Preddinarsko-dinarsko gradново belogabrovje	0,94	0,2
	551 -Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	73,19	15,9
	554 -Gradново bukovje na izpranih tleh	256,33	55,7
	581 -Osojno bukovje s kresničevjem	19,13	4,2
	591 -Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	38,59	8,4
	731 -Kisloljubno gradново bukovje	38,62	8,4
	751 -Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	33,50	7,3
Skupaj RGR		460,30	100,0
VEČNAMENSKI GOZDOVI		3.226,53	100,0
Skupaj vsi gozdovi		3.226,53	100,0

3.2 Lesna zaloga

Preglednica 21/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%
Smreka	5,0	12,3	25,0	31,1	26,6	43,4	15,3
Jelka	0,7	5,1	17,5	34,2	42,5	1,1	0,4
Bor	10,5	20,8	28,1	23,8	16,8	14,5	5,1
Macesen	23,4	32,0	23,5	12,4	8,7	0,9	0,3
Ostali igl.	3,8	3,8	29,5	40,2	22,7	0,0	0,0
Bukev	5,9	18,8	26,5	27,9	20,9	152,2	53,7
Hrast	8,2	22,3	25,9	25,2	18,4	42,1	14,9
Plemeniti list.	6,7	19,5	26,4	27,2	20,2	9,0	3,2
Drugi trdi list.	10,3	24,8	25,3	23,1	16,5	18,6	6,6
Mehki list.	12,8	27,9	25,3	20,3	13,7	1,5	0,5
Iglavci	6,5	14,5	25,6	29,2	24,2	59,9	21,1
Listavci	6,7	20,0	26,3	27,0	20,0	223,4	78,9
Skupaj	6,7	18,9	26,2	27,3	20,9	283,3	100,0

Povprečna lesna zaloga je 283,3 m³/ha. V njej je 21 % iglavcev in 79 % listavcev. Je le za 4 m³/ha večja od lesne zaloge celotnega ljubljanskega območja, ki v povprečju meri 279 m³/ha.

Dobra četrtina lesne zaloge je v prvem razširjenem debelinskem razredu (10 – 30 cm premera), dobra polovica v drugem (30 – 50 cm premera), dobra petina pa v tretjem razširjenem debelinskem razredu (nad 50 cm premera). V prvem razširjenem razredu in v tretjem, to je v najdebelejšem razredu, je nekaj več listavcev kot iglavcev, v drugem pa je delež iglavcev blizu deleža listavcev. Če pogledamo debelinsko sestavo po drevesnih vrstah, imajo največji delež najdebelejšega drevja jelka in ostali iglavci, vendar pa je njihov delež v lesni zalogi skupaj manjši od 0,5 %. Večje deleže debelejšega drevja imajo še smreka, bukev in plemeniti listavci.

V lesni zalogi je največ bukve in sicer skoraj 54 %. Sledijo ji smreka in graden (oba po 15 %), rdeči bor (5 %), kostanj in gorski javor (oba po 3 %) ter beli gaber (2 %). Z deležem, manjšim od 1 % v lesni zalogi, so prisotni: črni gaber, cer, jelka, macesen, mali jesen, gorski brest, češnja, breza, topoli,

trepetlika, črna jelša, mokovec, veliki jesen, brek, rdeči hrast, divji kostanj in lipa (našteti so glede na velikost deleža od večjega proti manjšemu).

Preglednica 22/D-LZL: Lesna zaloga gozdov po oblikah lastništva

	Enota	Skupaj	Lastniška kategorija		
			Zasebni gozd	Državni gozd	Gozdovi lokalnih skupnosti
Iglavci	m ³	193.254	142.051	51.090	113
	m ³ /ha	59,9	56,1	73,9	31,4
Listavci	m ³	720.886	590.430	129.531	925
	m ³ /ha	223,4	233,3	187,2	256,9
Skupaj	m³	914.140	732.481	180.621	1.038
	m³/ha	283,3	289,4	261,1	288,3

V zasebnih gozdovih meri lesna zaloga 289 m³/ha, v državnih pa 261 m³/ha. Slednja je tako za 22 m³/ha nižja od povprečne lesne zaloge gozdov v enoti oziroma za 28 m³/ha od lesne zaloge v zasebnih gozdovih.

Lesna zaloga v občinskih gozdovih (teh je sicer le 3,6 ha) je na nivoju zaloge zasebnih gozdov.

Preglednica 23/D-LZU: Način ugotavljanja lesne zaloge

Stratum	Rastiščnogojitveni razred	Površina	Lesna zaloga (m ³ /ha)	Število vzorčnih ploskev	+E (%)
STALNE VZORČNE PLOSKVE					
1	11012 - Podgorsko bukovje	550,27	295,6	47	8,7
	11013 - Podgorsko bukovje (pretežno državni gozdovi)	327,42	241,8	23	
	14112 - Topoljubno bukovje	257,95	249,0	19	
	15012 - Bukovje z gradnom	460,30	268,8	34	
2	12112 - Kisloljubno bukovje	1.343,63	289,3	100	7,9
	12113 - Kisloljubno bukovje (pretežno državni gozdovi)	286,96	319,3	19	
	Skupaj	3.226,53		242	

Lesno zalogo smo ugotavljali z meritvami na stalnih vzorčnih ploskvah in s cenitvijo pri opisovanju sestojev. Osnova za izračun lesne zaloge so podatki, pridobljeni na stalnih vzorčnih ploskvah (sistematična mreža SVP 250 x 500 m). Lesne zaloge sestojev so bile ocenjene okularno z metodo hitre izmere temeljnice po Bitterlichu. Vsota okularno ocenjenih lesnih zalog sestojev v posameznem odseku predstavlja lesno zalogo odseka. Seštevek okularno ocenjenih lesnih zalog sestojev je ustrezno popravljen s korekcijskimi faktorji po stratumih iz Preglednice D-LZU tako:

- da so seštevki okularno ugotovljenih lesnih zalog vseh odsekov stratuma enaki leseni zalogi stratuma, ki je bila ugotovljena s stalnimi vzorčnimi ploskvami;
- da je delež drevesnih vrst, ki so v lesni zalogi stratuma zastopane z več kot 10 %, pri obeh načinih ocene (okularna ocena in meritev na stalnih vzorčnih ploskvah) enak.

Tarife za izračun lesnih zalog smo prevzeli po prejšnjem GGN GGE Primskovo (vmesne Čoklove tarife). Seznam tarif po odsekih je v Prilogi 1.

Da bi vzorčno napako ugotavljanja lesne zaloge pri 5 % tveganju znižali pod dovoljeno mejo, smo RGR glede na rastiščno sorodnost združili v dva stratum (znotraj stratumov je večje število stalnih vzorčnih ploskev, na katerih se ocenjuje lesna zaloga, s tem pa se zmanjša vzorčna napaka po RGR). Vzorčna napaka ocene lesne zaloge je v obeh stratumih pod dopustno mejo in sicer znaša v prvem stratumu 8,7 %, v drugem pa 7,9 %.

3.3 Prirastek

Preglednica 24/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%
Iglavci	0,19	0,24	0,31	0,27	0,15	1,16	20,3
Listavci	0,76	1,31	1,18	0,89	0,41	4,56	79,7
Skupaj:	0,95	1,55	1,49	1,16	0,56	5,72	100,0

Tekoči letni prirastek meri 5,72 m³/ha. Od tega 80 % priraste na listavcih, 20 % pa na iglavcih. V preteklem desetletju se je zmanjšal za 14 % (prej 6,62 m³/ha). Je tudi manjši od povprečnega prirastka GGO Ljubljana, ki meri 7,5 m³/ha.

Preglednica 25/D-PL: Letni prirastek po oblikah lastništva

	Enota	Skupaj	Lastniška kategorija		
			Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti
Iglavci	m ³	3.744	2.655	1.087	2
	m ³ /ha	1,16	1,05	1,57	0,64
Listavci	m ³	14.727	11.979	2.726	23
	m ³ /ha	4,56	4,73	3,94	6,30
Skupaj	m³	18.472	14.634	3.813	25
	m ³ /ha	5,72	5,78	5,51	6,94

Malo višji prirastek od povprečja je v zasebnih gozdovih (za 0,06 m³/ha), manjši pa je v državnih gozdovih, a ne bistveno (za slabe 4 % oziroma 0,21 m³/ha).

Največji prirastek je v gozdovih lokalnih skupnosti, a je njihov delež po površini le 0,1 % (3,6 ha).

Način ugotavljanja prirastka

Za GGE Primskovo je bila izvedena tretja ponovitev meritev na stalnih vzorčnih ploskvah, s tem pa so bili pridobljeni tudi podatki o prirastnih nizih. Krivulje prirastnih nizov smo določili z regresijsko analizo. Uporabili smo eksponentno, potenčno, inverzno ali pa logaritemsko funkcijo. Nove prirastne nize po RGR smo določili za tiste drevesne vrste, katerih število dreves je bilo za izračun vrednosti prirastnih nizov dovolj veliko. Za drevesne vrste, pri katerih je bilo število dreves na vzorčnih ploskvah za izračun vrednosti prirastnih nizov premajhno in vzorčna napaka prevelika, smo prirastek prevzeli od primerljivega RGR ali pa iz podatkov za celo enoto. Prirastni nizi po RGR so navedeni v Prilogi 1.

3.4 Razvojne faze

Preglednica 26/RF1/P: Površine in značilnosti razvojnih faz

Razvojna faza	Površina		Podmladek						Lesna zaloga m³/ha	Število SVP	± E %	Srednji premer cm
			Površina		Zasnova							
	ha	%	ha	%	1	2	3	4				
Mladovje	200,84	6,2								0	0,0	0
Drogovnjak	866,13	26,8	34,41	4,0	0,0	46,8	51,2	2,0	244,2	59	11,1	20
Debeljak	1.456,24	45,2	270,60	18,6	2,6	89,0	8,0	0,4	354,9	122	5,8	25
Sestoj v obnovi	703,32	21,8	448,13	63,7	19,7	65,5	14,8	0,0	264,2	50	13,9	26
Skupaj	3.226,53	100,0	753,14	23,3					283,3	242	5,9	23

Opomba: Podatki v zadnjih treh kolonah preglednice izvirajo iz meritev na stalnih vzorčnih ploskvah.

Največ sestojev, to je 45 %, je v fazi debeljaka. Sledijo drogovnjaki, katerih je 27 %. Sestojev v obnovi je 22 %. Najmanj je mladovij, katerih delež je 6 %.

Debeljaki so relativno še kar pomlajeni, saj se podmladek pojavlja na 19 %. Dobro so pomlajeni sestojih v obnovi, kjer podmladek porašča 64 % površine.

Delež mladovij je relativno majhen. Dejansko je sicer njihova površina večja, vendar gre pri tem pogosto za premajhne površine, da bi jih lahko izločili kot samostojen sestoj oziroma gre za

pomlajene manjše površine v sestojih v obnovi, delno pa tudi v debeljakih in presvetljenih drogovnjakih. Zato so te površine zavedene kot podmladek v drugih razvojnih fazah.

Preglednica 27/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.	Skupaj
ha	99,31	22,26	1,81	462,42	31,37	62,08	70,79	3,10	753,14
%	13,19	2,96	0,24	61,40	4,17	8,24	9,40	0,41	100,00

V podmladku je največ bukke (61 %). Pomemben delež imajo še smreka (13 %), drugi trdi listavci (9 %) in plemeniti listavci (8 %). Sledita hrast (4 %) in jelka (3 %). Deleži podmladka ostalih drevesnih vrst so manjši od 1 %.

Preglednica 28/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	200,84	13,8	69,6	14,0	2,6	41,1	29,9	28,3	0,7	49,5	15,7	27,8	7,0
Drogovnjak	866,13	1,0	27,6	69,8	1,6	3,4	39,3	56,3	1,0	23,2	53,5	15,9	7,4
Debeljak	1.456,24					5,9	73,1	20,7	0,3	4,9	81,9	12,4	0,8
Sestoj v obnovi	703,32					9,2	73,7	17,1	0,0				
Skupaj	3.226,53												

Večina mladovij (70 %) ima dobro zasnovo. 14 % ima bogato, prav tako 14 % pomanjkljivo, dobra 2 % pa slabo. Negovanih je 41 % mladovij, 30 % je negovanih pomanjkljivo, 28 % je nenegovanih, ogroženih skoraj ni (manj kot 1 %). Največ jih ima tesen sklep (49 %), 16 % ima normalnega, 28 % rahlega, 7 % pa vrzelastega do pretrganega.

Pri drogovnjakih je stanje glede zasnove veliko slabše. Bogate skoraj ni (le 1 %). Dobro zasnovo ima 28 % sestojev. Večina ima pomanjkljivo (70 %), dober 1 % pa slabo. V primerjavi z mladovji so drogovnjaki tudi slabše negovani. Nenegovanih je kar 56 %, 39 % je negovanih pomanjkljivo, le slabi 4 % so negovani. 1 % je nenegovan ogrožen. Največ, to je 54 %, jih ima normalen sklep, 23 % ima tesnega, 16 % rahlega, 7 % pa vrzelastega oziroma pretrganega.

Večina debeljakov (73 %) je negovana pomanjkljivo. 6 % je negovanih, 21 % pa nenegovanih. Večina (82 %) ima normalen sklep. Tesnega ima 5 % sestojev, 12 % rahlega, vrzelastega do pretrganega sklepa pa pri debeljkih skoraj ni (manj kot 1 %).

Sestoji v obnovi so prav tako kot debeljaki večinoma (74 %) negovani pomanjkljivo, 17 % pa je nenegovanih. Le 9 % je negovanih.

Podatki po razvojnih fazah so bili zbrani s pomočjo opisov sestojev na terenu in digitalizacije sestojev na osnovi DOF5.

3.5 Tipi sestojev

Preglednica 29/D-DS: Tipi drevesne sestave gozdov

Tip drevesne sestave	Površina (ha)	Delež (%)
Drugi pretežno listnati gozdovi	1.520,14	47,2
Drugi gozdovi iglavcev in listavcev	792,96	24,6
Bukovi gozdovi	386,50	12,0
Gozdovi bukke in hrasta	216,60	6,7
Gozdovi bukke in smreke	182,13	5,6
Smrekovi gozdovi	57,56	1,8
Drugi pretežno iglasti gozdovi	33,12	1,0
Hrastovi gozdovi	20,14	0,6
Borovi gozdovi	17,38	0,5
Skupaj	3.226,53	100,0

Sestojni tipi so opredeljeni glede na tipe drevesne sestave gozdov, kot so ti določeni v Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Sestoj se v glavnem določa na osnovi razvojne faze, drevesne sestave in načrtovanih gozdnogojitvenih smernic ter ukrepov. Vpliv na oblikovanje sestojev imajo tudi zasnova, sklep, negovanost, zastopanost pomladka in včasih tudi funkcije gozdov. Sestoji so izločeni na karti 1 : 5.000 (DOF5).

Površine sestojev so praviloma večje od 0,5 ha. V enoti Primskovo smo izločili 627 sestojev. V povprečju sestoj meri 5,1 ha. Sestoj mladovij smo uvrstili v sestojne tipe glede na površinske deleže drevesnih vrst. Pri ostalih razvojnih fazah smo upoštevali deleže drevesnih vrst v sestavi lesne zaloge sestoja.

Največ sestojev sodi v tip drevesne sestave z imenom drugi pretežno listnati gozdovi (47 %). V njih je listavcev več kot 75 %, pri čemer ne prevladujeta niti bukev niti hrast. Na drugem mestu so sestoji pod imenom drugi gozdovi iglavcev in listavcev, katerih je 25 %. Gre za mešane gozdove, katerih ni moč uvrstiti v druge tipe sestojev. Večji delež imajo še bukovi gozdovi (12 %), v katerih je bukve več kot 75 %. Sledijo gozdovi bukve in hrasta z deležem 7 %, gozdovi bukve in smreke s 6 %, smrekovi gozdovi z 2 % in drugi pretežno iglasti gozdovi z 1 %. Preostala dva sestojna tipa sta zastopana z deležem, manjšim od 1 %.

Pregledna karta drevesne sestave gozdov v merilu 1 : 25 000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 2).

3.6 Ohranjenost gozdov

Preglednica 30/OHR: Ohranjenost po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	1.357,25	42,0	1.357,70	42,1	511,58	15,9	0,00	0,0	3.226,53	100,0
Skupaj	1.357,25	42,0	1.357,70	42,1	511,58	15,9	0,00	0,0	3.226,53	100,0

Opomba: V GGE Primskovo ni razglašanih varovalnih gozdov, zato ni kategorije varovalnih gozdov.

Ohranjenost gozdov je določena na nivoju odseka glede na delež drevesnih vrst, ki so naravni sestavi gozdnih združb tuje ali v njej redko prisotne.

Ohranjenih je 42 % gozdov, prav toliko je spremenjenih. Močno spremenjenih je 16 %, izmenjanih gozdov ni. Večina sprememb gre na račun nasajene smreke, saj le-ta na prevladujočih bukovih rastiščih še vedno zavzema 15 % celotne lesne zaloge.

Najbolj ohranjeni so gozdovi v RGR Bukovje z gradnom, kjer je 94 % ohranjenih, 6 % pa spremenjenih. Relativno ohranjeni so tudi sestoji v RGR Topoljubno bukovje, kjer je 74 % ohranjenih, 26 % pa spremenjenih. Najmanj ohranjeni so gozdovi v RGR Podgorsko bukovje 11013 (pretežno državni gozdovi), v katerem je le 8 % ohranjenih sestojev, je pa 18 % spremenjenih in kar 74 % močno spremenjenih. Podobna situacija je v RGR Kisloljubno bukovje 12113 (pretežno državni gozdovi), kjer je prav tako ohranjenih le 8 % sestojev, 53 % je spremenjenih, 39 % pa močno spremenjenih.

Na posameznih večinoma manjših in prostorsko razmeroma razpršenih območjih je zaradi spremenjene naravne drevesne sestave sestojev zmanjšana tudi pestrost nekaterih habitatov. Spremenjeni gozdni sestoji so večinoma bolj ogroženi v primerih pojava različnih abiotskih in biotskih motenj.

3.7 Kakovost drevja

Preglednica 31/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	217	39,2	32,3	24,4	3,2	0,9
Jelka	5	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0

Bor	127	31,5	46,5	18,1	3,9	0,0
Macesen	4	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	878	17,1	31,7	36,8	11,8	2,6
Hrast	225	24,0	37,8	28,4	7,6	2,2
Plemeniti listavci	57	7,0	22,8	56,1	12,3	1,8
Drugi trdi listavci	82	4,9	24,4	45,1	19,5	6,1
Mehki listavci	20	10,0	70,0	15,0	5,0	0,0
Skupaj iglavci	353	33,4	40,2	22,4	3,4	0,6
Skupaj listavci	1.262	17,0	30,6	38,2	11,5	2,7
Skupaj	1.615	20,6	36,8	30,7	9,7	2,2

Kakovost drevja je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri stoječih živih drevesih s prsnim premerom nad 30 cm.

Iglavci so bolj kakovostni kot listavci, saj jih je v prvih dveh kakovostnih razredih (odlična in prav dobra kakovost) kar 74 %, medtem ko je listavcev te kakovosti le 48 %. Dobre kakovosti je 22 % iglavcev in 38 % listavcev, zadovoljive pa 3 % iglavcev in 12 % listavcev. Slaba kakovost je bolj izjemna (manj kot 1 % iglavcev in 3 % listavcev).

Med drevesnimi vrstami sta najbolj kakovostna smreka in bor, sicer pa posamezne drevesne vrste ne odstopajo prav dosti od povprečja. Pri jelki in macesnu je bilo ocenjenih premalo dreves, da bi lahko sklepali na splošno kakovost dreves teh vrst.

3.8 Poškodovanost drevja

Preglednica 32/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	3,8
Veje/krošnja	3,0
Osutost	1,7
Skupaj	8,5

Poškodovanost drevja se ugotavlja na stalnih vzorčnih ploskvah. Določena je z deležem dreves s hujšo poškodbo. Popisuje se poškodovanost debel, koreničnika, vej in krošenj. Pri debelu in koreničniku se šteje za hujšo poškodbo, če je lubje odstranjeno na več kot 3 dm², pri poškodovanosti vej pa, če odlomljen vrh ali veja po debelini presega petino premera drevesa na prsni višini. Poškodbe debela so največkrat posledica spravila ali udara strele, poškodbe koreničnika pa so največkrat zabeležene v bližini gozdnih vlak in pravih poti kot posledica spravila lesa. Pri poškodbah vej gre največkrat za odlomljene veje listavcev in odlomljene vrhove iglavcev kot posledico naravnih ujm.

V enoti Primskovo ima hujšo poškodbo 9 % ocenjenih dreves, kar je pol manj od povprečja, ki velja za celotno GGO Ljubljana (18 % po GGN GGO Ljubljana (2021-2030)). 4 % dreves imajo poškodovano deblo oziroma koreničnik, 3 % pa veje oziroma krošnjo. Slaba 2 % imata osuto krošnjo.

Če pogledamo poškodovanost drevja po RGR, je največ poškodb v RGR 15012 Bukovje z gradnom (12 %) in 12113 Kisloljubno bukovje (pretežno državni gozdovi) (9 %), najmanj pa v 11012 Podgorsko bukovje (5 %). Deleži poškodovanih dreves v drugih RGR so blizu povprečja.

3.9 Objedenost gozdnega mladja

V letih 2010, 2014, 2017 in 2020 je ZGS opravil štiri popise poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po prenovljeni sistematični in enotni metodologiji za območje celotne Slovenije. Metoda popisa poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi sloni na razdelitvi Slovenije na 35 popisnih enot (v nadaljevanju: PE), ki predstavljajo osnovne celice spremljanja objedenosti in drugih kazalnikov stanja mladja. PE so bile oblikovane upoštevaje zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd., upoštevaje meje gozdnogospodarskih enot, meje populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi (predvsem

navadne jelenjadi) in težko prehodne ovire, kot so večje reke in avtoceste. Velikost PE je praviloma med 30.000 in 100.000 ha.

V vsaki PE je bilo popisanih 51 oziroma 52 ploskev, na katerih je bil ugotavljan vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na poškodovanost gozdnega mladja. Na ploskvah površine 20 m² so bila evidentirana vsa drevesca višine od 15 do 150 cm, pri njih je bila ugotavljana poškodovanost terminalnega poganjka. Podatki so bili v nadaljevanju analizirani, statistično obdelani ter primerjani z rezultati do sedaj izvedenih popisov po prenovljeni metodi (2010, 2014 in 2017) s poudarkom na popisu, izvedenem v letu 2020.

Stopnje objedenosti so odvisne od številnih dejavnikov, o čemer pričajo praktično vse znane raziskave s tega področja. Ne glede na to pa so gostote rastlinojedih parkljarjev tiste, ki najpomembneje vplivajo na stopnje poškodovanosti, zato nam ta podatek nudi dodano vrednost pri razumevanju dogajanj v populacijah divjadi, predvsem glede gibanja njene številčnosti oziroma gostot.

Pri interpretaciji rezultatov moramo upoštevati lastnosti posameznega kazalnika. Objedenost v prehrani priljubljenih drevesnih vrst (mehki listavci, plemeniti listavci) je visoka že pri nizkih gostotah divjadi. Na drugi strani je objedenost v prehrani manj priljubljenih vrst (smreka) tudi pri visokih gostotah divjadi lahko nizka. Bukev je srednje priljubljena vrsta in se na spreminjano gostoto divjadi odziva pri nizkih in visokih gostotah.

Površino GGE Primskovo v celoti pokriva PE Litija, zato v nadaljevanju prikazujemo analizo rezultatov popisa za to PE.

Popisna enota (PE) Litija

Preglednica 33/OM1: Objedenost gozdnega mladja - skupno

Razred mladja	Število/ha	Objedenost (%)
do 15 cm	48.891	se ne ugotavlja
1. 16-30 cm	36.140	23,0
2. 31-60 cm	24.332	22,2
3. 61-100 cm	9.559	21,0
4. 101-150 cm	3.997	9,9
Skupaj 1 – 4	74.028	21,7

Po rezultatih podrobnega popisa je bila skupna objedenost mladja v letu 2020 za višinske razrede od 1 do 4 v tej PE 21,7 %. Višinski razredi od 1 do 4 zajemajo mladje, ki je visoko od 16 do 150 cm.

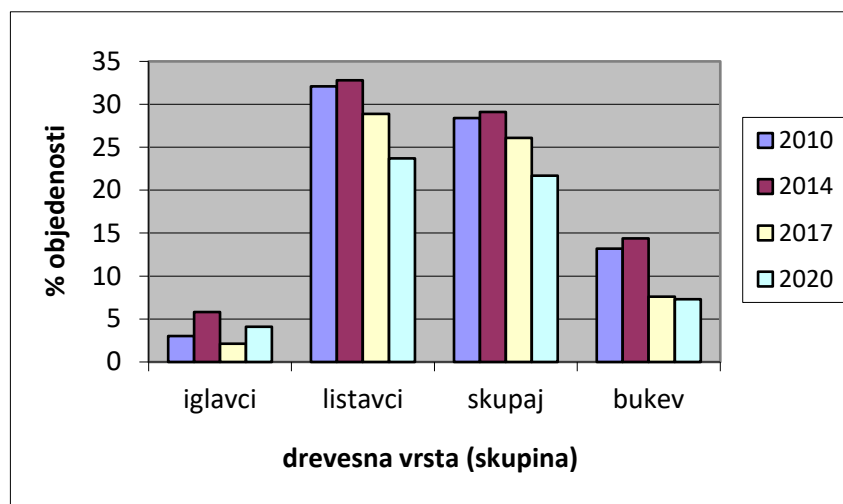
Preglednica 34/OM2: Objedenost gozdnega mladja po drevesnih vrstah

Drevesna vrsta	Delež drevesne vrste v mladju (v %)				Objedenost %
	16-30 cm	31-60 cm	61-100 cm	101-150 cm	
Smreka	5	11	12	18	1,4
Jelka	-	-	2	3	50,0
Bukev	36	47	64	65	7,3
Hrasti	4	3	1	-	39,5
Plemeniti listavci	37	20	8	4	41,7
Drugi trdi listavci	17	16	11	8	33,5
Mehki listavci	1	3	2	2	64,1
Iglavci	5	11	14	21	4,1
Listavci	95	89	86	79	23,7
Skupaj	100	100	100	100	21,7

Na ploskvah so bili med vrstami najbolj objedeni mehki in plemeniti listavci, hrasti ter drugi trdi listavci (močno je bila objedena tudi jelka, vendar je bil njen vzorec na PE relativno majhen). Najmanj je bila objedena smreka.

Najpomembnejša ugotovitev popisa 2020 je, da se je stopnja objedanja ne-statistično značilno zmanjšala glede na leta 2010, 2014 in 2017. V splošnem torej lahko ugotovimo, da so razlike v objedenosti gozdnega mladja med vsemi štirimi obdobji za vse drevesne vrste skupaj neznatne, pri objedenosti bukve pa je zaznati značilno zmanjšanje objedenosti. To velja tudi za objedenost pri listavcih, katerih delež je v GGE izrazito prevladujoč (> 90 %), pri iglavcih pa statistično neznatno niha, saj je delež iglavcev zelo nizek.

Zmanjšanje objedenosti je delno posledica povečanja površin z bujnejšim zeliščnim in grmovnim slojem v vrzelih, nastalih po žledolomu, vetrolomu in podlubnikih v letih 2014 - 2017. Primerjave analize popisov so podrobneje prikazane v grafu.

Grafikon 1: Primerjava objedenosti med popisi, izvedenimi v letih 2010, 2014, 2017 in 2020

3.10 Odmrlo drevje

Preglednica 35/OD: Odmrlo drevje

Razširjeni deb. razred		Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj		
		igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.
10 - 29 cm	št./ha	3,22	16,78	20,00	5,62	23,80	29,42	8,84	40,58	49,42
	m³/ha	1,09	5,39	6,48	1,85	7,92	9,77	2,94	13,31	16,25
30 - 49 cm	št./ha	1,24	3,55	4,79	0,83	6,69	7,52	2,07	10,24	12,31
	m³/ha	1,80	5,31	7,11	1,16	10,03	11,19	2,96	15,34	18,30
50 in več cm	št./ha	0,25	0,25	0,50	0,58	1,32	1,90	0,83	1,57	2,40
	m³/ha	0,76	0,71	1,47	1,61	3,83	5,44	2,37	4,54	6,91
Skupaj	št./ha	4,71	20,58	25,29	7,03	31,81	38,84	11,74	52,39	64,13
	m³/ha	3,65	11,41	15,06	4,62	21,78	26,40	8,27	33,19	41,46

Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/09, 31/16, 52/22 in 125/22 – popr.) predpisuje, da je treba zaradi ohranjanja biotskega ravnovesja pri izbiri drevja za posek in izvajanju sečnje in spravila lesa zagotoviti, da ob upoštevanju tveganja za prenamnožitev škodljivih organizmov v gozdu ostanejo v povprečju vsaj 3 % odmrlega lesa glede na lesno zalogo v RGR. Odmrli les mora biti čim bolj enakomerno razporejen in mora obsegati vse debelinske razrede, zlasti pa debelinski razred nad 30 cm.

Odmrlo drevje je bilo popisano na meritvah na SVP. Prikazano je število odmrlih dreves na hektar po debelinskih razredih, ločeno glede na stoječe in ležeče drevje. Odmrli lesna masa je izračunana po vmesnih tarifah (Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik, Ljubljana 1980).

V enoti Primskovo je v povprečju na enem hektarju kar 64 odmrlih dreves oziroma 42 m³ odmrle lesne mase. To je v povprečju skoraj 15 % lesne zaloge, zato več kot zadošča predpisu. Od tega je 20 % iglavcev in 80 % listavcev. Največ odmrlega drevja je v najnižjem debelinskem razredu, relativno malo pa je odmrlih debelih dreves s premerom nad 50 cm. Približno dve tretjini odmrlega drevja sta ležeči. Drevje je odmrlo zaradi žleda, podlubnikov in drugih vzrokov.

4 ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI

4.1 *Kratek opis zgodovine gospodarjenja z gozdovi v gozdnogospodarski enoti*

Zgodovina gospodarjenja v GGE Primskovo je bila najbolj burna na severovzhodu enote, kjer je danes glavna državnih gozdov. Gozdni predel Reka je bil pred drugo svetovno vojno v lasti veleposestnikov. Gozdovi v k. o. Polšnik so bili sprva last rodbine Lebinger, leta 1930 pa jim je posestvo zasegla Mestna hranilnica v Ljubljani. Rodbina Slanc je posedovala gozdove v k. o. Velika Goba ter sprva tudi gozdove v k. o. Moravče, a je slednje kasneje prodala Prometni banki. Gozdovi v k. o. Liberga so bili do leta 1945 last rodbine Windischgrätz. Z zakonom o agrarni reformi leta 1945 so gozdovi postali splošno ljudsko premoženje, z njimi pa je zagospodarilo Gozdno gospodarstvo Ljubljana. Z denacionalizacijo po letu 1991 je bila Slančeva posest vrnjena dedičem.

V zasebnih gozdovih je v povojnem obdobju prevladovala skupinsko postopna sečnja, ki je bila namenjena izključno donosu lesa, kar lahko imenujemo tudi kmečko prebiranje. V vseh lahko dostopnih predelih, predvsem v okolici naselij, so bili gozdovi močno izkoriščani (les, stelja, vinogradniško kolje), kar je pripeljalo do degradiranih sestojev. V gozdovih se ni izvajalo nege, iz njih se je le jemalo. Načrtno gospodarjenje se je pričelo z gozdnogospodarskim načrtom za obdobje 1964 – 1973, takrat za GGE Gabrovka in GGE Litija-stabilna, iz katerih delov je bila kasneje oblikovana GGE Primskovo.

Od leta 1945 do 1990 je z gozdovi gospodarilo Gozdno gospodarstvo Ljubljana. Leta 1990 je bila osnovana javna gozdarska služba, leta 1993 pa Zavod za gozdove Slovenije. Slednji od svoje ustanovitve dalje skrbi za načrtno, trajnostno in sonaravno gospodarjenje z gozdovi ne glede na lastništvo. Med drugim načrtuje, usmerja in nadzira dela ter izobražuje lastnike in javnost o gozdu in delu v gozdovih. Z zasebnimi gozdovi gospodarijo lastniki, ki so tudi odgovorni za izvajanje del v svojih gozdovih.

Z državnimi gozdovi je do leta 2016 upravljal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Na območju GGE Primskovo je imelo koncesijsko pravico izkoriščanja državnih gozdov gozdarsko podjetje Gozd Ljubljana d. d.. Koncesijska pogodba je po dvajsetih letih z začetkom leta 2016 potekla. V istem letu je bila ustanovljena firma Slovenski državni gozdovi (SiDG), ki je v drugi polovici istega leta prevzela gospodarjenje z državnimi gozdovi. S tem se je začelo izvajalce del v državnih gozdovih za izdane odločbe ZGS izbirati preko javnih razpisov.

4.2 *Gospodarjenje z gozdovi v preteklem obdobju veljavnosti načrta*

Najmočnejši pečat preteklega gospodarjenja so zadale številne ujme in posledice le-teh. Gozdove je v začetku leta 2014 prizadel žledolom. V GGE Primskovo je največ škode povzročil v pasu med 400 in 600 m n. v., pri čemer so bili najbolj prizadeti gozdovi v k. o. Liberga, Moravče, Poljane in Gradišče. Prizadeti so bili predvsem listavci in mlajši iglavci. Ujmi je že jeseni istega leta sledila gradacija podlubnikov. Do konca leta je bilo saniranih 80 % poškodovanih površin.

V letu 2015 se je gradacija podlubnikov nadaljevala. Največ smrek je bilo napadenih v predelu Reka, v državnih gozdovih. Na istih žariščih so se napadi večkrat ponovili, zato so nastale velike gole površine. Manjša žarišča so bila v zasebnih gozdovih.

Še močnejši napadi po podlubnikih kot v prejšnjih dveh letih so bili v letu 2016, največ zopet v državnih gozdovih. V teh je potekal prehod del od koncesionarja na SiDG, in se je začelo s prakso, da se izvajalce del v državnih gozdovih izbira preko javnih razpisov. Izkazalo se je, da je v primerih, ko je bila potrebna čimprejšnja sanacija žarišč podlubnikov, takšen postopek zamuden, zato se je zamujalo s sečnjo, pa tudi z odvozom iz gozda, kar je vse prispevalo k še hujši prenamnožitvi podlubnikov.

Za sanacijo žledoloma je bil sicer v aprilu 2014 izdelan sanacijski načrt za vso Slovenijo, na osnovi ocene poškodovanosti po odsekih. V sanacijskem načrtu je bila predvidena višina poseka zaradi

žledu in določen obseg površine, kjer so bili potrebni obnova, dodatna nega in vzpostavljanje gozdne higiene.

Poleg žledoloma so GGE Primskovo v preteklem desetletju prizadele še druge ujme. Po žledolomu v letu 2014 so na istih površinah v istem letu gozdove dodatno poškodovali manjši vetrolomi. V letu 2015 je bil manjši vetrolom v k. o. Velika Goba. V avgustu 2017 je gozdove poškodoval orkanski veter. Ta je največ škode naredil v k. o. Gradišče in Poljane, pri čemer so bili podrti celi šopi drevoja, zlasti listavcev. Do konca istega leta je sledilo več manjših vetrolomov, v decembru še snegolom.

V juliju 2018 je enoto zajelo močno neurje, v katerem je bilo poleg gozda poškodovanih tudi več cest in vlak. Vetrolom se je ponovil v letu 2019, največ škode je naredil v dolini Reke.

4.2.1 Posek

Preglednica 36/P-GGE: Realizacija poseka v preteklem ureditvenem obdobju (po podatkih iz evidenc in po podatkih iz stalnih vzorčnih ploskev)

2014 - 2023	Načrtovani posek	Realizacija poseka - po tekočih evidencah		Realizacija poseka - po podatkih iz SVP (točkovna in intervalna ocena)		
	m ³	m ³	%	točkovno m ³	interval +- m ³	%
Iglavci	49.818	62.326	125,1	69.832	32.058	140,2
Listavci	164.949	59.436	36,0	81.681	29.875	49,5
Skupaj	214.767	121.762	56,7	151.513	44.724	70,5

SVP - stalne vzorčne ploskev

Preglednica 37/D-PP: Ocena poseka na stalnih vzorčnih ploskvah in primerjava z evidenco

Stratum		Površina* (ha)	Evidenca (m ³ /ha/leto)	Ocena poseka na SVP				
				Število SVP	Povprečni letni posek (m ³ /ha/leto)	Standardni odklon	Interval zaupanja (+- m ³ /ha/leto)	Relativni odklon zaupanja (e%)
GGE	Iglavci	3.253,59	1,92	235	2,146	7,706	0,985	45,9
	Listavci	3.253,59	1,83	235	2,511	7,182	0,918	36,6
	Skupaj	3.253,59	3,74	235	4,657	10,752	1,375	29,5
Državni gozdovi		688,44	6,94	45	8,761	15,798	4,734	54,0
Ostali gozdovi		2.565,15	2,88	190	3,685	8,947	1,272	34,5

SVP - stalne vzorčne ploskev

** površina GGE v obdobju veljavnosti GGN 2014-2023*

Podatke o poseku iz evidenc smo primerjali s posekom, ugotovljenim na SVP (stalnih vzorčnih ploskvah). Letni posek na SVP znaša 4,66 m³/ha/leto z intervalom zaupanja (ob 5 % tveganju) 1,375 m³/ha/leto (29,5 %). Ta posek je bil izračunan iz ploskev, na katerih je bila izvedena ponovljena meritev (na 235 ploskvah). Ploskve, kjer je bila opravljena le prva meritev, smo iz analize izločili.

Preglednica 38: Primerjava realizacije poseka po lastniških kategorijah in SVP

Posek	Ostali gozdovi			Državni gozdovi			Skupaj GGE		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Načrtovan - m ³	33.548	136.736	170.284	16.270	28.213	44.483	49.818	164.949	214.767
Izveden - m ³	25.227	48.760	73.987	37.099	10.676	47.775	62.326	59.436	121.762
Izveden SVP - m ³	22.160	72.360	94.521	52.051	8.261	60.312	69.832	81.681	151.513
Realizacija - evid	75,2	35,7	43,4	228,0	37,8	107,4	125,1	36,0	56,7
Realizacija - SVP	66,1	52,9	55,5	319,9	29,3	135,6	140,2	49,5	70,5
Povp. drevo - m ³	1,08	0,73	0,82	1,40	0,85	1,23	1,25	0,75	0,95

SVP - stalne vzorčne ploskev

* Podatkom o realizaciji poseka v zasebnih gozdovih smo dodali količino poseka v občinskih gozdovih, katerih površina v GGE je le 3,6 ha, zato bi bile točkovne ocene podatkov o poseku iz SVP za gozdove tega lastništva nerealne. V nadaljevanju »ostale gozdove« obravnavamo kot zasebne.

Posek po evidencah znaša 121.761 m³, kar pomeni 3,74 m³/ha/leto in odstopa od poseka iz SVP za 19,6 % ter je tako znotraj intervala zaupanja. Zato v nadaljevanju pri prikazu in analizah upoštevamo podatke o poseku iz evidenc.

V preteklem obdobju je bilo na območju GGE Primskovo posekanih 121.762 m³ lesa in sicer 62.326 m³ iglavcev ter 59.436 m³ listavcev, kar pomeni, da je bil delež iglavcev v poseku 51 %, listavcev pa 49 %.

Na nivoju enote (iglavci in listavci skupaj) je bila realizacija dokaj nizka, in sicer za 43 % nižja od načrtovanega najvišjega možnega poseka. Pri tem je posek iglavcev presegal načrtovano za 25 %, posek listavcev pa je dosegel le 36 % načrtovanega.

V državnih gozdovih je realizacija preseгла načrtovani najvišji možni posek za 7 %, pri čemer je bila zelo visoka realizacija iglavcev (228 %), posek listavcev pa je dosegel le 38 % načrtovanega.

V zasebnih gozdovih je bila realizacija nizka, saj je skupni posek iglavcev in listavcev dosegel samo 43 % načrtovanega. Realizacija poseka iglavcev je bila sicer višja, 75 %, pri listavcih pa je dosegla 36 % načrtovanega.

Preglednica 39/D-PGR: Realizacija poseka po rastiščnogojitvenih razredih v obdobju 2014-2023

Gospodarski razred		Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
		m ³	m ³	%	%
11012-Podgorsko bukovje	Iglavci	6.190	4.308	69,6	2,0
	Listavci	34.006	9.667	28,4	4,5
	Skupaj	40.196	13.975	34,8	6,5
11013-Podgorsko bukovje (pretežno državni gozdovi)	Iglavci	10.240	22.639	221,1	10,5
	Listavci	12.550	3.193	25,4	1,5
	Skupaj	22.790	25.832	113,3	12,0
12112-Kisloljubno bukovje	Iglavci	22.505	18.465	82,0	8,6
	Listavci	63.694	22.284	35,0	10,4
	Skupaj	86.199	40.749	47,3	19,0
12113-Kisloljubno bukovje (pretežno državni gozdovi)	Iglavci	4.783	12.242	255,9	5,7
	Listavci	11.612	5.583	48,1	2,6
	Skupaj	16.395	17.824	108,7	8,3
14112-Toploljubno bukovje	Iglavci	2.753	1.616	58,7	0,8
	Listavci	15.477	5.873	37,9	2,7
	Skupaj	18.230	7.489	41,1	3,5
15012-Bukovje z gradnom	Iglavci	3.347	3.057	91,3	1,4
	Listavci	27.610	12.835	46,5	6,0
	Skupaj	30.957	15.893	51,3	7,4
skupaj	Iglavci	49.818	62.326	125,1	29,0
	Listavci	164.949	59.436	36,0	27,7
	Skupaj	214.767	121.762	56,7	56,7

Skupna realizacija možnega poseka pomeni realizacijo v posameznem RGR glede na realizacijo v celotni GGE.

V preteklem desetletju je bilo največ posekanega v RGR 12112-Kisloljubno bukovje in sicer 33 % vsega poseka. Je pa to tudi največji RGR, ki predstavlja skoraj 42 % gozdov v GGE. Sicer je realizacija v temu RGR podpovprečna (47 %). Višja je pri iglavcih (82 %), zelo nizka pri listavcih (35 %).

Nadpovprečno visoka realizacija, še posebej visoka pri poseku iglavcev, je značilna za oba RGR, v katerih so pretežno državni gozdovi. V 11013-Podgorsko bukovje realizacija poseka iglavcev presega načrtovan posek za 121 %, realizacija listavcev pa dosega le 25 % načrtovanega. V 12113-Kisloljubno bukovje je situacija še bolj ekstremna. Realizacija poseka iglavcev presega načrtovano za kar 156 %, realizacija listavcev pa zaostaja za načrtovanim za 52 %.

Najnižja realizacija je v RGR 11012-Podgorsko bukovje, ki je po velikosti drugi RGR. V njem je realizacija poseka iglavcev dosegla 70 %, realizacija poseka listavcev pa 28 %, v povprečju 35 %.

V preostalih dveh RGR je skupna realizacija (iglavci in listavci skupaj) 41 % oziroma 51 %, pri čemer sta višji realizaciji poseka iglavcev, nižji pa veljata za listavce.

Preglednica 40/VP: Posek po vrstah poseka in lastniških kategorijah

Zasebni gozdovi

		Vrste poseka								Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek		Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek			
Iglavci	m³	5.914	4.352	0	893	13.290	103	632	44	25.227	17,2	87,3
	%	23,4	17,3	0,0	3,5	52,7	0,4	2,5	0,2	100,0		
Listavci	m³	8.633	20.220	2	4.272	11.593	135	3.780	126	48.760	8,7	35,0
	%	17,7	41,3	0,0	8,8	23,8	0,3	7,8	0,3	100,0		
Skupaj	m³	14.547	24.572	2	5.165	24.883	238	4.412	170	73.987	10,4	43,9
	%	19,7	33,2	0,0	7,0	33,6	0,3	6,0	0,2	100,0		

Državni gozdovi

		Vrste poseka								Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek		Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek			
Iglavci	m³	2.781	2.487	0	978	30.350	433	8	4	37.099	48,9	219,7
	%	7,5	6,7	0,0	2,6	82,0	1,2	0,0	0,0	100,0		
Listavci	m³	1.531	5.912	4	890	2.039	255	28	0	10.676	8,5	35,6
	%	14,4	55,5	0,0	8,3	19,1	2,4	0,3	0,0	100,0		
Skupaj	m³	4.312	8.399	4	1.868	32.389	688	36	4	47.775	23,7	101,9
	%	9,0	17,6	0,0	3,9	68,0	1,4	0,1	0,0	100,0		

Skupaj GGE

		Vrste poseka								Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek		Posek za umetno obnovo	Posek oslabeled. drevja	Sanit. posek	Posek za gozd. infrastr. in drugo	Krčitve	Nedov. posek			
Iglavci	m³	8.695	6.839	0	1.871	43.640	536	640	47	62.326	28,0	136,1
	%	14,0	11,0	0,0	3,0	70,0	0,9	1,0	0,1	100,0		
Listavci	m³	10.164	26.132	6	5.162	13.632	390	3.807	126	59.436	8,6	35,0
	%	17,1	44,0	0,0	8,7	22,9	0,7	6,4	0,2	100,0		
Skupaj	m³	18.859	32.971	6	7.033	57.272	926	4.447	173	121.762	13,3	56,5
	%	15,5	27,1	0,0	5,8	47,0	0,8	3,7	0,1	100,0		

Površina gozdov lokalne skupnosti v GGE Primskovo meri le 3,6 ha, zato podatkov tukaj ne bomo obravnavali.

Največ je bilo sanitarnega poseka, ki pomeni skoraj polovico (47 %) celotnega poseka. Več ga je bilo pri iglavcih (70 % od vsega poseka iglavcev), manj pri listavcih (23 %). Sanitarnemu poseku se pridružuje še 6 % poseka oslabelega drevja. Iz sanitarnih vzrokov skupaj je bilo torej v enoti posekanih 53 % vsega poseka. Delež redčenj je bil nizek (slabih 16 %), pomladitvene sečnje pa so predstavljale dobro četrtino poseka (27 %).

Pri zasebnih gozdovih je skupni delež poseka oslabelega drevja in sanitarnega drevja manjši od povprečja, to je 41 %. To je sicer razumljivo, ker se nasploh iz sanitarnih vzrokov seka več iglavcev kot listavcev, delež iglavcev pa je bil (vsaj pred sečnjami v prejšnjem desetletju) mnogo manjši v zasebnih gozdovih kot v državnih. Redčenj je bilo za 20 %, pomladitvenih sečenj pa za 33 %. Negovalne sečnje so torej predstavljale 53 % poseka v zasebnih gozdovih. V njih je bilo relativno veliko krčitev, predstavljale so 6 % celotnega poseka. Glede na evidence je bilo nedovoljenega poseka zelo malo (0,2 %).

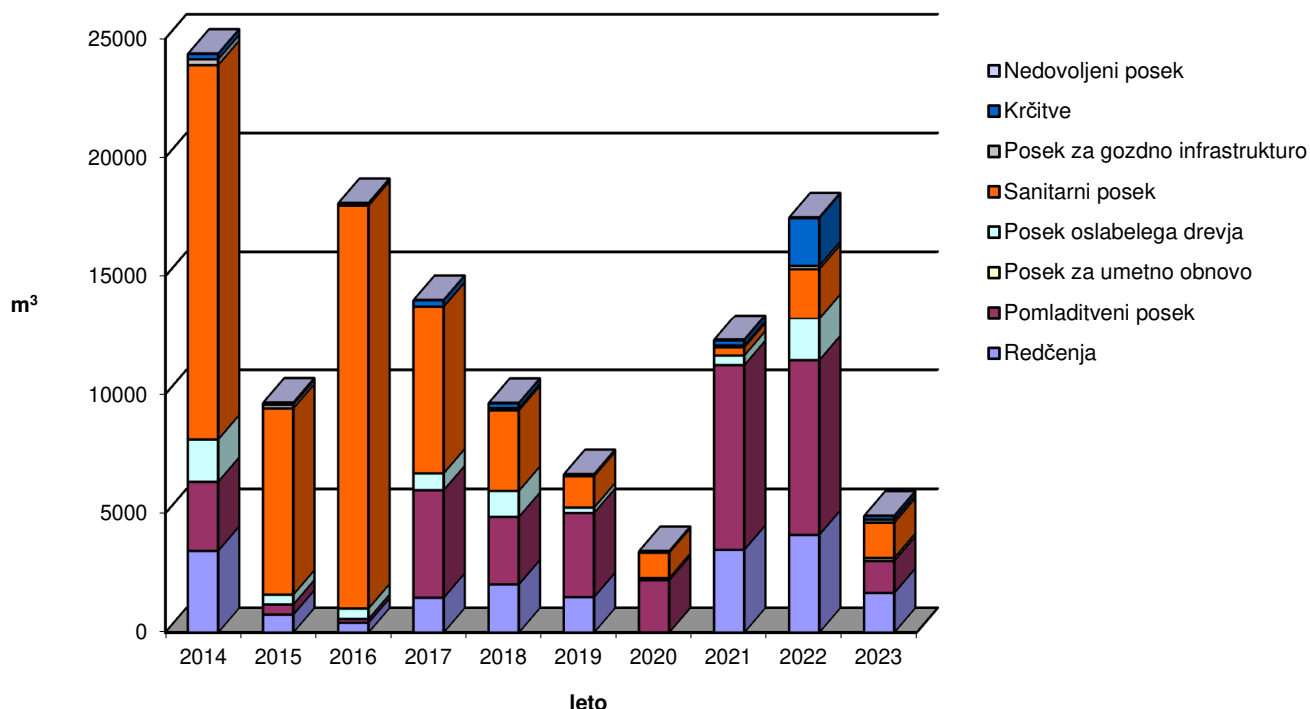
V državnih gozdovih je bil delež sanitarnega poseka zelo visok, to je 68 %, posek oslabelega drevja je prinesel še 4 %, skupaj torej 72 %. Negovalnega poseka je bilo skupaj za 28 % (9 % izbiralno redčenje, 18 % pomladitvene sečnje). Krčitev tukaj z majhno izjemo ni bilo, bilo pa je nekaj več poseka za gozdno infrastrukturo kot v zasebnih gozdovih.

Kot je razvidno iz preglednice, se je v zasebnih gozdovih posekalo 44 % prirastka oziroma 10 % lesne zaloge, v državnih gozdovih pa 102 % prirastka oziroma 24 % lesne zaloge. V slednjih torej

več kot še enkrat več kot v zasebnih gozdovih. Povprečje za enoto kaže posek 57 % prirastka oziroma 13 % lesne zaloge.

Spodnji graf, ki temelji na evidenci poseka, ilustrativno pojasni že prej komentirani visoki delež sanitarnega poseka. Kot razberemo iz njega, je nenormalno narasel že v prvem letu veljavnosti načrta, zaradi žledoloma v začetku leta 2014 in z njim povezane namnožitve podlubnikov. Temu so sledile še druge ujme in nadaljnje namnožitve podlubnikov, čemur je sledil tudi posek. Največ sanitarnega poseka je bilo v letih 2014 in 2016. Redčenj je bilo vseskozi malo. Pomladitvenega poseka je bilo več po letu 2016, ko se je malo umirila potreba po sanitarnem poseku.

Grafikon 2: Pregled poseka po letih ureditvenega obdobja

Preglednica 41/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	46,9	33,3	6,3
Jelka	1,2	42,0	0,2
Bor	3,0	8,1	0,4
Macesen	0,1	3,5	0,0
Bukev	36,4	9,7	4,9
Hrast	6,6	5,9	0,9
Plemeniti listavci	1,6	7,6	0,2
Drugi trdi listavci	3,4	6,4	0,5
Mehki listavci	0,8	15,1	0,1
Skupaj iglavci	51,2	28,0	6,8
Skupaj listavci	48,8	8,6	6,5
Skupaj	100,0	13,3	13,3

Med drevesnimi vrstami je bilo glede na zgoraj zapisane ugotovitve razumljivo posekanih največ smrek (47 % delež v poseku) in bukev (36 %), predvsem zaradi žledoloma in podlubnikov. Delež, ki je večji od 1 %, imajo še hrast (7 %), drugi trdi listavci (3 %), bor (3 %), plemeniti listavci (2 %) in jelka (1 %).

Preglednica 42/PDR: Posek po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha

Analiza preteklega gospodarjenja z gozdovi

Iglavci	7,8	20,4	24,0	31,7	38,4	28,0	19,2
Listavci	3,6	5,7	9,4	12,8	10,3	8,6	18,3
Skupaj	4,2	7,9	13,1	18,4	20,3	13,4	37,5

Intenziteta poseka je bila pri iglavcih najvišja v zgornjih dveh debelinskih razredih, IV. in V., najnižja pa v I.. Pri listavcih je bila najvišja v IV. razredu, relativno visoka pa tudi v III. in V. debelinskem razredu. Sklepamo lahko, da se je velik delež sanitarnih sečenj dogajal predvsem v višjih debelinskih razredih.

4.2.2 Gojitvena in varstvena dela

Preglednica 43/OGDL/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela po lastniških kategorijah in skupno

Gojitvena in varstvena dela*	Enota	Zasebni gozdovi			Državni gozdovi		
		Načrtovano	Izvedeno	Indeks v %	Načrtovano	Izvedeno	Indeks v %
Dela za obnovo gozda							
Priprava sestoja	ha	1,01	0,20	19,8	1,26	0,00	0,0
Sadnja	ha	0,00	1,55	0,0	0,00	2,92	0,0
Negovalna dela							
Obžetev	ha	0,00	5,75	0,0	9,35	13,78	147,4
Nega mladja	ha	10,53	7,40	70,3	7,46	25,42	340,8
Nega gošče	ha	114,26	34,90	30,5	35,18	20,60	58,6
Nega letvenjaka	ha	48,61	12,40	25,5	26,75	5,10	19,1
Nega ml. drogovnjaka	ha	87,71	13,80	15,7	23,85	0,00	0,0
Varstvena dela							
Zaščita s količki ali tulci	kos	0,00	0,00	0,0	0,00	1.350,00	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	41,50	0,0	0,00	51,34	0,0

*V gozdovih lokalnih skupnosti (skupna površina 3,6 ha) sta bili načrtovani nega mladja in gošče, obe na 0,08 ha, a nista bili izvedeni. Druga dela niso bila niti načrtovana niti izvedena.

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Skupaj		
		Načrtovano	Izvedeno	Indeks v %
Dela za obnovo gozda				
Priprava sestoja	ha	2,27	0,20	8,8
Sadnja	ha	0,00	4,47	0,0
Negovalna dela				
Obžetev	ha	9,35	19,53	208,9
Nega mladja	ha	18,07	32,82	181,6
Nega gošče	ha	149,52	55,50	37,1
Nega letvenjaka	ha	75,36	17,50	23,2
Nega ml. drogovnjaka	ha	111,56	13,80	12,4
Varstvena dela				
Zaščita s količki ali tulci	kos	0,00	1.350,00	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	92,84	0,0

V zasebnih gozdovih se je od načrtovanih del za obnovo gozda izvedlo pripravo tal na 0,20 ha (petina načrtovanega). Sadilo se je na 1,55 ha, izvedlo se je tudi obžetev (na 5,75 ha). Sadnja in obžetev nista bili načrtovani, sta pa bili potrebni zaradi posledic ujme, ki se je zgodila v obdobju veljavnosti načrta.

Najvišja realizacija je bili pri negi mladja (70 %). Sicer je bilo realiziranih še 31 % načrtovane nege gošče, 26 % nege letvenjaka in 16 % nege drogovnjaka. Za varstvo pred podlubniki se je porabilo 42 delovnih dni.

Lahko povzamemo, da se je v zasebnih gozdovih premalo delalo na negi mladega gozda. Domnevamo, da so bila ta dela v skromnem obsegu izvedena zato, ker se je v prvi vrsti saniralo žarišča lubadarjev oziroma območij žledoloma in drugih ujm. Obseg izvedenih del je povezan z obsegom subvencij, tako državnih kot evropskih, težave pri realizaciji nege pa so v veliki meri posledica nihanj v višini subvencij za vlaganja v gozdove.

V državnih gozdovih je bila realizacija boljša. Načrtovane priprave sestoja se ni izvedlo, sadnja pa ni bila načrtovana, a je bila opravljena na 3 ha. Sadike se je zaščitilo s količenjem ali s tulci (1.350

kosov). Od negovalnih del je bilo izvedene največ nege mladja, in sicer na 25 ha, načrtovana je bila na 7 ha. V večjem obsegu je bila izvedena tudi obžetev (na 14 ha, načrtovanih je bilo 9 ha).

Realiziranih je bilo še 59 % načrtovane nege gošče in 19 % načrtovane nege letvenjaka. Nege drogovnjaka, ki je bila v državnih gozdovih načrtovana na 24 ha, ni bilo. V letu 2019 so na KE Litija pojasnili, da je šlo v tem primeru za smrekove drogovnjake, katere je bilo potrebno posekati zaradi prenamnožitve podlubnikov in snegoloma.

Za varstvo pred žužlkami se je porabilo 52 dni.

4.2.3 Gradnja gozdnih prometnic

Gozdne ceste

Pri izdelavi GGN GGE Primskovo za prejšnje obdobje veljavnosti se pri preverjanju možnih prednostnih območij za gradnjo gozdnih cest nobena od možnosti ni pokazala za smiselno, zato ta območja niso bila določena.

V preteklem desetletju ni bila zgrajena nobena gozdna cesta. Gradnja gozdnih cest je sicer odvisna od interesa lastnikov, sredstev lastnikov gozdov v zadevnih območjih, sredstev iz projekta Program razvoja podeželja in tudi od možnosti zagotovitve dodatnih sredstev (občina).

Obstoječe gozdne ceste so bile redno vzdrževane.

Gozdne vlake

V prejšnjem načrtu so bila opredeljena prednostna območja za gradnjo gozdnih vlak, v odsekih: 49A02, 49A06, 49B03, 49B08, 49F03, 49G13, 49G14 in 49G15. Če pogledamo realizacijo, se je od teh območij gradilo le v odsekih 49G13 in 49G15.

V preteklem desetletnem obdobju je bilo zgrajenih 3.924 m gozdnih vlak, rekonstrukcij obstoječih vlak pa ni bilo. Gradnje po odsekih in letih so prikazane v spodnji preglednici.

Vse gradnje so bile izvedene v obdobju med letoma 2014 in 2018, večina v letih 2014 in 2016. V zasebnih gozdovih je bilo zgrajenih 1.206 m (v odsekih 49A08, 49E06, 49G13 in 49G15), ostalo, to je 2.718 m, pa državnih gozdovih

Lastniki gozdov so gradili oziroma rekonstruirali vlake predvsem zaradi sanacije posledic žledoloma in prenamnožitve smrekovih podlubnikov v letih 2014, 2016 ter 2017. Gradnje niso bile sofinancirane s sredstvi iz projekta Program razvoja podeželja. Občine Litija, Šmartno pri Litiji in Ivančna Gorica, na območju katerih leži GGE Primskovo, v obdobju 2014-2023 niso prispevale k sofinanciranju gradnje gozdnih vlak v zasebnih gozdovih (vir informacije: KE Litija).

Preglednica: Zgrajene gozdne vlake na območju GGE Primskovo v obdobju veljavnosti 2014 do 2023 po oddelkih

Oddelek	Novogradnja (m)	Leto novogradnje
49F19	125	2014
49F20	1.248	2014
49E26	600	2014
49F16	180	2014
49F23	350	2015
49A08	495	2016
49E06	176	2016
49G15	388	2016
49G13	147	2016
49F16	215	2018
Skupaj	3.924	

Uporaba gozdnih prometnic v rekreativne namene

Čeprav se gozdne prometnice delno uporabljajo tudi za javno rabo v smislu rekreacije v gozdnem prostoru, se v prejšnjem obdobju veljavnosti načrta posebej glede na ta vidik ni vlagalo vanje.

4.2.4 Opravljena dela in aktivnosti na krepitvi funkcij gozdov

Dela in aktivnosti za krepitev funkcij gozdov v preteklem desetletju niso bila posebej evidentirana, a so se opravljala v skladu s smernicami in z ukrepi, ki jih je določal prejšnji gozdnogospodarski načrt za GGE Primskovo.

Na podlagi načrtov upravljanja z divjadjo so lovske družine, katerih deli lovišča se prekrivajo z GGE Primskovo, v preteklem desetletju opravile naslednja biomeliorativna dela:

- ročna in strojna košnja travnikov: 14,2 ha,
- čiščenje in vzdrževanje grmišč: 1,4 ha;
- vzdrževanje kaluž in/ali mokrišč: 25 objektov.

Prikazani merljivi kazalniki so ocena na podlagi podatkov lovskih družin, ker se meje lovišč ne ujemajo z mejami GGE.

Ostala dela za krepitev funkcij so se izvajala v okviru ostalih načrtovanih ukrepov v skladu z usmeritvami za krepitev in usklajitev funkcij gozdov, vendar niso bila posebej evidentirana. Osnova za krepitev socialnih funkcij je način izbire drevja za posek, izvajanje gozdnega reda, skrbno vzdrževanje gozdnih prometnic...

4.2.5 Posegi v gozd in gozdni prostor v obdobju 2014 – 2023

Analiza temelji na metodi grafične primerjave stare in nove sestojne maske. Za določitev vrste namena krčitve smo izkrcene površine primerjali z opredeljeno namensko rabo in dejansko rabo, ki jo določa MKGP. Izkrcene površine smo še detajlno pregledali s podloženim DOF-om. Ob tem smo si pomagali tudi s primerjavo starih in novih DOF-ov.

Večina sprememb med staro in novo sestojno masko izvira iz veliko manjše natančnosti določanja gozdnega roba pred desetimi leti (vključevanje gozdnih robov, jas, tras daljnovodov, cestne infrastrukture, vodnih teles ipd.) in izločevanja površin iz gozdne maske ob obnovi načrta. Gre predvsem za površine, ki so bile izločene iz gozdne maske kot zaraščajoče površine, površine porasle s posamičnim gozdnim drevjem in grmovjem, površine voda, neobdelana kmetijska zemljišča ali kmetijska zemljišča porasla z gozdnim drevjem. Navedene površine v nadaljevanju postopka niso bile upoštevane kot krčitve.

Preglednica 44/D-KRC: Krčitve gozdov v obdobju 2014 do 2023 po namenu

Namen krčitev				Skupaj
Urbanizacija	Infrastruktura	Kmetijstvo	Rudarstvo	
ha	ha	ha	ha	ha
1,53	0,30	17,14	17,13	36,10

Rezultati analize kažejo, da je bila večina krčitev gozda narejena zaradi urejanja kmetijskih površin (47 % oziroma 17,14 ha) in širitve obstoječih kamnolomov ter preskokopov (47 % površine krčitev oziroma 17,13 ha).

Največ krčitev v kmetijske namene se je izvedlo v k. o. Liberga (5,91 ha), Moravče (2,65 ha) in Poljane (2,02 ha). Za odobritev krčitev v kmetijske namene je ZGS v letu 2008 uvedel odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene (K-odločba), na podlagi katere je bilo v preteklem desetletju v GGE Primskovo izdanih 24 dovoljenj za izvedbo krčitev, ki so skupno obsegale 7,77 ha gozda. Največja nahajališča mineralnih snovi v enoti so: Ježce I in Ježce II (Kepa), Draga, Kmetov pruh in Vetrnik.

Urbanizacija je razlog za krčitev 1,53 ha gozda, kar pomeni približno 4 % površine krčitev. Največ gozda se je za širjenje poselitvenih območij izkrcilo v k. o. Gradišče (0,79 ha).

4.2.6 Celovita ocena doseganja postavljenih ciljev v obdobju 2014-2023

Izvedeni ukrepi - posek

Na nivoju enote (iglavci in listavci skupaj) je bila realizacija dokaj nizka, in sicer za 43 % nižja od načrtovanega najvišjega možnega poseka. Pri tem je posek iglavcev presegel načrtovano za 25 %, posek listavcev pa je dosegel le 36 % načrtovanega.

Realizacija poseka se zelo razlikuje glede na lastništvo. V državnih gozdovih je presegla načrtovani najvišji možni posek za 7 %, pri čemer je bila zelo visoka realizacija iglavcev (228 %), posek listavcev pa je dosegel le 38 % načrtovanega. V zasebnih gozdovih je bila realizacija nizka, le 43 % načrtovanega, pri čemer je realizacija poseka iglavcev dosegla 75 %, pri listavcih pa 36 % načrtovanega.

Če pogledamo posek po vrstah poseka, vidimo, da je bilo sanitarnega poseka in poseka oslabelega drevja za več kot polovico (53 %) celotnega poseka, medtem ko so redčenja predstavljala le 16 % vsega poseka (v zasebnih gozdovih 20 %, v državnih gozdovih 9 %), kar se odraža na zasnovah ter negovanosti gozda. 27 % poseka je bilo pomladitvenega, pri čemer domnevamo, da marsikje ni šlo za načrtno uvajanje v obnovo in nadaljevanje oziroma zaključek obnove, pač pa so bile pomladitve potrebne v povezavi s sanacijo gozda. Posek so v največji meri krojili žledolom ter druge manj obsežne ujme, katerim so sledile izredne namnožitve smrekovih podlubnikov.

Če pogledamo posek po RGR, vidimo, da je največji razkol med načrtovanim v obeh RGR, v katerih so pretežno državni gozdovi. V 11013-Podgorsko bukovje realizacija poseka iglavcev presega načrtovan posek za 121 %, realizacija listavcev pa dosega le 25 % načrtovanega. V 12113-Kisloljubno bukovje je situacija še bolj ekstremna. Realizacija poseka iglavcev presega načrtovano za kar 156 %, realizacija listavcev pa zaostaja za načrtovanim za 52 %.

Zaključimo lahko, da se je v preteklem desetletju iz sicer razumljivih razlogov delalo predvsem na sanaciji gozdov in s tem povezani pomladitvi, manj pa na negovalnem poseku, torej na redčenju. Poleg tega se je intenzivno delalo v državnih gozdovih, v zasebnih pa precej manj, tako zaradi stanja zasebnih gozdov (veliko manjši delež iglavcev kot v državnih gozdovih) kot tudi zaradi manjše zainteresiranosti zasebnih lastnikov gozdov za delo v gozdu.

Izvedeni ukrepi – gojitvena in varstvena dela

V zasebnih gozdovih so bila skoraj vsa negovalna dela opravljena v veliko manjši meri od načrtovanega. Še najboljše je bila realizirana nega mladja, najslabše pa nega drogovnjaka. Od varstvenih del se je opravljalo varstvo pred podlubniki.

Vzrokov nizke realizacije v zasebnih gozdovih je več. Obseg izvedenih del je povezan z obsegom naravnih katastrof, saj se je v prvi vrsti saniralo, opravila so se le najnujnejša gojitvena in varstvena dela. Sem so le redko spadale nege gošče, letvenjaka in drogovnjaka, zato so bile izvedene v toliko manjšem obsegu. Poleg tega je obseg izvedenih del po letih povezan z obsegom subvencij, tako državnih kot evropskih. V zadnjem desetletju se je višina razpoložljivih sredstev za sofinanciranje del zelo spreminjala, kar je negativno vplivalo na stimulacijo lastnikov gozdov za opravljanje predvsem gojitvenih del. Nestimulativna je tudi višina priznane dnine, ki se ni spremenila že več kot 20 let. Realizacija je močno odvisna od razmer na trgu lesa.

V državnih gozdovih je bila realizacija boljša, predvsem pri negi mladja in obžetvi, katerih realizacija je presegla načrtovano. Ostala dela so bila izvedena v manjšem obsegu od načrtovanega. V letu 2019 so na KE Litija pojasnili, da je šlo pri načrtovani negi drogovnjaka za smrekove sestoje, katere je bilo potrebno posekati zaradi prenamnožitve podlubnikov in snegoloma. Poleg tega ni bilo mogoče najti dovolj primernih objektov za nego gošče in letvenjaka.

Varstvena dela niso bila načrtovana, a so bila izvedena.

Učinki ukrepov - lesna zaloga, prirastek in razmerje med skupinami drevesnih vrst

Lesna zaloga se je v povprečju, ki velja za GGE, povečala za 2,9 m³/ha, a je v resnici zrasla le v zasebnih gozdovih in to za 12,2 m³/ha, v državnih pa je padla za kar 31,3 m³/ha.

Prirastek se je v povprečju zmanjšal za 0,90 m³/ha, pri čemer je treba zopet upoštevati razliko glede na lastništvo. V zasebnih gozdovih se je zmanjšal za 0,79 m³/ha, v državnih pa za 1,29 m³/ha.

V lesni zalogi prevladujejo listavci z 79 % (pred desetletjem 76 %). Sorazmerno se je zmanjšal delež iglavcev, največ smreke in sicer za 4 % (prej 19 %, zdaj 15 % v lesni zalogi), a tudi pri tem glede na lastništvo nastopajo velike razlike. V zasebnih gozdovih se je delež smreke zmanjšal za dober 1 % (s 14 % na 13 %), v državnih pa za 10 % (s 35 % na 25 %).

Sestojne zasnove mladovij so se rahlo izboljšale, zasnove drogovnjakov pa se niso bistvene spremenile. Negovanost drogovnjakov se je poslabšala, negovanost mladovij pa deloma izboljšala, deloma poslabšala.

Razmerje razvojnih faz

V smeri približevanja modelnemu stanju (iz GGN s prejšnjim obdobjem veljavnosti) in uravnoteženosti razmerja razvojnih faz se je rahlo na bolje spremenil delež mladovij in sicer za 3 % (pred desetletjem: 3 %, sedaj: 6 %, modelno stanje: 17 %). Delež drogovnjakov, ki je bil pred desetletjem blizu tedanjemu in enak sedanjemu modelnemu deležu (36 %), se je zmanjšal na 27 %. Delež debeljakov se je rahlo zmanjšal, a še vedno močno presega modelni delež 31 % (prej 48 %, zdaj 45 %). Delež sestojev v obnovi se je povečal, a preveč glede na sedanje modelno stanje 16 % (pred desetletjem 13 %, zdaj 22 %).

Tudi pri razmerju razvojnih faz so precejšnje razlike glede na lastništvo. V zasebnih gozdovih je 3 % mladovij, 28 % drogovnjakov, 46 % debeljakov in 24 % sestojev v obnovi, v državnih pa 19 % mladovij, 24 % drogovnjakov, 43 % debeljakov in 14 % sestojev v obnovi.

Gradnja gozdnih prometnic

V preteklem desetletju se ni zgradilo nobene gozdne ceste, pač pa se je obstoječe gozdne ceste redno vzdrževalo. Pri prejšnji obnovi se pri preverjanju možnih prednostnih območij za gradnjo gozdnih cest nobena od možnosti ni pokazala za smiselno, zato ta območja niso bila določena.

Na novo je bilo zgrajenih 3,9 km novih vlak, rekonstrukcij obstoječih vlak pa ni bilo.

Odnos gozd - divjad

Glede na izsledke popisa objedenosti, ki je bil v enoti Primskovo izveden v okviru popisa v popisni enoti Litija v letu 2020, so objedeni 4 % iglavcev in 24 % listavcev, višjih od 15 cm. V povprečju je objedenih 22 % mladja.

Najbolj so objedeni mehki in plemeniti listavci, hrasti ter drugi trdi listavci (močno je bila objedena tudi jelka, vendar je bil njen vzorec na popisni enoti relativno majhen). Pri smreki je popis zaznal najmanjšo objedenost (le 1,4 %).

Cilji, usmeritve in ukrepi za zagotavljanje ostalih funkcij gozdov

Pretekla dogajanja v GGE so imela za funkcije gozdov tako negativne kot tudi nekaj pozitivnih posledic.

Vse večje novo nastale gole površine imajo negativen vpliv na funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, na hidrološko in zaščitno funkcijo. Najbolj prizadeta je lesnoproizvodna funkcija. Na turistično, rekreacijsko in estetsko funkcijo vplivajo nesanirani predeli gozda, poškodovane gozdne prometnice.

Povečanje odmrle lesme biomase v gozdu in povečanje golih površin ali površin z mladovji ima pozitiven pomen za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in še bolj za lovngospodarsko funkcijo. Trajnost funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti se je zagotavljala tudi z upoštevanjem zahtev za varovanje habitatov redkih živalskih in rastlinskih vrst. Pri delih v gozdu so se upoštevali čas parjenja, poganjanja mladičev in prezimovanja.

Pri gospodarjenju z gozdovi so se upoštevali predpisani varstveni režimi za posamezne naravne vrednote in objekte kulturne dediščine ter drugih vrednot okolja.

5 ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV

5.1 Razvoj gozdnih fondov

5.1.1 Površina

Površina gozdov v GGE se je v zadnjem desetletju zmanjšala za 27,06 ha, kar je posledica krčitev. Največ je k temu doprineslo širjenje kmetijskih površin (47 %) in obstoječih kamnolomov ter preskokopov (prav tako 47 % vseh krčitev).

Nova površina gozdov je rezultat zajemanja gozdnega roba na podlagi novih digitalnih ortofoto načrtov ter izločevanja površin iz gozdne maske ob obnovi načrta (izločevanje zaraščajočih površin, površin poraslih s posamičnim gozdnim drevjem in grmovjem, neobdelanih kmetijskih zemljišč oziroma kmetijskih zemljišč poraslih z gozdnim drevjem). Iz preglednice na začetku poglavja 5.1.2 sta razvidna obseg in spreminjanje površine gozdov od leta 2004 do 2024.

5.1.2 Lesna zaloga, prirastek in možni posek

Preglednica 45/D-GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realizirani posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	3.262,91	58,6	175,1	233,7	1,36	3,84	5,20	0,85	1,50	2,35
2014	3.253,59	68,4	212,0	280,4	1,41	5,21	6,62	1,92	1,83	3,74
2024	3.226,53	59,9	223,4	283,3	1,16	4,56	5,72	1,30	5,30	6,60

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oziroma možni posek (in ne realizirani posek).

Indeksi razvoja gozdnih fondov v zadnjih dvajsetih letih kažejo na rast lesne zaloge, večjo med obdobjema 2004 in 2014, manjšo (le za 3 m³/ha) pa med 2014 in 2024. V zadnjem desetletju je lesna zaloga iglavcev padla za 12 %, zaloga listavcev pa zrasla za 5 %.

Vendar pa se spremembe lesne zaloge v zadnjem desetletju razlikujejo glede na lastništvo. V letu 2014 je merila povprečna lesna zaloga v zasebnih gozdovih 277,2 m³/ha, v državnih pa 292,4 m³/ha. V zasebnih gozdovih meri sedaj 289,4 m³/ha, v državnih pa 261,1 m³/ha. To pomeni, da je lesna zaloga zasebnih gozdov v zadnjem desetletju zrasla za 4 %, zaloga državnih gozdov pa padla za 11 %. V slednjih je močno padla pri iglavcih (s 110,1 m³/ha na 73,9 m³/ha, kar pomeni za 33 %), medtem ko je lesna zaloga listavcev celo malenkostno zrasla (s 182,3 m³/ha na 187,2 m³/ha).

Padeč lesne zaloge v državnih gozdovih je posledica velikih sanitarnih sečenj v preteklem obdobju, ki so bile v teh, v veliki meri zasmrečenih gozdovih, nujne posledice žledoloma ter ostalih ujm in prenamnožitev podlubnikov, ki so sledile ujmam. Intenziteta sečenj v državnih gozdovih je bila zato bistveno večja kot v zasebnih gozdovih.

V zadnjem obdobju se je zmanjšal letni prirastek, s 6,62 m³/ha na 5,72 m³/ha, to je za 14 %. Tudi pri prirastku nam povprečje, ki velja za enoto, ne pove veliko, saj so velike razlike med zasebnimi in državnimi gozdovi. V zasebnih gozdovih se je prirastek zmanjšal s 6,57 m³/ha na 5,78 m³/ha, torej za 12 %, v državnih pa s 6,80 m³/ha na 5,51 m³/ha, to je za 19 %. Prirastek iglavcev je v državnih gozdovih padel z 2,45 m³/ha na 1,57 m³/ha, to je za 36 %, prirastek listavcev pa s 4,35 m³/ha na 3,94 m³/ha oziroma za 9 %. Vzroki tolikšnega padca prirastka v državnih gozdovih so razvidni že iz pojasnil za padeč lesne zaloge, poleg tega je v državnih gozdovih relativno mnogo več mladovij kot v zasebnih.

Iz že v prejšnjih poglavjih navedenih (večinoma sanitarnih) vzrokov se je v zadnjem desetletju povečal letni realizirani posek.

Preglednica 46/GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	19,4	0,3	5,2	0,2	48,9	13,8	2,8	8,5	0,9
2014	18,8	0,4	4,9	0,3	49,9	15,1	2,8	7,1	0,7
2024	15,3	0,4	5,1	0,3	53,7	14,9	3,2	6,6	0,5

V zadnjem desetletju se je delež smreke v lesni zalogi GGE zmanjšal za 3,5 %, delež bukve pa je zrasel za 3,8 %. Nadaljuje se torej trend upadanja deleža smreke in rasti deleža bukve. V zadnjem obdobju se je zmanjšal delež drugih trdih listavcev, povečal pa se je delež plemenitih listavcev. Deleži ostalih vrst se niso bistveno spremenili.

Precej bolj od povprečja se je spremenila drevesna sestava državnih gozdov. Delež smreke se je zmanjšal za 9,5 % (prej 34,9 %, zdaj 25,4 %). Zmanjšal se je tudi delež hrasta (za 0,9 %). Zvečali so se deleži drugih trdih listavcev (za 4,9 %), plemenitih listavcev (za 3,5 %), bukve (za 1,2 %) in mehkih listavcev (za 0,8 %). Deleži ostalih drevesnih vrst v državnih gozdovih so se spremenili v manjši meri.

V zasebnih gozdovih se je delež smreke zmanjšal le za 1,5 % (prej 14,3 %, zdaj 12,8 %). Padel je tudi delež drugih trdih listavcev (za 2,0 %), delež bukve pa je zrasel za 4,2 %. Deleži ostalih drevesnih vrst v zasebnih gozdovih se skoraj niso spremenili.

Preglednica 47/GFX: Indeksi razvoja lesne zaloge, prirastka in možnega poseka (v %)

	Lesna zaloga %						Prirastek %						Možni posek
	Debelinski razredi						Debelinski razredi						
	I	II	III	IV	V	Skupaj	I	II	III	IV	V	Skupaj	
Iglavci	90,0	89,2	79,5	91,9	89,8	87,5	111,8	88,9	75,6	79,4	68,2	82,3	84,2
Listavci	70,0	77,1	104,7	133,1	151,3	105,4	75,2	72,0	89,4	112,7	151,9	87,5	103,8
Skupaj	70,0	78,9	98,3	120,9	129,5	101,0	80,5	74,2	86,1	102,7	114,3	86,4	99,2

Lesna zaloga se je pri iglavcih zmanjšala v vseh debelinskih razredih, največ v tretjem. Pri listavcih se je zmanjšala v prvem in drugem razredu, zrastle pa v vseh višjih debelinskih razredih. Če pogledamo razvoj lesne zaloge za iglavce in listavce skupaj, ugotovimo, da se je zaloga povečala v tretjem in četrtem debelinskem razredu. To velja predvsem za zasebne gozdove, kjer se sestoji starajo. V državnih gozdovih je situacija drugačna, saj so bile v njih potrebne obsežnejše sanacije po ujmah in po podlubnikih.

Prirastek je pri iglavcih zrasel le v prvem debelinskem razredu. V vseh ostalih se je zmanjšal, najbolj v najvišjem debelinskem razredu. Pri listavcih je bilo obratno, saj je najbolj zrasel prav v petem razredu.

Skupni najvišji možni posek se je rahlo zmanjšal (za manj kot 1 %, v prejšnjem GGN 214.767 m³, sedaj 213.077 m³). Pri tem se je za iglavce znižal za 16 %, za listavce pa povečal za 4 %. Pred desetletjem je predstavljal 23,5 % lesne zaloge oziroma 99,7 % prirastka, po novem načrtu pa bo možno posekati 23,3 % lesne zaloge oziroma 115,4 % prirastka. Pri tokratnem načrtovanju smo posek povečali v zasebnih gozdovih (prej 169.984 m³, sedaj 176.294 m³), zaradi zrelih, relativno dobro pomlajenih debeljakov, ki morajo v obnovo, ter sestojev v obnovi, v katerih je treba obnovo pospešiti oziroma jo zaključiti. V zasebnih gozdovih tudi močno primanjkuje mladovij.

Preglednica 48/D-KON: Kontrolni izračun lesne zaloge po lastniških kategorijah

Skupaj GGE

	Iglavci (m ³)	Listavci (m ³)	Skupaj (m ³)
LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju	222.668	689.630	912.298
Prirastek (letni*10)	45.767	169.669	215.436
Sečnje po evidenci	62.326	59.436	121.762
Pričakovana zaloga	206.109	799.863	1.005.972
Ugotovljena zaloga	193.254	720.886	914.140
Indeks % (ugotovljena LZ/pričakovana LZ)	93,8	90,1	90,9

Zasebni gozdovi

	Iglavci (m ³)	Listavci (m ³)	Skupaj (m ³)
LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju	146.742	563.095	709.837
Prirastek (letni*10)	28.882	139.467	168.349
Sečnje po evidenci	25.227	48.760	73.987
Pričakovana zaloga	150.397	653.801	804.198

Ugotovljena zaloga	142.051	590.430	732.481
Indeks % (ugotovljena LZ/pričakovana LZ)	94,5	90,3	91,1

Državni gozdovi

	Iglavci (m ³)	Listavci (m ³)	Skupaj (m ³)
LZ v prejšnjem ureditvenem obdobju	75.800	125.498	201.298
Prirastek (letni*10)	16.862	29.931	46.793
Sečnje po evidenci	37.099	10.676	47.775
Pričakovana zaloga	55.563	144.754	200.317
Ugotovljena zaloga	51.090	129.531	180.621
Indeks % (ugotovljena LZ/pričakovana LZ)	91,9	89,5	90,2

Za gozdove lokalnih skupnosti ne navajamo tabele, saj skupna površina teh gozdov meri le 3,6 ha (0,1 % površine gozdov v GGE). V njih v preteklem desetletju ni bilo evidentiranih sečenj, ugotovljena lesna zaloga pa je 29 % pod pričakovano.

Pri kontrolnem izračunu lesne zaloge smo upoštevali posek po podatkih iz evidenc. Ugotovljena lesna zaloga je v povprečju 9 % pod pričakovano lesno zalogo.

5.2 Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti

5.2.1 Presoja stanja in razvoja gozdov v pogledu trajnosti z vidika debelinske strukture oziroma razmerja razvojnih faz

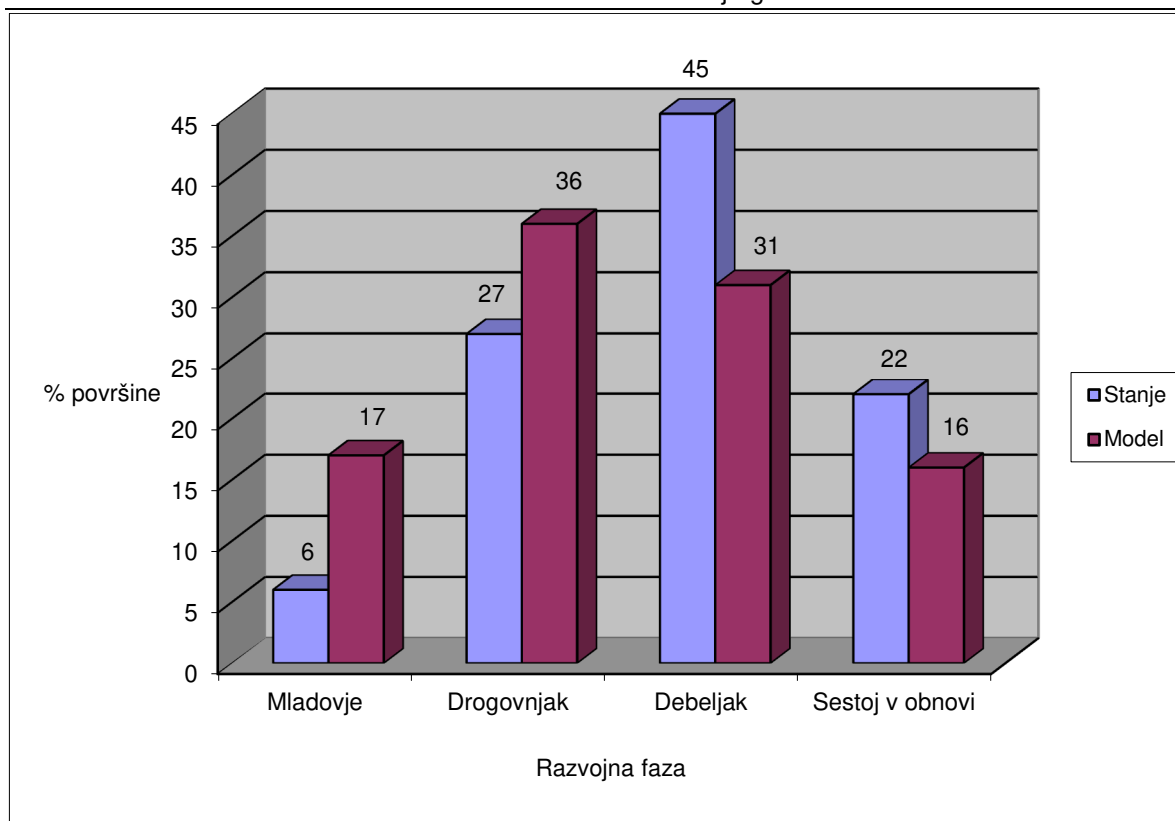
Preglednica 49/D-SM: Delež razvojnih faz v GGE in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje			Model			Razlika
	Površina	Delež	Korigiran delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	
	ha	%	%	let	%	ha	%
Mladovje	200,84	6,2	199,20	21	17	548,51	-64
Drogovnjak	866,13	26,8	844,22	47	36	1.161,55	-26
Debeljak	1.456,24	45,2	1.475,75	39	31	1.000,22	46
Sestoj v obnovi	703,32	21,8	707,36	20	16	516,25	36
Skupaj	3.226,53	100,0	3.226,53	127	100	3.226,53	

Razmerje razvojnih faz je porušeno, saj močno primanjkuje mladovij, delno pa tudi drogovnjakov. Preveč je debeljakov in sestojev v obnovi.

Zaradi načina opisovanja sestojev sicer sklepamo, da je površina mladovij dejansko večja. Pri njih gre namreč pogosto za premajhne površine, da bi jih lahko izločili kot samostojen sestoj oziroma gre za pomlajene manjše površine v sestojih v obnovi, delno pa tudi v debeljaki in presvetljenih drogovnjaki. Zato so te površine zavedene kot podmladek v drugih razvojnih fazah.

Že pred desetletjem je bilo stanje glede na razmerje razvojnih faz nezadovoljivo. Delež mladovja se je sicer povečal, a premalo (prej 3 %, zdaj 6 %, sedanji modelni delež pa je 17 %). Delež drogovnjakov, ki je bil pred desetletjem blizu tedanjemu in enak sedanjemu modelnemu deležu (36 %), se je zmanjšal na 27 %. Delež debeljakov se je rahlo zmanjšal, a še vedno močno presega modelni delež 31 % (prej 48 %, zdaj 45 %). Delež sestojev v obnovi se je povečal, a preveč glede na sedanje modelno stanje 16 % (pred desetletjem 13 %, zdaj 22 %).

Grafikon 3: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

Vir podatkov za določitev modelov:

- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarskega območja Ljubljana (2021 – 2030). Ljubljana, 2021.

5.2.2 Presoja trajnosti z vidika zagotavljanja funkcij gozdov

Ocenjujemo, da trajnost z vidika ekoloških in socialnih funkcij gozdov ni zaskrbjujoča. Kljub temu, da so v preteklem desetletju posek narekemale večinoma ujme in podlubniki, v gozdovih niso nastale večje problematične nepomlajene površine. Naravno pomlajevanje je na takšnih manjših površinah uspešno, še zlasti na rastiščih, kakršna so v GGE. Glede na to, da v razmerju razvojnih faz zlasti primanjkuje mladovij, je pomladitev gozdov, pa čeprav zaradi ujme in podlubnikov, dobrodošla.

V enoti Primskovo je z vidika deleža drevesnih vrst ohranjenih 42 % gozdov, prav toliko je spremenjenih. Močno spremenjenih je 16 %, izmenjenih gozdov ni. Večina sprememb gre na račun nasajene smreke, saj le-ta na prevladujočih bukovih rastiščih še vedno zavzema 15 % celotne lesne zaloge. Najmanj ohranjeni so gozdovi v obeh RGR, kjer so pretežno državni gozdovi (11013 Podgorsko bukovje in 12113 Kisloljubno bukovje), saj je v obeh le po 8 % ohranjenih sestojev.

Lahko zaključimo, da je zaradi relativno velikega deleža spremenjenih gozdov (predvsem zaradi še vedno prevelikega deleža smreke) priporočljivo paziti (predvsem v državnih gozdovih), da se bo stopnja ohranjenosti gozdov nagnila v pozitivno smer (proti naravnejši sestavi) ter da s stališča opravljanja ekoloških in socialnih funkcij gozdov ne bo postala kritična.

V preteklem desetletju je bilo izkrčenih 36 ha gozdov, od tega dobrih 17 ha za širjenje kmetijskih površin, prav tako dobrih 17 ha pa za širjenje obstoječih kamnolomov ter preskokopov. Medtem ko je širjenje kmetijskih površin dobrodošlo za ohranjanje krajine, prebivalstva na tem območju in kmetijstva nasploh, je pri krčitvah za kamnolome ter peskokope potrebno paziti, da se ne bodo razširili čez kritično mejo.

Gozdovi na območjih Natura 2000 in EPO so gospodarjeni na način, ki kljub posledicam žledoloma in prenamnožitev podlubnikov za večino vrst še zagotavlja ohranitev ugodnega stanja.

V GGE Primskovo je sedem kvalifikacijskih vrst. Referenčna vrednost stanja vrst črtasti medvedek, širokouhi netopir, mali podkovnjak, vejicati netopir in navadni koščak je ocenjena kot dobra.

Referenčna vrednost stanja močvirskega krešiča in navadnega netopirja je povprečna ali zmanjšana. Pri gospodarjenju z gozdovi lahko populacijam močvirskega krešiča pomagamo predvsem tako, da se ogibamo mehanskim posegom v vodotoke in njihovo okolico ter da se ohranja zamočvirjene gozdne površine, navadnemu netopirju pa z ohranitvijo življenjskega prostora, pri čemer mu zadostuje trajnostno, sonaravno in mnogonamensko gospodarjenje z gozdom.

Ocenjujemo, da se je tudi za zagotavljanje trajnosti vseh ostalih ekoloških in socialnih funkcij ter lovnogospodarske funkcije, ki so bile določene v načrtu za obdobje veljavnosti 2014-2023, večinoma upoštevalo usmeritve za krepitev funkcij. Zato presojamo, da bodo gozdovi v enoti še naprej zmogli opravljati te funkcije.

Lesnoproizvodna funkcija je potencialno ogrožena predvsem v primerih ujm in prenamnožitve podlubnikov oziroma tam, kjer je oslABLjena vitalnost gozdov.

6 CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Dolgoročni splošni gozdnogospodarski cilj je naraven, večnamenski gozd, ki optimalno in trajno opravlja vse vloge ter zadovoljuje potrebe vseh neposrednih uporabnikov gozda in širše skupnosti. To je ekološko stabilen gozd, z rastišču primernimi drevesnimi vrstami in z malopovršinsko razgibano zgradbo sestojev, odporen na biotske in abiotske dejavnike.

Večnamenski gozd mora trajno in optimalno opravljati ekološke, socialne in proizvodne funkcije. V GGE Primskovo je ob lesnoproizvodni funkciji glavni poudarek na funkciji varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, funkciji ohranjanja biotske raznovrstnosti in hidrološki funkciji, torej na ekoloških funkcijah, od socialnih funkcij pa predvsem na funkciji varovanja kulturne dediščine ter na rekreacijski funkciji.

Zagotovitev naštetih, pa tudi drugih funkcij, lahko omogoči gozd z ohranjeno naravno drevesno sestavo ter zgradbo in z ohranjenimi naravnimi habitatami. Eden pomembnejših ciljev je obdržati oziroma omogočiti trajno ugodno stanje vseh kvalifikacijskih vrst v območjih Natura 2000 ter v ekološko pomembnih območjih, v gozdovih in v gozdnem prostoru.

Vsi gozdovi v GGE Primskovo so gospodarski gozdovi, kjer je zelo pomembna lesnoproizvodna funkcija. Cilj za takšne gozdove je negovan in z vidika razvojnih faz uravnotežen gozd, ki je ob optimalni odprtosti z gozdnimi prometnicami sposoben dajati optimalne in trajne donose kakovostnih lesnih sortimentov.

V pogledu usklajenosti odnosov med gozdom in prostoživečimi živalskimi vrstami si zastavljamo dva glavna cilja. Prvi so vitalne populacije posameznih vrst prostoživečih živali, naravne spolne in starostne strukture, v številčnosti, ki bo zagotovila ohranitev vrst in ravnovesje med njimi ter njihovim okoljem. Pri vrstah, ki so divjad, bo to omogočilo njihovo trajnostno rabo z lovom. Drugi cilj je oblikovati oziroma vzdrževati okolje, ki bo zagotovilo nemoten razvoj posameznih vrst prostoživečih živali in ki bo zagotovilo ravnovesje med vrstami ter njihovim okoljem.

Zaradi prepletenosti ekoloških, socialnih in proizvodnih funkcij je pomembno medsebojno usklajevanje funkcij gozdov in preprečevanje konfliktov pri gospodarjenju z gozdovi.

Za uresničevanje postavljenih ciljev so potrebni strokovno usposobljeni gozdarski kadri in za delo z gozdom dobro usposobljeni ter motivirani lastniki gozdov, pomembni pa so tudi usklajeni odnosi med različnimi uporabniki gozda in gozdnega prostora.

6.1 Splošni cilji

Proizvodnja lesa

Glavni cilj je trajna proizvodnja lesa za trg in domačo porabo (za kurjavo, gradnjo idr.) - trajno koriščenje lesnih potencialov v meji načrtovanega. Najkvalitetnejši sortimenti predstavljajo zanimivo možnost v smislu prodaje na licitacijah, pa tudi sicer je za prodajo najbolj zanimiv zdrav kvaliteten les. Poškodovan in nasploh manj kvaliteten les služi predvsem za predelavo v manj zahtevne izdelke ter za zadovoljevanje potreb trga po lesu kot energentu.

Cilj je tudi povečanje zaposlovanja v gozdno-lesnem sektorju. Glede na velik delež sečnje in spravila v lastni režiji lastnikov gozdov ter zaenkrat še premalo uresničeno povezovanje lastnikov gozdov, ostajajo odprte možnosti za zaposlovanje v gozdarstvu. Odprte pa ostajajo tudi možnosti sodelovanja z lesnim sektorjem.

Varovanje pred naravnimi nesrečami

Cilj je omejitev proženja naravnih nesreč, kot so zemeljski plazovi ter podori, oziroma varovanje v primeru poplav. Gre za varovanje tako gozdnih zemljišč in sestojev kot izven (pod gozdom) ležečih zemljišč in objektov.

Ohranjanje voda

Cilj je ohranjanje in krepitev ugodnega stanja vseh vodotokov, podzemnih voda in še posebej virov pitne vode.

Varstvo narave, ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst

Cilj je ohranjati naravne vrednote, zavarovana območja ter biotsko raznovrstnost gozdov na genski, vrstni in ekosistemski ravni, ki vključuje ohranjanje ugodnega stanja redkih in ranljivih habitatnih tipov gozdov, ter ohranjanje posebnih varstvenih območij (Natura 2000) in ekološko pomembnih območij, ki bo rezultiralo v ugodnem stanju rastlinskih in prstoživečih živalskih vrst.

Zagotavljanje ponorov ogljika

Cilj je kopičenje CO₂ v lesni masi gozdov, ki je že zdaj relativno visoko zaradi načina gospodarjenja z gozdovi ter zaraščanja, na ravni sedanjega.

Ohranjanje kulturne dediščine

Cilj je ohranjanje objektov kulturne dediščine, gozdov in njihovih delov, ki imajo po predpisih, ki urejajo varstvo kulturne dediščine, status kulturne dediščine, kot tudi tiste, ki še nimajo statusa, so pa z vidika kulturne dediščine v območju pomembni.

Čiščenje zraka in regulacija klime

Cilj zajema ohranjanje zdravega življenjskega okolja, blaženje škodljivih vplivov emisij in blaženje klimatskih ekstremov predvsem na območju večjih naselij ter emisijskih virov. Za ta cilj so poleg gozdov pomembni tudi ostanki gozda, omejki, skupine dreves in posamično drevje.

Rekreacija in turizem

Cilj je omogočanje okolju prijaznih rekreativnih aktivnosti v gozdu in gozdnem prostoru, pri čemer so mišljene predvsem oblike rekreacije, ki ne terjajo velikih posegov v naravo oziroma niso škodljive za gozd, obenem pa jih lahko brez posebne opreme uživa večje število rekreativcev, razpršeno po gozdnem prostoru. Cilj je tudi pospeševanje trajnostnega turizma, pri čemer lahko gozdovi prispevajo predvsem okoljsko trajnost.

Lov in dohodek od lova

Cilj je trajnostno upravljanje s populacijami divjadi in s tem trajnostna raba naravnih virov v okviru delovanja koncesionarjev – lovskih družin, ki bo zagotavljalo tudi prihodke od mesa uplenjene divjadi ter od lovnega turizma.

Pridobivanje drugih gozdnih proizvodov

Cilj je trajni dohodek od čebelarstva in ob pravnih omejitvah možnost nabiranja drugih gozdnih dobrin kot so borovnice, gobe in kostanj, ki lahko ob obilnejših letinah predstavljajo pomemben dopolnilni dohodek.

Vzgoja in izobraževanje

Pod cilj štejemo zagotavljanje možnosti za igro, učenje in doživljanje narave posameznim javnostim na učnih poteh pa tudi na drugih za učenje primernih gozdnih področjih v bližini naselij, šol in vrtcev in s tem povečati ozaveščenost o gozdu in gozdarstvu.

Estetski videz krajine

Pod ta cilj štejemo oblikovanje robov ter zanimive strukture gozdov, ohranjanje zanimivih dreves ter prepoznavnih krajinskih oblik, oblikovanje gozda kot kulise za kulturno dediščino ter naravne vrednote.

6.2 Usmeritve

6.2.1 Splošne usmeritve

Raba gozdnega prostora

Ohranja naj se strnjene komplekse gozdov. Posebna skrb naj velja gozdovom, ki so pomembni za ohranjanje virov pitne vode. Posege v prostor naj se usmerja v gozdove, kjer ekološke in socialne funkcije niso podarjene na prvi stopnji. Aktivno naj se sodeluje pri umeščanju in usmerjanju

rekreativne in turistične dejavnosti v gozdnem prostoru na za to primerna območja. Nadomestna kmetijska zemljišča naj se v največji možni meri zagotovi na zaraščajočih površinah in v degradiranih gozdovih.

Zagotavljanje večnamenske vloge gozda

V čim večji možni meri jo je treba zagotavljati v celotnem gozdnem prostoru, kjer pa zaradi številnih in nasprotujočih interesov rabe gozda prihaja do nesoglasij in konfliktov (največ v gozdovih v neposredni bližini strnjenih naselij) je treba te reševati z strpnostjo in enakopravno obravnavo čim širšega kroga vseh deležnikov (lastniki gozdov, pristojna lokalna skupnost in drugi zainteresirani deležniki). V primerih konkurenčnih oziroma izključujočih se funkcij se gospodarjenje za socialne funkcije prilagodi gospodarjenju za ekološke funkcije.

Biotska pestrost in območja Natura 2000

V vseh gozdovih naj se pospešuje biotsko raznovrstnost z ohranjanjem in vzdrževanjem pester drevesne sestave in zgradbe gozdov ter z izvajanjem ukrepov za preprečevanje škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov. Ohranjati je treba redke ekosisteme, zavarovane in manjšinske habitatne tipe, zavarovane rastlinske in živalske vrste. Ohranja naj se delež odmrlega drevja, habitatna drevesa, brloge, gnezdišča, vodne vire, obrežno vegetacijo in razgiban gozdni rob. Vzpostavlja naj se nove ekocelice, prednostno v območjih Natura 2000 v skladu s konkretnimi naravovarstvenimi usmeritvami in upravljavskimi conami.

Drevesna sestava gozdov, odporna na podnebne spremembe

Pestro in mešano naravno sestavo drevesnih vrst, ki je najbolj prilagojena na podnebne spremembe, naj se zagotavlja z naravno obnovo ključnih drevesnih vrst. Zmanjša naj se delež smreke, predvsem v spremenjenih sestojih, pospešuje pa naj se naravne, vrstno in biotsko pester mešane sestoje. Primes smreke v sestojih naj bo posamična do skupinska. Čisti sestoji smreke zaradi ogroženosti niso zaželeni. Osnovni gradnik sestojev bo bukev, a tudi hrasti in bori bodo pri podnebnih spremembah imeli pomembno vlogo. Pospešuje se minoritetne vrste. Invazivne tujerodne vrste, katerih širjenje je šele na začetku, se poskuša izkoreniniti oziroma se poskuša v največji možni meri omejiti njihovo širjenje.

Zgradba gozdov in koncepti obnove gozdov

V večini gozdov naj se zagotavlja malo do velikopovršinsko enomerno zgradbo sestojev, ki je predvsem v razmerah drobne posesti tudi skupinsko raznomerna. Sestoji naj bodo vertikalno in horizontalno čim bolj strukturirani. Kjer se je obnova pričela, to pospešeno nadaljujemo. Gozdove večinoma obnavljamo naravno. Izjema so po ujmah gole površine večje od 1 ha, ki se jih umetno obnovi. Če naravna obnova v treh do sedmih letih ne uspe, se dopolni s sadnjo.

Koncept redčenja in zagotavljanja individualne stabilnosti dreves v sestoiu

Ustrezen je koncept izbiralnih redčenj. Treba je spodbujati redno gospodarjenje v vseh lastništvih. Situacijsko nego (individualna in kolektivna stabilnost) je treba izvajati v predelih, ki so bili najhuje prizadeti po ujmah. Prednost naj imajo redčenja drogovnjakov, pri čemer naj bo glavni poudarek na ustrezni mešanosti drevesnih vrst ter na stojnosti.

Krajsanje proizvodnih dob in nižanje končnih lesnih zalog

V gozdovih z večjim deležem smreke in na nižjih nadmorskih višinah naj se skrajša proizvodne dobe (za pet do deset let) zaradi zmanjševanja rizika gospodarjenja s smreko v nižinskih predelih. Ciljni premer pri smreki v teh predelih naj bo med 45 in 50 cm. Prav tako naj se v večini RGR nekoliko prilagodi (zmanjša) končne lesne zaloge ciljnim premerom in konceptu redčenja. Kjer želimo večji delež plemenitih listavcev in hrasta, naj se pomladitvene dobe skrajšajo.

Gospodarjenje v ranljivih sestojih

V primeru abiotskih ujm se takoj zagotovi prevoznost vseh prometnic, slediti mora hitra sanacija v ujmah poškodovanih smrek, prednost imajo robna območja poškodovanosti. Ohranja se vsa drevesa, ki imajo možnost preživetja in to v vseh slojih sestoja. To omogoča naravno obnovo, ki naj ima prednost pred sadnjo in narekuje odločitev za nego ali predčasno obnovo. Kjer je povečana nevarnost za žledolom, naj se povečuje delež na žledolom manj občutljivih drevesnih vrst (gaber,

graden, bukev, javor). Tukaj pride na večjih golih površinah v poštev tudi sadnja na večjih površinah. S pravočasno nego letvenjakov in tanjših drogovnjakov je potrebno povečati predvsem mehansko in biološko stabilnost sestojev, kjer je ta ogrožena.

Varstvo gozdov

Nujno je intenzivno spremljanje zdravstvenega stanja gozdov in takojšnje poročanje o vseh spremembah, prav tako tudi o vseh novih najdbah (invazivnih) tujerodnih vrst. Kjer je obnova gozda s ciljnim drevesnimi vrstami otežena, je potrebna zaščita mladja pred divjadjo. V primeru objedanja minoritetnih vrst se ogradi manjše površine, v katere se le-te po potrebi tudi sadi.

Akumulacija lesne zaloge za zagotavljanje ponorov CO₂

Dosegala se bo z načrtovanim možnim posekom, z reguliranjem iznosa biomase iz gozda, z varovanjem gozdnih tal in s povečanjem odpornosti gozdov na podnebne spremembe in njihove posledice.

Varovalni in zaščitni gozdovi

Intenzivirati gospodarjenje z varovalnimi (čeprav v GGE Primskovo ni razglašeni varovalni gozdovi, pa imamo relativno velike površine gozdov, kjer je poudarjena funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev) in zaščitni gozdovi, pri čemer imajo prednost predeli, ki poleg varovalne opravljajo tudi zaščitno funkcijo in kjer so ti gozdovi na erozijskih območjih. V teh gozdovih naj se izvaja ukrepe, ki zmanjšujejo tveganja za naravne nevarnosti.

Intenziviranje gospodarjenja v zasebnih gozdovih

Lastnike gozdov naj se bolj pritegne v postopke gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja. Še večji poudarek naj se da svetovanju in njihovem izobraževanju preko tečajev, delavnic, predavanj in prikazov dobre prakse. Lastnikom naj se pomaga pri postopkih pridobivanja sredstev za izvajanja del in nabave opreme. Vzpodbuja naj se jih k povezovanju tako pri izvedbi del v gozdovih, kjer naj bo trend po večanju deleža del, ki jih izvedejo usposobljeni poklicni izvajalci, kot tudi k povezovanju v razne oblike društev, strojnih krožkov in podobno.

Usklajevanje odnosov gozd – prostoživeče živali

Z ohranitvijo oziroma vzpostavitvijo naravnega gozdnega ekosistema in časovno opredeljenih mirnih predelov v njem (zimovališča, gnezdišča, ipd.), se zagotovi nemoten razvoj posameznih prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste. S posegi v populacije rastlinojedih vrst divjadi se glede na kazalnike v samih populacijah in njihovem okolju zagotovi naravno spolno in starostno strukturo, v številčnosti, ki bo tudi v bodoče zagotovila ohranitev samih populacij in uskladitev odnosov med njimi in okoljem. Z namenom zagotavljanja dnevnih in sezonskih potreb po kritju in ustrezni hrani naj bo gospodarjenje z gozdovi trajnostno in naj se zagotovi, da bo dejansko razmerje razvojnih faz čim bližje modelnemu. Pomlajevanje gozda naj bo naravno v večjih jedrih, ki so manj občutljiva na vpliv rastlinojede divjadi.

Aktivno sodelovanje z vsemi deležniki v prostoru

Nadaljuje in izboljšuje naj se sodelovanje z deležniki na področju gozdnogospodarskega načrtovanja in urejanja prostora. Poudarek naj se da osveščanju in izobraževanju javnosti o pomenu gozda in gozdarstva, o pomenu gozda kot lastnine, o omejitvah glede rabe gozda in o obnašanju v gozdu (gozdni bonton).

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdu ter za odpiranje gozdov in gradnjo gozdnih prometnic so navedene v poglavju 6.2.6 Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic.

6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev

Ukrepi morajo biti zmerni in malopovršinski, prilagojeni sestojnim in terenskim razmeram, usmerjeni v vzdrževanje razgibane malopovršinsko raznomerne zgradbe gozdov.

Gozdnogojitveni ukrepi:

- V gozdovih s poudarjeno funkcijo naj se jakost gozdnogojitvenega ukrepanja določa glede na karakteristike terena in stanja sestojev.
- Vzdrževati je potrebno stalno in trajno pokrovnost tal z naravno gozdno vegetacijo. V ta namen naj se pospešuje stabilno, vertikalno in horizontalno zgradbo gozdnih sestojev.
- S pravočasno obnovo naj se odstranjuje nestabilna in fiziološko prestara drevesa, ki ne zagotavljajo ohranjanja varovalne funkcije gozda ter lahko povzročijo erozijske procese.
- Pri vseh ukrepih je potrebno z zaščito tal preprečiti njihovo degradacijo, predvsem na območjih plitvih in občutljivih tal.
- Pri gospodarjenju naj se upošteva daljše proizvodne in pomladitvene dobe.
- Uresničevanje varovalne funkcije gozda najbolje zagotavlja pospeševanje rastišču in naravni nevarnosti primerne drevesne sestave. V gozdovih z močno poudarjeno funkcijo je potrebno povečana tveganja zaradi klimatskih sprememb zmanjševati z ohranitvijo in oblikovanjem rastišču prilagojenih mešanih sestojev. Na teh območjih se z zagotavlja stabilnost sestojev in varovanje tal tudi z ohranjanjem toploljubnih vrst (npr. mali jesen, črni gaber, glog, ...), drevja slabše kvalitete, kot tudi podstojnega drevja in grmičevja.
- Učinkovitost gospodarjenja z gozdovi s poudarjeno varovalno funkcijo lahko izboljšamo s preverjanjem stanja sestojev in uspešnosti ukrepov. Ta stalen proces učenja na podlagi izbranih izkušenj omogoča izboljšanje informacij o strukturi gozda, ki zagotavlja maksimalni varovalni učinek.

Gozdna tehnika:

- Uporabljati rastišču in terenskim razmeram prilagojeno sečnjo in tehnologijo spravila lesa. Po sečnji in spravilu lesa je treba sečišče in vlake urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov.
- Prilagoditi gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic terenskim razmeram.

Usmeritve, ki izhajajo iz Zakona o vodah in usmeritev Direkcije RS za vode

Po Zakonu o vodah (ZGV-1) (Ur. l. RS, št. 67/02, 2/04 - ZZdl-A, 41/04 - ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) naj se pri vseh posegih v gozd in gozdni prostor ter načrtovanju in umeščanju gozdnih prometnic na erozijska, plazljiva, plazovita in poplavna območja, upoštevajo veljavni predpisi s področja upravljanja z vodami in usmeritev Direkcije RS za vode.

Poplavna območja

- Za poplavna območja se določijo vodna, priobalna in druga zemljišča, kjer se voda zaradi naravnih dejavnikov občasno prelije izven vodnega zemljišča.
- Na poplavnem območju so v skladu s 86. členom ZV-1 prepovedane vse dejavnosti in vsi posegi v prostor, ki imajo lahko ob poplavi škodljiv vpliv na vode, vodna in priobalna zemljišča ali povečujejo poplavno ogroženost območja, razen posegov, ki so namenjeni varstvu pred škodljivim delovanjem voda.
- Načrtovani posegi na poplavnih območjih morajo biti usklajeni z omejitvami iz 86. člena ZV-1 ter pogoji in omejitvami iz Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Ur. l. RS, št. 89/08). Ohraniti je treba obstoječe retencijske površine, ureditve pa načrtovati celovito, s ciljem zmanjševanja obstoječe poplavne ogroženosti.

Erozijska območja

- Za erozijsko območje se določijo zemljišča, ki so stalno ali občasno pod vplivom površinske, globinske in bočne erozije vode.
- Na erozijskem območju je v skladu s 87. členom ZV-1 prepovedano:
 - poseganje v prostor na način, ki pospešuje erozijo in oblikovanje hudournikov;
 - ogoljevanje površin;

- krčenje tistih gozdnih sestojev, ki preprečujejo plazenje zemljišč in snežne odeje, uravnavajo odtočne razmere ali kako drugače varujejo nižje ležeča območja pred škodljivimi vplivi erozije;
- zasipavanje izvirov;
- nenadzorovano zbiranje ali odvajanje zbranih voda po erozivnih ali plazljivih zemljiščih;
- omejevanje pretoka hudourniških voda, pospeševanje erozijske moči voda in slabšanje ravnovesnih razmer;
- odlaganje ali skladiščenje lesa in drugih materialov;
- zasipavanje z odkopnim ali odpadnim materialom;
- odzemanje naplavin z dna in brežin, razen zaradi zagotavljanja pretočne sposobnosti hudourniške struge;
- vlačenje lesa.

Plazljiva območja

- Za plazljivo območje se določijo zemljišča, kjer je zaradi pojava vode in geološke sestave tal ogrožena stabilnost zemeljskih ali hribinskih sestojev.
- Na plazljivem območju lastnik zemljišča ali drug posestnik ne sme posegati v zemljišče tako, da bi se zaradi tega sproščalo gibanje hribin ali bi se drugače ogrozila stabilnost zemljišča. Na tem območju je prepovedano:
 - zadrževanje voda, predvsem z gradnjo teras, in drugi posegi, ki bi lahko pospešili zamakanje zemljišč;
 - poseganje, ki bi lahko povzročilo dodatno zamakanje zemljišča in dvig podzemne vode;
 - izvajati zemeljska dela, ki dodatno obremenjujejo zemljišče ali razbremenjujejo podnožje zemljišča;
 - krčenje in večja obnova gozdnih sestojev ter grmovne vegetacije, ki pospešuje plazenje zemljišč.
- Na območjih, kjer je predvidena ali se zaradi naravnih dejavnikov (okužbe, insekti, vetrolomi, žledolomi ipd.) izvaja intenzivna sečnja, je preredčene in ogoljene površine potrebno ustrezno protierozijsko zavarovati. Predvideti in izvesti je potrebno vse ukrepe, ki bodo zagotavljali ustrezno stabilnost brežin in preprečevali ter zadrževali povečan odtok padavin oz. vode, plavin in plavja s teh površin. Ukrepi morajo biti usklajeni s področjem upravljanja z vodami in celovito sistematiko upravljanja in urejanja voda.

Usmeritve za krepitev hidrološke funkcije

V vseh gozdovih s poudarjeno hidrološko funkcijo na prvi in drugi stopnji moramo režim gospodarjenja prilagoditi funkciji in stopnji poudarjenosti funkcije. Na teh površinah je potrebno spoštovati predpisane varstvene režime in vsak poseg v prostor skrbno proučiti. Splošne in podrobnejše usmeritve za gospodarjenje in izvajanje dejavnosti na navedenih območjih so podane v nadaljevanju.

Splošne usmeritve

Usmeritve za krepitev hidrološke funkcije izhajajo iz Zakona o vodah in so obširno predstavljene v Usmeritvah s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov, ki jih je izdala Direkcija Republike Slovenije za vode (v nadaljevanju DRSV).

Rabo in druge posege je treba načrtovati in izvajati tako, da se ne poslabšuje stanje voda, da se omogočata varstvo pred škodljivim delovanjem voda in ohranjanje naravnih procesov ter naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov.

Na vodovarstvenih območjih je treba upoštevati veljavne predpise s področja zavarovanja vodnih virov. Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je treba v skladu z veljavno zakonodajo s področja upravljanja z vodami pridobiti vodno soglasje.

Na karti prostorskega dela načrta so prikazana s hidrološkega vidika pomembna območja (hidrografija-os vodotoka, vodovarstvena območja v skladu s predpisi vlade in občinskimi akti, ki urejajo vodovarstvena območja oz. varstvene pasove, referenčni odseki).

Omejitve in prepovedi za izvajanje dejavnosti na teh območjih so določene s posameznimi členi Zakona o vodah.

Vodna in priobalna zemljišča so opredeljena v 11. in 14. členu Zakona o vodah, meje vodnega zemljišča tekočih voda pa še podrobneje v Pravilniku o podrobnejšem načinu določanja meje vodnega zemljišča tekočih voda (2018).

Na vodnih in priobalnih zemljiščih ni dovoljeno posegati v prostor, razen v primeru izjem, določenih s 37. členom (posegi na vodno in priobalno zemljišče) Zakona o vodah. Več o tem je zapisano v poglavju 6.2.7 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor.

Značilnosti dejavnosti in posegov, ki so na teh območjih prepovedane, določata 68. člen (odlaganje snovi ali predmetov) in 84. člen (splošne prepovedi) Zakona o vodah. Pri načrtovanju je potrebno upoštevati določbe 68. člena Zakona o vodah, po katerih je na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedano:

- odlaganje in pretovarjanje nevarne snovi v trdni, tekoči ali plinasti obliki;
- odlaganje ali odmetavanje odkopnih ali odpadnih materialov ali drugih podobnih snovi;
- odlaganje odpadkov.

Pri načrtovanju je potrebno upoštevati določbe 84. člena Zakona o vodah, da so na vodnem in priobalnem zemljišču prepovedane dejavnosti in posegi v prostor, ki bi lahko:

- ogrožali stabilnost vodnih in priobalnih zemljišč;
- zmanjševali varnost pred škodljivim delovanjem voda;
- ovirali normalen pretok vode, plavin in plavja;
- onemogočili obstoj in razmnoževanje vodnih in obvodnih organizmov.

Gozdnogojitveni ukrepi:

Krajijski vidik

- Zagotavljati stalno pokrovnost vegetacije na vodozbirnih območjih:
 - vzpostaviti ali ohraniti pas obvodne vegetacije (drevja in grmičevja), ki lahko omili ali prepreči vnos pesticidov in drugih onesnaževal v vodotok. Širina pasu naj znaša 15 m - 30 m, odvisno od nagiba brežin, velikosti vodnega telesa in prisotnosti rib v vodotoku;
 - pas obvodne vegetacije naj bo širši ob vodotokih v strmejših legah in pri drevesnih vrstah, ki so nagnjene k vetrolomu;
- Zagotavljati ustrezno razmerje razvojnih faz na ravni vodozbirnega območja:
 - zagotavljati stabilne, mešane gozdove malopovršinske raznodobne zgradbe in visoko stopnjo zastiranja ter čim bolj enakomerno porazdelitev razvojnih faz;
 - s selektivno sečnjo skrbeti za stabilnost obvodne vegetacije;
 - skrbeti za dinamično ravnoesje deležev razvojnih faz;
 - izogibati se vsakim velikopovršinskim ukrepom;
 - v primeru nastanka velikih ogolelih površin zaradi ujm v vodozbirnih območjih zagotoviti čim hitrejšo poraščenost z gozdnim drevjem (obnova s sadnjo);
- Vzdrževati primerno stopnjo gozdnatosti, ustrezno strukturo in ohranjenost gozdov.

Drevesna sestava in zgradba sestojev

- Pospeševati rastišču primerno drevesno sestavo, ki najbolje zagotavlja uresničevanje hidrološke funkcije:
 - pospeševati naravno drevesno sestavo;

- odvisno od rastišča naj bo delež iglavcev v mešanih sestojih nekoliko višji, saj prestrezajo padavine celo leto ter zavirajo naglo taljenje snega in s tem neenakomeren odtok vode (npr. jelka, smreka, bor);
- v obrežnih pasovih imajo prednost drevesne vrste z globokim in močnim koreninskim sistemom, kot so jelša, beli gaber, plemeniti listavci in bukev;
- v neposredni bližini vodnih virov ni dovoljeno spreminjati obstoječe avtohtone zarasti ter vnašati tujerodne živalske in rastlinske vrste;
- na ožjem območju vhoda v jame oziroma brezna naj se ne posega v vegetacijsko združbo, ohranja naj se naravno vrstno sestavo, dreve se v največji možni meri prepusti naravnemu razkroju;
- na območjih, kjer želimo zmanjšati površinski odtok vode, se pospešuje pomlajevanje plemenitih listavcev kot pomembnih porabnikov vode.
- Vzdrževati zgradbo gozdov, ki ugodno vpliva na odtok vode:
 - ohranjati naravno strukturo gozdov in skupin drevja;
 - izogibati se večjim nihanjem lesne zaloge na večjih površinah;
 - pospeševati skupinsko raznodobno strukturo;
 - zagotavljati zgradbo gozda in vrstno sestavo, ki pospešuje zadrževalno sposobnost tal za vodo, da se izogne problemu naglih odtokov v iglastih gozdovih;
 - na brežinah vodotokov je potrebno težiti k čim večjemu deležu odraslega drevja;
 - po možnosti se ohranja stara drevesa, povečuje se delež starejših razvojnih faz.

Pomlajevanje, uvajanje v obnovo

- Ustvarjanje pogojev za uspešno naravno obnovo gozdov na ravni vodozbirnega območja:
 - podaljševati proizvodne dobe, pomladitvene dobe naj bodo daljše (do 20 let) z majhno pogostostjo vračanja s sečnjo (predvsem 1. stopnja poudarjenosti);
 - zagotavljati trajno pomlajevanja, bodisi kot naravno pomlajevanje ali umetno obnovo v primeru ujm;
 - pomlajevati na majhnih površinah, število teh površin naj bo takšno, da se doseže zelen delež pomladka;
 - pri obnovi ohranjati naravno zmes.

Sečnja in sanacije

- Prilagoditi časovno izvedbo sečnje, izdelave in spravila:
 - sečnja, izdelava in spravilo lesa naj se opravljajo v suhem vremenu, po možnosti v zimskem času, po zmrznjenih tleh.
 - v obdobju večje razmočenosti tal je primerna zapora gozdnih cest v dogovoru z lastniki, občinami in ZGS.
 - Prilagoditi gospodarjenje v okolici kraških jam, izvirov in studencev:
 - v okolici kraških jam, izvirov in studencev prilagoditi gospodarjenje; sečnjo omejiti na posamezna drevesa, obvezno uporabljati biološko razgradljiva maziva in lažje stroje.
 - Takojšnja sanacija poškodovanih gozdov v območju prve stopnje poudarjenosti hidrološke funkcije:
 - če so sestoji v območju hidrološke funkcije močno poškodovani, jih je treba sanirati in izvesti ukrepe za to funkcijo;
 - v območju neposredno ob strugi vodotokov naj se odstrani stara, nestabilna drevesa;
 - sanacija vseh virov škodljivih emisij v tem območju.

Posebnosti, vezane na hidrološko funkcijo

- Preprečiti onesnaženje vodnih virov, upoštevati omejitve pri sečnji in spravilu za preprečevanje onesnaženja:
 - vzpostavlja in ohranja naj se pas obvodne vegetacije (drevja in grmičevja), ki lahko omili ali prepreči vnos pesticidov in drugih onesnažil v vodotok;
 - na območjih zavarovanih brezen je prepovedano onesnaževanje in vsi posegi v breznu ter okolici vhoda, prepovedano je spreminjati vegetacijsko odejo v neposredni okolici brezen ter vse vrste gradenj ob vhodih v brezna;
 - uporabljati le tehnično brezhibno mehanizacijo, pri sečnji preprečevati izlitje goriva ali maziva, obvezna je uporaba biološko razgradljivih olj in maziv ter tehnična brezhibnost mehanizacije pri vseh gozdarskih delih;
 - na območjih s poudarjeno hidrološko funkcijo naj se uporabljajo biološko razgradljiva olja za mazanje motornih žag ter v hidravličnih sistemih strojev;
 - mesta za skladiščenje morebitnega goriva in olja naj bodo oddaljena od vodotokov, jam, brezen in drugih vodnih teles;
 - parkirna mesta za gozdno mehanizacijo in pretakalne ploščadi morajo biti ali tlakovane ali pa morajo imeti pod vozili postavljene lovilne posode ali pivnike, da se prepreči iztekanje nevarnih snovi;
 - prepovedano je odlaganje vseh ekološko oporečnih odpadkov (topnih in netopnih), še zlasti v okolici izvirov, vodnih kotanj in mokrišč ter vhodov v jame in brezna;
 - v primeru, da pride do izlitja nafte in naftnih derivatov v gozdu, je treba onesnaženje omejiti, razlite nevarne snovi pa s pomočjo ekološke opreme (pivniki, granulat) pobrati v ustrezne posode;
 - na vodovarstvenih območjih 1. in 2. vodovarstvene cone oziroma na vodovarstvenih območjih z zajetji pitne vode naj se ne pere, vzdržuje oziroma popravlja gozdarske mehanizacije;
 - v sestojih s poudarjeno hidrološko funkcijo, še posebej v ožjem območju vodnih zajetij in izvirov, uporaba kemičnih sredstev za zaščito drevja ni dovoljena;
 - izogibati se je treba vnosu snovi, ki lahko onesnažijo vodo;
 - divja odlagališča smeti je treba evidentirati in takoj sanirati;
 - v kale, kaluže, izvire in druge vodne vire se ne sme polagati kamene soli ali drugih snovi, ki spreminjajo kvaliteto vode. Solnic za divjad se ne sme postavljati v območju 50 m od vodnega vira.
- Ohranjati ustrezno širino vegetacije obvodnega pasu:
 - širina vegetacije obvodnega pasu naj bo sorazmerna širini vodotoka;
 - v strmejših legah in na erodibilnih pobočjih naj bo obvodni pas širši oziroma naj se priporoči širina le tega podvoji.
- Vodne vire ter ostale večje objekte, povezane z vodami, je treba vrisati v gojitvene načrte.
- Vodne vire ter bližnjo okolico je treba občasno očistiti in urediti dostope, kjer je to smiselno.
- Stalno sodelovanje z vodarji in upravnimi organi pri nadzoru virov pitne vode in drugih posegih v varovana in varstvena območja (vodna in priobalna zemljišča ter vodovarstvena območja).

Usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

- Gospodarjenje z gozdovi naj zagotavlja ohranitev ali vzpostavitev čimbolj naravne sestave gozdnih življenjskih združb in krepitev vsestranske odpornosti gozdov. Gozdove naj se pomlajuje naravno in malopovršinsko ali pa na način, ki bo drevesno sestavo prej približal naravni.
- Prepreči naj se vnos neavtohtonih rastlinskih in živalskih vrst ter novo oblikovanje nasadov monokultur katerekoli drevesne vrste.

- Na predelih, kjer se pojavljajo invazivne tujerodne vrste (na primer: pajesen, dresnik, zlata rozga, navadna barvilnica), naj se le-te omejuje.
- Zagotavlja se ohranitev in razvoj manjšinskih ekosistemov ter vseh minoritetnih, zaščitene in ogroženih drevesnih, grmovnih in drugih rastlinskih vrst. Posebna skrb velja plodonosnim vrstam.
- Ohranja se gozdne otoke, omejke, posamezna drevesa in skupine dreves izven gozda. Preprečuje se zaraščanje in pogozdovanje jas, skrbi se za ohranitev in za redno vzdrževanje teh površin s košnjo in/ali mulčanjem.
- V gozdovih se po možnosti določa ekocelice - oblikuje se mrežo ekocelic prepuščenih naravnemu razvoju. To so manjša območja za ohranjanje biotske raznovrstnosti, zaradi vzpostavljanja primernih habitatov za živalske vrste, s prepuščanjem posameznih dreves in manjših skupin drevja staranju in naravnemu razkroju. Ekocelice se podrobno locira in opiše v gozdnogojitvenih načrtih. Osnuje se jih v debeljakih, ob nereguliranih strugah ter drugih vodnih in mokrotnih ekosistemih ali drugje, na območjih habitatov redkih in ogroženih živalskih vrst, na mejah z negozdnimi ekosistemi in v ustrezni gostoti po vsej gozdni površini, posebej tam kjer je z naravovarstvenimi predpisi posebej izražen interes. Za ekocelice se izbere poškodovano ali bolno drevje, drevje z dupli, sušice, ali drugo z vidika izkoriščanja lesa nezanimivo drevje. V kolikor takega drevja ni v zadostni količini, se izbere ustrezno izmed ostalega drevja.
- V sestojih se izbira posamezna drevesa ali majhne skupine drevja, ki se jih pušča do pozne starosti. Pušča se semenjake.
- Naravnemu razvoju in razkroju se prepusti v vsakem oddelku vsaj eno drevo debeline nad 50 cm. V sestojih naj ostane vsaj 3 % odmrle lesne mase. Votla drevesa in posamezne sušice se ohrani kot življenjski prostor duplarjev.
- Pušča se vsa drevesa z gnezdi, ki merijo v premeru nad 40 cm. Po potrebi se namesti in redno vzdržuje gnezdilnice za ptice, primarno sove.
- Mravljišča naj se identificira, varuje in ohranja v naravnem stanju.
- Ohranja naj se vodne ekosisteme (gozdne mlake, kali, izvire, studence) ter gozdove in gozdne koridorje ob stoječih vodah ter vodotokih in ostale negozdne ekosisteme v gozdnem prostoru (jase, skalovja, ...). Odmrla drevesa, ki ne povzročajo poplavljanja, se pušča v strugah. V kali se ne sme trositi soli ali druge snovi, ki spreminjajo kvaliteto vode. Solnice za divjad se ne sme nameščati na način, ki omogoča vnos soli v vodni biotop, v nobenem primeru pa ne smejo biti v razdalji, manjši od 50 m od vodnega biotopa.
- Travniske mokrotne ekosisteme se vzdržuje s košnjo. Na slednjih je prepovedana uporaba gnojil, pesticidov in drugih vodnemu okolju škodljivih snovi.
- Čiščenje obrežnega in podrtega drevja ob vodotokih naj se izvaja le do mere, ki je potrebna za zagotavljanje poplavne varnosti, sicer pa se na oz. ob vodotokih pušča odmrlo drevje. Možno je le redčenje posameznih dreves ob vodotokih izmenično na levi ali desni brežini. Kakršnakoli dela naj se izvajajo izven časa gnezditvene sezone ptic (od maja do avgusta). Pri izvedbi takih del je treba pustiti gnezda ptic nedotaknjena.
- Gostote populacij rastlinojede divjadi naj se ne povečuje nad mejo, ki še omogoča naravno obnovo sestojev z vsemi rastišču primernimi drevesnimi vrstami. Ta usmeritev je še zlasti pomembna za območja Natura 2000.
- Del dreves označenih za posek, primarno z bršljanom obraslih dreves in jelke, se pušča za zimsko sečnjo z namenom prehrane rastlinojede divjadi.
- V dogovoru z lastniki se po možnosti izloči del ogoljenih površin po morebitnih snegolomih, žledolomih oziroma vetrolomih in se jih preoblikuje v travnato-pašniške površine.
- Skrbi se za neokrnjen, razgiban in vertikalno strukturiran gozdni rob z živalim prijaznimi drevesnimi in grmovnimi vrstami.
- V pomladanskih mesecih v mladju, gošči in sestojih v obnovi ni dopustno nikakršno poseganje (gozdnogojitvena dela, sečnja, spravilo, prevoz lesa, gradbena dela) zaradi reprodukcijske dobe

živali. Čas dela v gozdu naj se prilagodi tako, da to ne moti ptic pri gnezdenju, drugih živali pa pri paritvi in vzreji mladičev, t. j. zlasti v času od 1. marca do 30. junija. Pri izvedbi del je treba pustiti gnezda ptic nedotaknjena.

- V predelih s 1. stopnjo poudarjenosti funkcije naj se ne gradi infrastrukturnih in drugih objektov. Gozdne prometnice se gradi le izjemoma.
- Izvaja naj se neposredni nadzor glede na vsebino Zakona o ohranjanju narave (Ur. l. RS 96/04, 46/14, 31/18, 82/20).

Konkretne varstvene usmeritve za 1. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Konkretne varstvene usmeritve za jame:

Upošteva naj se varstveni režim v jami, naveden v 18. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.

Na vplivnem območju jame (na površju nad znanimi rovi jame) naj se upošteva naslednje usmeritve:

- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.

Konkretne varstvene usmeritve za 2. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Konkretne varstvene usmeritve za NV Sopota, kjer je potrjena prisotnost raka koščaka, kačjega pastirja, velikega studenčarja in kaplja (NV 296):

- Na območje naravne vrednote naj se ne umešča nove gozdne infrastrukture.
- V izogib poškodbam morfoloških oblik v strugi potoka naj se spravila lesa ne izvaja po potoku.
- Vegetacijo na brežinah vodotoka naj se ohranja, obnovo drevnine naj se izvaja postopno in izmenično na krajših odsekih. Panjev naj se ne odstranjuje.
- Sečnih ostankov naj se ne odlaga v strugo vodotokov ali neposredno ob vodotok.
- Neposredno ob vodotoku naj se ne skladišči lesa. Dopustno je kratkotrajno odlaganje lesa v času sečnje in spravila.
- Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- Za varstvo raka koščaka naj se upošteva varstvene usmeritve, navedene pod naslovom Konkretne usmeritve za upravljavsko cono D – območje navadnega koščaka (v nadaljevanju).

Konkretne varstvene usmeritve za NV Temenica, kjer je v povirnem delu ena najbolj stabilnih populacij raka koščaka (NV 8538):

- Novo gozdno infrastrukturo naj se umešča vsaj 10 m stran od vodotoka. V izogib spremembi morfologije struge vodotoka naj se z gozdno infrastrukturo ne posega v brežino vodotoka, brežin pa naj se ne nasipava. Morebitna prečenja vodotoka naj se izvede čim bolj pravokotno na strugo.
- V izogib poškodbam morfoloških oblik v strugi potoka naj se spravila lesa ne izvaja po potoku.
- Obvodno vegetacijo naj se ohranja, obnovo drevnine naj se izvaja postopno in izmenično na krajših odsekih. Panjev naj se ne odstranjuje.
- Sečnih ostankov naj se ne odlaga v strugo vodotokov ali neposredno ob vodotok.

- Neposredno ob vodotoku naj se ne skladišči lesa. Dopustno je kratkotrajno odlaganje lesa v času sečnje in spravila.
- Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- Za varstvo raka koščaka naj se upošteva varstvene usmeritve, navedene pod naslovom Konkretna usmeritve za upravljavsko cono D – območje navadnega koščaka (v nadaljevanju).

Splošne usmeritve za območja Natura 2000

Posege in dejavnosti se načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravno razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst,
- ohranja ustrezne lastnosti abiotских in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo,
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali,
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvede vse možne tehnične in druge ukrepe, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim se prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti v čim manjši možni meri sovпада z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam se prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Konkretna usmeritve s pripadajočo upravljavsko cono

Usmeritve za območji Natura 2000 Kum in Zgornja Jablanica

Kvalifikacijske vrste: mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*), širokouhi netopir (*Barbastella barbastellus*), vejicati netopir (*Myotis emarginatus*), navadni netopir (*Myotis myotis*), črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*)

Opis območja: Območje vsebuje vrste, vezane na gozdne površine, oziroma gospodarjenje z gozdom na njih vpliva. Vrste, gledano iz ekološkega vidika, so generalisti, katerim ustreza trajnostno, sonaravno in mnogonamensko gospodarjenje z gozdom. Znotraj površine želimo ohranjati ugodno stanje vrst.

- Ohranja naj se vsaj 3 % mrtve lesne mase od celotne lesne zaloge (mrtvih, odmirajočih dreves in sušic). Izboljša naj se debelinsko strukturo odmrlega in odmirajočega drevja v prid debelejšemu drevju B in C razširjenega debelinskega razreda. Zaradi varstva širokouhega netopirja naj se ohranja oz. pušča vsaj 1-2 habitatni drevesi/ha (z dupli, razvejena, polomljena, odmrta in odmirajoča drevesa), debelejši od 30 cm.
- Zaradi varstva širokouhega netopirja naj se ohranja najmanj 30 % delež sestojev z odraslim drevjem (razširjenega debelinskega razreda B in C).
- Ohranja se gozdne otoke, skupine odraslega drevja in vegetacijske pasove v kulturni krajini.
- Neselektivnih kemičnih sredstev za zatiranje škodljivih organizmov v gozdu naj se ne uporablja.

Konkretne usmeritve za Upravljavsko cono D – območje navadnega koščaka

Vrsti: navadni koščak (*Austropotamobius torrentium*), močvirski krešič (*Carabus variolosus*).

Opis cone: Cona obsega vodotok Sopota s pritoki ter pas vegetacije ob njih. Znotraj cone želimo ohranjati naravne značilnosti struge, obrežno strukturo brežin, potek struge, obrežno vegetacijo in mokrotne gozdne površine.

Konkretne usmeritve:

- Ohranja naj se naravno hidromorfologijo potokov v gozdu.
- V neposredni bližini vodotokov (vsaj 10 m pas) naj se ne gradi nove gozdarske infrastrukture (prometnice in ostali objekti). Rekonstrukcijo in ureditev pripravljenih gozdnih prometnic naj se izvaja tako, da ne pride do njihovega zasipavanja in v zimskem obdobju. Morebitna prečenja vodotokov naj se z namenom čim manjšega posega izvaja čim bolj pravokotno na strugo.
- Spravila lesa naj se ne izvaja po vodotokih, sečnih ostankov pa naj se ne odlaga v strugo potokov. Vodotokov naj se ne onesnažuje. Zaželeno je uporaba biološko razgradljivih olj.
- V 10 m pasu brežine vodotokov naj se sečnjo izvaja tako, da se zagotavlja stalno zastrtost vodotokov (razen pri sečnji iglavcev). Izvaja naj se le sečnjo posameznih, debelejših dreves.
- Ohranja naj se zamočvirjene gozdne površine.
- V pasu 15 metrov od vodotoka naj se ne izvaja krčitev gozda oz. naj se ne odstranjuje obvodne vegetacije.

Splošne usmeritve za ekološko pomembna območja (EPO)

Na EPO, ki niso tudi posebna varstvena območja (Natura 2000), so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa naj se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravno razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihovo kvaliteto ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, naj se izvede vse možne tehnične in druge ukrepe, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Konkretne varstvene usmeritve za ekološko pomembna območja (EPO)

14800 Kum:

- Veljajo varstvene usmeritve, ki so podane za vsa območja Natura 2000 ter za Upravljavsko cono D.

37300 Zgornja Jablanica:

- Veljajo varstvene usmeritve, ki so podane za vsa območja Natura 2000.

Usmeritve za krepitev klimatske funkcije

Ta funkcija je najbolj pogojena s stabilnimi, zdravimi, na boleznι odpornimi gozdnimi sestoji, ki jih običajno označuje naraven, rastišču primeren gozd v njegovi odrasli razvojni fazi. Zato jo zagotavljamo z vsemi pomembnimi ukrepi za dvig stabilnosti in odpornosti gozdov.

Pomembna je predvsem razporeditev gozda ob naseljih. Krčitve tu praviloma niso dovoljene, gospodarjenje pa je potrebno usmeriti k biomehanski stabilnosti teh gozdov z ustrezno zmesjo in strukturo sestojev.

Usmeritve za krepitev zaščitne funkcije

Za krepitev te funkcije veljajo usmeritve za krepitev funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev. Poleg teh veljajo še naslednje posebne usmeritve:

- V predelih, kjer pri ukrepanju poleg sestoja ščitimo še nižje ležeče elemente ogroženosti (ljudi, objekte in infrastrukturo), imajo prednost ukrepi za zagotavljanje zaščite ljudi.
- Načrtovana gozdnogojitvena dela naj bodo manj intenzivna. Izvajajo naj se pod strogimi varstvenimi ukrepi (opozorilne table, zapora cest ipd.).
- Najbolj so primerni mozaična zgradba gozda, strukturirani sestoji s široko porazdelitvijo debeline drevja. V gozdu naj se ohranja znaten delež pionirskih listavcev in neguje polnilni sloj. Na območju nad ogroženimi objekti so zaželeni čim bolj gosti sestoji.
- Po opravljeni sečnji in spravilu je potrebno vzpostaviti gozdni red in sanirati vse nastale poškodbe na gozdnih prometnicah in urediti njihovo odvodnjavanje.

Usmeritve za krepitev higiensko-zdravstvene funkcije

Večina usmeritev, ki veljajo za klimatsko funkcijo, velja tudi za higiensko-zdravstveno funkcijo. Za krepitev slednje so pomembne še naslednje usmeritve:

- priporočljivo je malopovršinsko gospodarjenje;
- ohranjati in pospeševati strukturno in vrstno pestrost ter pospeševati naravno drevesno sestavo
- pospeševati obstojnejše in na emisije odpornejše drevesne vrste, praviloma v mešanosti, ki je zelo blizu naravne;
- z izbiralnimi redčenji povečevati vitalnost ter stabilnost gozdov;
- vzdrževanje bujnega gozdnega robu in polnilnega sloja v okolici emisijskih virov in večjih naselij;
- spremljati zdravstveno stanja po posameznih drevesnih vrstah;
- prepovedane so večjepovršinske oplodne in panjevske sečnja ter direktne premene.

Usmeritve za krepitev obrambne funkcije

- Na območju gozda, ki varuje črpališče pitne vode, je potrebno vsa dela načrtovati in opravljati v skladu z omejitvami in zahtevami, vsebovanih v odloku o varstvenih pasovih vodnih virov ter v drugih pravnih aktih, ki varujejo vodne vire ter njihove varstvene pasove.
- Pri gospodarjenju z gozdom na tem območju je treba upoštevati tudi usmeritve za krepitev hidrološke funkcije.

Usmeritve za krepitev rekreacijske funkcije

Gozdove s poudarjeno rekreacijsko funkcijo je potrebno vzdrževati v takšnem stanju, da bodo privlačni za obiskovalce. Na predelih z 2. stopnjo poudarjenosti je potrebno izvajati enake ukrepe kot na območjih s 1. stopnjo poudarjenosti, vendar je režim blažji.

- V gozdovih ob poteh in objektih naj se pospešuje vrstno pestrost, ohranja zanimiva in vitalna debela drevesa ter druge posebnosti, ki so zanimive za obiskovalce.
- Na točkah s slikovitim razgledom naj se izsekuje pasove drevja, ki ovirajo razgled (vedutna sečnja).
- Izvajanje del v gozdu naj se prilagodi času, ko ni večjega obiska; po potrebi se v času del posamezne predele zapre za obiskovalce oziroma se poskrbi za dobro označenost območja sečnje, da se s tem zagotovi varnost.
- Na območju s 1. stopnjo poudarjenosti naj se glede na stanje gozdov izvaja sečnje tako imenovanih nevarnih dreves in obžagovanje suhih vej z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev.

- Javnost naj se obvešča o stanju gozdov, večjih posegih in urejanju rekreacijske infrastrukture.
- V primeru želje po širjenju rekreacijskih objektov oziroma po dodatnih objektih naj se rabo usmerja na za to primerna območja.
- V gozdovih s poudarjeno funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev je potrebno prilagoditi potek planinskih poti tako, da se ne bi zaradi obiskovalcev povečala erozija, poti na strmih predelih naj se ustrezno zaščitijo.
- Trase planinskih poti je treba po končanem delu (sečnja, spravilo) sanirati v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov
- Javna gozdarska služba (ZGS) naj sodeluje s turističnimi, planinskimi, kolesarskimi društvi ter taborniki, skavti in lokalnimi skupnostmi, ki imajo interes souporabe gozdnega prostora.

Usmeritve za krepitev turistične funkcije

- Upošteva naj se usmeritve za krepitev rekreacijske funkcije. Poleg teh naj se po potrebi spremlja turistični obisk in ocenjuje njegov vpliv na naravo ter sodeluje s turističnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi, v primerih, ko imajo le-te interes souporabe gozdnega prostora.

Usmeritve za krepitev poučne funkcije

- pospešuje vitalnost, naravno sestavo in vrstno pestrost;
- ohranja estetsko zanimiva drevesa in grmovnice;
- lahko se izvede sadnjo manjšinskih drevesnih vrst, ki popestrijo doživljanje gozda;
- z gozdom naj se gospodari malopovršinsko, z daljšo proizvodno dobo (vendar največ za 10 do 20 let);
- zaradi varnosti je potrebno izvajati reden nadzor zdravstvenega stanja gozda in po potrebi izvesti sanitarno sečnjo (posekati vsa suha, nevarna drevesa in odstraniti suhe veje, ki lahko ogrožajo obiskovalce);
- zagotoviti stalno urejenost in prehodnost poti.

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja naravnih vrednot

(vir: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Primskovo (2024- 2033), ZRSVN, 2023)

Splošne varstvene usmeritve

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj (40. člen Zakona o ohranjanju narave).

Posegi in dejavnosti naj se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, se posegi in dejavnosti:

- na podzemeljski geomorfološki in hidrološki naravni vrednoti izvajajo v obsegu in na način, da se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote,
- na drevesni naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne zmanjša vitalnost in ne poslabša zdravstveno stanje drevesa ter da se ne poslabšajo življenjske razmere na rastišču,
- na ekosistemski naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne spremenijo kvalitete ekosistema ter naravni procesi v njem do takšne mere, da se poruši naravno ravnovesje.

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Za potrebe priprave načrtov rabe naravnih dobrin se območje vpliva na naravno vrednoto opredeli glede na nameravani poseg ali dejavnost na podlagi naslednjih izhodišč:

- za hidrološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto območje porečja ali dela porečja, v katerem se naravna vrednota nahaja,
- za podzemno geomorfološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto površje nad podzemno jamo ter, če je naravna vrednota vodna podzemna jama, porečje voda, ki tečejo v podzemno jamo,
- za naravne vrednote drugih zvrsti je območje vpliva na naravno vrednoto območje, v katerem lahko vplivi posegov in dejavnosti človeka ogrozijo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto: za ekosistemske in drevesne naravne vrednote je to zlasti kvaliteta habitatov rastlin in živali,
- naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote. Na naravni vrednoti, katere obiskovanje in ogledovanje se prostorsko ne da omejiti ali se pričakuje, da omejitev ne bo učinkovita, se lahko obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote ali njenega dela fizično onemogoči.

Podrobnejše varstvene usmeritve:

Površinske geomorfološke naravne vrednote

- Gradnjo objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravn vrednota ne poškoduje.
- Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.

Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote

Na območju vpliva na naravno vrednoto:

V jamskem vhodu in v njegovi neposredni okolici:

- Gradnje objektov se ne izvaja, zemeljskega površja se ne spreminja, razen za namen iz 6. točke tega oddelka.
- Odpadkov se ne odlaga.
- Vhoda se ne zasipava, v neposredno okolico se ne odlaga in skladišči materiala.
- V vegetacijsko združbo v jamskem vhodu se ne posega s fizičnim uničevanjem, spreminjanjem vrstne sestave ipd., razen v primeru, da se s tem omogoči dostop. Obseg odstranitve vegetacije sme biti tolikšen, da se ohranijo obstoječe lastnosti mikroklima v jamskem vhodu in jami.

Na površju nad znanimi rovi jame, ponornice, ki teko v jamo oziroma skozi njo:

- Izvaja se takšne vrste gradenj, da se ne poškoduje podzemeljske naravne vrednote.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.

- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Nevarnih snovi, kot so nafta in naftni derivati, kemikalije in podobne snovi, se ne pretovarja in skladišči.
- Ne slabša se kvalitete vod, ki tečejo v jamo. Onesnažene vode se prednostno očisti.

Hidrološke naravne vrednote

- Gradnjo objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Na naravno vrednoto se ne odlaga odpadkov.
- V obrežno vegetacijo se posega s sekanjem, obsekavanjem, redčenjem, zasajanjem, tako da se bistveno ne spremenijo fizikalne lastnosti obrežja.

Ekosistemske naravne vrednote

- Gradnjo objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja na način in v takem obsegu, da se populacije rastlinskih in živalskih vrst pretežno ohranijo. Na način in v obsegu iz prejšnjega stavka se izvaja tudi odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov. Pri tem se izkoristijo vse možne tehnične rešitve, da se naravna vrednota čim manj poškoduje.
- Ne slabša se kvalitete površinske in podzemne vode, tako da se ne slabšajo življenjske razmere za rastline in živali. Uporabljajo naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.
- Sestave biocenoz se ne spreminja z naseljevanjem živali in rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Na naravno vrednoto se ne vnaša gensko spremenjenih organizmov.

Konkretne varstvene usmeritve:

Preglednica 50/KHT: Konkretne varstvene usmeritve za naravne vrednote

Ident. št.	Naravna vrednota	Konkretne varstvene usmeritve
296	Sopota <i>potrjena prisotnost raka koščaka, kačjega pastirja, velikega studenčarja in kaplja</i>	- Na območje naravne vrednote naj se ne umešča nove gozdne infrastrukture. - V izogib poškodbam morfoloških oblik v strugi potoka naj se spravila lesa ne izvaja po potoku. - Vegetacijo na brežinah vodotoka naj se ohranja, obnovo drevnine naj se izvaja postopno in izmenično na krajših odsekih. Panjev naj se ne odstranjuje. - Sečnih ostankov naj se ne odlaga v strugo vodotokov ali neposredno ob vodotok. - Neposredno ob vodotoku naj se ne skladišči lesa. Dopustno je kratkotrajno odlaganje lesa v času sečnje in spravila. - Uporablja naj se biološko razgradljiva olja. - Za varstvo raka koščaka naj se upošteva varstvene usmeritve, navedene pri Usmeritvah za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti: Konkretne usmeritve za Upravljavsko cono D – območje navadnega koščaka.
8018	Bratnica	- V izvornem delu vodotoka (Nackov graben do sotočja z levim pritokom izpod Gornjega Vrha) naj se novo gozdno infrastrukturo umešča izven območja naravne vrednote. - V izogib poškodbam morfoloških oblik v strugi potoka naj se spravila lesa ne izvaja po potoku. - Sečnih ostankov naj se ne odlaga v strugo vodotokov ali neposredno ob vodotok. - Neposredno ob vodotoku naj se ne skladišči lesa. Dopustno je kratkotrajno odlaganje lesa v času sečnje in spravila.

8538	Temenica <i>V povirnem delu Temenice je ena najbolj stabilnih populacij raka koščaka (Govedič, 2021).</i>	- Novo gozdno infrastrukturo naj se umešča vsaj 10 m stran od vodotoka. V izogib spremembi morfologije struge vodotoka naj se z gozdno infrastrukturo ne posega v brežino vodotoka, brežin naj se ne nasipava. Morebitna prečenja vodotoka naj se izvede čim bolj pravokotno na strugo. - V izogib poškodbam morfoloških oblik v strugi potoka naj se spravila lesa ne izvaja po potoku. - Obvodno vegetacijo naj se ohranja, obnova drevnine naj se izvaja postopno in izmenično na krajših odsekih. Panjev naj se ne odstranjuje. - Sečnih ostankov naj se ne odlaga v strugo vodotokov ali neposredno ob vodotok. - Neposredno ob vodotoku naj se ne skladišči lesa. Dopustno je kratkotrajno odlaganje lesa v času sečnje in spravila. - Uporablja naj se biološko razgradljiva olja. - Za varstvo raka koščaka naj se upošteva varstvene usmeritve, navedene pri Usmeritvah za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti: Konkretna usmeritve za Upravljavsko cono D – območje navadnega koščaka.
------	---	--

Konkretna varstvena usmeritve za jame so navedene pri varstvenih usmeritvah za 1. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti.

Usmeritve za krepitev funkcije varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- spodbujanje trajnostne uporabe na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njihovih kulturnih lastnosti;
- spodbujanje vzdržnega razvoja, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena njihova ohranitev za prihodnje generacije;
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in njihove druge pomene;
- ohranjanje lastnosti, posebne narave in njihovega družbenega pomena, materialne substance in avtentičnosti lokacije. Pomembna je tudi širša krajinska zgradba in prostorska podoba, ohranja se gozdne robove in zaplate v vidnih stikih z dediščino ter vsebinski in prostorski kontekst območij (značilne silhuete, vedute in pogledi, razgledišča, kompozicije objektov z značilnim drevjem ter prostorsko pomembnejše vegetacijske in druge krajinske strukture);
- dovoljeni so posegi, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njihove varovane vrednote;
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za njihovo ohranitev ob spoštovanju njihove posebne narave in družbenega pomena;
- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakih se opravlja tako, da so negativni vplivi na varovane enote kulturne dediščine minimalni.

Varstvene usmeritve za vplivna območja:

- V vplivnih območjih spomenikov velja režim varstva, ki določa, da morajo biti posegi in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju spomenikov tako, da družbeni pomen spomenika v prostoru ni okrnjen;
- V vplivnih območjih registrirane dediščine velja režim varstva, ki določa, da morajo biti posegi in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju dediščine. Ohranja se prostorsko integriteto, pričevalnost in dominantnost dediščine, zaradi katere je bilo vplivno območje določeno.

Dodatni režim varstva arheoloških najdišč:

Posegi in dejavnosti v prostoru se načrtuje in izvaja tako, da se arheološka najdišča ohranja. Gospodarjenje z gozdom je treba prilagoditi tako, da se arheološka najdišča varuje pred posegi ali uporabo, ki bi lahko poškodovale arheološke ostaline ali spremenili njihov vsebinski in prostorski kontekst. Prepovedano je predvsem:

- odkopavati in zasipavati teren, graditi gozdne vlake, krčiti gozd ali izvesti posek na golo, odstranjevati koreninski sistem, če to pomeni poseg v arheološke ostaline,

- gospodarsko izkoriščati rudnine oziroma kamnine,
- postavljati ali graditi trajne ali začasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo, ter nosilce reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča.

Izjemoma je mogoče na arheološko najdišče po pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja in izvedbi predhodne arheološke raziskave umestiti prej naštete nedopustne posege:

- če ni možno najti drugih rešitev ali če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo oziroma izvedbo posega.

V tem primeru je treba slediti naslednjim usmeritvam:

- sanitarna sečnja v najmanjšem možnem potrebnem obsegu in strokovno spravilo ter odvoz drevnine iz gozda pod nadzorom pristojne območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije,
- odstranjevanje štorov/drevesnih panjev s frezami,
- izjemoma je na območju grajskih razvalin, ki so arheološka najdišča, dovoljeno izbiralno redčenje drevja in strokovno spravilo ter odvoz drevnine iz gozda pod nadzorom pristojne območne enote ZVKDS. Drevesa, ki se vraščajo v grajsko arhitekturo ali v drugo arheološko zidano substanco, je potrebno strokovno odstraniti, pri čemer ni dovoljeno odstranjevati koreninskega sistema,
- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakih se opravlja tako, da so negativni vplivi na arheološke ostaline minimalni. Dela je potrebno izvajati z delovnimi stroji, ki v najmanjšem možnem obsegu obremenjujejo in posegajo v zemeljske plasti. O načrtovanih posegih je potrebno predhodno pisno obvestiti pristojno enoto ZVKDS. Nastale eventualne poškodbe arheološkega najdišča je potrebno nemudoma dokumentirati in zagotoviti ustrezno zaščito arheoloških ostalin.

Dodatni režim varstva arheoloških ostalin:

- Pristojni območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine treba omogočiti dostop do zemljišč, kjer se bodo izvajala zemeljska dela in opravljanje strokovnega nadzora nad posegi, zato naj lastnik zemljišča/odgovorni vodja o dinamiki izvedbe del obvesti pristojno območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije vsaj 10 dni pred pričetkom zemeljskih del;
- Ob vseh posegih v zemeljske plasti velja obvezujoč splošni arheološki varstveni režim, ki najditelja/lastnika zemljišča/investitorja/odgovornega vodjo del ob odkritju arheološke ostaline zavezuje, da najdbo zavaruje nepoškodovano na mestu odkritja in o najdbi takoj obvesti pristojno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki situacijo dokumentira v skladu z določili arheološke stroke. V primeru odkritja arheoloških ostalin, ki jim grozi nevarnost poškodovanja ali uničenja, lahko pristojni organ to zemljišče z izdajo odločbe določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo raziskave arheoloških ostalin, oz. se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

Dodatni režim varstva registrirane dediščine:

Na območjih stavbne dediščine se varujejo:

- gabariti, gradivo, oblikovanost,
- pojavnost in vedute (predvsem pri prostorsko izpostavljenih stavbah),
- celovitost dediščine v prostoru.

Na območjih naselbinske dediščine se varujejo:

- morfološka zasnova naselja,
- prostorsko pomembnejše naravne sestavine znotraj naselja ali njegovega dela (drevesa, vodotoki),
- prepoznavna lega v prostoru oziroma krajini (glede na reliefne značilnosti, poti),

- naravne ter druge meje rasti in robove,
- odnosi med naseljem ali med njegovim delom in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega).

Na območjih kulturne krajine se varujejo:

- krajinska zgradba in prepoznavna prostorska podoba (naravne in grajene ali oblikovane sestavine),
- značilna obstoječa parcelna struktura, velikost in oblika parcel ter členitve (živice, vodotoki z obrežno vegetacijo, osamela drevesa),
- odnos med krajinsko zgradbo oziroma prostorsko podobo in stavbo oziroma naseljem,
- preoblikovanost reliefa in spremljajoči objekti, grajene strukture, gradiva in konstrukcije ter likovni elementi.

Na območjih memorialne dediščine se varujejo:

- avtentičnost lokacije in fizična pojavnost objekta,
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med dediščino in okolico ter vedutami.

Na območjih druge dediščine se varujejo:

- avtentičnost lokacije in fizična pojavnost objekta ali naprave,
- osnovna namembnost ali primarna raba objekta ali naprave in način njenega delovanja,
- vsebinski in prostorski odnos med dediščino in okolico.

V osnovi za vse enote kulturne dediščine velja, da naj se območje obdelave umakne izven enote dediščine.

Dne 24. 5. 2023 je Zavod za gozdove Slovenije, OE Ljubljana, s strani Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana, prejel dopis z naslovom Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo kulturne dediščine za načrtovanje gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Primskovo (2024-2033). V skladu s tem dopisom dodajamo v načrt podrobne kulturnovarstvene usmeritve.

Podrobne kulturnovarstvene usmeritve:

EŠD	Ime	Režim oz. podrežim	Podrobnejše usmeritve
1-00029	Bogenšperk – Grad Bogenšperk	vplivno območje spomenika	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-02191	Primskovo - Cerkev Marijinega rojstva	spomenik	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-02191	Primskovo - Cerkev Marijinega rojstva	vplivno območje spomenika	Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba in ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-02192	Mišji Dol - Cerkev sv. Lucije	spomenik	Poleg upoštevanja varstvenega režima enote je potrebno vzdrževanje gozdnega roba na severni strani, v neposredni bližini cerkve.
1-02192	Mišji Dol - Cerkev sv. Lucije	vplivno območje spomenika	Poleg upoštevanja varstvenega režima enote je potrebno vzdrževanje gozdnega roba na severni in južni strani, v neposredni bližini cerkve.
1-02499	Sobrače - Cerkev sv. Andreja	stavbna dediščina	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-02499	Sobrače - Cerkev sv. Andreja	vplivno območje dediščine	Poleg upoštevanja varstvenega režima enote je potrebno vzdrževanje gozdnega roba na zahodni strani območja.
1-09247	Primskovo - Cerkev sv. Petra	spomenik	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-09247	Primskovo - Cerkev sv. Petra	vplivno območje spomenika	Potrebno je vzdrževanje gozdnega roba in ohranjanje vedut na cerkev. Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-11358	Primskovo - Tabor	spomenik	Na območju ni dovoljena gradnja novih vlak in začasnih površin za skladiščenje lesa. Prepovedano je ruvanje panjev ali kakršni koli posegi v zemeljske plasti. V primeru sanitarne sečnje se uporablja po potrebi tudi posebna mehanizacija, za posek in odvoz lesa, da se čim bolj zmanjša poseganje v

Cilji, usmeritve in ukrepi

			teren. Pred načrtovanimi posegi je potrebno pridobiti pogoje in soglasje ZVKDS OE LJ.
1-13862	Liberga - Sušilnica za sadje pri hiši Liberga 2	spomenik	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-13862	Liberga - Sušilnica za sadje pri hiši Liberga 2	vplivno območje spomenika	Poleg upoštevanja varstvenega režima enote je potrebno vzdrževanje gozdnega roba na vzhodni strani območja.
1-18585	Temenica - Kulturna krajina	kulturna krajina	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-19944	Velika Kostrevnica - Arheološko najdišče Bregarjev Laz	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.
1-19945	Velika Kostrevnica - Arheološko območje Verejev Laz	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.
1-19949	Mala Kostrevnica – Prazgodovinsko grobišče Teroh	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.
1-19951	Jelša pri Šmartnem pri Litiji - Arheološko najdišče Gradišča	arheološko najdišče	Na območju ni dovoljena gradnja novih vlak in začasnih površin za skladiščenje lesa. Prepovedano je ruvanje panjev ali kakršni koli posegi v zemeljske plasti. V primeru sanitarne sečnje se uporablja po potrebi tudi posebna mehanizacija, za posek in odvoz lesa, da se čim bolj zmanjša poseganje v teren. Pred načrtovanimi posegi je potrebno pridobiti pogoje in soglasje ZVKDS OE LJ.
1-19953	Vinji Vrh - Arheološko najdišče Vodiški hrib	arheološko najdišče	Na območju ni dovoljena gradnja novih vlak in začasnih površin za skladiščenje lesa. Prepovedano je ruvanje panjev ali kakršni koli posegi v zemeljske plasti. V primeru sanitarne sečnje se uporablja po potrebi tudi posebna mehanizacija, za posek in odvoz lesa, da se čim bolj zmanjša poseganje v teren. Pred načrtovanimi posegi je potrebno pridobiti pogoje in soglasje ZVKDS OE LJ.
1-19954	Primskovo - Gradišče Primskova Gora	arheološko najdišče	Na območju ni dovoljena gradnja novih vlak in začasnih površin za skladiščenje lesa. Prepovedano je ruvanje panjev ali kakršni koli posegi v zemeljske plasti. V primeru sanitarne sečnje se uporablja po potrebi tudi posebna mehanizacija, za posek in odvoz lesa, da se čim bolj zmanjša poseganje v teren. Pred načrtovanimi posegi je potrebno pridobiti pogoje in soglasje ZVKDS OE LJ.
1-19955	Lupinica - Gomilno grobišče Zabrezovje	arheološko najdišče	Na območju ni dovoljena gradnja novih vlak in začasnih površin za skladiščenje lesa. Prepovedano je ruvanje panjev ali kakršni koli posegi v zemeljske plasti. V primeru sanitarne sečnje se uporablja po potrebi tudi posebna mehanizacija, za posek in odvoz lesa, da se čim bolj zmanjša poseganje v teren. Pred načrtovanimi posegi je potrebno pridobiti pogoje in soglasje ZVKDS OE LJ.
1-19956	Lupinica - Arheološko najdišče Zaloga-Jelša	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.
1-19957	Ježce - Arheološko območje Reber-Župnica	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.
1-20077	Liberga - Vas	dediščina	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-20077	Liberga - Vas	vplivno območje dediščine	Poleg upoštevanja varstvenega režima enote je potrebno vzdrževanje gozdnega roba.
1-20358	Javorje pri Gabrovki	kulturna krajina	Upoštevanje varstvenega režima enote.
1-30526	Mulhe - Prazgodovinska naselbina Na Pleši	arheološko najdišče	Upoštevanje varstvenega režima enote – predhodna pridobitev kulturnovarstvenih pogojev pred posegi.

Več o usmeritvah za posege v vplivno območje dediščine je zapisano v poglavju 6.2.7 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor.

Usmeritve za krepitev estetske funkcije

- Zagotavlja naj se raznodobno in malopovršinsko zgradbo s pestro strukturo rastišču primernih vrst in stremljivosti k večjemu deležu starejših razvojnih faz z visokimi lesnimi zalogami.

- Ohranja naj se gozdne otoke, omejke, obvodno vegetacijo vzdolž strug vodotokov in posamezno drevje ter skupine drevja in grmičevja v gozdnem prostoru in izven gozda, s katerimi se povečuje estetsko vrednost krajine.
- Pospešuje, ohranja in varuje naj se minoritetne ter cvetoče drevesne in grmovne vrste, nasploh estetsko zanimiva drevesa.
- Za ohranjanje in izboljšanje razgleda na objekte kulturne in naravne dediščine ter na območjih razglednih točk naj se izvaja vedutno sečnjo, pri tem naj se pazi na vtis, ki ga ima gozdni prostor v okolici objektov, ki so pomembni z vidika kulturne dediščine; ob kulturnih spomenikih naj se ohrani sestojni značaj gozda in zeleno kuliso.
- Namensko naj se pušča zanimive vedute in posamezna drevesa, ki obogatijo kvaliteto krajine in njen izgled.
- Evidentira in ohranja naj se izjemna drevesa in grme oziroma skupine le-teh; merila za evidentiranje in ohranjanje izjemnih dreves so izredne dimenzije drevja, izjemen habitus; objekte se ohranja v dogovoru z lastnikom gozda; za večje oziroma vrednejše objekte je potrebno sprožiti postopek za ustrezno zaščito.
- Informativne, opozorilne in usmerjevalne table ter druge oznake ter počivališča morajo biti zasnovane tako, da niso estetsko moteče.

Usmeritve za krepitev lesnoproizvodne funkcije

Za krepitev lesnoproizvodne funkcije gozdov je potrebno dosledno upoštevati gozdnogojitvene usmeritve in izvrševati ukrepe, zapisane v usmeritvah za gospodarjenje z gozdovi.

Usmeritve za krepitev funkcije pridobivanja drugih gozdnih dobrin

- Na območju večje gostote stalnih čebelnjakov se to funkcijo krepí s pospeševanjem in varstvom zdravih in vitalnih dreves medonosnih vrst (lipa/lipovec, češnja, kostanj idr.). Na primernih rastiščih se načrtuje sadnjo manjših skupin dreves medovitih vrst listavcev.
- Čebelnjake naj se načrtno postavlja na ustrezna mesta; lokacije premičnih čebelnjakov se skupaj s čebelarji določi na mestih, kjer ne bodo ovirali gospodarjenja z gozdovi;
- Ohranja in pospešuje naj se drevesne vrste, katerih dele se izkorišča kot druge gozdne dobrine (npr. kostanj, robinija).
- Javnost se usmerja, izobražuje in informira o omejitvah pri pridobivanju drugih gozdnih dobrin (vsebine iz Pravilnika o varstvu gozdov, aktov o zavarovanju naravnih vrednot in drugih pravnih aktov) s pomočjo informativnih, opozorilnih in usmerjevalnih tabel in markacij, zloženk, vodnikov ter s pomočjo medijev.
- Izvaja se neposredni nadzor glede na vsebino Pravilnika o varstvu gozdov, zlasti glede nabiranja gob in mahu.

Usmeritve za krepitev lovnogospodarske funkcije

- Pri načrtovanju in izvedbi del za lovnogospodarsko funkcijo se upošteva usmeritve za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in usmeritve za funkcijo ohranjanja naravnih vrednot.
- Številčnost populacij divjadi, primarno rastlinojede parkljaste divjadi, se usmerja tako, da je usklajena s prehransko nosilnostjo okolja. Višino in strukturo odvzema se uravnava glede na številčnost, starostno in spolno strukturo, zdravstveno stanje populacij ter glede na stanje prehranskega in bivalnega okolja divjadi.
- Krmišča in njim pripadajoče funkcionalne lovskotehnične objekte se lahko na novo postavi le v soglasju z lastnikom zemljišča ter s strokovnimi službami na ZGS. Solnic in mrhovišč za male

zveri se ne sme postavljati v mladovjih, v sestojih v obnovi, ob cestah, v bližini manj kot 50 m od vodnih virov ter v območjih redkih, ogroženih ter zavarovanih živalskih in rastlinskih vrst.

- Lovskotehniške objekte in naprave (preže, solnice, krmišča ...) naj se izdeluje izključno iz naravnih materialov. Po preteku življenjske dobe naj se jih odstrani ali nadomesti z novimi.
- Izvaja se neposredni nadzor glede na vsebino Zakona o ohranjanju narave (Ur. l. RS št. 96/04, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20 in 3/22 – ZDeb).

6.2.3 Usmeritve za razvoj življenjskih razmer prosto živečih živali

Podane so splošne usmeritve, ki naj se konkretizirajo v gozdnogojitvenih načrtih.

Z ohranitvijo oziroma vzpostavitvijo naravnega gozdnega ekosistema in časovno opredeljenih mirnih predelov v njem (zimovališča, gnezdišča, brlogi ipd.), se zagotovi nemoten razvoj posameznih prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste. Hkrati pa se z ustreznim poseganjem z odstrelom ter s pomočjo biomeliorativnih del v življenjskem okolju zagotovi boljše prehranske možnosti za rastlinojedo parkljasto divjad in se tudi na ta način zagotovi možnosti vzpostavitev ravnovesja med njo in njenim okoljem. Stanje okolja in ravnovesja med divjadjo in okoljem se sistematično preverja z dogovorjeno metodo popisa objedenosti gozdnega mladja, spremljanjem stanja ograjenih in neograjenih površin po skupinski zaščiti mladja, kazalci kontrolne metode med vrstami divjadi ter novimi metodami spremljanja številčnosti velike parkljaste divjadi (štetje kupčkov iztrebkov, foto pasti ...).

Poleg zagotavljanja sprejemljive številčnosti je najpomembnejše zagotoviti ustrezno veliko prehransko kapaciteto gozdov. Pomembno je, da se številčnost rastlinojede divjadi obdrži na obvladljivi ravni.

Usmeritve in ukrepi so opredeljeni v načrtih za upravljanje z divjadjo. GGE Primskovo se v večinskem delu prekriva z Zasavskim lovskoupravljaljskim območjem. V nadaljevanju na kratko povzemamo bistvene usmeritve iz lovsko upravljaljskih načrtov.

Gospodarjenje z gozdovi naj zagotovi čim večji delež mladovij, pa tudi podmladka, pri čemer nam je bila v preteklih letih v pomoč narava sama – z ujмами. Čim prej naj se le-to približa modelnemu stanju. V danih razmerah v GGE to pomeni nadaljevanje z obnovo zrelih in starih sestojev, izvajanje končnih posekov v sestojih v obnovi in s tem povečevanje deleža mladovij, kot tudi uvajanje v obnovo debeljakov in pospešeno nadaljevanje obnove, kar pomeni večji delež podmladka, ki mora biti ustrezno prostorsko lociran. Zaželeno je še izboljšanje prehranskih razmer z ustrezno drevesno vrstno zgradbo, grmovnicami ter pospeševanjem plodonosnih vrst v skladu z lovsko upravljaljskimi načrti.

Kjer se zaraščajo kmetijske površine, je treba izvajati vzdrževanje pašnikov, grmišč in gozdnega roba. Priporočljivo je osnovanje novih travnih pašnih površin znotraj gozda, treba je tudi izdelovati in vzdrževati kaluže in druge vodne vire. Izločiti in vzdrževati je treba grmišča, ki so pomembna za divjad in skrbeti za zagotavljanje miru v mirnih conah, predvsem v zimskem času in v času parjenja ter poganja mladičev.

Poleg tega je treba skrbeti za ohranjanje gozdov, manjših gozdnih otokov, skupin ter posamičnega gozdnega drevja. Velik pomen ima tudi ohranjanje koridorskih prehodov za prostoživeče živali, ki jih praviloma sekajo infrastrukturne linije (avtocesta, elektrovi ipd.).

Pri ukrepih v populacijah prostoživečih živali je pomembno, da se upravljanje z rastlinojedo parkljasto divjadjo prilagodi naravnim razmeram. Številčnost divjadi mora biti v okviru danih možnosti, kot jih ponuja okolje. Posebno pozornost je treba posvetiti krmljenju divjadi, ki mora biti strokovno utemeljeno, lokacijsko, količinsko in strukturno ustrezno. Krmljenje divjadi naj bo izključno privlačljivo – z namenom ocene, ustrezne izbire in odstrela divjadi. Zagotoviti je treba dovolj velik odstrel divjadi in z njim regulirati njeno številčnost.

6.2.4 Usmeritve za delo s požarno ogroženimi gozdovi

Upoštevati je treba načrt varstva gozdov pred požari, katerega ima KE Litija izdelanega za GGE Primskovo za 25 ha gozdov (manj kot 1 % gozdov v GGE) z veliko požarno ogroženostjo.

Za večino gozdov (70 %) v GGE Primskovo velja 4. stopnja – majhna požarna ogroženost. Za skoraj vse ostale (29 %) velja 3. stopnja – srednja požarna ogroženost. V skladu z določili Pravilnika o varstvu gozdov za te gozdove načrt varstva pred požari ni potreben.

Vsebino načrtov varstva gozdov pred požari, program varstva gozdov ter organizacijo opazovalne službe podrobno določa Pravilnik o varstvu gozdov.

V gozdovih z veliko in srednjo stopnjo požarne ogroženosti naj se obnova in nega sestojev izvajata v smeri pospeševanja mešanosti sestojev glede drevesne sestave. Mladovja se ne sme oblikovati na večjih strnjenih površinah, ampak raztreseno v skupinah oziroma gnezdih. Intenziteto del v mladovjih je treba povečati, da se omogoča hitrejše preraščanje iz ene v drugo razvojno fazo. Potrebno je zagotoviti ostre prehode med starejšimi in mlajšimi razvojnimi fazami. Zaželjene so krajše pomladitvene dobe. Obnova naj bo naravna, z rastišču prilagojenimi vrstami, ki so odporne na požare zaradi debelega lubja ali velike sposobnosti odganjanja iz panjev. Pospešuje naj se mešane sestoje. Obnovo za sanacijo na večjih površinah se lahko izvede tudi s setvijo ali s sadnjo pionirskih in hitrorastočih drevesnih vrst.

Ob poteh in stezah v gozdu in gozdnem prostoru, kjer je poudarjena rekreacijska ali turistična funkcija, naj se po potrebi postavi obvestilne oziroma protipožarne table. Ob zelo obiskanih poteh naj se ne kopiči sečnih ostankov.

Kurjenje oziroma sežiganje rastlinskih ostankov v bližini gozda se lahko izvaja le na način in v obdobju, ko to ne ogroža gozda. Kurjenje sečnih ostankov v okviru zatiranja podlubnikov se mora izvajati v skladu s predpisi, potreben je nadzor.

Pri izdajanju soglasij za posege v prostor je treba od upravljavcev objektov, ki v gozdnem prostoru predstavljajo požarno nevarnost za gozdove, zahtevati, da se na razdalji ene do dveh drevesnih višin od objekta redno odstranjuje vse lahko vnetljive in hitro gorljive snovi.

Širšo javnost (obiskovalce, lokalno prebivalstvo) je potrebno vseskozi ozaveščati in obveščati o nevarnosti požarov in njihovih posledicah v gozdnem okolju, tudi preko lokalnih medijev.

6.2.5 Usmeritve za delo s semenskimi objekti

V GGE Primskovo ni semenskih sestojev in tudi ni ustreznih sestojev za izločitev novih semenskih sestojev za katerokoli od ključnih vrst. Vendar pa obstaja ob potokih Stamarica (Pustov mlin) in Bezgovica (predel Reke) več t. i. »+ jesenov«, katerih zdravstveno stanje se spremlja na letni ravni. Gre za posamezna drevesa znotraj obolelih sestojev jesena, ki trenutno še ne kažejo nobenih znakov jesenovega ožiga in predstavljajo potencialna semenska drevesa za osnovanje plantaže odpornih jesenov.

6.2.6 Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic

Usmeritve za tehnologijo dela

Tudi v prihodnje bo prevladovala klasična tehnologija - sečnja z motorno žago in spravilo s traktorjem. Na delno odprtih terenih ga bo zamenjal kombiniran način. Pod določenimi pogoji je v nekaterih odsekih možna tudi strojna sečnja. Pri vseh tehnologijah je treba skrbeti za čim manjše poškodbe tal in gozdnih sestojev ter za zaščito vodnih virov.

Na strmejših pobočjih v odsekih: 49D04, 49E06, 49E28, 49F03, 49G13, 49G14 in 49G15, ki so zaenkrat le delno odprti za traktorsko spravilo, se bo les še naprej spravljal na kombiniran način z ročnim predspravilom do vlake.

V določenih pogojih je možna tudi strojna sečnja in sicer zlasti pri sanacijah naravnih ujm, na večjih površinah končnih sečenj in pri gradnjah infrastrukturnih objektov. V poštrev pride tudi pri redni sečnji na večji posesti. Primernejše so površine z manjšo skalovitostjo, nosilnimi tlemi, blažjimi nakloni in večjim deležem iglavcev. Odseki, ki so delno primerni za strojno sečnjo (noben odsek v GGE Primskovo ni za ta način sečnje primeren v celoti), so navedeni v poglavju 1.3 Odprtost gozdov s prometnicami in razmere za pridobivanje lesa.

Podrobno načrtovanje tehnologije dela in načina spravila (sem so vključene tudi podrobne lokacije, kjer je strojna sečnja možna) se opredeli v gozdnogojitvenih načrtih, v tehnološkem delu le-teh, ob upoštevanju konkretnih pogojev za izvedbo sečnje in spravila ter glede na razpoložljivo tehnologijo. Ob tem se dosledno upošteva morebitne varstvene režime. Pri tem se po potrebi vključuje pristojne službe (ZVKD, ZRSVN, DRSV). Glede na gozdnogojitveni koncept ter okoljske, naravovarstvene, kulturnovarstvene in druge omejitve, se zaradi varstva gozdnih tal in sestojev določi tudi časovne omejitve za izvajanje gozdnih del.

Da bi se izognili konfliktom med stroko in ostalo javnostjo pri uporabi strojne sečnje, se osvešča in informira javnosti o izvajanju del. Predvsem na območjih naselij, turističnih točk in kulturno zgodovinskih znamenitosti se preko lokalnih medijev in informativnih tabel obvešča javnost o vzrokih in posledicah oziroma pozitivnih straneh uporabe sodobnih tehnologij.

Pri obsežnejših sanacijah naravnih ujm in gradacij podlubnikov je treba nuditi pomoč lastnikom gozdov pri organizaciji čimprejšnje izvedbe del, zlasti pri strojni sečnji. Za tehnološki napredek je pomembno zagotavljanje sofinanciranja, tako z vidika varnosti in zdravja pri delu, kot varstva okolja in ekonomske učinkovitosti. Pri tem je cilj čim večja profesionalizacija izvedbe del tudi v zasebnih gozdovih. Še naprej naj se spodbuja in razvija izobraževanja, ki so namenjena lastnikom gozdov, sodelovanje s strokovnimi javnostmi, ter ažurno informiranje splošne javnosti o izvajanju ukrepov v gozdovih.

Posebno pozornost je treba posvetiti izobraževanju na področju varnega dela v gozdu, krojenju in trženju lesnih sortimentov ter celotne ekonomičnosti gospodarjenja. V drobni posesti in okoljih, kjer lastniki opuščajo lastno delo v gozdu, je poudarek na osveščanju in svetovanju o izbiri najprimernejše tehnologije oziroma najemu kvalificiranih izvajalcev del ter tudi na organiziranju in povezovanju lastnikov gozdov.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo gozda

Uporablja naj se rastišču primerno pravilno sredstvo. Po sečnji in spravilu lesa je potrebno sečišče in vlake urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št. 55/94, št. 95/04, 110/08, 83/13):

- v primeru, da spravilo zaradi naravnih ali tehničnih omejitev ni možno, obsega ukrepanje samo posek na prilagojen način (npr. oblika in razporeditev pomladitvenih jeder, puščanje visokih panjev, puščanje šopov);
- v posameznih primerih, kadar puščanje posekanih dreves v sestoji predstavlja dodatno tveganje za infrastrukturo in je spravilo možno, vendar ekonomsko nerentabilno, je smiselno zagotoviti dodatno financiranje za izvedbo spravila;
- v primeru, da je spravilo možno, je pri načrtovanju poseka in spravila potrebno upoštevati dolgoročno prostorsko in časovno dinamiko ukrepov. Obenem pa se, kjer razmere dopuščajo in varovalni učinki gozda niso ogroženi, skušamo pri označevanju dreves za posek prilagoditi (npr. oblika in velikost vrzeli) izbranim pravilnim sredstvom;
- ročno spravilo je možno uporabiti na manjših razdaljah;
- sečnja in spravilo naj se v čim večji meri izvajata v suhem vremenu. Če je mogoče, se spravilo zaradi varnosti opravlja v zimskem času, ko so tla zavarovana s snegom ali pomrznjena;
- ko so tla zaradi padavin razmočena, se del v gozdu ne sme izvajati – zapora cest;
- po sečnji in spravilu lesa je potrebno vlake in sečišče urediti v skladu s Pravilnikom o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno hidrološko funkcijo

Usmeritve, ki jih je potrebno upoštevati za pridobitev vodnega soglasja in pravice graditi (Usmeritve DRSV, februar 2020):

- upoštevati omejitve pri sečnji in spravilu za preprečevanje onesnaženja;
- izogibati se vsakim velikopovršinskim ukrepom;

- skrbno izbrati pravilna sredstva, ki ne vnašajo motenj v vodni režim;
- izogibati se gradnji strmih, nestabilnih vlak in ročnemu spravilu na takih terenih;
- uporabljati naravi prijazno tehnologijo in naravi neoporečne stroje;
- uporabljati biološko razgradljiva olja, prepoved uporabe kemičnih snovi.

Potrebno je prilagoditi način skladiščenja in spravila lesa:

- izbrati pravilna sredstva, ki ne vnašajo motenj v vodni režim (npr. spravilo po kolesih, zraku namesto po tleh ...);
- izogibati se je treba prekomernim poškodbam zgornjega ustroja gozdnih cest zaradi vožnje oziroma spravila ob neprimernem času (razmočenost...);
- v bližini jam se ne skladišči lesa ali odlaga drugega materiala;
- v vodnem telesu ni dopustna nikakršna aktivnost pridobivanja lesa (privlačenje, vožnja), razen v izjemnih primerih, ko je ob ustreznem zavarovanju dopustno prečenje struge.

Usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih s poudarjeno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti

- za spravilo lesa naj se uporablja pravilna sredstva, ki imajo najmanjši negativni vpliv na pomembne habitate oziroma rastišča;
- izvajanje del v gozdovih prilagajati zahtevam živalskih vrst, predvsem zahtevam redkih in ogroženih živalskih vrst (gnezdenje, poleganje mladičev, rukališča...).
- upoštevati obdobja neizvajanja sečnje ter prilagojenega gospodarjenja z gozdovi na območjih mirnih con, zimovališč, rukališč, gozdnih jas, gozdov za pospeševanje vrstne pestrosti in v območjih gnezdenja.

Konkretna varstvena usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezna zavarovana območja, naravne vrednote, območja Natura 2000 in EPO, so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za rekreacijsko in turistično funkcijo

- v primeru del v gozdu je potrebno poskrbeti za varnost obiskovalcev, pravočasno in na primeren način obvestiti obiskovalce o delih in poti za čas izvajanja del zapreti;
- uporaba prijaznejših tehnologij pri gradnji in spravilu lesa na območjih prve stopnje poudarjenosti;
- skrbno izvajati gozdni red na in ob gozdnih prometnicah.

Usmeritve za poučno funkcijo

- po sečnji in spravilu redno zagotavljati urejenost sečišč in vzpostaviti prvotno stanje poti;
- v primeru gozdnih del je potrebno poskrbeti za varnost obiskovalcev, pravočasno in na primeren način obvestiti obiskovalce o delih in poti za čas izvajanja del zapreti.

Usmeritve za funkcijo varovanja naravnih vrednot

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj. Posegi in dejavnosti se izvajajo na naravni vrednoti le v primeru, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti. Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto, se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Podrobnejše varstvene usmeritve in konkretne varstvene usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezne naravne vrednote so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za funkcijo varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- zbiranje in vlačenje lesa do obstoječih vlak in vlačenje po obstoječih vlakah se opravlja tako, da so negativni vplivi na varovane enote kulturne dediščine minimalni.

Dodatni režimi in podrobnejše varstvene usmeritve za tehnologijo dela v gozdovih za posamezna območja kulturne dediščine so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic

Pri gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic naj se spodbuja in načrtno usmerja rabo sodobnih tehnologij. Določanje režima uporabe gozdnih prometnic naj prispeva k manjšim stroškom vzdrževanja. Ceste in vlake naj se vzdržuje tudi s protierozijskimi ukrepi.

Pri pridobivanju sredstev za sofinanciranje odpiranja gozdov in za vzdrževanje gozdnih prometnic naj se svetuje lastnikom gozdov ter krepí sodelovanje z občinami Litija, Šmartno pri Litiji in Ivančna Gorica, kjer se nahaja GGE Primskovo.

Odpiranje gozdov s cestami in vlakami mora biti kompleksno načrtovano, sama izgradnja pa lahko poteka postopno. Poleg okoljskih omejitev in funkcij gozdov je treba upoštevati obstoječe stanje vlak, prisotnost dovoznih poti, razpoložljive in dopustne tehnologije spravila ter obseg možnih sečenj. Pomembna je tudi večnamenskost predvidene prometnice, tudi z vidika ukrepanja v primeru požarov in naravnih nesreč, zlasti če gre za sofinanciranje gradnje in vzdrževanja iz javnih sredstev. Priključki gozdnih cest in vlak na javne ceste morajo biti ustrezno postopkovno in fizično izvedeni. Načrtovati je treba tudi skladiščne prostore za strojno sečnjo. Pri sami gradnji se mora uporabljati sodobne gradbene postopke in material, ki se nahaja na kraju izgradnje. V razdrobljeni gozdni posesti se da prednost tistim projektom, kjer se lastniki organizirajo, da se doseže najbolj sprejemljivo traso prometnice.

Gozdne ceste

Vedno bolj pogoste vremenske ujme narekujejo stalno skrb za urejanje odvodnjavanja in utrjevanja vozišča. Spodbujati in načrtovati je treba tudi reciklažo materiala na mestu samem, posebno, če se za izvedbo del potegujejo ustrezno opremljeni izvajalci. Pomembna je tudi spremljava določil Pravilnika o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, pravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov, ki se nanašajo na gozdne ceste in vlake. Pri vzdrževanju imajo prednost ceste, ki so obremenjene zaradi gospodarjenja z gozdovi ali vodijo do posameznih zaselkov in domačij. Zagotavlja naj se vsaj minimalno prevoznost. K vzdrževanju cest sodi po potrebi tudi določanje režimov uporabe, predvsem v primerih povečanega obiska gozda, lahko s prometno signalizacijo, v slepih krakih cest tudi z fizično zaporo.

Ko je treba zaradi naravnih ujm sanirati gozdne ceste, mora ZGS z občinami (Litija, Šmartno pri Litiji in Ivančna Gorica) čimprej doreči nujno potreben obseg del. Po izvedbi del lahko občine uveljavijo delno kritje škode iz državnega proračuna, skladno s sklepom Uprave RS za zaščito in reševanje.

Gradnjo gozdnih cest se usmerja na območja, kjer so dolge pravilne razdalje (nad 800 m), načrtovane sečnje v nadpovprečnem obsegu in kjer obstaja interes lastnikov oziroma investorjev. Kjer so okoljske omejitve, je pri obravnavi vloge za gradnjo nujna dodatna strokovna presoja o sprejemljivosti gradnje.

V GGE Primskovo smo določili območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestam. So v odsekih:

- k. o. Poljane: 49A06, 49A08,
- k. o. Gradišče: 49B03, 49B08,
- k. o. Sobrače: 49C08.

To ne pomeni, da gradnja drugod ni možna, je pa potrebna dodatna temeljita presoja. Pred gradnjo je potrebna tudi dodatna presoja teh območij iz vidika varovanja voda.

Zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani karti za erozijska in za plazljiva območja, je pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Gozdne vlake

Vlake, ki omogočajo spravilo po kolesih, bodo v naslednjem desetletju opaznejši tehnološki premik. So manjši poseg v okolje kot gozdne ceste, ustrezajo investitorjem, izvajalcem gozdnih del in lokalnim predelovalcem lesa. V bližini naselij so pogosto edini možni način spravila lesa iz gozda. Morajo biti skrbno načrtovane in imeti ustrezne tehnične elemente. Predvsem v manjših območjih, ki niso dovolj odprta z gozdnimi cestami, imajo pa zgrajen sistem vlak, je smiselno z rekonstrukcijami določenih vlak omogočiti spravilo lesa s traktorsko prikolico.

Pri gradnji, rekonstrukciji ali pripravi gozdnih vlak se mora uporabljati uveljavljene tehnologije, ki povzročajo čim manj poškodb na sestoju in okolju, nujna sta tudi spremljava in končni prevzem del.

Določili smo območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami, kjer bi bila priporočljiva gradnja le-teh. So v naslednjih odsekih:

- k. o. Sobrače: 49C01,
- k. o. Ježni vrh: 49D02,
- k. o. Moravče: 49F02.

Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi prometnicami, so sicer navedena tudi v poglavju 6.3.5 Graditev gozdnih prometnic ter v poglavju 13.9 Pregled in zasnova gozdne infrastrukture ter drugih prostorskih ureditev v gozdnem prostoru.

Ker območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami in vlakami, predstavljajo potencial, kjer se gradnja lahko izvede, je potrebna pred gradnjo dodatna presoja teh območij iz vidika varovanja voda.

Zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani karti za erozijska in za plazljiva območja, je pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Omejitve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov

Usmeritve za funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo gozda

Gozdne ceste in vlake je treba načrtovati in graditi po načelih gradnje na najzahtevnejših terenih. V gozdovih, ki so za varovalne določeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (v GGE Primskovo sicer zaenkrat takšnih ni), se lahko posegi in obnovitvena, vzdrževalna ter varstvena dela, ki so sestavni del režima gospodarjenja z varovalnimi gozdovi in so v skladu s sprejetimi gozdnogospodarskimi načrti, izvajajo le na podlagi predhodno pridobljenega dovoljenja, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Posegi, ki niso povezani z gospodarjenjem z varovalnimi gozdovi in ne bodo bistveno negativno vplivali na funkcije gozdov, zaradi katerih je bil gozd razglašen za varovalni gozd, se prav tako lahko izvedejo le na podlagi predhodno pridobljenega dovoljenja, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic je treba prilagoditi terenskim razmeram:

- gostota gozdnih prometnic naj bo manjša, še zlasti na erodibilni in plazljivi silikatni podlagi, odvodnjavanje mora biti stalno vzpostavljeno, uporablja naj se kombinirano, terenskim razmeram prilagojeno spravilo;
- v primeru gradnje prometnic je treba potek trase skrbno načrtovati in graditi po načelih gradnje na najzahtevnejših terenih;

- pri gradnji gozdnih vlak na kompaktni matični podlagi se je potrebno izogniti obsežnim posegom v skalovja, ki bi imeli za posledico ogolitev površine;
- gradnja gozdnih prometnic v območju vodotokov mora biti takšna, da ne posega v pretočni profil, zagotovljena pa mora biti varnost objektov pred visokimi vodami z verjetnostjo pojavljanja 100 let z zagotovljeno najmanj 0,5 m varnostno višino;
- na strmih in skalovitih terenih je treba posegati zadržano, gradnja vlak v strminah je močno omejena;
- gradnja vlak in cest praviloma ni dopustna, če že, potem le v predelih, kjer je to ekološko in ekonomsko smiselno oziroma dopustno; pri gradnji vlak ali cest je potrebno upoštevati omejitve iz Pravilnika o gozdnih prometnicah (Uradni list RS, št. 4/09); gradnja gozdnih prometnic mora biti prilagojena ekstremnosti rastišča;
- gradnja gozdnih prometnic na izredno strmih, plazovitih in erodibilnih predelih, zaradi katere bi bila varovalna funkcija teh gozdov lahko ogrožena, ni dovoljena.

Usmeritve s področja upravljanja z vodami

Pri načrtovanju in gradnji gozdnih prometnic je treba upoštevati predpise s področja upravljanja z vodami, med njimi tudi Usmeritve s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov DRSV (februar 2020).

V največji možni meri se je potrebno izogniti ogroženim, varstvenim in varovanim območjem, kot to določa Zakon o vodah (Ur. l. RS št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20 in 35/23 – odl. US) v 14. in 37. členu. Pri načrtovanju poteka trase je potrebno predvideti čim manjše število prečkanj vodotokov. Na delih, kjer trasa poteka vzporedno z vodotokom, naj le-ta ne posega na priobalno zemljišče, manjši odmiki so dopustni le izjemoma, na krajših odsekih, kjer so prostorske možnosti omejene, vendar na tak način, da ne bo poslabšana obstoječa stabilnost brežin vodotokov. Na takih območjih so posegi dovoljeni le v kolikor bodo zagotovljeni zaščitni ukrepi, s katerimi se prepreči negativne vplive na stanje površinskih in podzemnih voda.

Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu z veljavno zakonodajo s področja upravljanja z vodami, pridobiti vodno soglasje. Vodno soglasje/mnenje je potrebno pridobiti za:

- poseg na vodnem in priobalnem zemljišču;
- poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah;
- poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice;
- poseg na varstvenih in ogroženih območjih;
- poseg zaradi odvajanja odpadnih voda;
- poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanje vode v vodonosnik;
- gozdarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

Projektna dokumentacija za pridobitev vodnega soglasja za gradnjo gozdnih prometnic in izvedbo gozdarskih del:

Pri pripravi dokumentacije za posege in gradnjo, za katere je potrebno pridobiti vodno soglasje/mnenje po Zakonu o vodah, je treba upoštevati Pravilnik o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vlog za izdajo vodnega soglasja (2009).

Pri izvedbi gozdarskih del je potrebno upoštevati naslednje usmeritve:

- Zacevljanje ali prekrivanje vodotokov je strogo prepovedano, razen na krajših razdaljah, ki omogočajo dostop oziroma prehod preko vodotoka v primeru, da gre za objekt javne prometne infrastrukture (most, propust na javnih cestah in poteh).

- Morebitno prečkanje gozdnih prometnic z grapami ali strugami nestalnih vodotokov (mulda, prepust ...) je treba projektno obdelati. Premostitveni objekt mora biti ustrezno dimenzioniran in izveden tako, da bo omogočal nemoten pretok visokih voda. V primeru gradnje prepusta je treba izdelati hidravlični izračun prevodnosti visokih voda. Za prečkanja vodotokov predlagamo večjo uporabo utrjenih muld.
- Gradnja gozdnih prometnic v območju vodotokov mora biti takšna, da ne posega v pretočni profil, zagotovljena pa mora biti varnost objektov pred visokimi vodami z verjetnostjo pojavljanja 100 let z zagotovljeno najmanj 0,5 m varnostno višino.
- Pri umeščanju in načrtovanju gozdnih prometnic kot jih definira Pravilnik o gozdnih prometnicah (2009) - gozdnih cest, grajenih in ne grajenih gozdnih vlak, protipožarnih presek, protipožarnih poti in drugih tras, ki so nujne za izvedbo gozdarskih del (npr. tras žičniških linij) se je potrebno v največji možni meri izogniti ogroženim, varstvenim in varovanim območjem in predvideti gradnjo izven vodnih in priobalnih zemljišč, kot določa Zakon o vodah v 14. in 37. členu.
- Načrtovanje novih gozdnih prometnic na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1. in 2. Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (2008), pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih gozdnih prometnic ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje, načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedbo pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.
- Na delih, kjer trasa gozdne prometnice poteka vzporedno z vodotokom, naj bo le-ta predvidena izven priobalnega zemljišča. Manjši odmiki so dopustni le izjemoma, na krajših odsekih, kjer iz analize variant izhaja, da so prostorske možnosti močno omejene in bi drugačen potek trase predstavljal nesorazmerno večje stroške, vendar na tak način, da se ne poslabšuje obstoječe stabilnosti in stanja brežin vodotokov.
- Odvajanje padavinskih in morebitnih zalednih voda iz območij gozdnih prometnic je treba načrtovati tako, da ne bo prišlo do pospeševanja erozijske moči voda in slabšanja ravnovesnih razmer ter da ne bo prišlo do odvajanja zbranih voda po nestabilnih zemljiščih. Odvajanje padavinskih in zalednih voda po erozijsko nestabilni ali plazljivo ogroženi brežini je treba izvesti v kanaletah ali drugače utrjenih muldah.
- Za načrtovane posege na vodovarstvena območja, za katere je določena obveza izdelave Analize tveganja za onesnaženje, mora biti le-ta izdelana in revidirana skladno s Pravilnikom o kriterijih za določitev vodovarstvenih območij (Ur. l. RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16).
- Za načrtovanje tras gozdnih prometnic na plazljivih in erozijskih območjih je treba izdelati geološko poročilo s poudarkom na stabilnosti ali erodibilnosti terena, s katerim se ugotovi stopnja tveganja za načrtovane posege s projektnimi rešitvami omilitvenih ukrepov.
- Pri načrtovanju posegov je treba upoštevati že podeljene vodne pravice, ki so bile pridobljene po 119. členu Zakona o vodah na območju gozdnogospodarskega načrta.
- Pri načrtovanju novih posegov je potrebno upoštevati obstoječe objekte merske mreže za monitoring podzemnih voda na način, da:
 - ni predvidene kakršnekoli gradnje v minimalno 5 m radiju od objekta merske mreže,
 - ne bodo povzročeni vplivi na gladino in kakovost podzemnih voda,
 - se v bližini merskega objekta ne spremenijo infiltracijske lastnosti tal z asfaltiranjem, polaganjem betonskih plošč ali drugače,
 - bo odvodnjavanje v bližini objekta merske mreže urejeno tako, da ni možno zatekanje,
 - je zagotovljen neoviran dostop do objekta merske mreže.

Investitor mora za posege na vodnem in priobalnem zemljišču v lasti države, ki so dovoljeni skladno z 37. členom ZV-1, skleniti ustrezno stvarno-pravno pogodbo, ki takšne posege dovoljuje in velja kot dokazilo o pravici graditi po Zakonu o graditvi objektov (2004 in nasl.).

Usmeritve za funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti

V predelih s 1. stopnjo poudarjenosti funkcije se ne gradi infrastrukturnih in drugih objektov (velja tudi za gozdne prometnice), oz. se te gradi le izjemoma. V predelih z 2. stopnjo poudarjenosti funkcije se gozdnih prometnic po možnosti ne načrtuje. Če že, naj se gradi v pozno poletnem ali jesenskem obdobju. Trasiranje gozdnih cest naj ne poteka preko pomembnejših habitatov vrst.

Konkretne varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezna zavarovana območja, jame in druge naravne vrednote, območja Natura 2000 ter EPO, kjer je poudarjena funkcija biotske raznovrstnosti, so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za rekreacijsko in turistično funkcijo

- gozdne prometnice v teh območjih se, če je potrebno, načrtuje tako, da lahko služijo tudi rekreaciji;
- pri načrtovanju in gradnji gozdnih prometnic je potrebno zlasti na območjih s poudarjeno rekreacijsko ali turistično funkcijo gozda upoštevati tudi estetski videz gozda in krajine;
- kjer po gozdnih prometnicah potekajo tudi planinske in kolesarske poti, je treba sodelovati s pristojnimi turističnimi, planinskimi, kolesarskimi društvi in drugo zainteresirano javnostjo;
- gozdne prometnice in poti, ki so namenjene rekreaciji, je potrebno redno vzdrževati, po končanih delih pa ustrezno sanirati in urediti.

Usmeritve za funkcijo varovanja naravnih vrednot

Posegi in dejavnosti naj se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Podrobnejše varstvene usmeritve in konkretne varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezne naravne vrednote so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za funkcijo varovanja kulturne dediščine

Splošne varstvene usmeritve za območja kulturnih spomenikov, arheoloških najdišč in registrirane dediščine v gozdnem prostoru:

- dovoljeni so posegi, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njihove varovane vrednote;
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za njihovo ohranitev ob spoštovanju njihove posebne narave in družbenega pomena.

Kjer so registrirana arheološka najdišča, je gradnja gozdnih prometnic prepovedana, če to pomeni poseg v arheološke ostaline. Izjemoma je gradnja mogoča po pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja in izvedbi predhodne arheološke raziskave, v primerih, če ni možno najti drugih rešitev ali če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo oziroma izvedbo posega.

V kolikor se predvidi posege na varovanih območjih ali v bližini varovanih objektov, je glede na določila Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS št. 16/08, 123/08, 8/11, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18, 78/23) za načrtovanje potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje ter k načrtom kulturnovarstveno soglasje k izvedbenim projektom.

Dodatni režimi in podrobnejše varstvene usmeritve za gradnjo gozdnih prometnic in tehničnih objektov za posamezna območja kulturne dediščine so navedene v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov.

Usmeritve za estetsko funkcijo

Z gozdnimi prometnicami se je potrebno izogibati gozdnim otokom, omejkom, obvodni vegetaciji vzdolž strug vodotokov in posameznim drevesom ter skupinam drevja in grmičevja v gozdnem prostoru in izven gozda, s katerimi se povečuje estetska vrednost krajine.

6.2.7 Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor

Izvedba posega je možna šele na podlagi pravnomočnega dovoljenja (npr. gradbenega dovoljenja, odločbe o krčitvi gozda idr.), razen če prostorska zakonodaja določa drugače (primer enostavnih objektov po Uredbi o razvrščanju objektov).

Pri vseh posegih v gozd in gozdni prostor je treba upoštevati usmeritve za zagotavljanje trajnosti vseh funkcij gozda. Namen presoje načrtovanega posega v gozd in gozdni prostor je na podlagi 21. člena Zakona o gozdovih izdaja soglasja, mnenja ali dovoljenja.

Osnovno vodilo pri upravljanju rabe gozdnega prostora je delež gozda in njegova prostorska razporeditev, stopnja poudarjenosti funkcij gozda, omejitve, ki izhajajo iz predpisov (npr. varovalni gozdovi) in usmeritve za temeljna razvojna območja gozdov in gozdnega prostora. V splošnem velja, da se posege v gozd usmerja na območja slabših rastišč in na površine, ki so se v zadnjih desetletjih zarasle oziroma so v zaraščanju.

Za potrebe širitve urbanizacije naj se prednostno izkoristi obstoječe degradirane površine, šele nato je mogoča širitev na območja gozdnih površin. Pri širitvah naselij v območja gozdov naj se skuša zagotoviti zadosten varnostno-oskrbni pas (vsaj v širini sestoje višine odraslega gozda – običajno 25 m), kjer naj se površine nameni za zunanjo ureditev ali za kmetijske površine. Nova naselja naj bodo od gozda odmaknjena vsaj 100 m. Pri presoji posegov v prostor je treba poskrbeti, da se s širjenjem naselij ali industrijskih con ne prekine selitvene poti divjadi in velikih zveri. Za ohranjanje in izboljšanje razgleda na objekte kulturne in naravne dediščine ter na območjih razglednih točk se v sodelovanju s pristojno službo za varstvo kulturne dediščine in lastniki gozdov izvaja vedutne sečnje.

Pri gradnji večjih linijskih objektov (plinovodi, elektrovi ipd.) naj se v največji možni meri izkoristi obstoječo infrastrukturo. Pri posegih, ki fizično razdelijo prostor in prekinejo selitvene poti živalskih vrst, je treba zagotoviti nadomestne poti in ustrezne (bio)tehnične ukrepe.

V gozdnati krajini, kakršna je v vsej GGE Primskovo, je potrebno varovati gozdove na rastiščih z nadpovprečno proizvodno sposobnostjo, gozdove z močno poudarjenimi ekološkimi in socialnimi funkcijami ter ohraniti selitvene povezave prostoživečih živalskih vrst med posameznimi gozdnimi kompleksi. Krčitev gozdnih površin naj se prednostno usmerja na slabše produktivna rastišča, zemljišča v zaraščanju in gozdove v mlajši razvojni fazi s slabo zasnov oziroma slabe kakovosti.

Krčitev gozda v kmetijske namene se lahko izvede na podlagi dovoljenja, ki ga izda ZGS. Dovoljenje se izda z odločbo, če načrtovana krčitev ni v nasprotju z občinskimi prostorskimi akti. ZGS lahko izda dovoljenje tudi za krčitev gozda oziroma gozdnega zemljišča, čeprav taka krčitev ni predvidena s prostorskim aktom, vendar samo, če površina gozda oziroma gozdnega zemljišča, na katerem naj bi se izvedla krčitev, ne presega 0,5 hektarja in če taka krčitev ni v gozdu, ki je v skladu s tem zakonom opredeljen kot varovalni gozd ali gozd s posebnim namenom. Smiselno je, da se v največji možni meri upošteva zahteve po ureditvi kmetijskih zemljišč na območju opustošenih gozdov (žled, podlubniki), ki ležijo ob kmetijskih zemljiščih in nimajo evidentiranih izjemno poudarjenih funkcij.

V skladu s prostorsko zakonodajo in občinskimi prostorskimi načrti je v gozdovih lahko dovoljeno postavljanje določenih enostavnih in manj zahtevnih objektov (čebelnjaki, priključki na obstoječo infrastrukturo, ...). ZGS mora ohraniti aktivno vlogo tako pri pripravi občinskih prostorskih aktov kot pri presoji takih posegov. Po končani gradnji naj se preveri, ali objekt ustreza namenu, za katerega je bilo izdano soglasje. V kolikor je postavljen za druge namene (počitniške hišice, ...), naj se obvesti pristojne inšpekcijske službe in naj se objekt odstrani.

Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor s področja upravljanja z vodami

Načrtovanje novih posegov oziroma objektov na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1. in 2. Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (2008), pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih posegov ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedba pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.

Posegi na vodno in priobalno zemljišče v skladu s 37. členom Zakona o vodah niso dovoljeni, izjeme veljajo za:

- ukrepe, ki se nanašajo na izboljšanje hidromorfoloških in bioloških lastnosti površinskih voda;
- gradnjo objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem;
- gradnjo objektov, namenjenih obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije;
- gradnjo objektov, potrebnih za rabo voda, ki jih je za izvajanje posebne rabe vode nujno zgraditi na vodnem oziroma priobalnem zemljišču (npr. objekt za zajem ali izpust vode);
- ukrepe, ki se nanašajo na ohranjanje narave;
- gradnjo objektov grajenega javnega dobra po Zakonu o vodah ali drugih zakonih;
- gradnjo objektov javne infrastrukture, komunalne infrastrukture in komunalnih priključkov na javno infrastrukturo, vendar le na krajših odsekih, kjer zaradi naravnih prostorskih omejitev ni možen drugačen potek trase;
- gradnjo pomožnih kmetijsko-gozdarskih objektov zunaj območij naselij na priobalnem zemljišču vodotokov 1. reda, vendar z zagotovljenim minimalnim 15 metrskim odmikom od meje vodnega zemljišča.

Pri posegih v prostor je treba upoštevati pogoje in omejitve posegov v vodno dobro zaradi zagotavljanja doseganja ciljev ali ohranjanja ciljev za referenčne odseke, ki so določeni v Uredbi o načrtih upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Ur. l. RS, št. 61/11, 49/12 in 67/16).

Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu s 150. členom Zakona o vodah pridobiti vodno soglasje, ki ga izda naslovni organ. Vodno soglasje je potrebno pridobiti za:

- poseg na vodnem in priobalnem zemljišču;
- poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah;
- poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice;
- poseg na varstvenih in ogroženih območjih;
- poseg zaradi odvajanja odpadnih voda;
- poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanja vode v vodonosnik;
- gozdarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

Pri načrtovanju posegov je potrebno upoštevati že podeljene vodne pravice, ki so bile pridobljene po 119. členu Zakona o vodah na območju gozdnogospodarskega načrta.

Pri načrtovanju novih posegov je potrebno upoštevati obstoječe objekte merske mreže za monitoring podzemnih voda na način, da:

- ni predvidena kakršnakoli gradnja v minimalno 5 m radiju od objekta merske mreže;
- ne bodo povzročeni vplivi na gladino in kakovost podzemnih voda;

- se v bližini merskega objekta ne spremenijo infiltracijske lastnosti tal z asfaltiranjem, polaganjem betonskih plošč ali drugače;
- bo odvodnjavanje v bližini objekta merske mreže urejeno tako, da ni možno zatekanje;
- je zagotovljen neoviran dostop do objekta merske mreže.

Načrtovanje novih posegov oziroma objektov na območju poplav in z njimi povezane erozije, kjer že obstajajo elementi ogroženosti, mora upoštevati pogoje in omejitve iz prilog 1 in 2 Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, pri tem pa zagotoviti, da se z načrtovanjem novih posegov ne povečajo obstoječe stopnje ogroženosti na območju in izven njega. V ta namen je treba skupaj z načrtovanjem gradnje načrtovati tudi celovite ukrepe za zmanjšanje poplavne ogroženosti, njihovo izvedba pa končati pred začetkom gradnje novih objektov.

Pri izdelavi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja za gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov in pri vlogi za pridobitev vodnega soglasja za gradnjo enostavnih in nezahtevnih objektov, če gre za gradnjo, za katero je treba pridobiti vodno soglasje po Zakonu o vodah, je potrebno dosledno upoštevati Pravilnik o vsebini vlog za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vlog za izdajo vodnega soglasja (Ur. l. RS, št. 25/09).

Investitor mora za posege na vodnem in priobalnem zemljišču v lasti države, ki so dovoljeni skladno s 37. členom Zakona o vodah, skleniti ustrezno stvarno pravno pogodbo, ki takšne posege dovoljuje in velja kot dokazilo o pravici graditi po Zakonu o graditvi objektov.

Za poseg na vodnem ali priobalnem zemljišču v lasti Republike Slovenije in ki je v upravljanju Direkcije RS za vode, je treba po 153. a členu Zakona o vodah pridobiti služnostno ali stavbno pravico. Podlaga za sklenitev pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice je dokončno vodno soglasje.

Navedene pogodbe ni potrebno skleniti v primeru, če je investitor Republika Slovenija kot pravna oseba javnega prava oziroma v njenem imenu upravni organi in organi v sestavi le-teh.

Podrobnejše usmeritve glede krčenja gozda po usmeritvah s področja upravljanja z vodami:

Krčenje gozda praviloma ni dovoljeno na vodovarstvenih območjih, poplavnem območju in priobalnih zemljiščih. Posegi na teh območjih se lahko izvedejo samo na podlagi vodnega soglasja (Zakon o vodah). Usmeritve so navedene v poglavju 6.2.2. Za vodovarstvena območja in priobalna zemljišča so usmeritve navedene v usmeritvah za gospodarjenje s hidrološko funkcijo, za poplavna območja so navedene pri usmeritvah za gospodarjenje na območjih s poudarjeno funkcijo varovanja zemljišč.

Plazljiva območja:

V skladu s karto verjetnosti plazenj (merilo 1 : 250.000) je na območju GGE Primskovo 1.393 ha gozdnega prostora, na katerih je določena velika verjetnost pojavljanja plazov in 159 ha gozdnega prostora, na katerih je določena zelo velika verjetnost pojavljanja plazov.

Na območjih z nevarnostjo pojavljanja plazov je potrebno glede na lokacijo presoditi* ali gre v skladu z usmeritvami iz 88. člena Zakona o vodah za poseg, ki lahko pospešuje plazenje zemljišč na dejanskih plazljivih območjih (kjer je zaradi pojava vode in geološke sestave tal ogrožena stabilnost zemeljskih ali hribinskih sestojev) in od lastnika v skladu s pogoji DRSV (10. točka Usmeritev s področja upravljanja z vodami) in 150. členom Zakona o vodah smiselno zahtevati pridobitev ustreznih dovoljenj pristojnih institucij.

*Opomba: Kljub dejstvu, da so po 88. členu Zakona o vodah krčitve na plazljivih območjih prepovedane, je za krčitve na plazljivih območjih zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem je izdelana karta plazljivih območij, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, za ta območja v praksi potrebna dodatna presoja. Območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov se iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje, izločijo.

Potencialna erozijska območja:

V skladu z Opozorilno karto erozijskih območij (merilo 1 : 250.000) je na območju GGE 63 ha gozdnega prostora, kjer so določena potencialna erozijska območja – običajni zaščitni ukrepi, ter 1.959 ha, kjer so določena potencialna erozijska območja –zahtevni zaščitni ukrepi. Območja s strogimi ukrepi v GGE Vače niso določena.

Na potencialnih erozijskih območjih je potrebno glede na lokacijo presoditi* ali gre v skladu z usmeritvami iz 87. člena Zakona o vodah za poseg na dejanskih erozijskih območjih (zemljišča, ki so stalno ali občasno pod vplivom površinske, globinske in bočne erozije vode) in od lastnika v skladu s pogoji DRSV (9. točka Usmeritev s področja upravljanja z vodami) in 150. členom Zakona o vodah smiselno zahtevati pridobitev ustreznih dovoljenj pristojnih institucij.

*Opomba: Kljub dejstvu, da so po 87. členu Zakona o vodah krčitve na erozijskih območjih prepovedane, je za krčitve na potencialnih erozijskih območjih zaradi nenatančnosti merila (1:250.000), v katerem je izdelana Opozorilna karta erozijskih območij, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, za ta območja v praksi potrebna dodatna presoja. Območja, kjer so določena potencialna erozijska območja – strogi in zahtevni ukrepi, se iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje, izločijo.

Usmeritve za posege v gozd in gozdni prostor na območjih, kjer je poudarjena funkcija varovanja kulturne dediščine:

Zakon o varstvu kulturne dediščine predpisuje obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja:

- kulturnovarstveno soglasje za poseg (28. člen);
- kulturnovarstveno soglasje za izvedbo raziskave in odstranitev arheološke ostaline ali dediščine (31. člen).

Za poseg v objekt ali območje kulturne dediščine se štejejo vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakorkoli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine ali ki dediščino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo. To so tudi vsa dela, ki se štejejo za vzdrževanje objekta skladno s predpisi s področja graditve objektov, in drugi posegi v prostor, ki se ne štejejo za gradnjo in so dopustni na podlagi prostorskega akta ali drugih predpisov. Zaradi zagotavljanja strokovnega nadzora je o načrtovanih posegih (npr. sanitarna sečnja, izbiralno redčenje ter spravilo in odvoz drevnine iz gozda) treba predhodno pisno obvestiti pristojno enoto ZVKDS.

Kadar je načrtovan poseg v enoto dediščine pod določenimi kulturnovarstvenimi pogoji sprejemljiv in so posegi načrtovani v območjih arheološke dediščine, je potrebno pridobiti tudi soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline po 31. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki ga izdaja Ministrstvo za kulturo RS.

6.2.8 Usmeritve za ukrepe na drugih gozdnih zemljiščih

Druga gozdna zemljišča (to so zemljišča, porasla z gozdnim drevjem ali drugim gozdnim rastjem, na površini najmanj 0,25 hektarja, ki niso gozd in se zadnjih 20 let niso uporabljala v kmetijske namene) so v GGE Primskovo zemljišča pod daljnovodi s skupno površino 18,26 ha, senožeti in lazi (5,92 ha), obori (2,04 ha) in infrastrukturni objekti (18,72 ha).

Pod daljnovodi naj se zaradi omejitve rasti drevja v višino drevje predčasno seka, možno pa je tudi gojenje okrasnih dreves. Vsi posegi in potrebna dela se morajo izvajati skladno z Navodili za izvajanje del pri urejanju površin pod daljnovodi v gozdu in gozdnem prostoru (ZGS, ELES, Ljubljana, 2000).

Senožete in laze naj se ohranja z redno košnjo.

Usmeritve za obore:

Posamezni osebk, ki se priložnostno pojavijo v območjih izven prostorskih okvirov lovskega načrtovanja, niso predmet upravljanja z vrsto in jih je kot take v teh loviščih treba odstreliti skladno z lovno dobo in drugimi določili predmetne zakonodaje. V primerih prisotnosti damjakov zaradi pobega iz obor naj LD seznanijo ZGS in podajo na MKGP ali lovsko inšpekcijo vlogo za odstrel izven zakonsko predpisane lovne dobe.

Za reševanje problemov, ki so posledica uhajanja divjadi iz obor za rejo divjadi, naj se upošteva naslednje ukrepe: Če lastnik obore ugotovi pobeg živali, je dolžan o tem takoj obvestiti upravljavce lovišč, lovsko inšpekcijo in ZGS, ki ukrepajo skladno s 50. členom ZDLov-1A. Lastnik oziroma imetnik obore mora pobeglo divjadi ujeti v osmih dneh od dneva, ko je bil pobeg ugotovljen, sicer se pobegle živali štejejo za prostoživečo divjad. O nadaljnjem ravnanju s pobeglo divjadjo odloča ZGS.

6.3 Ukrepi

6.3.1 Možni posek

Preglednica 51/MPVP: Možni posek po vrstah poseka in lastništvu

GGE skupaj

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	20.192	19.698	0	0	0	2.037	41.927	21,7	112,0
	%	48,1	47,0	0,0	0,0	0,0	4,9	100,0		
Listavci	m³	73.404	95.791	0	0	0	1.955	171.150	23,7	116,2
	%	42,9	56,0	0,0	0,0	0,0	1,1	100,0		
Skupaj	m³	93.596	115.489	0	0	0	3.992	213.077	23,3	115,4
	%	43,9	54,2	0,0	0,0	0,0	1,9	100,0		

Zasebni gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	14.203	16.452	0	0	0	1.469	32.124	22,6	121,0
	%	44,2	51,2	0,0	0,0	0,0	4,6	100,0		
Listavci	m³	58.121	84.310	0	0	0	1.739	144.170	24,4	120,4
	%	40,3	58,5	0,0	0,0	0,0	1,2	100,0		
Skupaj	m³	72.324	100.762	0	0	0	3.208	176.294	24,1	120,5
	%	41,0	57,2	0,0	0,0	0,0	1,8	100,0		

Državni gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	5.974	3.242	0	0	0	568	9.784	19,2	90,0
	%	61,1	33,1	0,0	0,0	0,0	5,8	100,0		
Listavci	m³	15.153	11.445	0	0	0	216	26.814	20,7	98,4
	%	56,5	42,7	0,0	0,0	0,0	0,8	100,0		
Skupaj	m³	21.127	14.687	0	0	0	784	36.598	20,3	96,0
	%	57,8	40,1	0,0	0,0	0,0	2,1	100,0		

Občinski gozdovi

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	15	4	0	0	0	0	19	16,8	83,0
	%	78,9	21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
Listavci	m³	130	36	0	0	0	0	166	17,9	73,2
	%	78,3	21,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		
Skupaj	m³	145	40	0	0	0	0	185	17,8	74,1
	%	78,4	21,6	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0		

Najvišji možni posek načrtujemo v višini 213.077 m³ (6,6 m³/ha/leto), kar pomeni 23 % lesne zaloge oziroma 115 % prirastka.

Največji delež poseka glede na vrsto poseka predstavljajo pomladitvene sečnje (54 %). Sledijo redčenja (44 %). Posek oslabelega drevja in sanitarnih sečenj je predviden v obsegu 2 % možnega poseka. Verjetno bo ta posek višji zaradi dogodkov, katerih ni mogoče načrtovati, kot so ujme in gradacije podlubnikov, kar se je zgodilo tudi v preteklem obdobju veljavnosti načrta.

20 % načrtovanega najvišjega možnega poseka za enoto skupaj predstavljajo iglavci, 80 % pa listavci. Delež iglavcev je od povprečja malo večji pri redčenjih (22 % iglavci, 78 % listavci), manjši pa pri pomladitvenih sečnjah (17 % iglavci, 83 % listavci). Pri poseku oslabelega drevja in sanitarnega poseka je delež načrtovanega poseka iglavcev v primerjavi z listavci večji (51 % iglavci, 49 % listavci).

Če gledamo količino v m³, se je najvišji možni posek v primerjavi s prejšnjim načrtom rahlo zmanjšal (za manj kot 1 %), pri čemer se je za iglavce znižal za 16 %, za listavce pa povečal za 4 %. Prejšnji najvišji možni posek, ki je meril 214.767 m³, je bil tudi glede na takratno lesno zalogo malo višji, saj je predstavljal 24 % od lesne zaloge, sedanj pa pomeni 23 % od lesne zaloge. Glede na prirastek pa je tokratni možni posek višji, saj pomeni 115 % prirastka, prejšnji pa je bil enak 100 % prirastku. Obenem je skoraj še enkrat večji od realiziranega poseka v preteklem desetletju (121.762 m³).

Možni posek po razvojnih fazah

Skupni možni posek v drogovnjakih predstavlja 17 % od skupnega možnega poseka v GGE (36.467 m³). Možni posek iz redčenj pomeni 16 % poseka v enoti. Redčenja so načrtovana na 80 % površine drogovnjakov (693 ha), s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge (lesna zaloga 179.038 m³, možni posek 33.363 m³). V 18 % drogovnjakov (156 ha) so načrtovane večinoma le sanitarne sečnje (lesna zaloga 29.711 m³, možni posek 3.104 m³, v povprečju 10 % od lesne zaloge). V 2 % drogovnjakov (17 ha) ukrepanje ni načrtovano.

Načrtovani posek v debeljakih pomeni 43 % skupnega najvišjega možnega poseka (91.424 m³) (redčenja 28 %, pomladitvene sečnje 15 %, sanitarni posek manj kot 1%). Redčenja naj bi se izvajala na 69 % površine debeljakov (999 ha), s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge (lesna zaloga 351.799 m³, možni posek 59.253 m³). V obnovo naj bi se uvajalo 28 % površine debeljakov (413 ha), s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge (lesna zaloga 155.801 m³, možni posek 31.283 m³). Večinoma sanitarne sečnje naj bi se izvajale na 3 % debeljakov (38 ha) (lesna zaloga 8.281 m³, možni posek 888 m³), s povprečno jakostjo 11 % od lesne zaloge. Na površini 6 ha ukrepanje ni načrtovano.

Načrtovani posek v sestojev v obnovi pomeni 40 % skupnega najvišjega možnega poseka. Nadaljevanje obnove s šibkimi jakostmi pomladitvenih sečenj (zadržano nadaljevanje obnove) načrtujemo na 43 % sestojev v obnovi (305 ha), s povprečno jakostjo 28 % od lesne zaloge (lesna zaloga 93.262 m³, možni posek 26.416 m³). Pospešena obnova z zmernimi do močnimi jakostmi pomladitvenih sečenj je načrtovana na 34 % površine sestojev v obnovi (239 ha), s povprečno jakostjo 47 % od lesne zaloge (lesna zaloga 63.476 m³, možni posek 29.667 m³). Končni poseki so načrtovani na 23 % površine sestojev v obnovi (160 ha), z možnim posekom 29.103 m³.

Možni posek po lastništvih

V zasebnih gozdovih (teh je 2.531,13 ha oziroma 78,4 % vseh gozdov v GGE) se najvišji možni posek načrtuje v višini 176.294 m³, kar pomeni 24 % lesne zaloge oziroma 121 % prirastka. Torej malo več kot velja za povprečje v enoti. V primerjavi s prejšnjim načrtom smo možni posek v teh gozdovih povečali (prej 169.984 m³). Vzrok so zreli, relativno dobro pomlajeni debeljaki, ki morajo v obnovo, ter sestoji v obnovi, v katerih je treba obnovo pospešiti oziroma jo zaključiti. V zasebnih gozdovih tudi močno primanjkuje mladovij.

Načrtovana redčenja predstavljajo 41 %, pomladitvene sečnje pa 57 % poseka. Delež poseka oslabelega drevja in sanitarnega poseka se načrtuje v obsegu 2 % vsega poseka. V skupnem poseku je 18 % iglavcev in 82 % listavcev. Pri redčenjih je delež iglavcev 20 %, pri pomladitvenih sečnjah 16 %, pri sanitarnih pa 46 %.

V državnih gozdovih (teh je 691,80 ha oziroma 21,4 % vseh gozdov v GGE) se najvišji možni posek načrtuje v višini 36.598 m³, kar pomeni 20 % lesne zaloge oziroma 96 % prirastka. To pomeni nižjo intenzivnost poseka kot v zasebnih gozdovih, kar je upravičeno glede na stanje gozdov.

V teh gozdovih se načrtuje manjši delež pomladitvenih sečenj kot v zasebnih, saj naj bi predstavljal 40 % vsega poseka. Sorazmerno naj bi bilo več poseka iz redčenj, to je 58 %. Posek oslabelega drevja in sanitarnega poseka je načrtovan v deležu dobrih 2 %.

V državnih gozdovih se v skupnem poseku načrtuje večji delež iglavcev kot v zasebnih gozdovih (kar je tudi razumljivo glede na drevesno sestavo), to je 27 % iglavcev in 73 % listavcev. V redčenjih naj bi imeli iglavci delež 28 %, v pomladitvenih sečnjah 22 %, v poseku oslabelega drevja in sanitarnem poseku pa 72 %.

V občinskih gozdovih (teh je le 3,6 ha) je najvišji možni posek načrtovan v višini 185 m³, večinoma (78 %) za redčenje, ostalo za pomladitveni posek. Najvišji možni posek pomeni 18 % lesne zaloge oziroma 74 % prirastka.

Karta ukrepov v merilu 1 : 25.000 je v kartnem delu načrta (Karta 8).

6.3.2 Potrebna gojitvena in varstvena dela

Preglednica 52/NGDL: Načrtovana gojitvena dela po lastniških kategorijah

Vrsta dela	Enota	Zasebni gozdovi*	Državni gozdovi*	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Priprava tal	ha	1,75	1,39	0,00	3,14
Sadnja	ha	1,75	1,39	0,00	3,14
Obžetev	ha	16,92	4,17	0,00	21,09
Nega mladja	ha	10,02	32,76	0,00	42,78
Nega gošče	ha	30,36	102,81	0,00	133,17
Nega letvenjaka	ha	15,13	52,96	0,00	68,09
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	11,25	10,66	0,00	21,91

*V državnih gozdov je 130,45 ha mladovij, kar pomeni 19 % delež v razmerju razvojnih faz, v zasebnih gozdovih pa 70,39 ha mladovij, kar pomeni manj kot 3 % delež v razmerju razvojnih faz.

Pripravo tal načrtujemo na relativno majhnih površinah, 1,75 ha v zasebnem gozdu, 1,39 ha pa v državnem. Na istih površinah naj bi sledila sadnja. V zasebnih gozdovih je obžetev načrtovana na 7,63 ha, s predvidenimi ponovitvami na 16,92 ha, v državnih gozdovih pa na 1,44 ha, s ponovitvami na 4,17 ha.

Negovalni ukrep, ki naj bi se izvajal na največji površini, je nega gošče. V državnih gozdovih je s ponovitvijo načrtovana na 102,81 ha. Osnovna površina, kjer je ta ukrep potreben, je 57,86 ha, na skoraj vsej je načrtovana ponovitev. Gre za relativno velike površine s tendenco zapleveljenosti, zato je ukrepanje nujno. V državnih gozdovih bo ponovitev potrebna tudi pri večini nege mladja (na dejanski površini 17,09 ha, skupaj s ponovitvijo 32,76 ha). Nega letvenjaka je načrtovana na 52,96 ha, nega drogovnjaka pa na 10,66 ha, obe brez ponovitev. Če se bo v državnih gozdovih v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

V zasebnih gozdovih je potreba po negi gošče manjša. Načrtovana je na 30,28 ha, ponovitev ni potrebna skoraj nikjer (površina s ponovitvijo je 30,36 ha). Tudi nega mladja, načrtovana na 10,02 ha, ne potrebuje ponovitve. Nega letvenjaka se načrtuje na 14,62 ha, v majhnem deležu bo potrebna ponovitev, zato je končna površina 15,13 ha. Nega drogovnjaka je načrtovana na 11,25 ha. V zasebnih gozdovih je nega mladovij povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Poleg navedenih del naj se izvaja varstvo pred žuželkami s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti ter kontrolno - lovni nastav (dreves). Slednje naj se postavi le v državnih gozdovih, ko je to res potrebno, saj je v zasebnih gozdovih skoraj nemogoče zagotoviti pravočasen odvoz drevja. V zasebnih gozdovih se raje poslužujemo postavitve lovni pasti za nekaj časa direktno v večja sveža žarišča podlubnikov in na ta način zmanjšujemo populacijo.

Ukrepati je treba tudi v smislu stalne spremljave poškodbe gozdov in poročanja o njih.

Karta načrtovanih gojitvenih in varstvenih del v merilu 1 : 25.000 je v kartnem delu načrta (Karta 9).

6.3.3 Ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali

Ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali načrtujemo predvsem v okoljih, kjer želimo izboljšati ali ohraniti življenjske razmere ogroženim, zavarovanim in ranljivim živalskim vrstam. Izvaja naj se jih primarno tudi tam, kjer bo prihajalo do morebitnih neusklajenosti med rastlinsko in živalsko komponento. Preventivno naj se v skladu z možnostmi izvaja ukrepe izboljševanja življenjskih razmer divjadi, kot so: vzdrževanje zaraščajočih pašnikov in travnikov v gozdu in gozdnem prostoru, vzdrževanje grmišč, vzdrževanje gozdnega roba, sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja ter grmovja, osnivanje in vzdrževanje kaluž in večjih vodnih virov, ohranjanje in nega dela biotopa, pomembnega za ohranjanje in razvoj ogroženih vrst, ter načrtno puščanje biomase v gozdu.

Podane so splošne usmeritve, ki naj se konkretizirajo v gozdnogojitvenih načrtih.

Zaradi vzpostavljanja primernih habitatov živalskih vrst se v sestojih izbira posamezna drevesa ali majhne skupinice drevja, ki se jih pušča do pozne starosti oziroma do starosti dveh proizvodnih dob. Pušča se prihranjence in semenjake.

Votla drevesa in posamezne sušice se ohrani kot življenjski prostor duplarjev. Po potrebi se namesti gnezdnice, le-te se redno vzdržuje. V sestoju je potrebno puščati vsa drevesa z gnezdi, ki imajo premer večji od 40 cm.

Ohranja se gozdne otoke, omejke, posamezna drevesa in skupine dreves izven gozda kot koridorje za prehod živali (ptičev, malih sesalcev in glodavcev).

Za usklajenost med rastlinsko in živalsko komponento gozda je posebej pomembno, da preprečimo zaraščanje in pogozdovanje pašnikov ter travnikov v gozdu in gozdnem prostoru ter zagotovimo njihovo redno vzdrževanje. Izvajanje teh ukrepov zmanjšuje objedanje mladja in s tem negativne vplive na naravno pomlajevanje. Ohranja in pospešuje naj se grmovne vrste in vse plodonosne rastlinske vrste (npr. kostanj, beli gaber, jerebiko, češnjo, lesniko), ki v zimskem času predstavljajo prehransko osnovo rastlinojedim vrstam divjadi. Ohranjanje grmovnih vrst pri negi mladja, ki ne ovirajo razvoja mladja, zlasti v zimskem času povečuje prehransko osnovo rastlinojedih živalskih vrst, obenem se s tem zagotovi racionalno izvajanje nege. Grmovne vrste moramo ohranjati tako v gozdu kot na gozdnem robu. Grmovje je potrebno tudi za gnezdenje in prehrano ptic. Skrbeti je treba za neokrnjen, vertikalno strukturiran gozdni rob. Pri negi naj se pospešuje tako njegovo vertikalno kot horizontalno razgibano zgradbo ter plodonosne drevesne in grmovne vrste.

Preglednica 53/D-FU: Predlagani ukrepi za izboljšanje življenjskih razmer prostoživečih živali

Vrsta dela	Enota	Obseg/leto
Vzdrževanje travinj in pašnih površin	ha	14,60
Vzdrževanje krmnih njiv	ha	5,00
Vzdrževanje kaluž in drugih vodnih virov	kos	2

Vzpostavi naj se naravne gozdne ekosisteme in časovno opredeljene mirne predele v njem (zimovališča, gnezdišča, ipd.). Zagotovi naj se nemoten razvoj posameznih prostoživečih vrst živali. To velja še posebej za redke, ogrožene in ranljive vrste.

S posegi v populacije rastlinojedih vrst divjadi naj se glede na biološke kazalnike v populacijah in njihovem okolju zagotovi naravno spolno in starostno strukturo v številčnosti, ki bo tudi v bodoče zagotovila ohranitev populacij posameznih vrst in uskladitev odnosov med njimi in okoljem.

Z namenom zagotavljanja čim več ustrezne hrane v zimskem času naj gospodarjenje z gozdovi zagotovi, da bo dejansko razmerje razvojnih faz čim bližje modelnemu. Pomlajevanje naj bo naravno v večjih jedrih, ki so manj občutljiva na vpliv rastlinojede divjadi.

Zaradi pestrosti ekosistemov je treba varovati in ohranjati negozdne ekosisteme in nekatera grmišča. Preprečevati je treba zaraščanje negozdnih otokov v gozdni krajini (jase) in preprečiti njihovo pogozdovanje. Lastnike gozdov je treba k temu vzpodbujati s svetovanjem in z denarnimi sredstvi iz proračuna, ki so namenjena za izboljševanje prehranskih in bivalnih pogojev za prosto živeče živali.

Potrebno skrb je treba posvetiti vodnim in mokrotnim ekosistemom.

Posebna pozornost naj še posebej velja Upravljavski coni D v območju Natura 2000 Kum, kjer gre za območje močvirskega krešiča in navadnega koščaka na mokrotnih površinah in v nižinskem gozdu ob vodotoku Sopota. Tam naj se ohranja naravne značilnosti struge, obrežno strukturo brežin, potek struge, obrežno vegetacijo in mokrotne gozdne površine (Glej konkretne usmeritve v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov, Usmeritve za krepitev funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti!).

6.3.4 Ukrepi za izboljšanje ostalih funkcij gozdov

Posebni ukrepi za krepitev funkciji gozdov niso načrtovani, saj se njihova trajnost zagotavlja z upoštevanjem usmeritev za zagotavljanje funkcij in upoštevanjem drugih usmeritev.

6.3.5 Graditev gozdnih prometnic

Določili smo območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestam in so obenem okoljsko sprejemljiva za gradnjo le-teh. So v odsekih:

- k. o. Poljane: 49A06, 49A08,
- k. o. Gradišče: 49B03, 49B08,
- k. o. Sobrače: 49C08.

To ne pomeni, da gradnja drugod ni možna, je pa potrebna dodatna detajlna temeljita presoja.

Graditev cest se lahko nanaša tudi na gozdove, ki so izven navedene možnosti, skladno z elaboratom ničelnic. Kjer so predvideni krajši odseki cest (do 1 km), je ustrezen rešitev tudi gradnja gozdne vlake za traktorski prevoz lesa. Poleg ustreznih tehničnih elementov morajo imeti te vlake utrjeno podlago oziroma se smejo uporabljati skladno s pogoji in usmeritvami v posamičnem dovoljenju za sečnjo.

Določili smo tudi območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami, in so obenem okoljsko sprejemljiva za gradnjo le-teh, zato bi bila gradnja priporočljiva. So v naslednjih odsekih:

- k. o. Sobrače: 49C01,
- k. o. Ježni vrh: 49D02,
- k. o. Moravče: 49F02.

Prednostno gradnjo vlak vežemo praviloma na oddelke, kjer je nezadostna odprtost (< 60 m/ha). Dejstvo je, da se vedno več novogradenj vlak nanaša na okoljsko zahtevne razmere, kjer je treba temeljito pretehtati vsak konkretni primer.

Kjer je gostota vlak že primerna, je umestno spodbujati rekonstrukcije obstoječih vlak za spravilo s traktorsko prikolico. To velja zlasti za trase, kjer je nosilnost podlage ustrezna, vzdrževanje pa enostavno.

Glej tudi poglavje 6.2.6 Usmeritve za tehnologijo dela, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic!

Območja, kjer gozdnih prometnic ni dovoljeno graditi, so navedena med usmeritvami za gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic v poglavju 6.2.7., kjer so navedena tudi dodatna pojasnila povezana z načrtovano gradnjo novih gozdnih prometnic.

Območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi prometnicami, je sicer več. Vendar pa je treba območja, kjer obstaja iz naslova ekoloških in socialnih funkcij utemeljena omejitev pri gradnji vlak, erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja, izločiti iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi prometnicami.

Karta cestnega omrežja ter površin potencialno najugodnejših načinov spravila v merilu 1 : 25.000 je v kartnem delu načrta (Karta 11).

7 USMERITVE ZA GOSPODARJENJE S POSAMIČNIM GOZDNIM DREVJEM IN SKUPINAMI GOZDNEGA DREVJA ZUNAJ NASELIJ

V GGE Primskovo je evidentiran en sam tip krajine in sicer je to gozdnata krajina. Posamično gozdno drevje in skupine gozdnega drevja zunaj naselij imajo predvsem v predelih z večjim deležem kmetijskih površin in v bližini naselij pomembno ekološko in estetsko vlogo in dajejo krajini poseben pečat.

Z upoštevanjem lege in razporeditve se navedena gozdna vegetacija razvrsti v naslednje skupine:

1. obvodna drevnina,
2. omejki in skupine dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse,
3. drevje ob cestah,
4. stara drevesa in osamelci sredi polj,
5. vse posamične prvine gozdne vegetacije v gozdnati krajini.

Naštete skupine drevja lahko v krajini opravljajo pomembno higiensko-zdravstveno funkcijo, funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti in estetsko funkcijo, posamezne skupine tudi funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter zaščitno funkcijo. Posamezno drevje je lahko razglašeno za naravno vrednoto in predstavlja naravno dediščino.

Obvodna vegetacija je prisotna ob vodotokih. To so: Bezgovica, Cerknica, Hruščevica, Ješki potok, Koprivnik, Kostrevniški potok, Kremenjski potok, Lipjak, Makov graben, Mala Reka, Mišnica, Mlinski potok, Nackov graben, Polhovec, Pusti dol, Reka, Ruglov graben, Sobraški potok, Stamarica, Starka, Suhi potok, Temenica, Vrhovšca, Zamanov graben, Zglavnica in drugi manjši potoki. Še posebej izpostavljamo vodotoke, ki so razglašeni za naravne vrednote. To so Sopota, Bratnica in Temenica.

Pri obvodnem drevju in grmovni vegetaciji naj se skrbi za stopničasto zgradbo s pestro drevesno in grmovno sestavo, katero naj se obnavlja postopno s posekom po desetinah. Pri vodotokih naj se pomlajuje enkrat eno, drugič drugo stran struge. Neposredno ob strugi naj bo intenziteta poseka večja, izseka naj se večja drevesa, da bo omogočen neoviran pretok vode. Ohranja naj se stalno zastrtost vodotokov. Panjev naj se ne odstranjuje. Prednost naj se daje drevesnim vrstam z globokim koreninskim pletežem, ki utrjuje brežino. To so črna jelša, veliki jesen, gorski javor, graden, bukev.

Na poplavnih površinah je potrebno puščati večja vitalna drevesa in med njimi grmovni sloj. Vse sečne ostanke je treba odstraniti. Grmovje, ki sili na kmetijske površine, naj se redno obsekuje.

Območji Natura 2000 SI3000181 Kum in SI3000184 Zgornja Jablanica sta delno poraščeni s posamičnim gozdnim drevjem oziroma s skupinami gozdnega drevja.

Pri obvodni vegetaciji, ki je del naravnih vrednot, in pri posamičnem gozdnem drevju oziroma pri skupinah gozdnega drevja, ki so del območij Natura 2000, naj se upošteva varstvene režime in druge usmeritve, ki so navedeni v poglavju 6.2.2 Usmeritve za krepitev in uskladitev funkcij gozdov oziroma v viru: Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Primskovo (2024-2033), ZRSVN, 2022.

V 2. in 4. skupino sodijo ostanki drevja med kmetijskimi površinami v neposredni okolici vasi in naselij. Posek naj bo omejen samo na sanitarne sečnje. V omejkah in skupinah dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse, je treba skrbeti za ohranjanje biološke ter vrstne pestrosti drevesnih in grmovnih vrst. Gozdni rob naj bo oblikovan estetsko ter horizontalno in vertikalno razgibano. Posamezna stara drevesa in osamelce sredi kmetijskih površin naj se ohranja do sanitarne sečnje. Za ta drevesa je potrebno pravočasno poskrbeti za obnovo iste drevesne vrste.

Pri drevesih ob znamenjih, križpotjih ipd., ki so ponavadi del naravne dediščine ali varujejo objekte kulturne dediščine, so v dogovoru z ZRSVN možni tudi nekateri drevesno-kirurški posegi.

Poseben pomen velja tudi drevesom, ki so naravne vrednote in med njimi še posebej tistim, ki so zavarovana kot naravni spomenik. V GGE Primskovo je kot naravna vrednota razglašena lipa pri cerkvi Marijinega rojstva na Gradišču nad Primskovim (raste izven gozdnega prostora).

Ob cestah naj bo pas drevja čimbolj strnjen, s čimer bo nudil protihrupno zaščito. Ukrepa naj se podobno kot pri obvodni vegetaciji. Posebna skrb naj bo namenjena estetskemu videzu takšnih drevoredov. Pri prestarih, nestabilnih in drugače nevarnih drevesih je potrebno poskrbeti za obnovo oziroma pomladitev.

Gozdni otoki imajo biotopsko vlogo, saj predstavljajo življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam ter predstavljajo koridorje za selitve živali. Varujejo tudi kmetijska zemljišča. Imajo estetsko vlogo, saj so pomemben sestavni element kmetijske krajine. Vse gozdne otoke naj se ohranja. Povečuje naj se jim vrstno pestrost tako drevesnih kot tudi grmovnih vrst. Prevladujejo naj listavci, pospešuje naj se plodonosne drevesne vrste. Oblikuje naj se razgibano vertikalno in horizontalno strukturo. Izvaja naj se le sanitarne sečnje. Na območjih, kjer je premalo prosto rastočega drevja, naj se skupaj z lastniki zemljišč načrtuje sadnja na mestih, ki bi najmanj ovirala strojno obdelavo. Oblikuje naj se čimbolj vrstno pestre gozdne otoke.

Pri vseh ostalih posamičnih prvinah gozdne vegetacije naj se skrbi za njihovo ohranitev. Izsekuje naj se le najbolj nevitalna drevesa, redči naj se mlajše razvojne faze. Drevesa je potrebno ohranjati do sanitarne sečnje. Po poseku je priporočljivo, da se tam vsadi novo drevo iste drevesne vrste.

Drevesa, ki soustvarjajo okolje naravnim spomenikom, je potrebno negovati (odstranjevanje nalomljenih vej), da ne poškodujejo spomenikov in njihovih obiskovalcev. Ob kulturnih spomenikih (znamenja) je mogoče zasaditi drevo avtohtone vrste (lipa, oreh, hrast).

ZGS naj poskrbi, da bodo lastniki posamičnega gozdnega drevja izven gozdnega prostora seznanjeni in motivirani za delo s tem drevjem v skladu z danimi usmeritvami. Sečnjo in nego naj vodi revirni gozdar, pri tem pa naj sodeluje z ZRSVN, vodarji, uporabniki vodotokov ter lokalnimi skupnostmi. Dela (sadnja, nega, košenje mokrišč in okolice kulturnih spomenikov) se lahko tudi sofinancirajo.

Prav tako je naloga ZGS osveščanje širše javnosti o pomembnosti posamičnega gozdnega drevja in skupin gozdnega drevja ter življenjskih okolij, ki so s tem drevjem povezane.

V primeru napada gospodarsko pomembnih škodljivcev, npr. smrekovih podlubnikov, se je pri zatiranju potrebno držati enakih predpisov kot veljajo za drevje v gozd.

8 EKONOMSKA PRESOJA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI GOZDNOGOSPODARSKE ENOTE

Preglednica 54/EP1: Prikaz prihodka od lesa

	Zasebni gozdovi		Državni gozdovi		Gozdovi lokalnih skupnosti	
	Skupaj	za 1 m ³	Skupaj	za 1 m ³	Skupaj	za 1 m ³
Vrednost lesa na KC	14.709.896	95	3.012.206	94	14.395	89
Strošek poseka in spravila	3.726.257	24	769.216	24	4.366	27
Razlika	10.983.639	71	2.242.990	70	10.029	62

Preglednica 55/EP2: Pregled ekonomike gospodarjenja v gozdnogospodarski enoti

	Skupaj EUR	EUR na neto m ³	Delež od cene na KC (%)
Prihodek (vrednost lesa na KC)	17.736.497	95,23	100,0
Stroški sečnje in spravila	4.499.839	24,16	25,4
Stroški gojenja in varstva gozdov	273.296	1,47	1,5
gojenje in varstvo gozdov	235.481	1,26	1,3
krepitev funkcij gozdov	37.815	0,20	0,2
Stroški vzdrževanja gozdnih prometnic	70.702	0,38	0,4
vzdrževanje gozdnih cest	57.600	0,31	0,3
vzdrževanje vlak	13.102	0,07	0,1
Stroški skupaj	4.843.837	26,01	27,3
Dohodek	12.892.660	69,22	72,7
Predv. spodbude za gojenje in varstvo	83.834	0,45	0,5
Predv. spodbude za vzdrž. gozdnih prom.	18.144	0,10	0,1
Skupaj predvidene spodbude	101.978	0,55	0,6
Stroški - spodbude	4.741.859	25,46	26,7
Dohodek - (stroški + spodbude)	12.994.638	69,77	73,3

Ekonomska presoja gospodarjenja z gozdovi je prikazana skupaj za celo GGE Primskovo (zasebni gozdovi v tej enoti predstavljajo 79 % vseh gozdov), pregled vrednosti lesa na kamionski cesti (KC) ter stroškov poseka in spravila lesa pa je prikazan posebej za državne gozdove, za zasebne gozdove ter za gozdove lokalnih skupnosti.

Prihodek od lesa je izračunan na podlagi strukture načrtovanega najvišjega poseka, ki temelji na strukturi lesne zaloge in drevesne sestave, ter glede na pričakovano sortimentacijo. Uporabljene so povprečne cene gozdnih lesnih sortimentov (Vir: ZGS, 2024).

Stroški gospodarjenja z gozdovi so stroški sečnje, spravila in manipulacije na kamionski cesti, stroški gozdnogojitvenih del, varstvenih del, del za krepitev funkcij gozdov in za nego habitatov prosto živečih živali ter stroški vzdrževanja gozdnih cest in gozdnih vlak.

Stroški sečnje in spravila temeljijo na normativih, ki so izračunani na osnovi naslednjih parametrov: gozdna združba, pravilno sredstvo, pravilna razdalja, nagib, skalnatost in povprečna tarifa (ločeno na iglavce in listavce). Stroški dela (strošek delovne ure) za sečnjo in spravilo so določeni za vse gozdove na podlagi podatkov ZGS (GGN GGO Ljubljana (2011-2020)). Strošek sečnje znaša 17,78 €/h, strošek spravila 32,09 €/h in strošek manipulacije 3 €/m³ ter so enaki za vsa lastništva.

Stroški gozdnogojitvenih in varstvenih del, del za krepitev funkcij gozdov ter del za nego habitatov prosto živečih živali so izračunani na podlagi načrtovanih del, vrednosti dne in vrednosti materiala. Načrtovane delovne ure so izračunane iz načrtovanega obsega posameznih del ter povprečnega normativa za to delo, ločeno po sektorjih lastništva.

Za vsa lastništva je uporabljena dnina 134,03 €/delovni dan. Strošek delovne ure teh del je tako 16,75 €/h. To je 50 % stroška delovne ure gozdnega delavca z ročnim orodjem (15,72 €/h) in 50 % stroška delovne ure sekača oziroma delavca z motorno žago (17,78 €/h) po kalkulacijskih osnovah ZGS (GGN GGO Ljubljana (2011-2020)) za ceno gozdarskega dela za leto 2020.

Vse količine so preračunane na neto m³ gozdnih lesnih sortimentov. Pri izračunu neto količine (m³) gozdnih lesnih sortimentov sta bila uporabljena povprečna faktorja za preračun iz bruto m³, in sicer 0,85 za iglavce in 0,88 za listavce.

Stroški varstvenih del vsebujejo tudi stroške varstva pred žuželkami. Pri teh smo upoštevali vse načrtovane ure za delo s kontrolnimi pastmi, kljub temu, da pasti večinoma postavljajo in vzdržujejo strokovni delavci ZGS. Pri tem je bil uporabljen normativ 42 ur za čiščenje dvojne pasti na leto (1,3 ure za eno past in upoštevajoč 32 čiščenj na leto). V GGE Primskovo je postavljena ena stalna dvojna past. Upoštevani so tudi stroški za feromone.

Stroški vzdrževanja gozdnih cest in vlak so določeni na osnovi sedanjih kalkulativnih stroškov za te namene. Pri ekonomski presoji niso bile upoštevane novogradnje gozdnih prometnic. Za izračun stroškov vzdrževanja gozdnih cest so se upoštevali dolžina gozdnih cest in dejanski stroški vzdrževanja, ki so 720 €/km/leto (GGN GGO Ljubljana 2021-2030). Stroški za vzdrževanje gozdnih vlak so izračunani na osnovi cene 0,5 €/ha/leto in površine gozdov, odprtih za traktorsko spravilo.

Predvidena proračunska sredstva po sedaj veljavnih predpisih delno pokrivajo stroške gojenja in varstvenih del v zasebnih gozdovih ter vzdrževanja gozdnih cest v vseh gozdovih.

K prihodkom je prištet tudi prispevek za vzdrževanje gozdnih cest in sicer je upoštevano 31,5 % sofinanciranje.

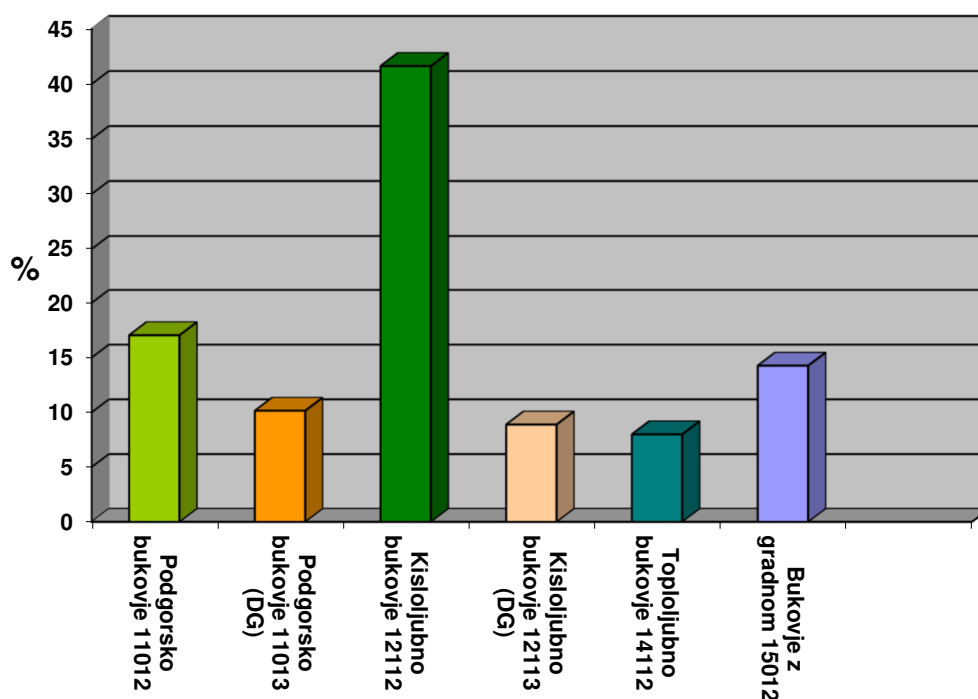
Vrednost lesa na kamionski cesti (na neto m³) je 95,23 €/m³. Vsi stroški skupaj znašajo 26,01 €/neto m³ in predstavljajo 27,3 % vrednosti lesa na kamionski cesti. Potrebe po sofinanciranju vlaganj v gozdove - predvidena proračunska sredstva, znašajo 0,55 €/neto m³ in predstavljajo 0,6 % vrednosti lesa na kamionski cesti. Skupni dohodek (dohodek in proračunska sredstva) pri gospodarjenju z gozdovi skupaj znaša 69,77 €/neto m³, kar predstavlja 73,3 % vrednosti lesa na kamionski cesti.

9 Rastiščnogojitveni razredi

9.1 Utemeljitev oblikovanja rastiščnogojitvenih razredov

V GGE je izločenih šest rastiščnogojitvenih razredov (RGR). Vsi so v kategoriji večnamenskih gozdov. To so:

1. 11012 - Podgorsko bukovje: 550,27 ha,
2. 11013 - Podgorsko bukovje (pretežno državni gozdovi): 327,42 ha,
3. 12112 - Kisloljubno bukovje: 1.343,63 ha,
4. 12113 - Kisloljubno bukovje (pretežno državni gozdovi): 286,96 ha,
5. 14112 - Toploljubno bukovje: 257,95 ha,
6. 15012 - Bukovje z gradnom: 460,30 ha.

Grafikon 4: Delež posameznih rastiščnogojitvenih razredov v gozdovih GGE Primskovo

V posamezne RGR so združeni gozdovi odsekov glede na prevladujočo gozdno združbo v odseku, s sorazmerno enotnimi rastiščnimi razmerami ter razvojnimi težnjami v pogledu drevesne sestave in zgradbe sestojev, pri čemer so upoštevani tudi cilji gospodarjenja in poudarjenost funkcij gozdov.

V enoti imamo dva RGR Podgorsko bukovje in dva RGR Kisloljubno bukovje, ki se v parih med seboj zaradi naštetega precej razlikujejo, kar je posledica specifičnega lastništva in zato drugačnega gospodarjenja. Tako je v 11012-Podgorsko bukovje 98 % gozdov v zasebni lasti, gozdovi v 11013-Podgorsko bukovje pa so vsi z majhno izjemo (0,1 ha) v državni lasti. Prav tako je v RGR 12112-Kisloljubno bukovje večina, to je 95 % gozdov, v zasebni lasti, v 12113-Kisloljubno bukovje pa je kar 99 % v državni lasti.

Karta rastiščnogojitvenih razredov v merilu 1 : 25.000 je podana v kartnem delu načrta (Karta št. 5).

V GGE Primskovo v okviru območij Natura 2000 ni gozdnih habitatnih tipov.

9.2 Načrt gospodarjenja z gozdovi po rastiščnogojitvenih razredih

9.2.1 Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012

RGR Podgorsko bukovje je s površino gozdov 550,27 ha drugi največji RGR v GGE Primskovo (17,1 % gozdov GGE). Skoraj vsi gozdovi (98 %) so zasebni. V državni lasti je 10,8 ha (2 %), v lasti lokalne skupnosti pa le 0,27 ha. Vsi gozdovi so večnamenski.

Večina gozdov tega RGR je v k. o. Sobrače. Manjši deli so v k. o. Liberga in Moravče, posamezni odseki pa v k. o. Poljane, Gradišče in Ježni vrh.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Le par hektarjev gozdov v tem RGR ima 1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, pri čemer gre za gozdove na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma za gozdove na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25°.

1. stopnjo hidrološke funkcije imajo najožja in ožja vodovarstvena območja na občinskem nivoju ter območji 2. zajetij. 2. stopnjo te funkcije imajo gozdovi na območjih širših vodovarstvenih območij, 4 manjših izvirov in številnih vodotokov.

1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti imajo vzdrževane travne površine v gozdni krajini in gozdovi nad Jamo razočaranj ter Jamo pod Primskovim. Gozdovi ob jamah imajo tudi 1. stopnjo hidrološke funkcije ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot. Gozdni prostor v povirnem delu Temenice ima 2. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot. Slednje ima tudi območje Bratnice.

1. stopnjo poudarjenosti kulturne dediščine imajo območja arheoloških najdišč Teroh (Mala Kostrevnica) in Gradišča (Jelša pri Šmartnem pri Litiji), 2. stopnjo pa vplivno območje cerkve sv. Andreja v Sobračah in kulturni krajini Temenica ter Javorje pri Gabrovki. Ti imajo tudi 2. stopnjo poudarjenosti estetske funkcije. 1. stopnjo poudarjenosti estetske funkcije ima okolica cerkve sv. Jerneja v Javorju pri Gabrovki.

1. stopnjo rekreacijske funkcije imajo gozdovi, skozi katere vodi Slovenska turno kolesarska pot. Gozdovi na območjih Debelega hriba in Čagoške gore ter ob planinskih poteh imajo 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije.

V RGR so 4 stojišča čebelnjakov, kjer je na 1. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin. 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije imajo sestoj z velikim deležem kostanja in območja gozdne čebelje paše.

Vsi gozdovi imajo lesnoproizvodno funkcijo 1. stopnje poudarjenosti.

Natura 2000 in EPO:

V RGR sta Natura 2000 območje SI3000184 Zgornja Jablanica ter EPO 37300 Zgornja Jablanica, kjer je funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti poudarjena na 2. stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 56/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delež (%)
541	<i>Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje</i>	11	8,68	1,6
551	<i>Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje</i>	9	310,41	56,4
554	<i>Gradnovo bukovje na izpranih tleh</i>	11	53,60	9,7
581	<i>Osojno bukovje s kresničevjem</i>	7	32,73	5,9
591	<i>Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje</i>	5	103,23	18,8
731	<i>Kisloljubno gradnovo bukovje</i>	11	19,78	3,6
751	<i>Kisloljubno bukovje z rebrenjačo</i>	9	21,84	4,0
	Skupaj	8,4	550,27	100,0

Med gozdnimi rastiščnimi tipi je največ preddinarsko-dinarskega podgorskega bukovja, ki zavzema 56 % gozdov RGR. Večji delež, to je 19 %, ima še preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje. Manjše deleže imajo gradnovo bukovje na izpranih tleh (10 %), osojno bukovje s kresničevjem (6 %), kisloljubno bukovje z rebrenjačo (4 %), kisloljubno gradnovo bukovje (3 %) in preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje (2 %).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 57/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m³/ha	%
	I	II	III	IV	V	m³/ha	%		
Iglavci	6,0	18,0	34,3	30,0	11,7	44,2	15,3	0,89	14,4
Listavci	7,0	20,8	26,7	26,0	19,5	244,9	84,7	5,33	85,6
Skupaj	6,9	20,4	27,8	26,6	18,3	289,1	100,0	6,22	100,0

Povprečna lesna zaloga sestojev v RGR je skoraj enaka tisti, ki velja za celo GGE, saj meri 289 m³/ha. Prevladujejo listavci (85 %), iglavcev je le 15 %. Največji delež lesne zaloge je v tretjem in četrtem razširjenem debelinskem razredu (skupaj 54 %). Pri iglavcih je v teh dveh razredih še večji del lesne zaloge (skupaj 64 %). Letni prirastek je 6,2 m³/ha, od tega večina (86 %) priraste na listavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 58/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Plemeniti listavci	Drugi trdi listavci	Mehki listavci
Dejansko stanje	m³/ha	28,3	15,9	176,0	38,7	9,0	20,2	0,9
	%	9,8	5,5	60,9	13,4	3,1	7,0	0,3
Naravno stanje	m³/ha	2,9	5,8	228,4	14,4	14,4	20,2	2,9
	%	1	2	79	5	5	7	1

V drevesni sestavi je največ bukve (61 %). Drugi največji delež ima hrast, to je 13 %. Smreke je 10 %. V lesni zalogi imajo večji delež še drugi trdi listavci (7 %), bor (6 %) in plemeniti listavci (3 %).

Od drugih trdih listavcev ima največji delež beli gaber (4 %). Med plemenitimi listavci je največ gorskega javorja.

Glede na modelno (naravno) stanje je predvsem preveč smreke (10 % namesto 1 %), preveč je tudi hrasta (13 % namesto 5 %), premalo pa je bukve (61 % namesto 79 %).

Ohranjenost gozdov

V temu RGR ni močno spremenjenih in izmenjanih gozdov. Dve tretjini sta ohranjeni, ena tretjina pa spremenjena. Vzrok spremenjenih gozdov je predvsem prevelik delež smreke, zlasti na račun bukve.

Razvojne faze

Preglednica 59/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	14,55	11,9	50,7	35,3	2,1	11,9	21,2	66,9	0,0	64,2	6,5	22,1	7,2
Drogovnjak	165,80	0,0	24,8	74,9	0,3	0,0	40,5	59,5	0,0	27,4	54,1	17,6	0,9
Debeljak	243,20					0,0	83,1	16,9	0,0	5,2	88,4	6,0	0,4
Sestoj v obnovi	126,72					12,8	68,0	19,2	0,0				
Skupaj	550,27												

Največ je debeljakov (44 %). Večina, to je 83 %, je negovana pomanjkljivo. Ostali so nenegovani. Prav tako večina (88 %) ima normalen sklep, 5 % ima tesnega, 6 % pa rahlega. Na skoraj četrtini površine debeljakov se pojavlja podmladek, večinoma dobre zasnove. V podmladku je največ bukve (70 %), gorskega javorja (13 %) in smreke (9 %).

Delež drogovnjakov je 30 %. Tri četrtine jih ima pomanjkljivo zasnov, preostala četrtina dobro. 40 % je negovanih pomanjkljivo, ostali so nenegovani. Tesen sklep ima 27 % sestojev, dobra polovica (54 %) pa normalnega. Ostali sestoji imajo rahel, izjemoma tudi vrzelast do pretrgan sklep.

Sestojev v obnovi je 23 %. Le 13 % je negovanih. Dobri dve tretjini sta negovani pomanjkljivo, ostali so nenegovani. V tej razvojni fazi se podmladek pojavlja na 68 % površine sestojev, večina (71 %) z dobro zasnov, četrtina z bogato. V njemu je največ buke (62 %), gorskega javorja (18 %) in smreke (11 %).

Mladovij je izredno malo (le 2,6 %). Dobra polovica ima dobro zasnov, tretjina ima pomanjkljivo, odlično zasnov pa ima le 12 %. Dve tretjini sta nenegovani, 21 % je negovanih pomanjkljivo, le 12 % je negovanih. Večina, to je 64 %, ima tesen sklep, večina preostalega pa ima rahlega. V drevesni sestavi je največ buke (53 %), gorskega javorja (15 %), smreke (14 %), belega gabra (5 %) in malega jesena (4 %).

Kakovost drevja

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. Največ, to je 36 %, sodi v prav dober kakovostni razred, 30 % v dobrega, 22 % pa v odličnega. V zadovoljivem je 8 % dreves, ostali 4 % pa so slabi.

Pri iglavcih sta deleža z odlično in zelo dobro kvaliteto višja kot pri listavcih (pri iglavcih skupaj v obeh razredih 78 %, pri listavcih 46 %).

Preglednica 60/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	34	32,4	50,0	14,7	2,9	0,0
Bor	44	27,3	47,7	18,2	6,8	0,0
Bukev	172	21,5	25,6	37,2	11,6	4,1
Hrast	37	18,9	32,4	37,9	5,4	5,4
Pl. list.	12	16,7	41,7	33,3	0,0	8,3
Dr. tr. list.	13	0,0	30,8	46,1	7,7	15,4
Meh. list.	5	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	78	29,5	48,7	16,7	5,1	0,0
Skupaj listavci	239	19,2	27,2	39,0	9,6	5,0
Skupaj	317	21,8	35,9	30,0	8,5	3,8

Poškodovanost drevja

Na stalnih vzorčnih ploskvah je poškodovanih 6,1 % dreves (vse oblike poškodovanosti skupaj). Najpogostejše so poškodbe debla in koreninika (3,2 % dreves). Poškodbe vej se pojavljajo na 2,5 %, osulih pa je 0,4 % dreves.

Odmrlo drevje

V povprečju je odmrlih kar 70 dreves/ha, od teh 32 stoječih in 38 ležečih. Več je listavcev (52 dreves/ha Skupaj gre za 50 m³/ha. Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija poseka iglavcev je bila 70 %, listavcev 28 %, skupna pa je bila 35 %.

Načrtovana negovalna dela z majhno izjemo pri negi gošče (3 % realizacija) niso bila izvedena. Varstvo pred žuželkami ni bilo načrtovano, a je bilo izvedeno (5 delovnih dni).

Preglednica 61/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	1,01	0,00	0,0
Nega mladja	ha	1,49	0,00	0,0
Nega gošče	ha	24,83	0,80	3,2
Nega letvenjaka	ha	9,93	0,00	0,0
Nega ml. drogovnjaka	ha	19,50	0,00	0,0

Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	5,34	0,0
------------------------	-----	------	------	-----

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Preglednica 62/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	554,51	36,7	189,1	225,8	0,78	3,53	4,31	0,51	1,30	1,82
2014	559,30	45,0	234,1	279,1	0,92	6,01	6,93	0,77	1,73	2,50
2024	550,27	44,2	244,9	289,1	0,89	5,33	6,23	1,03	6,06	7,09

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oziroma možni posek (in ne realizirani posek).

Površina gozdov je za 9,03 ha manjša kot pred desetletjem, kar je posledica krčitev.

Lesna zaloga se je v primerjavi z letom 2014 v povprečju povečala za 10 m³/ha. Zaloga iglavcev je nižja za 0,8 m³/ha, zaloga listavcev pa višja za 10,8 m³/ha. Letni prirastek se je zmanjšal za 0,7 m³/ha. Prirastek iglavcev se je zmanjšal malenkostno (za 0,03 m³/ha), bolj je padel prirastek listavcev (za 0,68 m³/ha).

V preteklem desetletju je bilo letno posekanih 2,54 m³/ha drevja, od tega 31 % iglavcev in 69 % listavcev.

Drevesna sestava

Preglednica 63/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

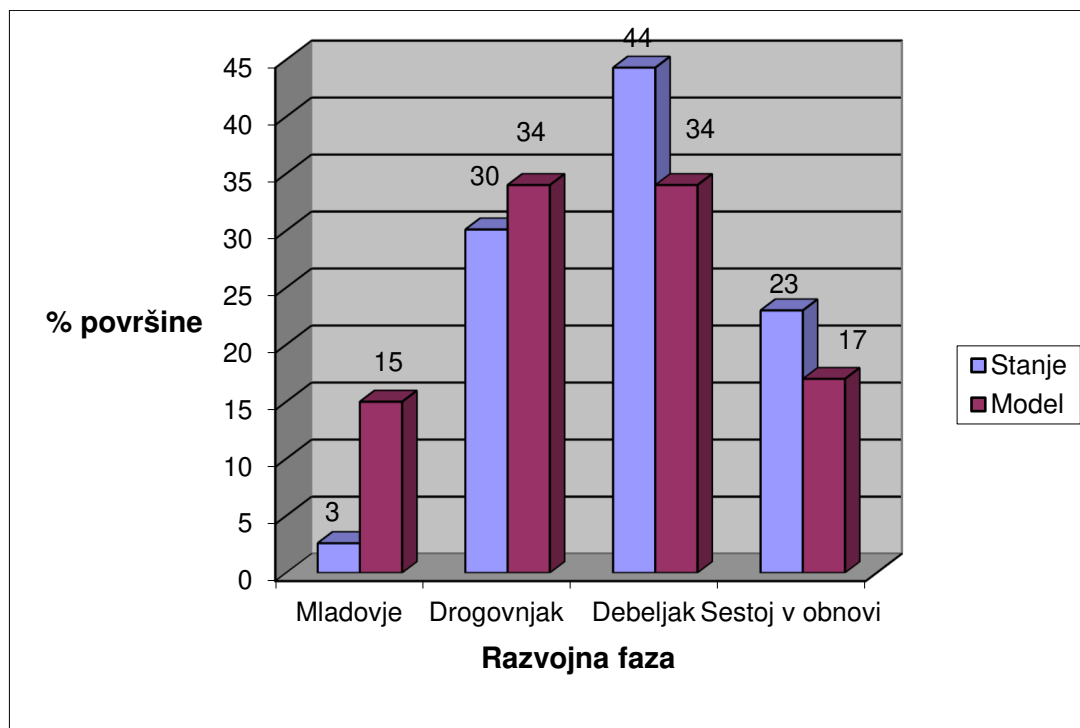
Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	11,7	4,5	56,6	13,2	3,5	9,6	0,9
2014	10,4	5,7	57,5	14,4	3,6	8,1	0,3
2024	9,8	5,5	60,9	13,4	3,1	7,0	0,3

V preteklem obdobju se drevesna sestava ni bistveno spremenila. Za 1 % ali manj so padli deleži hrasta, drugih trdih listavcev, smreke in plemenitih listavcev, v isti meri pa se je zvišal delež bukve.

Razvojne faze

	Stanje		Model			
Razvojna faza	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	Razlika
			let	%	ha	%
Mladovje	14,55	2,6	18	15	82,54	-83
Drogovnjak	165,80	30,1	41	34	187,09	-11
Debeljak	243,20	44,3	41	34	187,09	30
Sestoj v obnovi	126,72	23,0	20	17	93,55	35
Skupaj	550,27	100,0	120	100	550,27	

Razmerje razvojnih faz je neusklajeno z modelnim stanjem predvsem kar se tiče mladovij. Teh je mnogo premalo, saj dosegajo le 17 % modelne vrednosti. Primanjkuje tudi drogovnjakov, a ne za veliko, saj dosegajo 89 % modelne vrednosti. Preveč je debeljakov, katerih delež presega modelno vrednost za 30 %, ter sestojev v obnovi, ki presega modelno vrednost za 35 %.

Grafikon 5: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (63 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (9 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (12 %), drugih trdih listavcev (7 %), bora (6 %) in plemenitih listavcev (3 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 8 %, drogovnjak 24 %, debeljak 32 %, sestoj v obnovi 36 %

Ciljna lesna zaloga: 281 m³/ha, iglavci 43 m³/ha, listavci 238 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 560 m³/ha, 450 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: B, C; bor: C; bukev in plemeniti listavci: A1, A2, B; hrast: B; drugi listavci: C, D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 120 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo

Obnova naj bo praviloma skupinsko postopna z robnimi sečnjami širine 1 do 2 sestojnih višin ali z oblikovanjem mozaično razporejenih pomladitvenih jeder, lahko pa tudi zastorna na nekoliko večjih površinah (nad 2 ha). Z obnovo je priporočljivo začeti po semenskem letu, z jakostjo poseka okrog ene tretjine lesne zaloge in to predvsem v debeljakih z rahlim do pretrganim sklepom in že prisotnim pomladkom, pri čemer naj se po potrebi izvede pripravo sestoja za naravno obnovo s posekom grmovnega sloja in podstojnega drevja. Pri tem naj je velja previdnost, da ne pride do prevelikega razraščanja zeliščnega in grmovnega sloja. Del debeljakov je bil poškodovan po ujmah in

podlubnikih. V njih naj se izvaja pospešeno nadaljevanje naravne obnove. Po pojavu kakovostnega podmladka naj se obnovo nadaljuje z večjo jakostjo poseka (med 50 in 60 % lesne zaloge), da se poveča konkurenčnost plemenitih listavcev in gradna. S končnimi poseki se zaključi obnovo najkasneje, ko bo podmladek v razvojni fazi gošče. Obnova s sadnjo je načrtovana le na 1 ha, če pa bi prišlo v naslednjem obdobju veljavnosti načrta do potrebe po njej še na drugih površinah (v primeru, da zaradi gostega zeliščnega in grmovnega sloja ne bi pričakovali naravnega pomladka), naj se jo izvaja le izjemoma in malopovršinsko.

Usmeritve za nego

Nego mladja ali gošče izvedemo čim prej po končnem poseku z odstranitvijo pri sečnji poškodovanih osebkov, košev, mehkih listavcev, neželenih vrst in grmovnic. V primerih, ko mladje hitro preraste v goščo, lahko nego gošče tudi izpustimo in izvedemo dovolj zgodnjo nego letvenjaka, kjer pomagamo gradnu in plemenitim listavcem. Pri negi mladja je treba v čim večji meri izkoristiti posredno nego matičnega sestoja. Pri negi letvenjaka je potrebno posebno pozornost posvetiti pravočasnosti pričetka prvih redčenj. Z nego je treba krepiti stojnost (predvsem letvenjakov) ter pestrost drevesne sestave. V drogovnjakih do 60. leta starosti naj se redči z jakostjo okrog 19 % od lesne zaloge, v tanjših debeljakih (do 80. leta) pa s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge. V debeljakih (od 80. do 100. leta), kjer je potrebno ohraniti polnilni sloj zaradi nevarnosti prezgodnje pomladitve in zapleveljenja, naj se izvaja šibkejša (svetlitvena) redčenja.

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov

Z uravnavanje drevesne sestave zmanjšujemo delež smreke in hrasta v korist bukve, ki je ciljna drevesna vrsta. V pobočnih jarkih, kjer so tla globlja in boljše preskrbljena z vlago, se trudimo povečati delež gorskega javorja. Zaradi pričakovanega zmanjšanja deleža smreke v drevesni sestavi (delež smreke sicer počasi pada, a je še vedno za 9 % večji od naravnega deleža) se naj obseg obnove s sadnjo s smreko pri sanacijskih obnovah zmanjša in se lahko delno nadomesti z duglazijo (največ do 10 % v lesni zalogi). Zaradi prilagajanja podnebnim spremembam naj se na reliefno bolj izpostavljenih in toplih legah (grebeni) ohranja in tudi pospešuje termofilne drevesne vrste.

Usmeritve za varstvo

Skrajševanje proizvodnih dob v sestojih z večjim deležem smreke, pravočasna in dovolj močna redčenja za krepitev stojnosti, vzdrževanje jas znotraj gozda in strukturiran gozdni rob, vzdrževanje sistema kontrolnih pasti in nastav ter stalna kontrola populacije podlubnikov v sestojih z večjim deležem smreke in pravočasna sanitarna sečnja in popolni gozdni red pri sečnji iglavcev.

Ob pojavu naravnih ujm naj se s sanacijo poškodovanih smrekovih sestojev prične takoj. Mešane bukove sestoje, močno poškodovane po naravnih ujmah (zlasti žled, sneg), naj se odločno uvede v naravno obnovo s posekom močno poškodovanega drevja ter mestoma tudi s posekom ostalega drevja, ki bi ogrožalo razvoj bukovega mladja.

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 64/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	15,3	84,7	100,0
- ciljno %	15	85	100
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	44,2	244,9	289,1
- ciljna (m ³ /ha)	43	238	281
Prirastek (m ³ /ha/leto)	0,89	5,33	6,22
Možni posek (m ³ /ha)	10,2	60,6	70,8
Možni posek (m ³ /ha/leto)	1,03	6,06	7,09
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	23,2	24,8	24,5
Intenziteta m. p. prirastek (%)	115,2	113,8	114,0
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 65/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	2.258	2.943	0	0	0	440	5.641	23,2	114,6
	%	40,0	52,2	0,0	0,0	0,0	7,8	100,0		
Listavci	m³	12.816	20.034	0	0	0	511	33.361	24,8	113,7
	%	38,4	60,1	0,0	0,0	0,0	1,5	100,0		
Skupaj	m³	15.074	22.977	0	0	0	951	39.002	24,5	113,8
	%	38,6	59,0	0,0	0,0	0,0	2,4	100,0		

Za ta RGR je najvišji možni posek načrtovan v višini 39.002 m³, kar pomeni 25 % skupne lesne zaloge oziroma 114 % prirastka. V njem je 14 % iglavcev in 86 % listavcev.

Večji delež možnega poseka bodo predstavljale pomladitvene sečnje (59 %), redčenj pa naj bi bilo za 39 % celotnega poseka.

Redčenja se načrtuje v 83 % drogovnjakov (s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge) in v 52 % debeljakov (s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). V 17 % drogovnjakov in 4 % debeljakov se načrtuje predvsem sanitarni posek.

Za 44 % debeljakov se načrtuje počasno uvajanje v obnovo, s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge. Zadržano, s povprečno jakostjo 31 % od lesne zaloge, naj se obnovo nadaljuje na 45 % sestojev v obnovi (tam bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje). Na 24 % sestojev v obnovi se načrtuje pospešeno nadaljevanje obnove, z jakostjo 45 % od lesne zaloge. Končni posek se načrtuje na 30 % (39 ha) sestojev v obnovi.

Sedanja povprečna lesna zaloga (289 m³/ha) zaradi relativno velikega deleža načrtovanih pomladitvenih sečenj presega ciljno lesno zalogo (za 3 %).

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 66/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava tal	ha	1,05	1,05
Sadnja	ha	1,05	1,05
Obžetev	ha	1,29	2,82
Nega mladja	ha	1,71	1,71
Nega gošče	ha	6,63	6,63
Nega letvenjaka	ha	2,48	2,48
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	0,50	0,50

Od gojitvenih del je najboljšežne načrtovana nega gošče (7 ha). Ostala gojitvena dela so načrtovana v manjšem obsegu, z delno ponovitvijo le pri obžetvi.

V zasebnih gozdovih je nega mladovij povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Če se bo v državnih gozdovih v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Izjava naj se varstvo pred žuželkami s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti ter kontrolno - lovnih nastav (dreves). Slednje naj se postavi le v državnih gozdovih, ko je to res potrebno.

9.2.2 Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje – 11013 (pretežno državni gozdovi)

V RGR Podgorsko bukovje – 11013 je 327,42 ha gozdov, kar pomeni 10,1 % gozdov v GGE. Skoraj vsi gozdovi (327,32 ha) so državni. V zasebni lasti je le 0,1 ha. Vsi spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Gozdovi so na severovzhodnem delu GGE, to je v osrednjem in zahodnem delu k. o. Moravče (pokrivajo večino te k. o.) ter na severovzhodnem delu k. o. Liberga.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev imajo gozdovi na pobočjih na erodibilni plazljivi matični podlagi, z naklonom med 15° in 25°, in gozdovi, ki na strmih brežinah ščitijo lokalno cesto, ki povezuje Šmartno pri Litiji in Moravče pri Gabrovki, pred zemeljskimi plazovi in drobirskimi tokovi. Slednji imajo tudi 1. stopnjo poudarjenosti zaščitne funkcije

2. stopnjo hidrološke funkcije imajo širša vodovarstvena območja, območje 1 manjšega izvira in pasovi ob številnih vodotokih.

1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti imajo zimovališče navadnega jelena, območje kaluže ter vzdrževane travne površine v gozdni krajini

1. stopnjo rekreacijske funkcije imajo gozdovi, skozi katere vodi Slovenska turno kolesarska pot, 2. stopnjo pa gozdovi ob planinskih poteh.

Na območju stojišča čebelnjaka je na 1. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin, na območjih gozdne čebelje paše pa je ta funkcija poudarjena na 2. stopnji.

Zelo pomembna je lesnoproizvodna funkcija, ki je v vseh gozdovih poudarjena na prvi stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 67/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delež (%)
541	<i>Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje</i>	11	4,04	1,2
551	<i>Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje</i>	9	245,41	74,9
581	<i>Osojno bukovje s kresničevjem</i>	7	8,64	2,6
591	<i>Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje</i>	5	46,70	14,3
621	<i>Predalpsko-dinarsko bazoljubno rdečeborovje</i>	1	0,84	0,3
751	<i>Kisloljubno bukovje z rebrenjačo</i>	9	21,79	6,7
	Skupaj	8,4	327,42	100,0

Prevladujoči gozdni rastiščni tip je preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje, z deležem 75 %. Pomembnejši delež ima še kisloljubno bukovje z rebrenjačo (7 %). Z manjšim deležem, a večjim od 1 %, sta zastopana tipa osojno bukovje s kresničevjem in preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje.

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 68/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m³/ha	%	m³/ha	%
Iglavci	6,4	19,2	34,4	28,8	11,2	73,2	32,3	1,74	31,6

Listavci	8,2	22,6	26,1	24,7	18,4	153,7	67,7	3,76	68,4
Skupaj	7,6	21,5	28,8	26,0	16,1	226,9	100,0	5,50	100,0

Povprečna lesna zaloga sestojev v RGR je 227 m³/ha, kar je za 20 % manj od povprečne lesne zaloge, ki velja za enoto (283 m³/ha). Večji delež predstavljajo listavci (68 %), manjši iglavci (32 %). Večina lesne zaloge je dokaj enakomerno razporejena med drugim in četrtem debelinskim razredom. Delež v najdebelejšem razredu je manjši, 16 %. Pri iglavcih so deleži, ki so večji od 20 %, v tretjem in četrtem debelinskim razredom, pri listavcih pa v srednjih treh.

Letni prirastek je 5,5 m³/ha, od tega večina (68 %) priraste na listavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 69/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	67,4	4,8	1,1	97,2	17,6	21,9	15,6	1,2
	%	29,7	2,1	0,5	43,0	7,7	9,6	6,9	0,5
Naravno stanje	m ³ /ha	2,3	4,5	0	183,8	9,1	11,3	13,6	2,3
	%	1	2	0	81	4	5	6	1

V drevesni sestavi je največ bukke (43 %) in smreke (30 %). Sledijo plemeniti listavci (10 %, med njimi je največ gorskega javorja), hrast (8 %), drugi trdi listavci (7 %, med njimi je največ kostanja) in bor (14 %).

Glede na naravno stanje bi se moral močno zmanjšati delež smreke, skoraj podvojiti pa delež bukke.

Ohranjenost gozdov

Večina gozdov (74 %) ima močno spremenjeno sestavo (nad 70 % rastišču tujih drevesnih vrst), pri čemer gre predvsem za prevelike deleže smreke. Spremenjeno drevesno sestavo (v njih je primešanih od 31 do 70 % rastišču tujih drevesnih vrst) ima 18 %. Le 8 % gozdov tega RGR je ohranjenih.

Razvojne faze

Preglednica 70/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	70,40	10,5	85,9	3,3	0,3	58,0	35,6	6,1	0,3	35,4	21,4	41,8	1,4
Drogovnjak	100,28	0,0	83,9	7,4	8,7	20,7	30,5	40,1	8,7	6,1	70,4	14,3	9,2
Debeljak	97,72					0,0	24,1	75,9	0,0	0,0	51,8	48,2	0,0
Sestoj v obnovi	59,02					0,0	96,1	3,9	0,0				
Skupaj	327,42												

V temu RGR se razmerje razvojnih faz precej razlikuje od razmerja, ki velja za celotno GGE. Predvsem je tu več mladovij. Njihov delež je dobrih 21 %. Njihova zasnova je večinoma dobra (86 %), nadaljnjih 11 % ima bogato zasnovo. Dobra polovica (58 %) je negovana, večina preostalega je negovana pomanjkljivo. Tesen sklep ima 35 %, normalnega 21 %, rahlega 42 %. V mladovju je največ bukke (59 %), smreke (15 %) in gorskega javorja (13 %).

Drogovnjakov je 31 %. Večina, to je 84 %, ima dobro zasnovo. Preostali imajo pomanjkljivo ali slabo. 21 % je negovanih, 30 % pomanjkljivo negovanih, 40 % nenegovanih, 9 % pa nenegovanih ogroženih. Večina (71 %) ima normalen sklep, 6 % tesnega, 14 % rahlega, 9 % pa vrzelastega do pretrganega.

Debeljakov je 30 %. Dobre tri četrtine so nenegovane, ostali so negovani pomanjkljivo. Dobra polovica ima normalen sklep, ostali imajo rahlega. Podmladka skoraj ni (le dobri 3 %), ima pa dobro zasnovo. V njem je največ bukke (61 %), smreke (25 %) in gorskega javorja (14 %).

Sestoj v obnovi je 18 %. Skoraj vsi (96 %) so pomanjkljivo negovani. Pomlajevanje je dobro, saj se podmladek pojavlja na 46 %, skoraj brez izjeme ima dobro sestojno zasnovo. V podmladku je največ bukke (61 %), smreke (29 %) in gorskega javorja (7 %), pojavlja pa se tudi gorski brest (2 %).

Kakovost drevja*Preglednica 71/K: Kakovost drevja*

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	19	15,8	52,6	26,3	5,3	0,0
Bor	2	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Macesen	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	56	14,3	25,0	55,3	3,6	1,8
Hrast	3	33,3	66,7	0,0	0,0	0,0
Pl. list.	17	0,0	29,4	53,0	17,6	0,0
Dr. tr. list.	12	16,7	16,7	66,6	0,0	0,0
Skupaj iglavci	22	13,6	50,1	31,8	4,5	0,0
Skupaj listavci	88	12,5	26,1	54,6	5,7	1,1
Skupaj	110	12,7	28,2	52,7	5,5	0,9

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. Dobra polovica (53 %) sodi v dober kakovostni razred, 13 % v odličen, 28 % pa v prav dober. Delež drevja zadovoljive ali celo slabše kvalitete je majhen (5 % oziroma 1 %). Iglavci so kvalitetnejši od listavcev, saj je pri njih večji delež prav dobre kakovosti.

Poškodovanost drevja

Poškodovanih je 8 % dreves (na stalnih vzorčnih ploskvah). 3 % imajo poškodovano deblo oziroma koreničnik, 3 % veje, 2 % pa sta osuta.

Odmrlo drevje

V povprečju je odmrlih 68 dreves/ha, od teh 28 stoječih in 40 ležečih. To pomeni 52 m³/ha. Večinoma so listavci (55 dreves/ha). Prav tako večinoma gre za tanjše drevje iz prvega razširjenega debelinskega razreda. Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija poseka presega načrtovan posek za 13 % (iglavci in listavci skupaj), s tem, da realizacija poseka iglavcev za več kot še enkrat presega načrtovanega (221 %), od načrtovanega poseka listavcev pa je bilo realiziranih le 25 %.

Priprava tal ni bila izvedena, bila pa je (sicer nenačrtovana) sadnja. Sadike se je zaščitilo s količenjem ali tulci.

Načrtovana negovalna dela so bila realizirana, z izjemo nege drogovnjaka. V letu 2019 so na KE Litija pojasnili, da je šlo v tem primeru za smrekove drogovnjake, katere je bilo potrebno posekati zaradi prenamnožitve podlubnikov, zato nega ni mogla biti opravljena.

Nega mladja je bila izvedena v skoraj petkrat večjem obsegu od načrtovanega. Obžetev in nega gošče sta bili realizirani skoraj v celoti, nega letvenjaka pa je bila izvedena v skromnejšem obsegu (21 % realizacija).

Varstvo pred žuželkami ni bilo načrtovano, je pa bilo izvedeno v precejšnjem obsegu (51 delovnih dni).

Preglednica 72/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Priprava sestoja	ha	1,26	0,00	0,0
Obžetev	ha	8,00	7,88	98,5
Nega mladja	ha	4,35	20,94	481,4
Nega gošče	ha	14,87	13,90	93,5
Nega letvenjaka	ha	12,45	2,60	20,9
Nega ml. drogovnjaka	ha	10,32	0,00	0,0
Sadnja	ha	0,00	1,42	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	50,46	0,0
Zaščita s količenjem ali tulci	kos	0,00	700,00	0,0

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV**Površina, lesna zaloga, prirastek, posek***Preglednica 73/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024*

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	329,04	130,4	133,6	264,0	3,76	4,58	8,34	2,22	1,09	3,31
2014	326,20	129,5	153,8	283,3	2,94	4,14	7,09	6,94	0,98	7,92
2024	327,42	73,2	153,7	226,8	1,74	3,76	5,50	1,45	3,10	4,55

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realizirani posek)

Površina gozdov je za 1,22 ha večja kot pred desetletjem, kar je posledica zaraščanja in natančnejšega zajemanja gozdnega roba.

Skupna lesna zaloga se je zmanjšala za kar 56,5 m³/ha, pri čemer je treba upoštevati, da se je predvsem zmanjšala zaloga iglavcev, in to za 56,3 m³/ha, zaloga listavcev pa se praktično ni spremenila (nižja je za le 0,1 m³/ha). Skupni letni prirastek se je zmanjšal za 1,59 m³/ha, pri čemer se je prirastek iglavcev zmanjšal za 1,2 m³/ha, prirastek listavcev pa za 0,38 m³/ha.

V preteklem desetletju je bilo letno posekanih 7,9 m³/ha drevja (od tega 88 % iglavcev in 12 % listavcev), načrtovanih pa je bilo 7,0 m³/ha (od tega 45 % iglavcev in 55 % listavcev).

Drevesna sestava*Preglednica 74/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024*

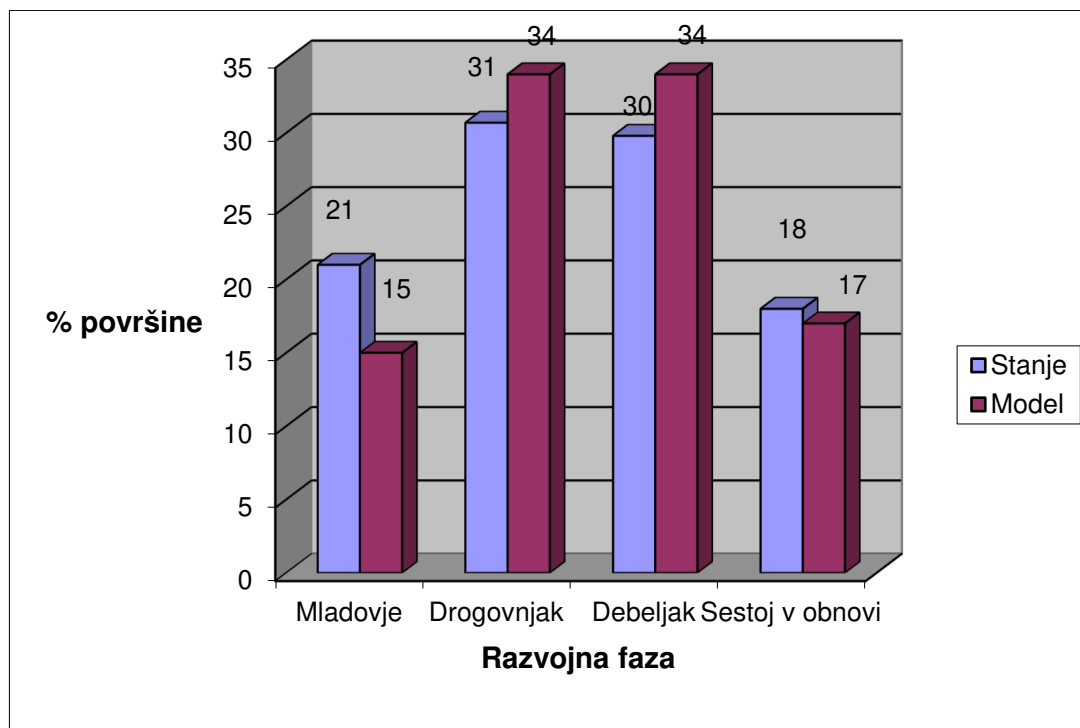
Leto	Smreka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	46,6	2,4	0,3	34,3	5,8	6,4	4,1	0,1
2014	41,9	3,1	0,6	37,5	6,2	7,5	3,1	0,1
2024	29,7	2,1	0,5	43,0	7,7	9,6	6,9	0,5

Delež smreke se znižuje iz obdobja v obdobje. V zadnjem se je znižal za 12 % (v prejšnjem za 5 %). Zmanjšal se je tudi delež bora, za 1 %. Najbolj se je povečal delež bukke, za 6 %. Njen delež raste iz obdobja v obdobje. Delež drugih trdih listavcev se je zvišal za 4 %, delež hrasta in plemenitih listavcev pa za 2 %.

Razvojne faze*Preglednica 75/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem*

	Stanje		Model			
Razvojne faze	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	Razlika
			let	%	ha	%
Mladovje	70,40	21,5	18	15	49,11	43
Drogovnjak	100,28	30,7	41	34	111,32	-10
Debeljak	97,72	29,8	41	34	111,32	-12
Sestoj v obnovi	59,02	18,0	20	17	55,67	6
Skupaj	327,42	100,0	120	100	327,42	

Dejansko razmerje razvojnih faz je neusklajeno z modelnim predvsem glede mladovij. V temu RGR je mladovij izjemoma preveč, saj njihov delež presega modelnega za 43 %. Malo premalo je drogovnjakov in debeljakov, vendar pa sta deleža teh dveh razvojnih faz zelo blizu modelnemu stanju. Tudi delež sestojev v obnovi skoraj ne odstopa od modela.

Grafikon 6: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (44 %) in smreke (30 %), s posamično do šopasto primesjo plemenitih listavcev (10 %), hrasta (7 %), drugih trdih listavcev (7 %), bora (2 %), macesna in mehkih listavcev (oboje po manj kot 1 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 9 %, drogovnjak 35 %, debeljak 38 %, sestoj v obnovi 18 %

Ciljna lesna zaloga: 236 m³/ha, iglavci 76 m³/ha, listavci 160 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 560 m³/ha, 450 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: B, C; bor: C; bukev in plemeniti listavci: A1, A2, B; hrast: B; drugi listavci: C, D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 120 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo gozdov:

Debeljakov se zaenkrat ne uvaja v obnovo. Če se bo v njih v bodočem obdobju veljavnosti načrta zaradi ujm ali/in prenamnožitve podlubnikov, v kombinaciji z nujnimi sanitarnimi poseki, pokazala potreba po uvajanju v obnovo, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Velik delež sedanjih sestojev v obnovi je bil poškodovan po ujmah (žled, podlubniki, vetrolom). V njih naj se izvaja zadržano nadaljevanje naravne obnove, s čakanjem na pojav kakovostnega podmladka. Pri tem je potrebna previdnost, da ne pride do prevelikega razraščanja zeliščnega in grmovnega sloja. Le izjemoma se obnovo nadaljuje pospešeno, končnih posekov pa se v bodočem

desetletju ne načrtuje. Vzroki so izjemno obširni poseki v preteklem desetletju, z močnim padcem višine lesne zaloge in prirastka.

Obnovo s sadnjo (bukev, gorski javor, smreka, duglazija, plodonosni listavci) naj se izvaja le izjemoma in malopovršinsko, kjer zaradi gostega zeliščnega in grmovnega sloja ne pričakujemo naravnega pomladka.

Usmeritve za nego gozdov:

Poudarek velja negi gošče, kjer naj se predvsem odstranjuje gost grmovni sloj, obenem pa naj se opravi uravnavanje zmesi in posek predrastkov (to sicer velja tudi za majhno površino, na kateri sta načrtovani obžetev in nega mladja). Pri negi letvenjakov naj se posebno pozornost posveti pravočasnosti prvih redčenj. Z nego je treba krepiti stojnost ter pestrost drevesne sestave. V vseh mladovjih naj se pospešuje bukev, pomaga pa naj se tudi gorskemu javorju in gorskemu brestu.

V drogovnjakih naj se redči z jakostjo okrog 20 % od lesne zaloge, v mlajših debeljakih s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge. V starejših debeljakih naj se izvaja šibkejša redčenja z jakostjo okrog 12 % od lesne zaloge, ker je potrebno ohranjati polnilni sloj zaradi nevarnosti prezgodnje pomladitve in zapleveljenja.

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov:

Z uravnavanje drevesne sestave zmanjšujemo delež smreke in neželenih drevesnih vrst v korist bukve, ki je ciljna drevesna vrsta (čeprav njen delež v lesni zalogi iz desetletja v desetletje raste, s 43 % še vedno močno zostaja za naravnim stanjem 81 %). V pobočnih jarkih, kjer so tla globlja in boljše preskrbljena z vlago, je lahko delež gorskega javorja občutno večji od naravne drevesne sestave. Zaradi pričakovanega zmanjšanja deleža smreke v drevesni sestavi (sedanji je 30 % v lesni zalogi in bo skoraj gotovo še padel) se naj obseg obnove s sadnjo s smreko pri sanacijskih obnovah zmanjša in se lahko delno nadomesti z duglazijo (največ do 10 % v lesni zalogi).

Usmeritve za varstvo gozdov:

Potrebna so pravočasna in dovolj močna redčenja za krepitev stojnosti.

V sestojih z večjim deležem smreke ter v preteklem desetletju poškodovanih sestojih naj se po potrebi redno izvaja sanitarne sečnje ter ukrepe za varstvo pred smrekovimi podlubniki (pasti). Sanitarne sečnje imajo prednost pred rednimi poseki, saj morajo biti pravočasne. Ob pojavu naravnih ujm naj se s sanacijo poškodovanih smrekovih sestojev prične takoj. Pri sečnji iglavcev naj se dosledno izvaja popolni gozdni red. Nujno je vzdrževanje sistema kontrolnih pasti ter v primerih, ko je to res potrebno, tudi kontrolno - lovni nastav (dreves).

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 76/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	32,3	67,7	100,0
- ciljno %	32	68	100
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	73,2	153,7	226,9
- ciljna (m ³ /ha)	76	160	236
Prirastek (m ³ /ha/leto)	1,74	3,76	5,50
Možni posek (m ³ /ha)	14,5	30,9	45,4
Možni posek (m ³ /ha/leto)	1,45	3,10	4,55
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	19,8	20,1	20,0
Intenziteta m. p. prirastek (%)	83,4	82,3	82,7
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 77/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

	Vrste poseka				Posek skupaj	% od LZ	% od P		
	Negovalni posek			Posek na panj				Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.
	Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						

Iglavci	m ³	3.050	1.470	0	0	0	233	4.753	19,8	83,7
	%	64,2	30,9	0,0	0,0	0,0	4,9	100,0		
Listavci	m ³	6.168	3.846	0	0	0	120	10.134	20,1	82,2
	%	60,8	38,0	0,0	0,0	0,0	1,2	100,0		
Skupaj	m³	9.218	5.316	0	0	0	353	14.887	20,0	82,7
	%	61,9	35,7	0,0	0,0	0,0	2,4	100,0		

Za ta RGR je najvišji možni posek načrtovan v višini 14.887 m³, kar pomeni 20 % skupne lesne zaloge oziroma 83 % prirastka. V njem je 32 % iglavcev in 68 % listavcev.

Največji delež možnega poseka bodo predstavljala redčenja (62 %), pomladitvenih sečenj pa naj bi bilo za 36 % celotnega poseka. Sanitarni posek se načrtuje v deležu 2 %.

Redčenja se načrtuje v 64 % drogovnjakov (s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge) in v 98 % debeljakov (s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). V 26 % drogovnjakov se načrtuje predvsem sanitarni posek, v preostalih 10 % drogovnjakov in v 2 % debeljakov pa se ukrepanja ne načrtuje.

Za večino sestojev v obnovi (96 %) se načrtuje zadržano nadaljevanje obnove, s povprečno jakostjo 33 % od lesne zaloge. V njih bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje. Na preostalih 4 % sestojev v obnovi se načrtuje pospešeno nadaljevanje obnove, z jakostjo 65 % od lesne zaloge.

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 78/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava tal	ha	0,21	0,21
Sadnja	ha	0,21	0,21
Obžetev	ha	0,21	0,63
Nega mladja	ha	0,21	0,63
Nega gošče	ha	26,04	43,73
Nega letvenjaka	ha	34,51	34,51
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	2,95	2,95

Poudarek bo predvsem na negi gošče (44 ha, ker bo za večino osnovne površine 26 ha potrebna ponovitev) in na negi letvenjaka (35 ha).

Če se bo v gozdovih v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

9.2.3 Rastiščnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje - 12112

RGR Kisloljubno bukovje - 12112 je največji v GGE Primskovo, saj je v njem 1.343,63 ha gozdov, kar predstavlja 41,6 % površine gozdov v GGE. Večina, to je 95 %, je zasebna. V državni lasti je 67,04 ha gozdov, kar pomeni 5 %. Občinskih gozdov je za majhen vzorec, to je 0,53 ha. Vsi gozdovi so v kategoriji večnamenskih.

Gozdovi tega RGR se nahajajo na severnem, osrednjem in jugovzhodnem delu GGE. Zavzemajo večino k. o. Liberga in vso k. o. Velika goba. Manjši deli so v k. o. Poljane, Ježni vrh, Moravče in Polšnik.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

Del gozdov ima 1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, pri čemer gre za gozdove na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma za gozdove na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25° ter za gozdove v hudourniških območjih z veliko gostoto erozijskih pojavov. Majhen delček ima tudi 1. stopnjo poudarjenosti zaščitne funkcije.

1. stopnjo hidrološke funkcije imajo najožja in ožja vodovarstvena območja na občinskem nivoju, območja 24 zajetij ter črpališče. Na območju slednjega je na 1. stopnji poudarjena tudi obrambna funkcija. 2. stopnjo hidrološke funkcije imajo gozdovi na območjih širših vodovarstvenih območij, 41 manjših izvirov, 3 manjših črpališč in številnih vodotokov.

1. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti imajo vzdrževane travne površine v gozdni krajini. Ima jo tudi gozd na območju jame Kostajev pruh, ki ima obenem 1. stopnjo hidrološke funkcije ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot. Območje naravne vrednote Sopota ima 2. stopnjo poudarjenosti funkcije ohranjanja biotopske funkcije ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot.

1. stopnjo rekreacijske funkcije imajo gozdovi, skozi katere vodi Slovenska turno kolesarska pot, 2. stopnjo pa gozdovi ob planinskih poteh.

1. stopnjo poudarjenosti kulturne dediščine imajo gozdovi na območjih arheoloških najdišč Bregarjev Laz (Velika Kostreznica), Verejev Laz (Velika Kostreznica), Gradišca (Jelša pri Šmartnem pri Litiji), Vodiški hrib (Vinji Vrh), Zabrezovje (Lupinica) in Zaloga-Jelša (Lupinica). 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije ima gozdovi na območju sušilnice za sadje pri hiši Liberga 2 in vasi Liberga, na vplivnem območju gradu Bogenšperk in na območju kulturne krajine Javorje pri Gabrovki.

1. stopnjo poudarjenosti estetske funkcije ima okolica cerkve sv. Jerneja v Javorju pri Gabrovki.

V RGR je 12 stojišč čebelnjakov, kjer je na 1. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin. 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije ima 9 sestojev z velikim deležem kostanja in območja gozdne čebelje paše.

V temu RGR je zelo pomembna lesnoproizvodna funkcija, ki je v vseh gozdovih poudarjena na prvi stopnji.

Natura 2000 in EPO:

Del gozdov RGR je Natura 2000 območje SI3000181 Kum (rak koščak - upravljavska cona D) in obenem EPO 14800 Kum, kjer je funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti poudarjena na 2. stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 79/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delež (%)
541	<i>Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje</i>	11	6,98	0,5
551	<i>Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje</i>	9	78,67	5,9
554	<i>Gradnovo bukovje na izpranih tleh</i>	11	25,72	1,9
581	<i>Osojno bukovje s kresničevjem</i>	7	19,12	1,4
591	<i>Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje</i>	5	26,55	2,0
711	<i>Kisloljubno gradnovo belogabrovje</i>	11	7,09	0,5

731	Kisloljubno gradnovno bukovje	11	19,56	1,5
741	Kisloljubno rdečeborovje	5	3,20	0,2
751	Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	9	1.122,51	83,6
771	Jelovje s praprotmi	17	32,39	2,4
772	Jelovje s trikrpim bičnikom	15	1,84	0,1
	Skupaj	9,2	1.343,63	100,0

Prevladujoči gozdni rastiščni tip je kisloljubno bukovje z rebrenjačo (84 %). Delež, večji od 1 %, imajo še preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (6 %), jelovje s praprotmi (2 %), preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje (2 %), gradnovno bukovje na izpranih tleh (2 %), kisloljubno gradnovno bukovje (2 %) in osojno bukovje s kresničevjem (1 %).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 80/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m³/ha	%	m³/ha	%
Iglavci	6,4	11,7	20,0	29,2	32,7	71,1	24,3	1,29	23,3
Listavci	6,6	19,5	26,2	27,6	20,1	221,9	75,7	4,26	76,7
Skupaj	6,6	17,6	24,7	28,0	23,1	293,0	100,0	5,55	100,0

Lesna zaloga je relativno visoka, 293 m³/ha, kar je za 10 m³/ha več od povprečne lesne zaloge, ki velja za enoto Primskovo.

V njej je 76 % listavcev in 24 % iglavcev. Večina lesne zaloge je razporejena dokaj enakomerno med tretjim in petim debelinskim razredom, kar pomeni, da je debelega drevja relativno veliko. Pri iglavcih je razporeditev še malo bolj pomaknjeno v višje debelinske razrede, pri listavcih pa malo bolj v nižje.

Povprečni letni prirastek je 5,6 m³/ha, kar je malo nižje od prirastka, ki velja za celo enoto (5,72 m³/ha). 77 % ga priraste na listavcih, 23 % na iglavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 81/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m³/ha	50,6	2,7	16,0	1,8	156,1	44,7	3,6	16,0	1,6
	%	17,3	0,9	5,5	0,6	53,3	15,2	1,2	5,5	0,5
Naravno stanje	m³/ha	14,6	8,8	8,8	0	225,6	17,6	5,9	11,7	0
	%	5,0	3,0	3,0	0	77	6	2	4	0

V drevesni sestavi je največ bukke (53 %). Sledita smreka (17 %) in hrast (15 %). Večji delež od 1 % imajo še rdeči bor (6 %), drugi trdi listavci (6 %, med njimi je največ kostanja) in plemeniti listavci (1 %, predvsem gre za gorski javor).

Glede na naravno stanje bi se moral povečati delež bukke (dejansko stanje: 53 %, naravno stanje: 77 %) ter zmanjšati delež smreke (dejansko stanje: 17 %, naravno stanje: 5 %).

Ohranjenost gozdov

Ohranjenih je 24 % gozdov. Večina gozdov, to je 64 %, je spremenjenih, 12 % pa je močno spremenjenih. Spremenjeni so zaradi prevelikega deleža smreke, zlasti na račun bukke.

Razvojne faze

Preglednica 82/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

Mladovje	47,29	4,1	62,3	31,3	2,3	7,4	33,6	59,0	0,0	66,3	5,7	11,0	17,0
Drogovnjak	335,40	2,7	15,0	82,0	0,3	1,5	39,0	59,5	0,0	29,6	37,0	19,6	13,8
Debeljak	683,44					12,0	73,4	14,2	0,4	8,0	83,6	7,0	1,4
Sestoj v obnovi	277,50					12,2	72,5	15,3	0,0				
Skupaj	1.343,63												

Največ, to je 51 %, je debeljakov. Negovanih je 12 %. Večina (73 %) je negovana pomanjkljivo, 14 % je nenegovanih. Zopet večina (84 %) jih ima normalen sklep. So relativno dobro pomlajeni, saj podmladek pokriva 20 %. V njem je največ bukve (62 %), smreke (21 %) in gradna (6 %).

Drogovnjakov je 25 %, večina (82 %) s pomanjkljivo zasnovo, 15 % z dobro, le 3 % z bogato. Negovan je le dober 1 %, 39 % je negovanih pomanjkljivo, vsi ostali so nenegovani. Dokaj velik je delež sestojev s tesnim sklepom (30 %). Normalen sklep ima 37 %. Ostali sestoji imajo rahlega (20 %) oziroma vrzelastega do pretrganega (14 %).

Sestojev v obnovi je 21 %. Večina (73 %) je negovana pomanjkljivo, 12 % je negovanih, 15 % nenegovanih. Kar na 66 % je že prisoten podmladek. V slednjem je prav tako kot pri debeljakih največ bukve (60 %) in smreke (15 %), gradna je manj (3 %), precej pa je jelke (11 %), katere v podmladku debeljakov skoraj ni (le 2 %).

Najmanj je mladovij, gre za dobre 4 %. Večina (62 %) ima dobro zasnovo, tretjina pomanjkljivo, le 4 % bogato. 7 % je negovanih, 34 % je negovanih pomanjkljivo, večina (59 %) je nenegovana. Prevladuje tesen sklep (66 %), normalnega skoraj ni (6 %), 11 % ima rahlega, 17 % pa vrzelastega do pretrganega. V drevesni sestavi je največ bukve (50 %), smreke (16 %), kostanja (11 %), gorskega javorja (7 %), gradna (5 %) in belega gabra (4 %).

Kakovost drevja

Preglednica 83/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	92	46,7	27,2	22,8	2,2	1,1
Jelka	2	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Bor	51	33,3	45,1	19,6	2,0	0,0
Macesen	1	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	379	14,8	30,9	36,9	14,5	2,9
Hrast	123	36,6	28,5	26,0	6,5	2,4
Pl. list.	13	7,7	7,7	69,2	15,4	0,0
Dr. tr. list.	31	3,2	22,6	41,9	22,6	9,7
Meh. list.	11	18,2	63,6	18,2	0,0	0,0
Skupaj iglavci	146	45,1	29,5	22,6	2,1	0,7
Skupaj listavci	557	17,1	29,3	37,6	12,9	3,1
Skupaj	703	22,0	29,3	35,4	10,7	2,6

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. 22 % dreves je odlične kakovosti, 29 % prav dobre, 35 % pa dobre. Ostalo je večinoma zadovoljivo, 3 % pa so slabe kvalitete. Med iglavci in listavci je precejšnja razlika, saj je v najboljšem, to je odličnem razredu, kar 45 % iglavcev in le 17 % listavcev.

Poškodovanost drevja

Na stalnih vzorčnih ploskvah je poškodovanih 8,1 % dreves. Največ jih ima poškodovano deblo oziroma korenčnik (3,3 %), manj veje (2,4 %). Ostali so osuti (2,4 %).

Odmrlo drevje

V povprečju je odmrlih 63 dreves/ha, od teh 25 stoječih in 38 ležečih. Večinoma so listavci (55 dreves/ha). Skupaj gre za 40 m³/ha. Polovica odmrlih dreves je iz prvega razširjenega debelinskega razreda (premer do 29 cm). Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija poseka iglavcev je bila 82 %, listavcev 35 %, skupna pa je bila 47 %.

Nega mladja ni bila izvedena, nege gošče, letvenjaka in drogovnjaka pa so bile realizirane v manjši meri od načrtovanega. Še najvišja je bila realizacija nege letvenjaka (43 %). Sadnja in obžetev nista bili načrtovani, sta pa bili opravljeni.

Tudi varstvo pred žuželkami ni bilo načrtovano, je pa bilo izvedeno. Zanj se je porabilo 36 delovnih dni.

Preglednica 84/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Nega mladja	ha	4,41	0,00	0,0
Nega gošče	ha	57,07	17,30	30,3
Nega letvenjaka	ha	25,42	11,00	43,3
Nega ml. drogovnjaka	ha	46,77	13,50	28,9
Sadnja	ha	0,00	1,35	0,0
Obžetev	ha	0,00	5,75	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	36,16	0,0

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Preglednica 85/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	1.343,41	56,6	171,2	227,8	1,23	3,57	4,80	0,79	1,39	2,18
2014	1.349,06	73,2	209,2	282,5	1,44	4,72	6,16	1,37	1,65	3,02
2024	1.343,63	71,1	221,9	293,1	1,29	4,26	5,55	1,60	5,18	6,77

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realizirani posek)

Površina gozdov se v zadnjem desetletju zmanjšala za 5,43 ha, kar je posledica krčitev.

Lesna zaloga se je zmanjšala za 10,6 m³/ha, od tega zaloga iglavcev za 2,1 m³/ha, zaloga listavcev pa več, za 12,7 m³/ha. Zmanjšal se je tudi letni prirastek in sicer za 0,61 m³/ha. Prirastek iglavcev se je zmanjšal za 0,15 m³/ha, prirastek listavcev pa za 0,46 m³/ha.

V preteklem desetletju je bilo letno v povprečju posekanih 3,03 m³/ha, od tega je bilo 45 % iglavcev ter 55 % listavcev.

Drevesna sestava

Preglednica 86/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	17,7	0,7	6,0	0,4	48,9	13,9	1,6	9,5	1,3
2014	19,7	0,9	4,7	0,6	47,8	15,7	1,5	8,0	1,1
2024	17,3	0,9	5,5	0,6	53,3	15,2	1,2	5,5	0,5

Medtem ko je delež smreke v prejšnjem obdobju že zrasel (za 2 %), je v zadnjem obdobju spet padel (prav tako za 2 %). Zmanjšal se je tudi delež drugih trdih listavcev (za 3 %). Delež bukke se je v zadnjem desetletju povečal za 6 %. Deleži ostalih drevesnih vrst se niso bistveno spremenili.

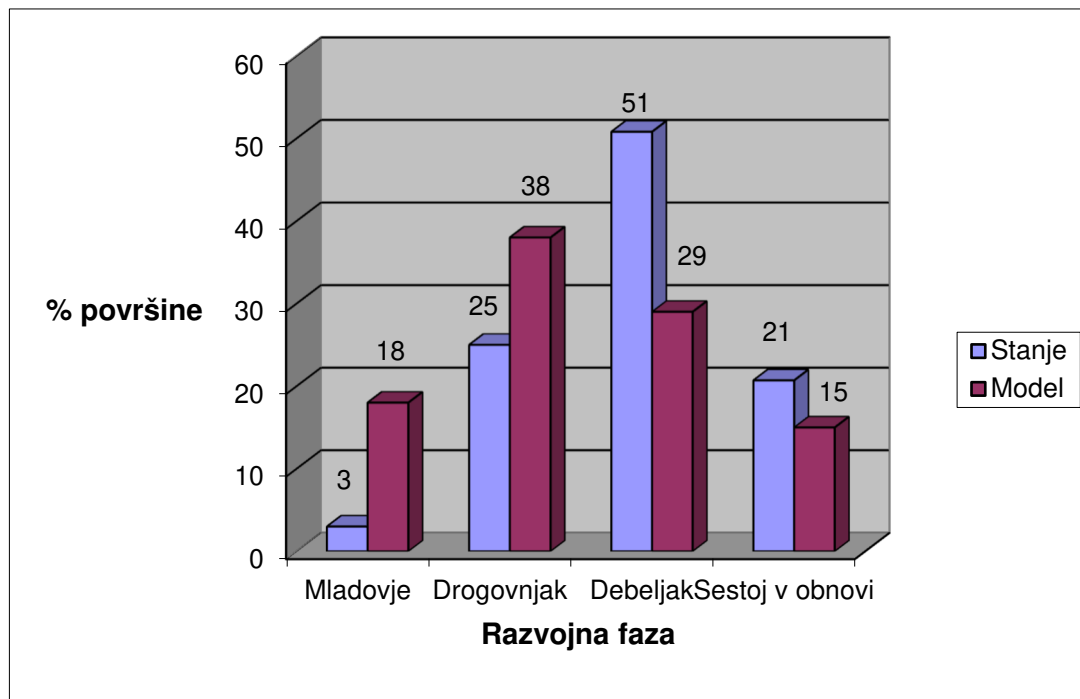
Razvojne faze

Preglednica 87/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			Razlika
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze	Delež	Modelna površina	
			let	%	ha	
Mladovje	47,29	3,5	23	18	241,85	-81
Drogovnjak	335,40	25,0	49	38	510,58	-34
Debeljak	683,44	50,8	38	29	389,65	75
Sestoj v obnovi	277,50	20,7	20	15	201,55	38
Skupaj	1.343,63	100,0	130	100	1.343,63	

Razmerje razvojnih faz je neusklajeno z modelom. Predvsem primanjkuje mladovij, katerih delež dosega le 19 % modelne vrednosti, pa tudi drogovnjakov, katerih delež dosega 66 % modelne

vrednosti. Preveč je debeljakov in sestojev v obnovi. Dejanski delež debeljakov presega modelnega za 75 %, delež debeljakov pa za 38 %.

Grafikon 7: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (54 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (16 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (15 %), drugih trdih listavcev (6 %), bora (6 %), jelke (1 %), plemenitih listavcev (1 %), macesna in mehkih listavcev (po manj kot 1 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 7 %, drogovnjak 21 %, debeljak 39 %, sestoj v obnovi 33 %

Ciljna lesna zaloga: 281 m³/ha, iglavci 68 m³/ha, listavci 213 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 520 m³/ha, 450 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: A2, B; bor: C; bukev in plemeniti listavci: A1, A2, B; hrast: B; drugi listavci: C,D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 130 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo

Obnova naj temelji na naravnem pomlajevanju in naj praviloma poteka malopovršinsko. Večjepovršinsko pomlajevanje (nad 5 ha) lahko poteka tam, kjer želimo povečati delež svetloлюбnih vrst. Kjer je gost zeliščni sloj, naj se tla pripravi za naravno obnovo. Pri osnovanju in negi mladovja naj se v čim večji meri izkoristi posredno nego matičnega sestoja. Na površinah, kjer je pomladek že v fazi gošče, se z obnovo zaključi. Že osnovana pomladitvena jedra v vrzelih naj se širi robno in

združuje tako, da se bodo pomladile cilju ustrezne drevesne vrste. Sadnjo načrtujemo v majhnem obsegu, pri čemer naj se sadijo pretežno listavci. Če bi v prihodnjem obdobju veljavnosti načrta prišlo do večjih ogolelih površinah po ujmah, naj se izvede kombinacijo naravne obnove in sadnje, in se tudi takrat sadi pretežno listavce. Kakovostnih debeljakov, ki še polno priraščajo, naj se še ne uvaža v obnovo.

Usmeritve za nego

Vsa na novo nastajajoča mladovja ter mladovja, katerih rast in razvoj sta še pod vplivom matičnega sestoja, naj se v čim večji meri neguje posredno s pomočjo matičnega sestoja. Kjer to ni mogoče (ogolele površine zaradi ujma in gradacij podlubnikov), naj se intenzivno izvaja obžetev. Ukrepi nege naj bodo pravočasni in zmerno intenzivni. Pri uravnavanju deleža drevesnih vrst imajo prednost listavci. Z ukrepi nege se naj zagotavlja večja stabilnost in boljšo kakovost bodočih sortimentov. Prednostno se nego izvaja na boljših delih rastišč in v sestojih, poškodovanih po ujmah. V drogovnjakih se z redčenji povečuje stojnost in kakovost. Izboljšuje se debelinsko strukturo in povečuje delež kvalitetnih listavcev. V drogovnjakih naj se izvaja zmerna izbiralna redčenja s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge, v debeljakih pa s povprečno jakostjo 17 % lesne zaloge, odvisno od sestojnih zasnov in sklepa sestoja. V mlajših debeljakih naj bodo redčenja intenzivnejša (do 20 %).

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov

Zmes drevesnih vrst naj se uravnava proti modelni naravni drevesni sestavi kisloljubnih bukovij. Še naprej naj se niža delež smreke in večja delež bukve, pospešuje pa naj se tudi plemenite in druge listavce. Na vlažnejših predelih je smiselno pospeševati plemenite listavce, na sušnejših predelih hrast in bor.

Usmeritve za varstvo gozdov

V predelih, kjer je primes smreke močnejša, naj se redno izvaja sanitarne sečnje ter ukrepe za varstvo pred smrekovimi podlubniki (pasti). Sanitarne sečnje imajo prednost pred rednimi poseki. Dosledno naj se izvaja gozdni red.

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 88/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	24,3	75,7	100,0
- ciljno %	24	76	100
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	71,1	221,9	293,0
- ciljna (m ³ /ha)	68	213	281
Prirastek (m ³ /ha/leto)	1,29	4,26	5,55
Možni posek (m ³ /ha)	15,9	51,7	67,6
Možni posek (m ³ /ha/leto)	1,60	5,17	6,77
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	22,5	23,3	23,1
Intenziteta m. p. prirastek (%)	123,9	121,5	122,0
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 89/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	9.239	11.428	0	0	0	802	21.469	22,5	123,5
	%	43,0	53,3	0,0	0,0	0,0	3,7	100,0		
Listavci	m³	28.714	39.696	0	0	0	1.129	69.539	23,3	121,5
	%	41,3	57,1	0,0	0,0	0,0	1,6	100,0		
Skupaj	m³	37.953	51.124	0	0	0	1.931	91.008	23,1	122,0
	%	41,7	56,2	0,0	0,0	0,0	2,1	100,0		

Za ta RGR je najvišji možni posek načrtovan v višini 91.008 m³, kar pomeni 23 % skupne lesne zaloge oziroma 122 % prirastka. V njem je 24 % iglavcev in 76 % listavcev.

Dobro polovico (56 %) možnega poseka bodo predstavljale pomladitvene sečnje, 42 % pa redčenja. Sanitarni posek se načrtuje v deležu 2 %.

Redčenja se načrtuje v 78 % drogovnjakov (s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge) in v 63 % debeljakov (s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). V 21 % drogovnjakov in v 3 % debeljakov se načrtuje predvsem sanitarni posek. V 34 % debeljakov naj se začne z uvajanjem v obnovo, z jakostjo 20 % od lesne zaloge.

Zadržano nadaljevanje obnove, s povprečno jakostjo 26 % od lesne zaloge, se načrtuje na 26 % sestojev v obnovi (tam bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje). Na skoraj polovici, to je 49 % sestojev v obnovi, se načrtuje pospešeno nadaljevanje obnove, z jakostjo 44 % od lesne zaloge. Končni posek je načrtovan na 25 % (69 ha) sestojev v obnovi.

Sedanja povprečna lesna zaloga (293 m³/ha) zaradi načrtovanih predvsem obsežnejših pomladitvenih sečenj presega ciljno lesno zalogo (za 4 %).

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 90/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava tal	ha	0,75	0,75
Sadnja	ha	0,75	0,75
Obžetev	ha	5,29	10,80
Nega mladja	ha	8,13	8,13
Nega gošče	ha	24,22	32,38
Nega letvenjaka	ha	11,55	12,06
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	12,01	12,01

Pri gojitvenih delih bo poudarek predvsem na negi gošče (32 ha, delno s ponovitvami), pa tudi na negi letvenjaka (12 ha) in mlajšega drogovnjaka (12 ha) ter na obžetvi (11 ha s ponovitvami).

V zasebnih gozdovih je nega mladovij povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Če se bo v državnih gozdovih v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Izvajajo naj se varstvo pred žuželkami s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti ter kontrolno - lovni nastav (dreves). Slednje naj se postavi le v državnih gozdovih, ko je to res potrebno.

9.2.4 Rastiščnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje – 12113 (pretežno državni gozdovi)

V RGR Kisloljubno bukovje – 12113 je 286,96 ha gozdov, kar predstavlja 8,9 % gozdov v GGE. Skoraj vsi so državni. Teh je 284,93 ha (delež 99,3 %). V zasebni lasti je le 1,92 ha. Vsi gozdovi spadajo v kategorijo večnamenskih.

Gozdovi tega RGR se nahajajo na severovzhodnem delu GGE. Večina je v k. o. Polšnik, manjši del v južnem delu k. o. Liberga, le par odsekov pa v k. o. Moravče.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev imajo gozdovi na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma gozdovi na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25° ter gozdovi v hudourniških območjih z veliko gostoto erozijskih pojavov.

1. stopnjo hidrološke funkcije ima gozd na območjih 4 zajetij, 2. stopnjo pa na območjih manjšega izvira in manjšega črpaljšča ter pasovi ob številnih vodotokih, ki se nahajajo v tem RGR.

1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ima okolica kaluže.

Na območjih gozdne čebelje paše in v sestoji z velikim deležem kostanja je na 2. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin.

Zelo pomembna je lesnoproizvodna funkcija, ki je v vseh gozdovih tega RGR poudarjena na prvi stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 91/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delež (%)
541	Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje	11	3,36	1,2
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	9	8,59	3,0
581	Osojno bukovje s kresničevjem	7	0,80	0,3
711	Kisloljubno gradnovo belogabrovje	11	3,43	1,2
751	Kisloljubno bukovje z rebrenjačo	9	266,15	92,7
761	Javorovje s praprotni	7	2,25	0,8
772	Jelovje s trikrpim bičnikom	15	2,38	0,8
	Skupaj	9,1	286,96	100,0

Prevladujoči gozdni rastiščni tip je kisloljubno bukovje z rebrenjačo (93 %). Delež, večji od 1 %, imajo še preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (3 %), preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje (1 %) in kisloljubno gradnovo belogabrovje (1 %).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 92/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m³/ha	%	m³/ha	%
Iglavci	7,8	13,2	19,7	27,9	31,4	76,9	25,6	1,50	26,4
Listavci	4,8	17,2	27,4	29,5	21,1	223,2	74,4	4,17	73,6
Skupaj	5.6	16.2	25.4	29.1	23.7	300.1	100.0	5.67	100.0

Lesna zaloga meri 300 m³/ha. Je nadpovprečna v primerjavi z zalogo, ki velja za celo enoto Primskovo (283 m³/ha). V njej je 74 % listavcev in 26 % iglavcev. Listavci imajo večje deleže lesne

zaloge v tretjem in četrtem debelinskem razredu, iglavci pa v četrtem in petem, v povprečju so debelejši od listavcev. Letni prirastek je 5,7 m³/ha (isti kot velja za celo enoto), od tega 74 % priraste na listavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 93/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	67,8	0,0	8,2	0,9	133,3	37,0	21,1	27,8	4,0
	%	22,6	0,0	2,7	0,3	44,5	12,3	7,0	9,3	1,3
Naravno stanje	m ³ /ha	15,0	6,0	9,0	0	234,1	18,0	6,0	12,0	0
	%	5,0	2,0	3,0	0	78	6	2	4	0

V drevesni sestavi je največ bukke (45 %). Sledijo smreka (23 %), hrast (12 %), drugi trdi listavci (9 %, med njimi je največ kostanja), plemeniti listavci (7 %, predvsem gorski javor), rdeči bor (3 %) in mehki listavci (1 %).

Glede na modelno oziroma naravno stanje je smreke preveč za 18 %. Predvsem na njen račun, pa tudi na račun hrasta, plemenitih listavcev in drugih trdih listavcev, je premalo bukke, saj bi moral biti glede na naravno stanje njen delež večji za 33 %.

Ohranjenost gozdov

Ohranjenih je 9 % gozdov. Dobra polovica, to je 52 %, je spremenjenih, močno spremenjenih pa je 39 % gozdov.

Razvojne faze

Preglednica 94/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	47,22	29,5	68,1	0,0	2,4	72,3	25,3	0,0	2,4	36,3	26,4	35,0	2,3
Drogovnjak	53,51	0,0	92,5	7,5	0,0	6,4	80,5	13,1	0,0	6,4	74,6	12,5	6,5
Debeljak	146,74					0,0	70,1	29,9	0,0	0,0	60,4	39,6	0,0
Sestoj v obnovi	39,49					0,0	61,7	38,3	0,0				
Skupaj	286,96												

Največ je debeljakov (51 %). Večina, to je 70 %, je negovana pomanjkljivo, ostali so nenegovani. Večina (60 %) ima normalen sklep, ostali pa rahlega. So slabo pomlajeni, saj podmladek pokriva le 2 %. V njem je največ smreke (41 %), bukke (33 %) in kostanja (12 %).

Drogovnjakov je 19 %. Skoraj vsi (93 %) imajo dobro zasnovu. So pomanjkljivo negovani (81 %), le redko negovani ali nenegovani. Največ jih ima normalen sklep (75 %), 6 % tesnega, 13 % rahlega, 6 % pa vrzelastega oziroma pretrganega.

Sestoj v obnovi je 14 %. 62 % je negovanih pomanjkljivo, ostali so nenegovani. Podmladek pokriva 48 % površine. V podmladku je največ bukke (74 %), smreke (16 %) in kostanja (4 %).

Mladovij je 16 %. Večina (68 %) ima dobro zasnovu, ostali (z redko izjemo) bogato. Večina (72 %) je negovana, ostalo je skoraj v celoti negovano pomanjkljivo. Dobra tretjina ima tesen sklep, tretjina ima rahlega, normalnega pa ima dobra četrtnina. V mladovjih je največ bukke (54 %), smreke (14 %), gorskega javorja (12 %), kostanja (9 %) in gradna (6 %).

Kakovost drevja

Preglednica 95/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	39	38,4	30,8	28,2	2,6	0,0
Bor	14	57,2	21,4	14,3	7,1	0,0
Macesen	2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	77	18,2	48,0	26,0	7,8	0,0
Hrast	19	15,8	47,3	21,1	15,8	0,0
Dr. tr. list.	5	40,0	20,0	20,0	20,0	0,0
Meh. list.	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	55	43,7	29,1	23,6	3,6	0,0

Skupaj listavci	102	17,6	48,1	24,5	9,8	0,0
Skupaj	157	23,6	44,6	24,2	7,6	0,0

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. 24 % dreves je odlične kakovosti, isti delež dobre, 10 % zadovoljive, največ pa jih ima dobro kakovost (45 %). Pri iglavcih je v odličnem kakovostnem razredu precej več dreves (44 %) kot pri listavcih (18 %). V prav dobrem razredu je situacija obrnjena.

Poškodovanost drevja

Na stalnih vzorčnih ploskvah je huje poškodovanih 11,4 % dreves. Dobra polovica (5,2 %) ima poškodovano deblo oziroma korenčnik, 2,8 % veje, 3,4 % pa je osutih dreves.

Odmrlo drevje

V povprečju je odmrlih 74 dreves/ha (kar je precej več od povprečja v GGE, to je 64 dreves/ha), od teh 19 stoječih in 55 ležečih. Skupaj gre za 51 m³/ha. Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija poseka presega načrtovan najvišji možni posek za 9 % (iglavci in listavci skupaj), s tem, da realizacija poseka iglavcev za več kot še enkrat presega načrtovani posek (256 %), od načrtovanega poseka listavcev pa je bilo realiziranih le 48 %. To lahko smatramo za precejšen razkol med načrtovanim in posekanim. Vzrok je bil predvsem v potrebi po sečnji večjega obsega iglavcev iz sanitarnih razlogov.

Realizacija gojitvenih in varstvenih del je bila relativno dobra. Od negovalnih del je bilo izvedeno največ nege gošče (7 ha), a je bilo načrtovanih 17 ha. Nege mladja in obžetve je bilo več od načrtovanega. Tudi sadilo se je, kar ni bilo načrtovano. Sadike se je zaščitilo s količenjem ali tulci. Nega letvenjaka je bila izvedena na slabi četrtini načrtovanega.

Nege drogovnjaka, ki je bila načrtovana na 13 ha, ni bilo. V letu 2019 so na KE Litija pojasnili, da je šlo v tem primeru za smrekove drogovnjake, katere je bilo potrebno posekati zaradi prenamnožitve podlubnikov.

Preglednica 96/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Obžetev	ha	1,35	5,90	437,0
Nega mladja	ha	2,82	4,48	158,9
Nega gošče	ha	16,92	6,70	39,6
Nega letvenjaka	ha	11,05	2,50	22,6
Nega ml. drogovnjaka	ha	13,40	0,00	0,0
Sadnja	ha	0,00	1,50	0,0
Varstvo pred žuželkami	dni	0,00	0,88	0,0
Zaščita s količenjem ali tulci	kos	0,00	650,00	0,0

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Preglednica 97/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	284,61	97,5	176,5	273,9	2,23	5,52	7,75	1,39	2,16	3,55
2014	286,97	97,2	199,4	296,6	2,11	4,33	6,45	4,27	1,95	6,21
2024	286,96	76,9	223,2	300,1	1,50	4,17	5,67	1,46	4,80	6,26

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz. možni posek (in ne realizirani posek)

Površina gozdov se glede na preteklo obdobje praktično ni spremenila (zmanjšala se je za 0,01 ha, zaradi natančnejšega zajema gozdnega roba).

Skupna lesna zaloga se je povečala za 3,5 m³/ha, pri čemer se je zaloga iglavcev zmanjšala za 20,3 m³/ha, zaloga listavcev pa zvečala za 23,8 m³/ha. Povprečni skupni letni prirastek se je zmanjšal in sicer za 0,78 m³/ha. Prirastek iglavcev se je zmanjšal za 0,61 m³/ha, prirastek listavcev pa manj, za 0,16 m³/ha.

V preteklem desetletju je bilo letno posekanih 6,2 m³/ha, od tega 69 % iglavcev in 31 % listavcev. načrtovanih pa je bilo 5,7 m³/ha (od tega 29 % iglavcev in 71 % listavcev).

Drevesna sestava

Preglednica 98/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	29,8	5,4	0,4	41,6	15,6	1,4	5,5	0,3
2014	30,7	1,8	0,2	46,8	15,6	1,2	3,5	0,2
2024	22,6	2,7	0,3	44,5	12,3	7,0	9,3	1,3

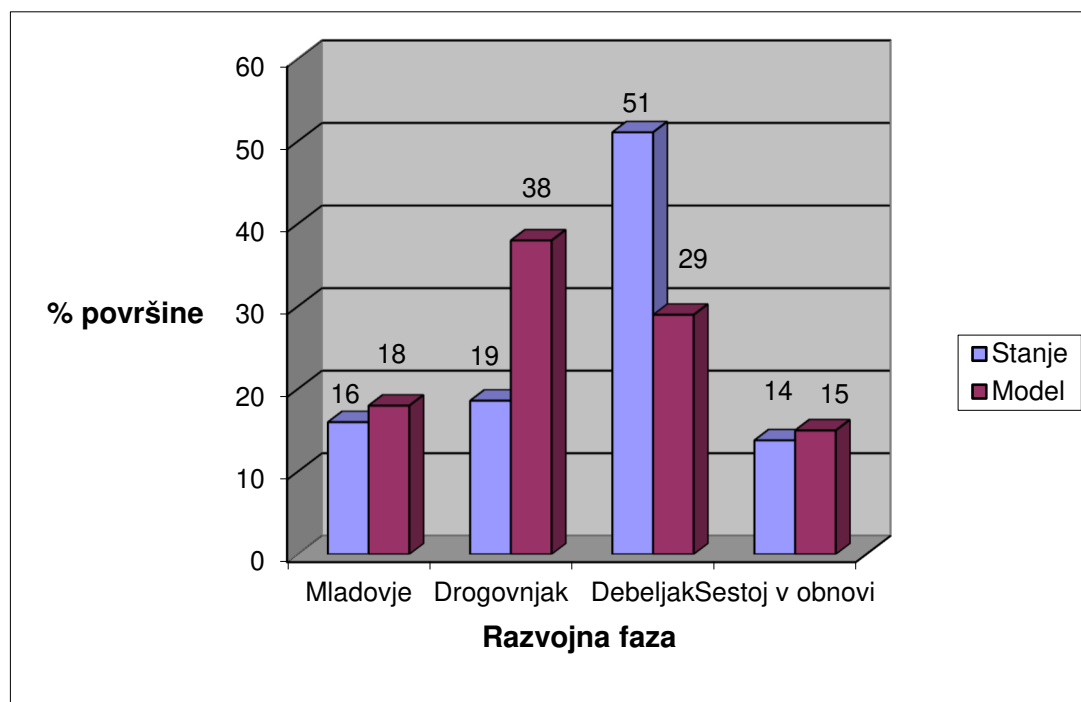
Delež smreke je v zadnjem desetletju precej padel, za 8 %. Padla sta tudi deleža hrasta (za 3 %) in bukke (za 2 %). Za 6 % sta se povečala deleža plemenitih listavcev ter drugih trdih listavcev, za 1 % pa deleža bora in mehkih listavcev.

Razvojne faze

Preglednica 99/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojne faze	Stanje		Model			Razlika
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze let	Delež %	Modelna površina ha	
Mladovje	47,22	16,5	23	18	51,65	-8
Drogovnjak	53,51	18,6	49	38	109,05	-51
Debeljak	146,74	51,1	38	29	83,22	76
Sestoj v obnovi	39,49	13,8	20	15	43,04	-8
Skupaj	286,96	100,0	130	100	286,96	

Dejansko razmerje razvojnih faz najbolj odstopa od modelnega pri pri debeljkih, katerih je preveč za 76 %, ter pri drogovnjakih, katerih je premalo, saj njihov delež dosega 49 % modelne vrednosti. Deleža mladovij in sestojev v obnovi sta blizu modelnemu stanju.

Grafikon 8: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (45 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (23 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (12 %), bora (3 %), drugih trdih listavcev (9 %), plemenitih listavcev (7 %) in mehkih listavcev (1 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 11 %, drogovnjak 22 %, debeljak 46 %, sestoj v obnovi 21 %

Ciljna lesna zaloga: 294 m³/ha, iglavci 77 m³/ha, listavci 217 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 520 m³/ha, 450 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: A2, B; bor: C; bukev in plemeniti listavci: A1, A2, B; hrast: B; drugi listavci: C,D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 130 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo

Obnova naj temelji na naravnem pomlajevanju in naj praviloma poteka malopovršinsko. Večjepovršinsko pomlajevanje (nad 5 ha) poteka tam, kjer želimo povečati delež svetloljubnih vrst. Poudarek naj bo na pripravi sestojev za naravno nasemenitev, predvsem tam, kjer je močno zastopan grmovni sloj. Kjer je gost zeliščni sloj, naj se izvede pripravo tal za naravno obnovo. V obnovo se uvede debeljake z rahlim sklepom in dobro zasnovano pomladka in neperspektivne debeljake slabih zasnov. V čim večji meri naj se izkoristi posredno nego matičnega sestoja pri osnovanju in negi mladovja. Že osnovana pomladitvena jedra v vrzelih naj se robno širi in združuje na tak način, da se bodo pomladile cilju ustrezne drevesne vrste. Pri uvajanju v obnovo začnemo s posekom 20 % od lesne zaloge in nadaljujemo z od 29 do 85 % od lesne zaloge, končni posek se izvede na prehodu v goščo.

V primeru večjih ogolelih površinah po ujmah naj se izvede kombinacijo naravne obnove in sadnje, prti čemer naj se sadi pretežno listavce. Kakovostnih debeljakov, ki še polno priraščajo, naj se še ne uvaja v obnovo.

Usmeritve za nego

Poudarek velja negi mladja in gošče, kjer naj se odstranjuje gost zeliščni in grmovni sloj, obenem pa naj se poskrbi za uravnavanje zmesi in posek predrastkov. Pri negi letvenjakov naj se posebno pozornost posveti pravočasnosti prvih redčenj. Z nego je treba krepiti stojnost ter pestrost drevesne sestave. V vseh mladovjih naj se pospešuje predvsem bukev, pa tudi druge kvalitetne listavce.

Vsa na novo nastajajoča mladovja ter mladovja, katerih rast in razvoj je še pod vplivom matičnega sestoja, naj se v čim večji meri neguje posredno s pomočjo matičnega sestoja. Ukrepi nege naj bodo pravočasni in zmerno intenzivni. Prednostno se nego izvaja na boljših delih rastišč in v sestojih, poškodovanih po ujmah.

V drogovnjakih naj se z redčenji povprečne jakosti 19 % lesne zaloge povečuje stojnost in kakovost, v debeljakih, katerih se še ne uvaja v obnovo, pa naj se izvaja izbiralna redčenja z jakostjo okoli 17 % lesne zaloge.

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov

V vseh razvojnih fazah naj se uravnava zmes drevesnih vrst v smeri proti modelni drevesni sestavi kisloljubnih bukovij. Predvsem je treba pomagati bukvi, zmanjšati pa delež smreke.

Usmeritve za varstvo gozdov

V sestojih z večjo primesjo smreke naj se po potrebi redno izvaja sanitarne sečnje. Te naj imajo prednost pred rednimi poseki. Dosledno naj se izvaja gozdni red. ter ukrepe za varstvo pred (pasti).

Varstvo pred smrekovimi podlubniki naj se izvaja tudi s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti ter kontrolno - lovnih nastav (dreves). Slednje naj se postavi le v primerih, ko je to res potrebno.

Ob pojavu naravnih ujm naj se sanacija prične v delih poškodovanih gozdov z večjim deležem smreke, nato se nadaljuje v ostalih sestojih in se pri obnovi teži k naravni.

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 100/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	25,6	74,4	100,0
- ciljno %	26	74	100
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	76,9	223,2	300,1
- ciljna (m ³ /ha)	77	217	294
Prirastek (m ³ /ha/leto)	1,50	4,17	5,67
Možni posek (m ³ /ha)	14,5	48,0	62,5
Možni posek (m ³ /ha/leto)	1,46	4,80	6,26
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	18,9	21,5	20,9
Intenziteta m. p. prirastek (%)	97,0	115,2	110,4
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 101/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	2.320	1.609	0	0	0	247	4.176	18,9	97,0
	%	55,6	38,5	0,0	0,0	0,0	5,9	100,0		
Listavci	m³	7.338	6.425	0	0	0	21	13.784	21,5	115,1
	%	53,2	46,6	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0		
Skupaj	m³	9.658	8.034	0	0	0	268	17.960	20,9	110,3
	%	53,8	44,7	0,0	0,0	0,0	1,5	100,0		

Za ta RGR je najvišji možni posek načrtovan v višini 17.960 m³, kar pomeni 21 % skupne lesne zaloge oziroma 110 % prirastka. V njem je 23 % iglavcev in 77 % listavcev.

Dobro polovico možnega poseka (54 %) bodo predstavljala redčenja, pomladitvenih sečenj pa bo za 45 % celotnega poseka. Sanitarni posek se načrtuje v deležu dobrega 1 %.

Redčenja se načrtuje v 61 % drogovnjakov (s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge) in v 82 % debeljakov (s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). V 32 % drogovnjakov se načrtuje predvsem sanitarni posek, v 7 % drogovnjakov (3,6 ha) pa se ukrepanja ne načrtuje.

Uvajanje v obnovo se načrtuje v 18 % debeljakov, s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge. V večini sestojev v obnovi (68 %) se načrtuje zadržano nadaljevanje obnove, s povprečno jakostjo 29 % od lesne zaloge (tam bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje). V 23 % sestojev v obnovi se načrtuje pospešeno nadaljevanje obnove, z jakostjo 85 % od lesne zaloge. Končni posek je načrtovan na 9 % (to so dobri 3 ha) sestojev v obnovi.

V temu RGR sedanja povprečna lesna zaloga (300 m³/ha) zaradi načrtovanih sečenj rahlo presega ciljno lesno zalogo (za 2 %).

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 102/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Priprava tal	ha	1,13	1,13
Sadnja	ha	1,13	1,13
Obžetev	ha	1,13	3,39
Nega mladja	ha	15,65	30,90
Nega gošče	ha	24,85	44,03
Nega letvenjaka	ha	14,64	14,64
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	3,45	3,45

Pri gojitvenih in varstvenih delih naj bi bil poudarek na negi mladja (31 ha, pri čemer je všteta ponovitev) ter na negi gošče (44 ha, tudi večina s ponovitvijo). Med ostalimi deli je v največjem obsegu načrtovana nega letvenjaka (15 ha).

Če se bo v gozdovih v bodočem obdobju veljavnosti načrta pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

9.2.5 Rastiščnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112

RGR Toploljubno bukovje je najmanjši RGR v GGE Primskovo. S površino 257,95 ha predstavlja 8 % gozdov enote. Skoraj vsi gozdovi (255,54 ha oziroma 99,1 %) so zasebni. V državni lasti je le 0,24 ha, 2,17 ha pa je občinskih. Vsi gozdovi spadajo v kategorijo večnamenskih.

Gozdovi tega RGR so na osrednjem delu GGE v k. o. Ježni vrh, na osrednjem delu k. o. Gradišče, na severnem delu k. o. Liberga ter na severnem delu k. o. Sobrače.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

1. stopnjo poudarjenosti funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev imajo gozdovi na kompaktni matični podlagi z naklonom nad 35° oziroma gozdovi na erodibilni ali plazljivi matični podlagi z naklonom nad 25° ter gozdovi s poudarjeno zaščitno funkcijo. Pri slednjih gre za gozdove, ki na strmih brežinah ščitijo lokalno cesto, ki povezuje Šmartno pri Litiji in Moravče pri Gabrovki. 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije imajo gozdovi z ekstremno gozdno združbo (predinarsko-dinarsko toploljubno bukovje).

1. stopnjo hidrološke funkcije imata najožje in ožje vodovarstveno območje na občinskem nivoju, 2. stopnjo pa širša vodovovarstvena območja, gozd v okolici 2 manjših izvirov ter pasovi ob vodotokih.

Gozdovi ob kamnolomu Ježce imajo higiensko-zdravstveno funkcijo, poudarjeno na 2. stopnji.

Gozdni prostor v povirnem delu Temenice ima 2. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot.

1. stopnjo poudarjenosti kulturne dediščine ima gozdni prostor na območjih arheološkega najdišča Reber-Župnica v Ježcah, prazgodovinske naselbine Na Pleši v Mulhah in cerkve sv. Lucije v Mišjem Dolu.

V RGR je 6 stojišč čebeljakov, kjer je na 1. stopnji poudarjena funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin. Na območjih gozdne čebelje paše je ta funkcija poudarjena na 2. stopnji.

Vsi gozdovi imajo lesnoproizvodno funkcijo poudarjeno na 1. stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 103/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delež (%)
551	Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje	9	48,70	18,9
554	Gradnovo bukovje na izpranih tleh	11	25,55	9,9
581	Osojno bukovje s kresničevjem	7	18,99	7,4
591	Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje	5	164,71	63,8
	Skupaj	6,5	257,95	100,0

Večina (64 %) fitocenološko pripada rastiščnemu tipu preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje. Večji delež ima še preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (19 %). Sledita gradnovo bukovje na izpranih tleh (10 %) in osojno bukovje s kresničevjem (7 %).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 104/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj			
	I	II	III	IV	V	m³/ha	%	m³/ha	%
Iglavci	8,6	24,5	36,2	22,9	7,8	45,4	17,4	0,89	14,6

Listavci	12,0	28,1	24,3	20,5	15,1	216,4	82,6	5,22	85,4
Skupaj	11,4	27,5	26,4	20,9	13,8	261,8	100,0	6,11	100,0

Lesna zaloga meri 262 m³/ha. V njej 83 % listavcev in 17 % iglavcev. Pri iglavcih je največji delež (36 %) lesne zaloge v tretjem debelinskemu razredu, sledita drugi in četrti razred. Pri listavcih je zaloga enakomerneje razporejena po vseh razredih. Letni prirastek je 6,1 m³/ha (povprečni v enoti je 5,7 m³/ha), od tega 85 % priraste na listavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 105/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	19,6	25,8	147,1	35,5	6,9	26,5	0,4
	%	7,5	9,9	56,2	13,5	2,6	10,1	0,2
Naravno stanje	m ³ /ha	5,2	10,5	201,6	7,9	13,1	23,5	0
	%	2,0	4,0	77	3	5	9	0

Prevladuje bukev s 56 %. Tej so primešani hrast (14 %), drugi trdi listavci (10 %, med njimi je največ belega in črnega gabra), rdeči bor (10 %), smreka (7 %) in plemeniti listavci (3 %, predvsem gorski javor).

Glede na modelno stanje je premalo bukve in plemenitih listavcev, preveč pa je hrasta, smreke in bora.

Ohranjenost gozdov

Ohranjene so tri četrtine gozdov, ostali so spremenjeni.

Razvojne faze

Preglednica 106/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	7,54	0,0	46,8	38,1	15,1	2,9	17,8	79,3	0,0	60,6	4,0	20,3	15,1
Drogovnjak	123,61	0,0	5,0	95,0	0,0	0,0	29,6	70,4	0,0	11,3	81,3	7,4	0,0
Debeljak	70,03					0,0	72,0	28,0	0,0	0,0	92,1	7,9	0,0
Sestoj v obnovi	56,77					0,0	68,0	32,0	0,0				
Skupaj	257,95												

Največ je drogovnjakov, z deležem 48 %. Skoraj vsi (95 %) imajo pomanjkljivo zasnovo, le majhen delež ima dobro. Največ (70 %) je nenegovanih, ostali so negovani pomanjkljivo. Večina (81 %) ima normalen sklep, 11 % ima tesnega, 7 % pa rahlega.

Po deležu sledijo debeljaki (27 %). Večina (72 %) je negovana pomanjkljivo, ostali so nenegovani. Skoraj vsi (92 %) imajo normalen sklep, preostanek pa ima rahlega. So dobro pomlajeni, saj podmladek prekriva 27 % njihove površine in ima večinoma dobro zasnovo, delno tudi pomanjkljivo. V njem je največ bukve (51 %), malega jesena (28 %), smreke (10 %) in gorskega javorja (8 %).

Sestoj v obnovi je 22 %. Dve tretjini sta negovani pomanjkljivo, ostalo je nenegovano. So že obilno pomlajeni, saj podmladek prekriva kar 77 % njihove površine. V podmladku je največ bukve (59 %), gorskega javorja (14 %), malega jesena (11 %) in smreke (9 %).

Mladovij je izredno malo, manj kot 3 %. Slaba polovica ima dobro zasnovo, ostali pomanjkljivo, deloma tudi slabo. Večinoma so nenegovani (79 %), ostali so negovani ali pomanjkljivo negovani. Sklep večine je tesen (61 %), petina ima rahlega, 15 % vrzelastega do pretrganega, normalnega skoraj ni. V mladovjih je največ bukve (43 %), smreke (18 %), gorskega javorja (11 %), belega gabra (8 %), malega jesena (8 %) in robinije (7 %).

Kakovost drevja

Preglednica 107/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	16	25,0	43,7	25,0	0,0	6,3
Jelka	3	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Bor	5	20,0	80,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	50	6,0	36,0	32,0	26,0	0,0

Hrast	14	0,0	21,4	64,3	14,3	0,0
Pl. list.	6	16,7	0,0	83,3	0,0	0,0
Dr. tr. list.	13	0,0	23,1	23,1	53,8	0,0
Skupaj iglavci	24	20,8	54,2	20,8	0,0	4,2
Skupaj listavci	83	4,8	28,9	41,0	25,3	0,0
Skupaj	107	8,4	30,8	40,3	19,6	0,9

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. Pri iglavcih ima največ, to je 54 % dreves, prav dobro kakovost, petina ima odlično, prav tako petina dobro, majhen delež (4 %) pa slabo kakovost. Pri listavcih je kakovost slabša. Če pogledamo zgornjo preglednico, je pri slednjih razmerje precej pomaknjeno v desno.

Poškodovanost sestojev

Na stalnih vzorčnih ploskvah je poškodovanih 8,1 % dreves. Največ jih ima poškodovano deblo oziroma korenčnik (4,5 %), četrtna veje, preostalo drevje (1,5 %) pa je osuto.

Odmrlo drevje

V povprečju je odmrlih 59 dreves/ha, od teh je 20 stoječih in 39 ležečih. Večinoma so listavci. Skupaj gre za 42 m³/ha. Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija najvišjega možnega poseka v prejšnjem desetletju je v povprečju dosegla 41 % načrtovanega, pri iglavcih 59 %, pri listavcih 38 %.

Od gojitvenih del je bila izvedena načrtovana nega mladja, nega gošče pa je bila realizirana na polovici načrtovanega. Načrtovani negi letvenjaka in drogovnjaka nista bili opravljeni.

Preglednica 108/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Nega mladja	ha	1,91	2,10	109,9
Nega gošče	ha	17,49	8,80	50,3
Nega letvenjaka	ha	7,15	0,00	0,0
Nega ml. drogovnjaka	ha	11,70	0,00	0,0

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV

Površina, lesna zaloga, prirastek, posek

Preglednica 109/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	289,30	39,2	173,8	213,0	0,76	3,18	3,94	0,42	1,46	1,88
2014	270,10	46,3	208,5	254,8	0,86	5,43	6,29	0,60	2,17	2,77
2024	257,95	45,4	216,4	261,8	0,89	5,22	6,11	0,98	5,78	6,76

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz. možni posek (in ne realizirani posek)

Površina gozdov se v zadnjem desetletju zmanjšala za 12,15 ha, kar je posledica krčitev.

Lesna zaloga se je zvišala za 7 m³/ha, pri čemer se je zaloga iglavcev zmanjšala za 0,9 m³/ha, zaloga listavcev pa zrasla za 7,9 m³/ha. Povprečni skupni prirastek se je znižal za 0,18 m³/ha, pri čemer je prirastek iglavcev zrasel za 0,03 m³/ha, prirastek listavcev pa se je zmanjšal za 0,21 m³/ha.

V preteklem desetletju je bilo letno posekanih 2,9 m³/ha drevja, od tega 22 % iglavcev in 78 % listavcev.

Drevesna sestava

Preglednica 110/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	10,1	8,3	52,7	13,2	2,9	12,2	0,6

2014	8,2	10,0	54,7	13,2	2,7	10,8	0,4
2024	7,5	9,9	56,2	13,5	2,6	10,1	0,2

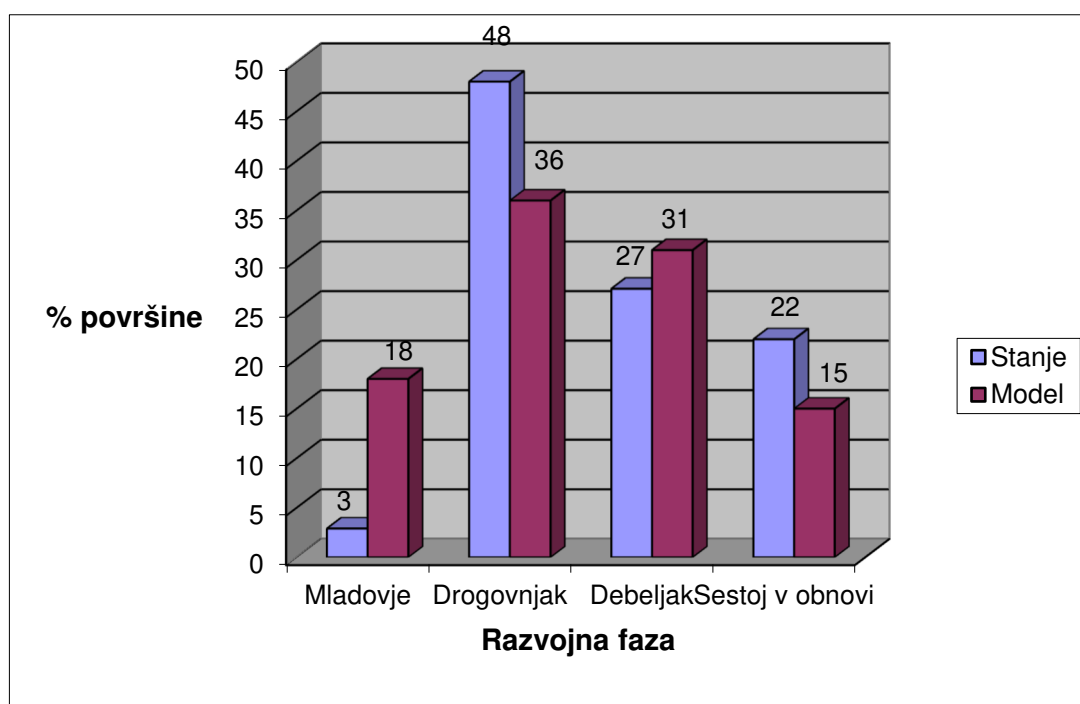
V zadnjem desetletju so se deleži drevesnih vrst spremenili le neznatno, večina za manj kot 1 %, še najbolj delež bukve, ki je zrasel za 1,5 %.

Razvojne faze

Preglednica 111/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			Razlika
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze let	Delež %	Modelna površina ha	
Mladovje	7,54	2,9	24	18	46,43	-84
Drogovnjak	123,61	48,0	49	36	92,86	33
Debeljak	70,03	27,1	42	31	79,97	-13
Sestoj v obnovi	56,77	22,0	20	15	38,69	47
Skupaj	257,95	100,0	135	100	257,95	

Razmerje razvojnih faz precej odstopa od modelnega. Močno primanjkuje mladovij, ki dosegajo le 16 % modelne vrednosti. Primanjkuje tudi debeljakov, a ne kritično, saj njihov delež dosega 87 % modelnega. Preveč je drogovnjakov, za 33 %, in sestojev v obnovi, za 47 %.

Grafikon 9: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (57 %), s posamično do gnezdasto primesjo smreke (7 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (13 %), bora (10 %), drugih trdih listavcev (10 %) in plemenitih listavcev (3 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 9 %, drogovnjak 39 %, debeljak 32 %, sestoj v obnovi 20 %

Ciljna lesna zaloga: 255 m³/ha, iglavci 44 m³/ha, listavci 211 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 460 m³/ha, 400 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: B; bor: C, D; bukev: A2, B; hrast: C; plemeniti listavci: B, C; drugi listavci: C, D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 135 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo sestojev

Prevladuje naj naravna obnova, kjer upoštevamo semenska leta za glavne drevesne vrste (sadnja zaenkrat ni načrtovana, če bi se izkazala potreba po njej, se bo to naknadno opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih). V debeljaki in sestojih v obnovi, kjer se grmovna plast močno razrašča, z ukrepi priprave sestoja na naravno obnovo odstranjemo grmovni, zeliščni in polnilni sloj in v tem primeru je zastorno gospodarjenje pri obnovi uspešnejše. Pri obnovi pazimo, da s premočno sečnjo ne ustvarjamo prevelikih vrzeli. Najbolj primerna je sečnja v ozkih pasovih usmerjenih poševno na padnico, ki se jih nato robno širi. Širina pasov naj bo največ ena sestojna višina pravokotno na padnico. To je zelo pomembno predvsem na območjih, kjer je funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev poudarjena na 1. stopnji.

Usmeritve za nego

Proizvodna sposobnost rastišč je nizka, zato naj se izvaja vse ukrepe nege z majhno intenzivnostjo. Poudarek naj bo na pospeševanju stojnosti sestojev, lahko tudi s situacijsko nego/redčenjem. Povprečna jakost redčenj v drogovnjakih naj bo 17 % od lesne zaloge. Pri negi naj se pospešuje plemenite listavce, še zlasti gorski javor, pa tudi bukev. Pri uvajanju obnovo začnemo s posekom 20 % od lesne zaloge in nadaljujemo z od 25 do 50 % od lesne zaloge, končni posek se izvede na prehodu v goščo. V debeljaki se gospodari malopovršinsko, s šibkimi izbiralnimi redčenji se pomaga nosilcem, pri čemer imata stojnost in vitalnost prednost pred kvaliteto. Pospešuje se osebke semenskega nastanka, ki so bolj odporni, na račun osebke panjevskega nastanka.

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov

Ciljne drevesne vrste so bukev in plemeniti listavci (predvsem gorski javor), mestoma na reliefno izpostavljenih predelih na grebenih in na posameznih skalovitih delih rastišč tudi črni gaber in mali jesen. Zmanjšuje naj se deleže smreke, hrasta in bora. Smreko kot posamično in šopasto primešano vrsto je primerno pospeševati le na vznožjih pobočij, kjer so tla globlja in boljše preskrbljena z vlago.

Usmeritve za varstvo gozdov

V predelih, kjer je primes smreke močnejša, naj se redno izvaja sanitarne sečnje ter preventivne ukrepe za varstvo pred smrekovimi podlubniki (kontrolne pasti). Izvaja naj se tudi popolni gozdni red in pravočasen ter sproten posek napadenega in oslabelega drevja zaradi smrekovih podlubnikov in javorovega raka.

Ob pojavu naravnih ujm naj se na območjih, kjer so bili sestoji močno poškodovani, izvede posek vseh močno poškodovanih dreves, na vseh večjih ogolelih površinah (večjih od ene sestojne višine) pa tudi pripravo sestojev za naravno obnovo. V primerih neuspešne naravne obnove naj se izvede umetno obnovo s sadnjo listavcev (bukev, plemeniti listavci).

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 112/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	17,4	82,6	100,0
- ciljno %	17	83	100
Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	45,4	216,4	261,8
- ciljna (m ³ /ha)	44	211	255
Prirastek (m ³ /ha/leto)	0,89	5,22	6,11
Možni posek (m ³ /ha)	9,8	57,7	67,5
Možni posek (m ³ /ha/leto)	0,98	5,78	6,76

Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	21,7	26,7	25,8
Intenziteta m. p. prirastek (%)	110,4	110,7	110,6
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 113/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
Iglavci	m³	1.516	848	0	0	0	171	2.535	21,6	109,8
	%	59,8	33,5	0,0	0,0	0,0	6,7	100,0		
Listavci	m³	6.550	8.302	0	0	0	48	14.900	26,7	110,8
	%	44,0	55,7	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0		
Skupaj	m³	8.066	9.150	0	0	0	219	17.435	25,8	110,6
	%	46,3	52,4	0,0	0,0	0,0	1,3	100,0		

Najvišji možni posek je načrtovan v višini 17.435 m³, kar pomeni 26 % skupne lesne zaloge oziroma 111 % prirastka. V njem je 15 % iglavcev in 85 % listavcev.

Dobro polovico možnega poseka predstavljajo pomladitvene sečnje (53 %). Ostalo so redčenja (46 %). Sanitarni posek se načrtuje v deležu 1 %.

Redčilo naj bi se skoraj vse drogovnjake (94 %, s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge) in večino debeljakov (78 %, s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). V preostalih drogovnjakih (6 %) in v 3 % debeljakov se načrtuje predvsem sanitarni posek. Ostale debeljake (19 %) naj bi se začelo uvajati v obnovo, s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge.

Za četrtno sestojev v obnovi (25 %) se načrtuje zadržano nadaljevanje obnove, s povprečno jakostjo 27 % od lesne zaloge (tam bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje), za 42 % pa pospešeno nadaljevanje obnove, z jakostjo 46 % od lesne zaloge. Na prestalih 33 % sestojev v obnovi (19 ha) se načrtuje končni posek.

Predvsem zaradi relativno obsežnih načrtovanih pomladitvenih sečenj je ciljna lesna zaloga manjša (za 3 %) od sedanje povprečne lesne zaloge.

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 114/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Obžetev	ha	0,48	1,44
Nega mladja	ha	0,58	0,58
Nega gošče	ha	2,54	2,54
Nega letvenjaka	ha	0,52	0,52

Gojitvena dela so načrtovana v relativno majhnem obsegu. Največ je nege gošče (slabi 3 ha).

V zasebnih gozdovih je nega mladovij povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Poleg navedenih del naj se izvaja varstvo pred žuželkami s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti.

9.2.6 Rastiščnogojitveni razred: Bukovje z gradnom - 15012

RGR Bukovje z gradnom s površino 460,30 ha predstavlja 14 % gozdov GGE. Skoraj vsi gozdovi (458,31 ha oziroma 99,6 %) so zasebni. V državni lasti je le 1,47 ha, v občinski še manj, 0,52 ha. Vsi spadajo v kategorijo večnamenskih gozdov.

Gozdovi tega RGR so v južnem in jugozahodnem delu GGE (v k. o. Poljane in Gradišče). Na jugozahodnem delu zavzemajo večji del k. o. Sobrače. Posamezni odseki so v k. o. Ježni vrh in Moravče.

Posebnosti v pogledu poudarjenosti funkcij gozdov

1. stopnjo funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ima delček gozdov na erodibilni oziroma plazljivi matični podlagi.

1. stopnjo hidrološke funkcije imajo najožja in ožja vodovarstvena območja na občinskem nivoju, 2. stopnjo pa gozdovi na območjih širših vodovarstvenih območij, 9 manjših izvirov, manjšega črpališča in številnih vodotokov.

1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti imajo vzdrževane travne površine v gozdni krajini in gozdni prostor nad Jamo v Poljanah ter Spodnjo Jurčkovo jamo. Gozdovi ob jamah imajo tudi 1. stopnjo hidrološke funkcije ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot. Gozdni prostor v povirnem delu Temenice ima 2. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ter 2. stopnjo funkcije varovanja naravnih vrednot. Slednjo ima tudi območje Bratnice.

1. stopnjo poudarjenosti kulturne dediščine imajo gozdovi na območjih arheološkega najdišča Gradišče Primskova gora, spomenika Primskovo – Tabor, cerkve Marijinega rojstva ter cerkve sv. Petra v Primskovem. Gozdni prostor na območjih obeh cerkva ima estetsko funkcijo poudarjeno na 1. stopnji. 2. stopnjo poudarjenosti te funkcije ima gozd na območju kulturne krajine Temenica.

Na območjih 6 stojišč čebelnjakov je funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin poudarjena na 1. stopnji, na območjih gozdne čebelje paše pa na 2. stopnji.

Lesnoproizvodna funkcija je v vseh gozdnih poudarjena na prvi stopnji.

STANJE GOZDOV

a) Rastišče

Preglednica 115/D-GZ1: Gozdni rastiščni tipi v RGR

Šifra	Gozdni rastiščni tip	Rk	Površina (ha)	Delez (%)
541	<i>Preddinarsko-dinarsko gradnovo belogabrovje</i>	11	0,94	0,2
551	<i>Preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje</i>	9	73,19	15,9
554	<i>Gradnovo bukovje na izpranih tleh</i>	11	256,33	55,6
581	<i>Osojno bukovje s kresničevjem</i>	7	19,13	4,2
591	<i>Preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje</i>	5	38,59	8,4
731	<i>Kisloljubno gradnovo bukovje</i>	11	38,62	8,4
751	<i>Kisloljubno bukovje z rebrenjačo</i>	9	33,50	7,3
	Skupaj	9,9	460,30	100,0

Med gozdnimi rastiščnimi tipi ima največji delež (56 %) gradnovo bukovje na izpranih tleh. Sledijo preddinarsko-dinarsko podgorsko bukovje (16 %), preddinarsko-dinarsko toploljubno bukovje (8 %), kisloljubno gradnovo bukovje (8 %), kisloljubno bukovje z rebrenjačo (7 %) in osojno bukovje s kresničevjem (4 %).

b) Stanje sestojev

Zgradba gozda

Sestoji so skupinsko raznodobni.

Lesna zaloga in prirastek

Preglednica 116/D-LZ: Lesna zaloga in njena struktura po deb. razredih ter letni prirastek

	Lesna zaloga							Letni prirastek	
	Debelinski razredi (v % od lesne zaloge)					Skupaj		m ³ /ha	%
	I	II	III	IV	V	m ³ /ha	%		
Iglavci	4,3	13,7	33,0	34,7	14,3	33,9	11,7	0,62	11,0
Listavci	4,7	17,0	26,8	29,0	22,5	255,8	88,3	4,98	89,0
Skupaj	4,7	16,7	27,5	29,6	21,5	289,7	100,0	5,60	100,0

Lesna zaloga je 290 m³/ha, kar je malo nad povprečjem, ki velja za GGE (283 m³/ha). V njej je 88 % listavcev in 12 % iglavcev. Pri iglavcih sta večja deleža lesne zaloge v tretjem in četrtem debelinskem razredu (po tretjino), pri listavcih pa je večina zaloge razporejena med tretjim in petim razredom.

Letni prirastek je 5,6 m³/ha, kar je malo pod povprečjem, ki velja za GGE (5,7 m³/ha). Od tega večina, to je 89 %, priraste na listavcih.

Razmerje drevesnih vrst

Preglednica 117/D-DV: Sestava lesne zaloge po skupinah drevesnih vrst

	Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
Dejansko stanje	m ³ /ha	21,1	12,8	165,7	63,1	9,2	16,4	1,4
	%	7,3	4,4	57,1	21,8	3,2	5,7	0,5
Naravno stanje	m ³ /ha	2,9	2,9	214,4	31,8	14,5	20,3	2,9
	%	1,0	1,0	74	11	5	7	1

V drevesni sestavi je največ bukke (57 %). Relativno visok delež ima še hrast (22 %). Ostale vrste so zastopane z manjšimi deleži. To so smreka (7 %), drugi trdi listavci (6 %), bor (4 %) in plemeniti listavci (3 %). Za manj kot 1 % je mehkih listavcev.

Glede na modelno stanje je preveč hrasta, smreke in bora, premalo pa je predvsem bukke (za 17 %).

Ohranjenost gozdov

Skoraj vsi gozdovi (94 %) so ohranjeni. Ostali (6 %) so spremenjeni.

Razvojne faze

Preglednica 118/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	13,84	20,4	48,1	21,8	9,7	15,8	19,8	64,4	0,0	88,3	0,0	0,0	11,7
Drogovnjak	87,53	0,0	8,8	87,3	3,9	0,0	37,1	62,9	0,0	37,2	43,9	14,8	4,1
Debeljak	215,11					1,9	85,7	12,4	0,0	1,9	94,3	3,8	0,0
Sestoj v obnovi	143,82					10,2	77,2	12,6	0,0				
Skupaj	460,30												

Največ je debeljakov, 47 %. Večina (86 %) je negovana pomanjkljivo, skoraj vsi sestoji (94 %) imajo normalen sklep. Podmladek prekriva 23 % in je dobre zasnove. V njem je največ bukke (65 %), gorskega javorja (10 %), malega jesena (9 %) in gradna (8 %).

V temu RGR je relativno visok delež sestojev v obnovi in sicer 31 %. Dobre tri četrtine so negovane pomanjkljivo, ostalo je delno negovano, delno nenegovano. Sestoji so dobro pomlajeni, saj podmladek prekriva 63 %. Večji del podmladka (62 %) ima dobro zasnov, del tudi odlično (21 %). V njem je največ bukke (63%), gorskega javorja (12 %), malega jesena (9 %) in smreke (6 %).

Relativno malo je drogovnjakov (19 %). Skoraj vsi (87 %) imajo pomanjkljivo zasnov. Večji del (63 %) je nenegovan, ostalo je negovano pomanjkljivo. 44 % ima normalen sklep, 37 % tesnega, 15 % rahlega, 4 % vrzelastega do pretrganega.

Mladovij je zelo malo, z deležem le 3 %. Skoraj polovica ima dobro zasnov, petina bogato, petina pomanjkljivo, ostalo pa je slabo. Večji del je nenegovan (64 %), negovanih je 16 %, preostala petina je negovana pomanjkljivo. Večina mladovij (88 %) ima tesen sklep, preostanek ima vrzelastega do pretrganega. V drevesni sestavi je največ bukke (49 %), gorskega javorja (12 %), smreke (8 %), malega jesena (8 %) in belega gabra (7 %).

Kakovost drevja

Kakovost je bila ocenjena na stalnih vzorčnih ploskvah pri drevju debeline nad 30 cm. Pri listavcih je največ drevja prav dobre (33 %) oziroma dobre kakovosti (37 %), odlične kakovosti pa je 21 %.

Iglavci so nekoliko boljše kakovosti, a ne bistveno. Delež odličnih je 29 %, prav dobrih 36 %.

Poškodovanost dreves

Na stalnih vzorčnih ploskvah je poškodovanih 12,4 % dreves. Največ (6,1 %) jih ima poškodovane veje, pri ostalih pa je poškodovano deblo oziroma korenčnik (5,9 %). Osutosti je zelo malo (0,4 %).

Odmrlo drevje

Odmrlih je 55 dreves/ha, od teh je 22 stoječih in 33 ležečih. Skupaj gre za 43 m³/ha. Večinoma so listavci (50 dreves/ha). Podatki so bili pridobljeni na SVP.

ANALIZA PRETEKLEGA GOSPODARJENJA

Realizacija poseka iglavcev je bila 91 %, listavcev 47 %, skupna pa je bila 51 %.

V večjem obsegu, kot je bilo načrtovano, je bila izvedena nega mladja. Opravljena je bila slaba polovica načrtovane nege gošče, negi letvenjaka in drogovenjaka pa sta bili izvedeni v skromnem obsegu. Na sicer majhni površini se je naredilo pripravo sestoja in sadnjo, kar ni bilo načrtovano.

Preglednica 119/OGD: Opravljena gojitvena in varstvena dela v RGR

Gojitvena in varstvena dela	Enota	Načrtovano	Izvedeno	Indeks
Nega mladja	ha	3,09	5,30	171,5
Nega gošče	ha	18,34	8,00	43,6
Nega letvenjaka	ha	9,36	1,40	15,0
Nega ml. drogovenjaka	ha	9,87	0,30	3,0
Priprava sestoja	ha	0,00	0,20	0,0
Sadnja	ha	0,00	0,20	0,0

ORIS ZAKONITOSTI RAZVOJA GOZDOV**Površina, lesna zaloga, prirastek, posek**

Preglednica 120/GFR1: Razvoj gozdnih fondov v obdobju 2004 do 2024

Leto	Površina ha	Lesna zaloga			Letni prirastek			Letni realiziran posek*		
		m ³ /ha			m ³ /ha			m ³ /ha		
		Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
2004	462,04	27,8	198,9	226,8	0,58	3,83	4,41	0,41	1,94	2,35
2014	461,96	34,7	244,0	278,8	0,69	6,88	7,58	0,66	2,78	3,44
2024	460,30	33,9	255,8	289,7	0,62	4,98	5,60	0,73	6,39	7,12

*Opomba: V zadnjem obdobju je naveden načrtovani oz možni posek (in ne realizirani posek)

Površina gozdov se je glede na preteklo obdobje zmanjšala za 1,66 ha, zaradi krčitev.

V zadnjem desetletju je lesna zaloga zrasla za 10,9 m³/ha, pri čemer se je zaloga iglavcev zmanjšala za 0,8 m³/ha, zaloga listavcev pa zvečala za 11,8 m³/ha. Povprečni skupni prirastek se je zmanjšal, za 1,98 m³/ha, pri čemer se je prirastek iglavcev znižal za 0,07 m³/ha, prirastek listavcev pa za 1,9 m³/ha.

V preteklem desetletju je bilo letno posekanih 3,45 m³/ha, od tega 19 % iglavcev in 81 % listavcev.

Drevesna sestava

Preglednica 121/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	8,3	4,0	55,3	19,7	3,1	8,4	1,2
2014	7,4	5,1	55,8	21,0	3,2	6,7	0,8
2024	7,3	4,4	57,1	21,8	3,2	5,7	0,5

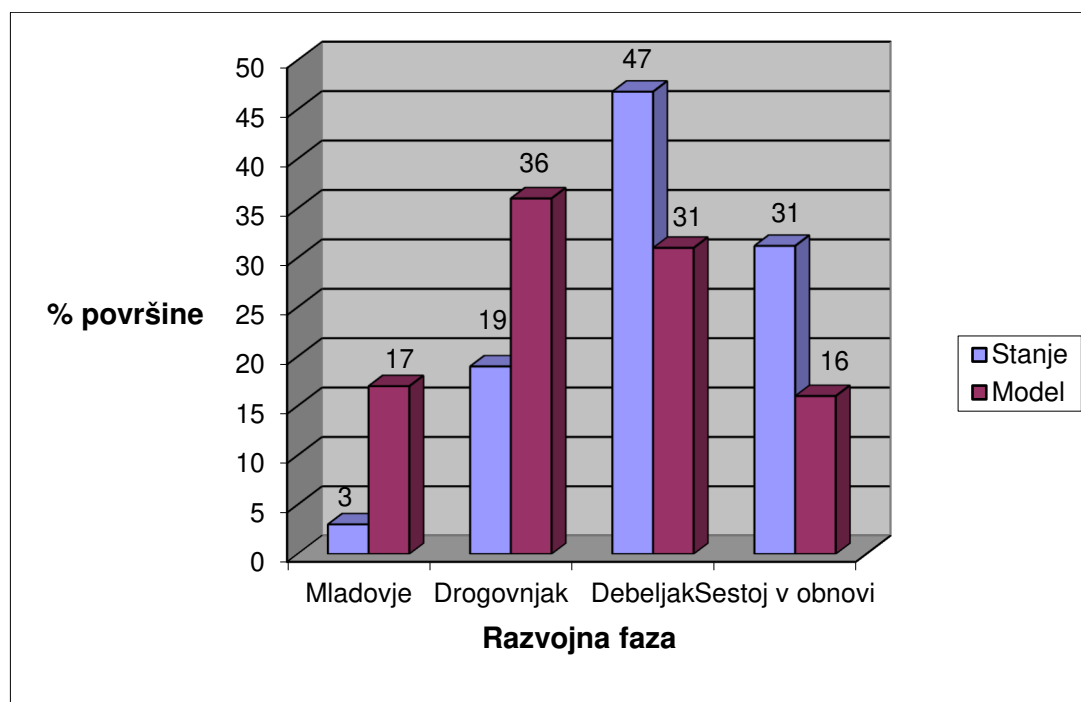
V zadnjem obdobju se deleži drevesnih vrst skoraj niso spremenili. Smreka in plemeniti listavci so obdržali svoje deleže. Za dober 1 % je zrasel delež bukve, za 1 % tudi deleža drugih trdih listavcev in hrasta. Za manj kot 1 % je padel delež bora.

Razvojne faze

Razmerje razvojnih faz precej odstopa od modelnega. Premalo je mladovij in drogovnjakov, pri čemer drogovnjaki dosegajo 53 % modelne vrednosti, mladovja pa le 18 %. Preveč je debeljakov, saj njihov delež presega modelno vrednost za 51 %. Delež sestojev v obnovi je blizu modelnemu.

Preglednica 122/D-SM: Delež razvojnih faz v RGR in primerjava z modelnim stanjem

Razvojna faza	Stanje		Model			
	Površina	Delež	Trajanje razvojne faze let	Delež %	Modelna površina ha	Razlika %
Mladovje	13,84	3,0	21	17	78,25	-82
Drogovnjak	87,53	19,0	45	36	165,71	-47
Debeljak	215,11	46,8	39	31	142,69	51
Sestoj v obnovi	143,82	31,2	20	16	73,65	95
Skupaj	460,30	100,0	125	100	460,30	

Grafikon 10: Primerjava dejanske in modelne strukture gozdov po razvojnih fazah

CILJI, USMERITVE IN UKREPI

Gozdnogojitveni cilj

Skupinsko raznodobni sestoji bukve (58 %), s posamično do šopasto primesjo hrasta (21 %), drugih trdih listavcev (6 %), smreke (8 %), bora (4 %), plemenitih listavcev (3 %) in mehkih listavcev (manj kot 1 %)

Ciljno razmerje razvojnih faz: mladovje 8 %, drogovnjak 16 %, debeljak 44 %, sestoj v obnovi 32 %

Ciljna lesna zaloga: 275 m³/ha, iglavci 33 m³/ha, listavci 242 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga in korigirana končna lesna zaloga: 600 m³/ha, 420 m³/ha

Modelna končna lesna zaloga je lesna zaloga debeljaka tik pred pomladitvijo, ki ima polno zarast in je brez praznih celic (ima optimalno lesno zalogo). Dejanska končna lesna zaloga je manjša od modelne. Njena višina je odvisna od števila praznih celic, ki so posledica poškodb sestojev in neustreznega gospodarjenja v preteklosti.

Ciljna kvaliteta: smreka in jelka: B, C; bor: C; bukev in plemeniti listavci: A1, A2, B; hrast: A2, B; drugi listavci: C, D

Obdobje za doseganje ciljnega stanja: 10 let

Gozdnogojitvene usmeritve

Proizvodna doba: 125 let

Pomladitvena doba: 20 let

Usmeritve za obnovo sestojev

Prednost ima naravna obnova (obnova s sadnjo bukve, gorskega javorja, smreke, pa tudi duglazije in drugih rastišču primernih vrst, naj bo le izjemoma, kjer naravna obnova ne uspe; zaenkrat ni načrtovana, ker ni potrebe). Pri pomlajevanju je treba upoštevati transportne meje. Obnovo začnemo praviloma z robnimi sečnjami z mozaično razporejenimi pomladitvenimi jedri, lahko pa tudi zastorno na nekoliko večjih površinah. Zastorno obnovo je potrebno začeti po semenskem letu z jakostjo poseka 20 % od lesne zaloge. Po pojavu kakovostnega pomladka povečamo jakost poseka na 25 – 50 % od lesne zaloge. Z obnovo zaključimo najkasneje, ko bo mladije pričelo preraščati v goščo. Pomembno je še, da se pomladitvene sečnje izvajajo izven vegetacijske dobe, to je med 1. novembrom in 31. marcem. V zasmrečenih sestojih skrajšujemo proizvodno dobo in zmanjšujemo delež smreke.

Usmeritve za nego gozdov

Če je potrebno, leto po končnem poseku izvedemo nego mladja s posekom pri sečnji poškodovanih osebkov, košev, mehkih listavcev, tujerodnih vrst in grmovnic, sicer pa naj se maksimalno izkoristi posredno nego matičnega sestoja. Nego gošče se ob hitrem preraščanju lahko izpusti. Kjer je potrebno, naj se izvede nego letvenjakov in drogovnjakov, zaradi zagotavljanja stojnosti in kakovosti sestojev. Pomagamo predvsem bukvi in plemenitim listavcem ter zmanjšujemo delež smreke. V drogovnjakih naj se redči s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge, v mlajših debeljakih s 17 %, v starosti od 80 do 100 let pa jakost znižamo na 12 % od lesne zaloge in izvajamo šibka svetlitvena redčenja, če so debeljaki že precej pomlajeni, pa z jakostjo 20 % od lesne zaloge. V izogib prezgodnjega pomlajevanja in zapleveljenja v debeljakih ohranjamo polnilni sloj.

Usmeritve glede drevesne sestave gozdov

Ciljna drevesna vrsta je bukev. V pobočnih jarkih, kjer so tla globlja in bolj vlažna, je lahko ciljna drevesna vrsta gorski javor. V sestojih, kjer je prisoten graden, vse ukrepe prilagodimo njegovi ohranitvi. Na izpostavljenih legah se ohranja in pospešuje tudi termofilne drevesne vrste. Delež smreke naj se zmanjša, deloma (največ 10 %) se ga lahko nadomesti z duglazijo.

Usmeritve za varstvo gozdov

V predelih, kjer je primes smreke močnejša, naj se redno izvaja sanitarne sečnje ter preventivne ukrepe za varstvo pred smrekovimi podlubniki (kontrolne pasti). Izvaja naj se tudi popolni gozdni red in pravočasen ter sproten posek napadenega in oslabelega drevja zaradi smrekovih podlubnikov in javorovega raka.

Ob pojavu naravnih ujm naj se na območjih, kjer so bili sestoji močno poškodovani, izvede posek vseh močno poškodovanih dreves, na vseh večjih ogolelih površinah (večjih od ene sestojne višine) pa tudi pripravo sestojev za naravno obnovo. V primerih neuspešne naravne obnove naj se izvede umetno obnovo s sadnjo listavcev (bukve, plemeniti listavci).

Po potrebi naj se omejuje invazivne tujerodne vrste.

Ukrepi

Preglednica 123/D-UMP: Temeljni podatki za utemeljitev višine možnega poseka

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Razmerje - dejansko (%)	11,7	88,3	100,0
- ciljno %	12	88	100

Lesna zaloga - dejanska (m ³ /ha)	33,9	255,8	289,7
- ciljna (m ³ /ha)	33	242	275
Prirastek (m ³ /ha/leto)	0,62	4,98	5,60
Možni posek (m ³ /ha)	7,2	63,9	71,2
Možni posek (m ³ /ha/leto)	0,73	6,39	7,12
Intenziteta m. p. na lesno zalogo (%)	21,5	25,0	24,6
Intenziteta m. p. prirastek (%)	117,4	128,4	127,2
Izravnalna doba (let)	10	10	10

Preglednica 124/MPVP: Možni posek po vrstah poseka

		Vrste poseka						Posek skupaj	% od LZ	% od P
		Negovalni posek			Posek na panj	Posek za umetno obnovo	Posek oslabelega drevja in sanitarni p.			
		Redčenja	Pomladitv.	Prebiralne						
Iglavci	m³	1.809	1.400	0	0	0	144	3.353	21,5	118,1
	%	53,9	41,8	0,0	0,0	0,0	4,3	100,0		
Listavci	m³	11.818	17.488	0	0	0	126	29.432	25,0	128,3
	%	40,2	59,4	0,0	0,0	0,0	0,4	100,0		
Skupaj	m³	13.627	18.888	0	0	0	270	32.785	24,6	127,1
	%	41,6	57,6	0,0	0,0	0,0	0,8	100,0		

Najvišji možni posek je načrtovan v višini 32.785 m³, kar pomeni 25 % skupne lesne zaloge oziroma 127 % prirastka. V njem je 10 % iglavcev in 90 % listavcev.

Dobro polovico možnega poseka predstavljajo pomladitvene sečnje (58 %). Ostalo so redčenja (42 %). Sanitarni posek se načrtuje v deležu, manjšem od 1 %.

Redčenja se načrtuje v 92 % drogovnjakov (s povprečno jakostjo 19 % od lesne zaloge) in v 82 % debeljakov (s povprečno jakostjo 17 % od lesne zaloge). Za 15 % debeljakov se načrtuje uvajanje v obnovo (s povprečno jakostjo 20 % od lesne zaloge). Za 8 % drogovnjakov in 3 % debeljakov se načrtuje le sanitarni posek.

Za dobro polovico sestojev v obnovi (54 %) se načrtuje zadržano nadaljevanje obnove, s povprečno jakostjo 26 % od lesne zaloge (tam bo treba še čakati na dodatno naravno pomlajevanje). Pospešeno nadaljevanje obnove se načrtuje na 25 % teh sestojev, z jakostjo 45 % od lesne zaloge. Končni posek je načrtovan na 21 % (30 ha) sestojev v obnovi.

Opomba: Podatki o tem, v kolikšnem obsegu naj bi se s s posekom ukrepalo v posamezni razvojni fazi, so povzeti po gozdnogojitvenih smernicah iz opisov sestojev, kar pomeni, da obstaja možnost, da se bo v enem sestoju kombiniralo več vrst sečenj oziroma ukrepov (kot smernico se lahko vpiše le prevladujoč ukrep).

Preglednica 125/NGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela

Vrsta dela	Enota	Načrtovano	
		dejansko	s ponov.
Obžetev	ha	0,67	2,01
Nega mladja	ha	0,83	0,83
Nega gošče	ha	3,86	3,86
Nega letvenjaka	ha	3,88	3,88
Nega mlajšega drogovnjaka	ha	3,00	3,00

Gojitvena dela so načrtovana v relativno majhnem obsegu. Še največ je nege gošče in letvenjaka (po 4 ha).

V zasebnih gozdovih je nega mladovij povsod priporočljiva, nujna pa je tam, kjer je sestoj ogrožen (biološka in statična stabilnost). Če se bo pokazala potreba po dodatnih gojitvenih delih, se bo to utemeljilo in opredelilo v gozdnogojitvenih načrtih.

Poleg navedenih del naj se izvaja varstvo pred žuželkami s postavitvijo in vzdrževanjem kontrolnih pasti.

10 LITERATURA IN VIRI

- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Primskovo (2014-2023). 2013. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana (Ur. l. RS, št. 3/2015)
- Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarskega območja Ljubljana (2021–2030). 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana (Ur. l. RS, št. 116/2023)
- Karta zasnove gozdne infrastrukture (E), ki je bila izdelana ob izdelavi GGN GGO Ljubljana (2021-2030) in prikazuje javne ceste, primerne za gozdno proizvodnjo, po metodologiji, ki je bila uporabljena za izdelavo GGN GGO Ljubljana (2021-2030). 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana
- Kutnar, L., Veselič, Ž., Draskobler, I., Robič, D., 2012, Tipologija gozdnih rastišč Slovenije na podlagi ekoloških in vegetacijskih rezmer za potrebe usmerjanja razvoja gozdov, GV 70 (4), s. 195-214
- Naravovarstvene smernice za gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Primskovo (2024- 2033). 2023. Ljubljana, Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Ljubljana
- Navodila za izdelavo načrtov za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, Zavod za gozdove Slovenije. 2023. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije
- Navodila za posodobitev obstoječih podatkov o funkcijah gozdov za potrebe obnove GGN GGO 2021-2030. 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije (neobjavljeno)
- Podrobne kulturnovarstvene usmeritve za varstvo kulturne dediščine za načrtovanje gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Primskovo (2024-2033). 2023. Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana
- Pravilnik o izvajanju sečnje, ravnanju s sečnimi ostanki, spravi in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov (Ur. l. RS, št. 55/1994, 95/2004, 110/2008 in 83/2013)
- Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Ur. l. RS, št. 64/2004, 5/2006, 58/2011 in 15/2016)
- Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/2010, 200/2020)
- Pravilnik o registru kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 66/2009)
- Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Ur. l. RS, št. 120/2006)
- Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 114/2009, 31/2016, 52/2022 in 125/2022 – popr.)
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Ur. l. RS, št. 48/2004, 33/2013 in 99/2013, 47/2018)
- Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Ur. l. RS, št. 89/2008, 49/2020)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih – območjih Natura 2000 (Ur. l. RS, št. 45/2004, 110/2004, 59/2007, 43/2008, 8/2012, 33/2013, 35/2013, 3/2014, 21/2016, 47/2018)
- Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest (Ur. l. RS, št. 38/1994, 20/1995, 42/1998, 12/1999, 25/2002, 35/2003, 31/2005, 9/2006, 32/2007, 36/2009, 103/2010, 35/2012, 101/2013, 42/2015)
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur. l. RS, št. 88/2005, 56/2007, 29/2009, 91/2010, 1/2013, 39/2015, 191/2020)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/2004, 109/2004, 84/2005, 115/2007, 32/2008, 96/2008, 36/2009, 102/2011, 15/2014, 64/2016, 62/2019)

- Usmeritve s področja upravljanja z vodami za pripravo gozdnogospodarskih načrtov. 2020. Ljubljana, Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje in prostor, Direkcija Republike Slovenije za vode
- Usmeritve za funkcije gozda. Gradivo za območne gozdnogospodarske načrte 2021-2030 in načrte gozdnogospodarskih enot. 2021. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije (neobjavljeno)
- Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 9/2016, 36/2021 – ZZIRDKG in 140/2022 – ZSDH-1A))
- Zakon o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/1993, 67/2002, 115/2006, 110/2007, 106/2010, 63/2013, 17/2014, 24/2015, 9/2016 – ZGGLRS, 77/2016 in 78/2023 – ZUNPEOVE)
- Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/2004, 61/2006 – Zdru-1, 8/2010 – ZŠKZ-B, 46/2014, 21/2018 – ZNOrg, 31/2018, 82/2020, 3/2022 – ZDeb, 105/2022 – ZZNŠPP in 18/2023 – ZDU-1O)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 7/1999, 110/2002, 126/2003, 16/2008, 123/2008, 8/2011 – ORZVKD39, 90/2012, 111/2013, 32/2016, 21/2018 – ZNOrg in 78/2023 – ZUNPEOVE)
- Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 44/2022, 18/2023 – ZDU-1O in 78/2023 – ZUNPEOVE)
- Zakon o varstvu podzemnih jam (Ur. l. RS, št. 2/2004, 61/2006 – Zdru-1, 46/2014 – ZON-C, 21/2018 – ZNOrg)
- Zakon o vodah (Ur. l. RS, št. 67/2002, 2/2004, 41/2004, 57/2008, 57/2012, 100/2013, 40/2014, 56/2015, 65/2020, 35/2023 – odl. US in 78/2023 – ZUNPEOVE)
- <https://www.gov.si/zbirke/storitve/vkljucevanje-varstva-kulturne-dediscine-v-gozdnogospodarske-nacrte-ggn/>
- <https://www.zvkds.si/sl/clanek/nasveti-za-lastnike>
- <https://meteo.arso.gov.si/met/sl/>
- <https://ogk100.geo-zs.si/>
- <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/15P2201S.px/table/tableViewLayout2/>
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dina_%C5%A0martno_pri_Litiji
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dina_Litija#Naselja_v_ob%C4%8Dini
- <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-NDDCHX2Y>
- <https://www.jkpg.si/cero-spaja-dolina-stranski-meni>
- <https://www.jkpg.si/pitna-voda>
- <https://www.ksp-litija.si/odpadki/obratovanje-zbirnih-centrov-za-komunalne-odpadke/>
- <https://www.ksp-litija.si/oskrba-s-pitno-vodo/obmocje-javnega-vodovoda/>
- <https://www.peskokop-kepa.si/kdo-smo/>
- <https://www.trgograd.net/kamnolom.html>

11 NAČRT SO IZDELALI

Sodelavci pri izdelavi načrta:

Opisi sestojev:

Janez Nograšek, gozd. inž.

Marijana Tavčar, univ. dipl. inž. gozd.

Meritve na stalnih vzorčnih ploskvah:

Aleš Vesel, dipl. inž. gozd., s sodelavci

Sodelovanje pri določanju gozdnega roba, načina spravila in pravilnih razdalj ter vir dodatnih informacij, pomembnih za opisovanje sestojev in za posamezna poglavja v GGN:

Marija Mihelič, univ. dipl. inž. gozd.

Janez Nograšek, gozd. inž.

Sodelovanje pri pripravi posameznih poglavij:

Marko Jonozovič, univ. dipl. inž. gozd.

Mojca Stupan Kobilica, univ. dipl. inž. gozd.

Digitalizacija kart:

Egidija Cernatič, univ. dipl. inž. gozd.

Marijana Tavčar, univ. dipl. inž. gozd.

Izdelava kart:

Egidija Cernatič, univ. dipl. inž. gozd.

Računalniška obdelava:

Marijan Turnšek, gozd. teh.

Podpisniki:

Delavka, odgovorna za pripravo načrta: Marijana Tavčar, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja odseka za načrtovanje razvoja gozdov: Andrej Jeklar, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja območne enote Ljubljana: mag. Viktor Miklavčič, univ. dipl. inž. gozd.

Direktor Zavoda za gozdove Slovenije: Gregor Danev, univ. dipl. inž. gozd.

Datum izdelave načrta:

- osnutek določen: 27. 05. 2024

12 PRILOGE

12.1 Preglednice v prilogah

12.1.1 OBRAZEC E1: Povzetek stanja in ukrepov na ravni gozdnogospodarske enote

Preglednica/LP: Površina gozdov po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda (ha)	2.531,13	691,80	3,60	3.226,53
Delež (%)	78,45	21,44	0,11	100,00

Preglednica/GF1: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov in rastiščnogojitvenih razredih

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m³/ha			m³/ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
11012-podgorsko bukovje	550,27	44,2	244,9	289,1	0,89	5,33	6,23	23,2	24,8	24,5	113,8
11013-podgorsko bukovje*	327,42	73,2	153,7	226,8	1,74	3,76	5,50	19,8	20,1	20,0	82,7
12112-kisloljubno bukovje	1.343,63	71,1	221,9	293,1	1,29	4,26	5,55	22,5	23,3	23,1	122,0
12113-kisloljubno bukovje*	286,96	76,9	223,2	300,1	1,50	4,17	5,67	18,9	21,5	20,9	110,3
14112-toploljubno bukovje	257,95	45,4	216,4	261,8	0,89	5,22	6,11	21,6	26,7	25,8	110,6
15012-bukovje z gradnom	460,30	33,9	255,8	289,7	0,62	4,98	5,60	21,5	25,0	24,6	127,1
VEČNAMENSKI GOZDOVI skupaj	3.226,53	59,9	223,4	283,3	1,16	4,56	5,72	21,7	23,7	23,3	115,4
Skupaj vsi gozdovi	3.226,53	59,9	223,4	283,3	1,16	4,56	5,72	21,7	23,7	23,3	115,4

*pretežno državni gozdovi

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek					
			Površina		Zasnova			
	ha	%	ha	%	1	2	3	4
Mladovje	200,84	6,2						
Drogovnjak	866,13	26,8	34,41	4,0	0,0	46,8	51,2	2,0
Debeljak	1.456,24	45,2	270,60	18,6	2,6	89,0	8,0	0,4
Sestoj v obnovi	703,32	21,8	448,13	63,7	19,7	65,5	14,8	0,0
Skupaj	3.226,53	100,0	753,14	23,3	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/ZNS: Zasnova, negovanost in sklep sestojev po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina ha	Zasnova (%)				Negovanost (%)				Sklep (%)			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Mladovje	200,84	13,8	69,6	14,0	2,6	41,1	29,9	28,3	0,7	49,5	15,7	27,8	7,0
Drogovnjak	866,13	1,0	27,6	69,8	1,6	3,4	39,3	56,3	1,0	23,2	53,5	15,9	7,4
Debeljak	1.456,24					5,9	73,1	20,7	0,3	4,9	81,9	12,4	0,8
Sestoj v obnovi	703,32					9,2	73,7	17,1	0,0				
Skupaj	3.226,53												

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	5,0	12,3	25,0	31,1	26,6	15,3	43,4
Jelka	0,7	5,1	17,5	34,2	42,5	0,4	1,1
Bor	10,5	20,8	28,1	23,8	16,8	5,1	14,5
Macesen	23,4	32,0	23,5	12,4	8,7	0,3	0,9
Ostali igl.	3,8	3,8	29,5	40,2	22,7	0,0	0,0
Bukev	5,9	18,8	26,5	27,9	20,9	53,7	152,1
Hrast	8,2	22,3	25,9	25,2	18,4	14,9	42,1
Pl. list.	6,7	19,5	26,4	27,2	20,2	3,2	9,0
Dr. tr. list.	10,3	24,8	25,3	23,1	16,5	6,6	18,6
Meh. list.	12,8	27,9	25,3	20,3	13,7	0,5	1,5
Iglavci	6,5	14,5	25,6	29,2	24,2	21,1	59,9
Listavci	6,7	20,0	26,3	27,0	20,0	78,9	223,4
Skupaj	6,7	18,9	26,2	27,3	20,9	100,0	283,3

Preglednica/LZ1/VNG: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Smreka	5,0	12,3	25,0	31,1	26,6	15,3	43,4
Jelka	0,7	5,1	17,5	34,2	42,5	0,4	1,1
Bor	10,5	20,8	28,1	23,8	16,8	5,1	14,5
Macesen	23,4	32,0	23,5	12,4	8,7	0,3	0,9
Ostali igl.	3,8	3,8	29,5	40,2	22,7	0,0	0,0
Bukev	5,9	18,8	26,5	27,9	20,9	53,7	152,1
Hrast	8,2	22,3	25,9	25,2	18,4	14,9	42,1
Pl. list.	6,7	19,5	26,4	27,2	20,2	3,2	9,0
Dr. tr. list.	10,3	24,8	25,3	23,1	16,5	6,6	18,6
Meh. list.	12,8	27,9	25,3	20,3	13,7	0,5	1,5
Iglavci	6,5	14,5	25,6	29,2	24,2	21,1	59,9
Listavci	6,7	20,0	26,3	27,0	20,0	78,9	223,4
Skupaj	6,7	18,9	26,2	27,3	20,9	100,0	283,3

Preglednica/PR1: Tekoči letni prirastek po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,19	0,24	0,31	0,27	0,15	20,3	1,16
Listavci	0,76	1,31	1,18	0,89	0,41	79,7	4,56
Skupaj	0,95	1,55	1,49	1,16	0,56	100,0	5,72

Preglednica/PR1/VNG: Tekoči letni prirastek po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m ³ /ha)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	0,19	0,24	0,31	0,27	0,15	20,3	1,16
Listavci	0,76	1,31	1,18	0,89	0,41	79,7	4,56
Skupaj	0,95	1,55	1,49	1,16	0,56	100,0	5,72

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	41.927	21,7											
Listavci	171.150	23,7											
Skupaj	213.077	23,3											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	3,14	3,14											
Sadnja	ha	3,14	3,14											
Obžetev	ha	9,07	21,09											
Nega mladja	ha	27,11	42,78											
Nega gošče	ha	88,14	133,17											
Nega letvenjaka	ha	67,58	68,09											
Nega ml. drogovnjaka	ha	21,91	21,91											

12.1.2 OBRAZEC E2: Povzetek stanja in ukrepov na ravni rastiščnogojitvenega razreda

Rastiščnogojitveni razred: Podgorsko bukovje - 11012

Preglednica/LP: Površina rastiščnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	539,20	10,80	0,27	550,27
Delež (%)	98,0	2,0	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	4,7	15,0	33,5	33,3	13,5	9,8	28,3
Bor	8,2	23,3	36,1	24,0	8,4	5,5	15,9
Ostali igl.	3,8	3,8	29,5	40,2	22,7	0,0	0,1
Bukev	6,4	20,0	26,7	26,7	20,2	60,9	176,1
Hrast	8,3	22,7	26,2	24,6	18,2	13,4	38,7
Pl. list.	7,3	20,7	26,5	26,1	19,4	3,1	9,0
Dr. tr. list.	10,0	25,0	26,2	22,6	16,2	7,0	20,2
Meh. list.	6,7	21,6	27,8	25,5	18,4	0,3	0,9
Iglavci	6,0	18,0	34,3	30,0	11,7	15,3	44,2
Listavci	7,0	20,8	26,7	26,0	19,5	84,7	244,9
Skupaj	6,9	20,4	27,8	26,6	18,3	100,0	289,1

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,11	0,21	0,30	0,21	0,06	14,4	0,89
Listavci	0,94	1,57	1,37	0,99	0,48	85,6	5,33
Skupaj	1,05	1,78	1,67	1,20	0,54	100,0	6,22

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	365,27	66,4	185,00	33,6	0,00	0,0	0,00	0,0	550,27	100,0
Skupaj vsi gozdovi	365,27	66,4	185,00	33,6	0,00	0,0	0,00	0,0	550,27	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	7,7	17,5	25,2	5,5	23,0	28,5	13,2	40,5	53,7	18,8
30 - 49 cm	2,6	2,6	5,2	0,4	8,1	8,5	3,0	10,7	13,7	21,5
50 in več cm	1,3	0,4	1,7	0,4	0,9	1,3	1,7	1,3	3,0	10,1
Skupaj	11,6	20,5	32,1	6,3	32,0	38,3	17,9	52,5	70,4	50,4

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek					
			Površina		Zasnova			
	ha	%	ha	%	1	2	3	4
Mladovje	14,55	2,6						
Drogovnjak	165,80	30,1	6,66	4,0	0,0	84,1	15,9	0,0
Debeljak	243,20	44,3	58,23	23,9	2,7	91,8	5,5	0,0
Sestoj v obnovi	126,72	23,0	86,25	68,1	25,0	70,5	4,5	0,0
Skupaj	550,27	100,0	151,14	27,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Skupaj
ha	15,38	0,01	99,17	2,03	24,25	10,30	151,14
%	2,87	0,00	18,51	0,38	4,53	1,92	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	34	32,4	50,0	14,7	2,9	0,0
Bor	44	27,3	47,7	18,2	6,8	0,0
Bukev	172	21,5	25,6	37,2	11,6	4,1
Hrast	37	18,9	32,4	37,9	5,4	5,4
Pl. list.	12	16,7	41,7	33,3	0,0	8,3
Dr. tr. list.	13	0,0	30,8	46,1	7,7	15,4
Meh. list.	5	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	78	29,5	48,7	16,7	5,1	0,0
Skupaj listavci	239	19,2	27,2	39,0	9,6	5,0
Skupaj	317	21,8	35,9	30,0	8,5	3,8

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	3,2
Veje/krošnja	2,5
Osutost	0,4
Skupaj	6,1

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	6.190	4.308	69,6	10,7
Listavci	34.006	9.667	28,4	24,1
Skupaj	40.196	13.975	34,8	34,8

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	25,7	22,2	2,3
Jelka	0,0	0,0	0,0
Bor	5,1	7,9	0,5
Macesen	0,0	0,0	0,0

Ostali igl.	0,0	11,3	0,0
Bukev	58,0	9,0	5,2
Hrast	6,2	3,8	0,6
Pl. list.	1,7	4,2	0,2
Dr. tr. list.	2,9	3,2	0,3
Meh. list.	0,4	10,2	0,0
Skupaj iglavci	30,8	17,1	2,8
Skupaj listavci	69,2	7,4	6,2
Skupaj	100,0	9,0	9,0

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	7,4	14,8	18,4	23,4	11,8	17,1	7,7
Listavci	2,2	5,2	10,3	11,6	5,4	7,4	17,3
Skupaj	2,7	6,4	12,0	13,9	6,3	9,0	25,0

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	11,7	4,5	56,6	13,2	3,5	9,6	0,9
2014	10,4	5,7	57,5	14,4	3,6	8,1	0,3
2024	9,8	5,5	60,9	13,4	3,1	7,0	0,3

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	5.641	23,2											
Listavci	33.361	24,8											
Skupaj	39.002	24,5											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	1,05	1,05											
Sadnja	ha	1,05	1,05											
Obžetev	ha	1,29	2,82											
Nega mladja	ha	1,71	1,71											
Nega gošče	ha	6,63	6,63											
Nega letvenjaka	ha	2,48	2,48											
Nega ml. drogovnjaka	ha	0,50	0,50											

Rastičnogojitveni razred: Podgorsko bukovje – 11013 (pretežno državni gozdovi)*Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah*

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	0,10	327,32	0,00	327,42
Delež (%)	0,0	100,0	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	6,3	18,9	34,1	29,2	11,5	29,7	67,4
Bor	6,9	19,8	36,5	27,3	9,5	2,1	4,8
Macesen	14,4	37,4	39,9	8,3	0,0	0,5	1,1
Bukev	7,8	22,2	26,4	25,0	18,6	43,0	97,3
Hrast	6,5	19,7	27,2	26,7	19,9	7,7	17,6
Pl. list.	7,1	20,1	26,0	26,5	20,3	9,6	21,9
Dr. tr. list.	14,3	31,4	23,4	17,9	13,0	6,9	15,6
Meh. list.	7,8	20,7	29,0	25,0	17,5	0,5	1,2
Iglavci	6,4	19,2	34,4	28,8	11,2	32,3	73,2
Listavci	8,2	22,6	26,1	24,7	18,4	67,7	153,7
Skupaj	7,6	21,5	28,8	26,0	16,1	100,0	226,8

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,23	0,44	0,57	0,38	0,11	31,6	1,74
Listavci	0,72	1,25	0,96	0,61	0,23	68,4	3,76
Skupaj	0,95	1,69	1,53	0,99	0,34	100,0	5,50

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	26,14	8,0	60,20	18,4	241,08	73,6	0,00	0,0	327,42	100,0
Skupaj vsi gozdovi	26,14	8,0	60,20	18,4	241,08	73,6	0,00	0,0	327,42	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	4,4	20,0	24,4	3,5	20,9	24,4	7,9	40,9	48,8	19,0
30 - 49 cm	1,7	1,7	3,4	2,6	11,3	13,9	4,3	13,0	17,3	28,1
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9	1,8	0,9	0,9	1,8	5,3
Skupaj	6,1	21,7	27,8	7,0	33,1	40,1	13,1	54,8	67,9	52,4

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek						
			Površina		Zasnova				
	ha	%	ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	70,40	21,5							
Drogovnjak	100,28	30,7	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Debeljak	97,72	29,8	3,43	3,5	0,3	99,7	0,0	0,0	
Sestoj v obnovi	59,02	18,0	26,83	45,5	0,0	99,9	0,1	0,0	
Skupaj	327,42	100,0	30,26	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Bukev	Pl. list.	Skupaj
ha	8,75	18,44	3,07	30,26
%	3,40	7,17	1,19	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	19	15,8	52,6	26,3	5,3	0,0
Bor	2	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Macesen	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	56	14,3	25,0	55,3	3,6	1,8
Hrast	3	33,3	66,7	0,0	0,0	0,0
Pl. list.	17	0,0	29,4	53,0	17,6	0,0
Dr. tr. list.	12	16,7	16,7	66,6	0,0	0,0
Skupaj iglavci	22	13,6	50,1	31,8	4,5	0,0
Skupaj listavci	88	12,5	26,1	54,6	5,7	1,1
Skupaj	110	12,7	28,2	52,7	5,5	0,9

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	2,5
Veje/krošnja	3,3
Osutost	2,2
Skupaj	8,0

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	10.240	22.639	221,1	99,3
Listavci	12.550	3.193	25,4	14,0
Skupaj	22.790	25.832	113,3	113,3

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	86,4	57,6	24,2
Jelka	0,1	0,0	0,0
Bor	0,8	7,0	0,2
Macesen	0,2	6,6	0,0
Ostali igl.	0,1	0,0	0,0
Bukev	8,7	6,5	2,4
Hrast	0,3	1,4	0,1
Pl. list.	2,4	8,9	0,7
Dr. tr. list.	0,9	8,1	0,3
Meh. list.	0,1	26,9	0,0
Skupaj iglavci	87,6	53,6	24,5
Skupaj listavci	12,4	6,4	3,5
Skupaj	100,0	28,0	28,0

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	8,6	20,9	33,0	62,7	116,4	53,6	69,4
Listavci	2,7	5,6	6,7	8,2	7,6	6,4	9,8
Skupaj	4,4	11,0	20,1	36,2	65,9	28,0	79,2

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2004	46,6	2,4	0,3	34,3	5,8	6,4	4,1	0,1
2014	41,9	3,1	0,6	37,5	6,2	7,5	3,1	0,1
2024	29,7	2,1	0,5	43,0	7,7	9,6	6,9	0,5

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	4.753	19,8											
Listavci	10.134	20,1											
Skupaj	14.887	20,0											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	0,21	0,21											
Sadnja	ha	0,21	0,21											
Obžetev	ha	0,21	0,63											
Nega mladja	ha	0,21	0,63											
Nega gošče	ha	26,04	43,73											
Nega letvenjaka	ha	34,51	34,51											
Nega ml. drogovnjaka	ha	2,95	2,95											

Rastičnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje - 12112*Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah*

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	1.276,06	67,04	0,53	1.343,63
Delež (%)	95,0	5,0	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	3,9	9,0	19,8	31,5	35,8	17,3	50,6
Jelka	0,7	5,1	17,5	34,2	42,5	0,9	2,7
Bor	13,5	19,2	20,8	23,0	23,5	5,5	16,0
Macesen	25,7	32,6	21,6	12,0	8,1	0,6	1,8
Bukev	5,2	17,5	26,5	29,3	21,5	53,3	156,0
Hrast	9,5	24,1	25,7	24,0	16,7	15,2	44,7
Pl. list.	7,7	20,0	25,4	26,9	20,0	1,2	3,6
Dr. tr. list.	10,5	24,6	25,1	23,4	16,4	5,5	16,0
Meh. list.	19,8	37,2	22,1	13,0	7,9	0,5	1,6
Iglavci	6,4	11,7	20,0	29,2	32,7	24,3	71,1
Listavci	6,6	19,5	26,2	27,6	20,1	75,7	221,9
Skupaj	6,6	17,6	24,7	28,0	23,1	100,0	293,1

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,23	0,23	0,28	0,31	0,24	23,3	1,29
Listavci	0,75	1,22	1,09	0,83	0,37	76,7	4,26
Skupaj	0,98	1,45	1,37	1,14	0,61	100,0	5,55

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	318,55	23,7	867,60	64,6	157,48	11,7	0,00	0,0	1.343,63	100,0
Skupaj vsi gozdovi	318,55	23,7	867,60	64,6	157,48	11,7	0,00	0,0	1.343,63	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	1,6	18,2	19,8	4,6	24,8	29,4	6,2	43,0	49,2	16,8
30 - 49 cm	0,4	4,2	4,6	0,8	6,4	7,2	1,2	10,6	11,8	18,4
50 in več cm	0,0	0,4	0,4	0,0	1,2	1,2	0,0	1,6	1,6	4,9
Skupaj	2,0	22,8	24,8	5,4	32,4	37,8	7,4	55,2	62,6	40,1

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek						
			Površina		Zasnova				
	ha	%	ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	47,29	3,5							
Drogovnjak	335,40	25,0	18,82	5,6	0,0	49,0	51,0	0,0	
Debeljak	683,44	50,8	137,32	20,1	3,5	88,2	7,5	0,8	
Sestoj v obnovi	277,50	20,7	182,83	65,9	18,1	66,4	15,5	0,0	
Skupaj	1.343,63	100,0	338,97	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Jelka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.	Skupaj
ha	56,99	22,26	1,15	202,42	17,69	10,92	24,57	2,97	338,97
%	4,40	1,72	0,09	15,61	1,36	0,84	1,90	0,23	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	92	46,7	27,2	22,8	2,2	1,1
Jelka	2	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Bor	51	33,3	45,1	19,6	2,0	0,0
Macesen	1	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	379	14,8	30,9	36,9	14,5	2,9
Hrast	123	36,6	28,5	26,0	6,5	2,4
Pl. list.	13	7,7	7,7	69,2	15,4	0,0
Dr. tr. list.	31	3,2	22,6	41,9	22,6	9,7
Meh. list.	11	18,2	63,6	18,2	0,0	0,0
Skupaj iglavci	146	45,1	29,5	22,6	2,1	0,7
Skupaj listavci	557	17,1	29,3	37,6	12,9	3,1
Skupaj	703	22,0	29,3	35,4	10,7	2,6

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	3,3
Veje/krošnja	2,4
Osutost	2,4
Skupaj	8,1

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	22.505	18.465	82,0	21,4
Listavci	63.694	22.284	35,0	25,9
Skupaj	86.199	40.749	47,3	47,3

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	37,9	20,6	4,1
Jelka	3,6	40,7	0,4
Bor	3,7	8,5	0,4
Macesen	0,1	2,2	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	37,3	8,4	4,0
Hrast	9,5	6,5	1,0
Pl. list.	1,1	7,5	0,1
Dr. tr. list.	5,6	7,5	0,6
Meh. list.	1,2	11,3	0,1
Skupaj iglavci	45,3	18,7	4,8
Skupaj listavci	54,7	7,9	5,8
Skupaj	100,0	10,7	10,7

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	6,2	16,3	15,8	20,6	22,3	18,7	13,7
Listavci	3,1	4,4	7,0	11,6	13,8	7,9	16,5
Skupaj	3,7	5,7	9,1	14,5	17,6	10,7	30,2

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Jelka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	17,7	0,7	6,0	0,4	48,9	13,9	1,6	9,5	1,3
2014	19,7	0,9	4,7	0,6	47,8	15,7	1,5	8,0	1,1
2024	17,3	0,9	5,5	0,6	53,3	15,2	1,2	5,5	0,5

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	21.469	22,5											
Listavci	69.539	23,3											
Skupaj	91.008	23,1											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	0,75	0,75											
Sadnja	ha	0,75	0,75											
Obžetev	ha	5,29	10,80											
Nega mladja	ha	8,13	8,13											
Nega gošče	ha	24,22	32,38											
Nega letvenjaka	ha	11,55	12,06											
Nega ml. drogovnjaka	ha	12,01	12,01											

Rastičnogojitveni razred: Kisloljubno bukovje – 12113 (pretežno državni gozdovi)*Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah*

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	1,92	284,93	0,11	286,96
Delež (%)	0,7	99,3	0,0	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	8,2	13,7	20,0	27,6	30,5	22,6	67,8
Bor	4,1	8,7	17,8	31,3	38,1	2,7	8,2
Macesen	13,9	18,4	18,6	22,7	26,4	0,3	0,9
Bukev	5,4	18,1	27,1	28,7	20,7	44,5	133,3
Hrast	2,9	14,2	28,4	31,8	22,7	12,3	37,0
Pl. list.	5,3	17,8	27,7	28,9	20,3	7,0	21,1
Dr. tr. list.	4,9	17,0	26,9	29,6	21,6	9,3	27,8
Meh. list.	2,8	14,6	29,5	31,3	21,8	1,3	4,0
Iglavci	7,8	13,2	19,7	27,9	31,4	25,6	76,9
Listavci	4,8	17,2	27,4	29,5	21,1	74,4	223,2
Skupaj	5,6	16,2	25,4	29,1	23,7	100,0	300,1

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,31	0,30	0,31	0,33	0,25	26,4	1,50
Listavci	0,54	1,15	1,24	0,94	0,30	73,6	4,17
Skupaj	0,85	1,45	1,55	1,27	0,55	100,0	5,67

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	24,25	8,5	149,69	52,1	113,02	39,4	0,00	0,0	286,96	100,0
Skupaj vsi gozdovi	24,25	8,5	149,69	52,1	113,02	39,4	0,00	0,0	286,96	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	7,4	4,2	11,6	23,2	24,2	47,4	30,6	28,4	59,0	23,4
30 - 49 cm	4,2	3,2	7,4	1,1	3,2	4,3	5,3	6,4	11,7	18,6
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	2,1	1,1	3,2	2,1	1,1	3,2	8,9
Skupaj	11,6	7,4	19,0	26,4	28,5	54,9	38,0	35,9	73,9	50,9

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek						
			Površina		Zasnova				
	ha	%	ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	47,22	16,5							
Drogovnjak	53,51	18,6	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Debeljak	146,74	51,1	3,00	2,0	0,0	100,0	0,0	0,0	
Sestoj v obnovi	39,49	13,8	18,75	47,5	29,1	38,8	32,1	0,0	
Skupaj	286,96	100,0	21,75	7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Skupaj
ha	4,18	0,41	14,91	0,18	0,72	1,35	21,75
%	1,74	0,17	6,22	0,08	0,30	0,56	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	39	38,4	30,8	28,2	2,6	0,0
Bor	14	57,2	21,4	14,3	7,1	0,0
Macesen	2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	77	18,2	48,0	26,0	7,8	0,0
Hrast	19	15,8	47,3	21,1	15,8	0,0
Dr. tr. list.	5	40,0	20,0	20,0	20,0	0,0
Meh. list.	1	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj iglavci	55	43,7	29,1	23,6	3,6	0,0
Skupaj listavci	102	17,6	48,1	24,5	9,8	0,0
Skupaj	157	23,6	44,6	24,2	7,6	0,0

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	5,2
Veje/krošnja	2,8
Osutost	3,4
Skupaj	11,4

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	4.783	12.242	255,9	74,7
Listavci	11.612	5.583	48,1	34,1
Skupaj	16.395	17.824	108,7	108,7

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	67,6	46,1	14,1
Jelka	0,0	163,8	0,0
Bor	0,9	10,0	0,2
Macesen	0,1	8,1	0,0
Ostali igl.	0,1	120,9	0,0
Bukev	22,4	10,0	4,7
Hrast	6,2	8,4	1,3
Pl. list.	1,3	22,9	0,3
Dr. tr. list.	1,3	7,5	0,3
Meh. list.	0,1	14,6	0,0
Skupaj iglavci	68,7	43,9	14,4
Skupaj listavci	31,3	9,8	6,6
Skupaj	100,0	20,9	20,9

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	13,9	58,1	47,9	44,5	40,8	43,9	42,7
Listavci	5,9	5,6	7,0	12,5	18,2	9,8	19,5
Skupaj	8,4	15,2	19,0	24,7	28,4	20,9	62,2

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Macesen	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr.tr.list.	Meh.list.
2004	29,8	5,4	0,4	41,6	15,6	1,4	5,5	0,3
2014	30,7	1,8	0,2	46,8	15,6	1,2	3,5	0,2
2024	22,6	2,7	0,3	44,5	12,3	7,0	9,3	1,3

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	4.176	18,9											
Listavci	13.784	21,5											
Skupaj	17.960	20,9											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	1,13	1,13											
Sadnja	ha	1,13	1,13											
Obžetev	ha	1,13	3,39											
Nega mladja	ha	15,65	30,90											
Nega gošče	ha	24,85	44,03											
Nega letvenjaka	ha	14,64	14,64											
Nega ml. drogovnjaka	ha	3,45	3,45											

Rastičnogojitveni razred: Toploljubno bukovje - 14112*Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah*

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	255,54	0,24	2,17	257,95
Delež (%)	99,1	0,1	0,8	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	6,3	19,0	34,5	29,0	11,2	7,5	19,6
Bor	10,4	28,7	37,4	18,2	5,3	9,9	25,8
Bukev	10,8	26,6	24,7	21,7	16,2	56,2	147,0
Hrast	14,3	31,7	22,9	17,9	13,2	13,5	35,5
Pl. list.	9,5	24,1	25,9	23,5	17,0	2,6	6,9
Dr. tr. list.	15,8	33,9	23,1	16,1	11,1	10,1	26,5
Meh. list.	11,0	22,9	27,5	22,3	16,3	0,2	0,4
Iglavci	8,6	24,5	36,2	22,9	7,8	17,4	45,4
Listavci	12,0	28,1	24,3	20,5	15,1	82,6	216,4
Skupaj	11,4	27,5	26,4	20,9	13,8	100,0	261,8

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,15	0,26	0,29	0,15	0,04	14,6	0,89
Listavci	1,18	1,75	1,13	0,76	0,39	85,4	5,22
Skupaj	1,33	2,01	1,42	0,91	0,43	100,0	6,11

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	191,14	74,1	66,81	25,9	0,00	0,0	0,00	0,0	257,95	100,0
Skupaj vsi gozdovi	191,14	74,1	66,81	25,9	0,00	0,0	0,00	0,0	257,95	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	0,0	13,7	13,7	1,1	30,5	31,6	1,1	44,2	45,3	15,7
30 - 49 cm	0,0	6,3	6,3	1,1	4,2	5,3	1,1	10,5	11,6	19,1
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	2,2	1,1	1,1	2,2	7,2
Skupaj	0,0	20,0	20,0	3,3	35,8	39,1	3,3	55,8	59,1	42,0

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek					
			Površina		Zasnova			
	ha	%	ha	%	1	2	3	4
Mladovje	7,54	2,9						
Drogovnjak	123,61	48,0	3,64	2,9	0,0	0,0	100,0	0,0
Debeljak	70,03	27,1	18,71	26,7	0,0	66,1	33,9	0,0
Sestoj v obnovi	56,77	22,0	43,54	76,7	21,4	48,0	30,6	0,0
Skupaj	257,95	100,0	65,89	25,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Skupaj
ha	5,89	36,90	0,70	7,69	14,71	65,89
%	2,35	14,74	0,28	3,07	5,87	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	16	25,0	43,7	25,0	0,0	6,3
Jelka	3	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Bor	5	20,0	80,0	0,0	0,0	0,0
Bukev	50	6,0	36,0	32,0	26,0	0,0
Hrast	14	0,0	21,4	64,3	14,3	0,0
Pl. list.	6	16,7	0,0	83,3	0,0	0,0
Dr. tr. list.	13	0,0	23,1	23,1	53,8	0,0
Skupaj iglavci	24	20,8	54,2	20,8	0,0	4,2
Skupaj listavci	83	4,8	28,9	41,0	25,3	0,0
Skupaj	107	8,4	30,8	40,3	19,6	0,9

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	4,5
Veje/krošnja	2,1
Osutost	1,5
Skupaj	8,1

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	2.753	1.616	58,7	8,9
Listavci	15.477	5.873	37,9	32,2
Skupaj	18.230	7.489	41,1	41,1

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	14,7	19,5	1,6
Jelka	0,0	0,0	0,0
Bor	6,9	7,5	0,7
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	61,2	12,2	6,7
Hrast	7,2	6,0	0,8
Pl. list.	2,4	9,5	0,3
Dr. tr. list.	7,1	7,1	0,8
Meh. list.	0,5	12,2	0,1
Skupaj iglavci	21,6	12,9	2,3
Skupaj listavci	78,4	10,4	8,5
Skupaj	100,0	10,9	10,9

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	4,5	10,6	15,9	16,8	6,9	12,9	6,0
Listavci	6,9	9,5	14,2	14,7	3,6	10,4	21,7
Skupaj	6,7	9,7	14,6	15,2	4,1	10,9	27,7

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	10,1	8,3	52,7	13,2	2,9	12,2	0,6
2014	8,2	10,0	54,7	13,2	2,7	10,8	0,4
2024	7,5	9,9	56,2	13,5	2,6	10,1	0,2

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	2.535	21,6											
Listavci	14.900	26,7											
Skupaj	17.435	25,8											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Obžetev	ha	0,48	1,44											
Nega mladja	ha	0,58	0,58											
Nega gošče	ha	2,54	2,54											
Nega letvenjaka	ha	0,52	0,52											

Rastičnogojitveni razred: Bukovje z gradnom - 15012*Preglednica/LP: Površina rastičnogojitvenega razreda po lastniških kategorijah*

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	458,31	1,47	0,52	460,30
Delež (%)	99,6	0,3	0,1	100,0

Preglednica/LZ1: Lesna zaloga in njena sestava po skupinah drevesnih vrst in debelinskih razredih

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Smreka	3,0	10,5	31,9	38,2	16,4	7,3	21,1
Bor	6,4	19,1	34,9	28,7	10,9	4,4	12,8
Bukev	3,9	16,0	27,0	29,8	23,3	57,1	165,7
Hrast	5,7	18,6	26,4	27,7	21,6	21,8	63,1
Pl. list.	4,9	16,7	26,6	29,1	22,7	3,2	9,2
Dr. tr. list.	8,0	20,8	26,2	25,7	19,3	5,7	16,4
Meh. list.	16,4	31,6	23,8	16,8	11,4	0,5	1,4
Iglavci	4,3	13,7	33,0	34,7	14,3	11,7	33,9
Listavci	4,7	17,0	26,8	29,0	22,5	88,3	255,8
Skupaj	4,7	16,7	27,5	29,6	21,5	100,0	289,7

Preglednica/PR1: Letni prirastek in njegova sestava po debelinskih razredih

	Debelinski razredi (m³/ha/leto)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	0,06	0,12	0,21	0,18	0,05	11,0	0,62
Listavci	0,50	1,19	1,41	1,22	0,67	89,0	4,98
Skupaj	0,56	1,31	1,62	1,40	0,72	100,0	5,60

Preglednica/OHR: Ohranjenost gozdov po gospodarskih kategorijah v RGR

Gospodarska kategorija gozdov	Ohranjeni		Spremenjeni		Močno sprem.		Izmenjani		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Večnamenski gozdovi	431,90	93,8	28,40	6,2	0,00	0,0	0,00	0,0	460,30	100,0
Skupaj vsi gozdovi	431,90	93,8	28,40	6,2	0,00	0,0	0,00	0,0	460,30	100,0

Preglednica /OD: Odmrlo drevje v RGR (število dreves na ha)

Razširjeni deb. razred	Stoječe drevje			Ležeče drevje			Skupaj			
	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	igl.	list.	sk.	m³/ha
10 - 29 cm	0,6	18,2	18,8	2,9	20,0	22,9	3,5	38,2	41,7	14,5
30 - 49 cm	0,6	2,9	3,5	0,0	5,9	5,9	0,6	8,8	9,4	14,9
50 in več cm	0,0	0,0	0,0	1,2	2,9	4,1	1,2	2,9	4,1	13,8
Skupaj	1,2	21,1	22,3	4,1	28,8	32,9	5,3	49,9	55,2	43,2

Preglednica/RF1: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina		Podmladek						
			Površina		Zasnova				
	ha	%	ha	%	1	2	3	4	
Mladovje	13,84	3,0							
Drogovnjak	87,53	19,0	5,29	6,0	0,0	24,4	62,9	12,7	
Debeljak	215,11	46,8	49,91	23,2	1,2	95,0	3,8	0,0	
Sestoj v obnovi	143,82	31,2	89,93	62,5	21,3	62,4	16,3	0,0	
Skupaj	460,30	100,0	145,13	31,5	0,0	0,0	0,0	0,0	

Preglednica/D-POM: Sestava podmladka po skupinah drevesnih vrst

Enota	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.	Skupaj
ha	8,12	0,24	90,58	10,77	15,43	19,86	0,13	145,13
%	1,82	0,05	20,29	2,41	3,46	4,45	0,03	100,00

Preglednica/K: Kakovost drevja

Drevesna vrsta	Št. dreves	Delež dreves po kakovostnih razredih (v % od števila)				
		Odlična	Prav dobra	Dobra	Zadovoljiva	Slaba
Smreka	17	17,6	29,4	41,2	11,8	0,0
Bor	11	45,4	45,5	9,1	0,0	0,0
Bukev	144	22,2	33,3	36,1	5,6	2,8
Hrast	29	27,6	27,6	37,9	6,9	0,0
Pl. list.	9	0,0	33,3	44,5	22,2	0,0
Dr. tr. list.	8	0,0	50,0	37,5	12,5	0,0
Meh. list.	3	0,0	33,4	33,3	33,3	0,0
Skupaj iglavci	28	28,6	35,7	28,6	7,1	0,0
Skupaj listavci	193	20,7	32,6	37,3	7,3	2,1
Skupaj	221	21,7	33,0	36,3	7,2	1,8

Preglednica/PSD: Poškodovanost drevja

Vrsta poškodbe	Poškodovanost (%)
Deblo/koreničnik	5,9
Veje/krošnja	6,1
Osutost	0,4
Skupaj	12,4

Preglednica/D-PGR: Realizacija poseka v RGR

	Načrtovani posek	Realiziran posek	Realizacija sečnje	Skupna realizacija možnega p.
	m ³	m ³	%	%
Iglavci	3.347	3.057	91,3	9,9
Listavci	27.610	12.835	46,5	41,5
Skupaj	30.957	15.893	51,3	51,3

Preglednica/PDV: Posek po skupinah drevesnih vrst

Drevesna vrsta	% od celotnega poseka	% od LZ drev. vrste	% od celotne LZ
Smreka	16,1	27,0	2,0
Jelka	0,0	0,0	0,0
Bor	3,2	7,6	0,4
Macesen	0,0	0,0	0,0
Ostali igl.	0,0	0,0	0,0
Bukev	63,7	14,1	7,9
Hrast	10,2	6,0	1,3
Pl. list.	1,4	5,5	0,2
Dr. tr. list.	3,3	6,0	0,4
Meh. list.	2,1	34,1	0,3
Skupaj iglavci	19,2	19,1	2,4
Skupaj listavci	80,8	11,4	10,0
Skupaj	100,0	12,3	12,3

Preglednica/PDR: Posek po debelinskih razredih v RGR

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	7,9	16,1	22,2	25,6	11,3	19,1	6,6
Listavci	3,8	7,4	16,0	18,9	8,1	11,4	27,8
Skupaj	4,2	8,3	17,0	19,9	8,5	12,3	34,4

Preglednica/D-GFR2: Razvoj gozdov v pogledu sestave drevesnih vrst (v %) v obdobju 2004 do 2024

Leto	Smreka	Bor	Bukev	Hrast	Pl. list.	Dr. tr. list.	Meh. list.
2004	8,3	4,0	55,3	19,7	3,1	8,4	1,2
2014	7,4	5,1	55,8	21,0	3,2	6,7	0,8
2024	7,3	4,4	57,1	21,8	3,2	5,7	0,5

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	3.353	21,5											
Listavci	29.432	25,0											
Skupaj	32.785	24,6											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Obžetev	ha	0,67	2,01											
Nega mladja	ha	0,83	0,83											
Nega gošče	ha	3,86	3,86											
Nega letvenjaka	ha	3,88	3,88											
Nega ml. drogovnjaka	ha	3,00	3,00											

12.1.3 OBRAZEC E3: Povzetek stanja in ukrepov po lastniških kategorijah

Zasebni gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m³/ha			m³/ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
VEČNAMENSKI GOZDOVI	2.531,13	56,1	233,3	289,4	1,05	4,73	5,78	22,6	24,4	24,1	121,0
Skupaj vsi gozdovi	2.531,13	56,1	233,3	289,4	1,05	4,73	5,78	22,6	24,4	24,1	120,5

Preglednica/RF2: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Mladovje	70,39	2,8
Drogovnjak	697,12	27,5
Debeljak	1.161,04	45,9
Sestoj v obnovi	602,58	23,8
Skupaj:	2.531,13	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	12,8
Jelka	0,5
Bor	5,8
Macesen	0,3
Ostali igl.	0,0
Bukev	56,0
Hrast	16,0
Pl. list.	2,1
Dr. tr. list.	6,1
Meh. list.	0,4
Iglavci	19,4
Listavci	80,6
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	6,4	14,2	25,1	29,3	25,0	19,4	56,1
Listavci	6,8	20,1	26,2	26,9	20,0	80,6	233,3
Skupaj	6,8	19,0	26,0	27,2	21,0	100,0	289,4

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	32.124	22,6											
Listavci	144.170	24,4											
Skupaj	176.294	24,1											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	1,75	1,75											
Sadnja	ha	1,75	1,75											
Obžetev	ha	7,63	16,92											
Nega mladja	ha	10,02	10,02											
Nega gošče	ha	30,28	30,36											
Nega letvenjaka	ha	14,62	15,13											
Nega ml. drogovnjaka	ha	11,25	11,25											

Državni gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
VEČNAMENSKI GOZDOVI	691,80	73,9	187,2	261,1	1,57	3,94	5,51	19,2	20,7	20,3	96,0
Skupaj vsi gozdovi	691,80	73,9	187,2	261,1	1,57	3,94	5,51	19,2	20,7	20,3	96,0

Preglednica/RF2: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Mladovje	130,45	18,9
Drogovnjak	166,70	24,1
Debeljak	294,08	42,5
Sestoj v obnovi	100,57	14,5
Skupaj:	691,80	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	25,4
Jelka	0,2
Bor	2,3
Macesen	0,3
Ostali igl.	0,0
Bukev	44,4
Hrast	10,4
Pl. lst.	7,7
Dr. tr. lst.	8,4
Meh. lst.	0,9
Iglavci	28,3
Listavci	71,7
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m ³ /ha
Iglavci	6,7	15,5	26,9	28,8	22,1	28,3	73,9
Listavci	6,2	19,4	27,0	27,5	19,9	71,7	187,2
Skupaj	6,4	18,3	27,0	27,8	20,5	100,0	261,1

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m ³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	9.784	19,2											
Listavci	26.814	20,7											
Skupaj	36.598	20,3											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											
Priprava tal	ha	1,39	1,39											
Sadnja	ha	1,39	1,39											
Obžetev	ha	1,44	4,17											
Nega mladja	ha	17,09	32,76											
Nega gošče	ha	57,86	102,81											
Nega letvenjaka	ha	52,96	52,96											
Nega ml. drogovnjaka	ha	10,66	10,66											

Občinski gozdovi

Preglednica/KG: Gozdni fondi po gospodarskih kategorijah gozdov

Gospodarske kategorije gozdov in rastiščnogojitveni razredi	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m³/ha			m³/ha			% od lesne zaloge			% na PR
		igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	igl.	lst.	sk.	
VEČNAMENSKI GOZDOVI	3,60	31,4	256,9	288,3	0,64	6,30	6,94	16,8	17,9	17,8	74,0
Skupaj vsi gozdovi	3,60	31,4	256,9	288,3	0,64	6,30	6,94	16,8	17,9	17,8	74,0

Preglednica/RF2: Razvojne faze

Razvojna faza	Površina (ha)	Delež (%)
Drogovnjak	2,31	64,2
Debeljak	1,12	31,1
Sestoj v obnovi	0,17	4,7
Skupaj:	3,60	100,0

Preglednica/DV: Drevesna sestava

Drevesna vrsta	% od LZ
Smreka	4,0
Bor	6,7
Macesen	0,1
Bukev	51,6
Hrast	20,5
Pl. list.	1,6
Dr. tr. list.	15,3
Iglavci	10,9
Listavci	89,1
Skupaj	100,0

Preglednica/LZ2: Lesna zaloga in njena struktura

	Debelinski razredi (v % od LZ)					Skupaj	
	I	II	III	IV	V	%	m³/ha
Iglavci	15,4	23,2	30,2	18,9	12,3	10,9	31,4
Listavci	18,4	33,3	23,2	15,4	9,7	89,1	256,9
Skupaj	18,1	32,4	23,9	15,7	9,9	100,0	288,3

Preglednica/EVP: Možni posek ter evidenca realiziranega poseka in neizkoriščenega drevja

	MP(m³)	% na LZ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
Iglavci	19	16,8											
Listavci	166	17,9											
Skupaj	185	17,8											
Neizkor. drevje	Iglavci												
	Listavci												
	Skupaj												

Preglednica/EVGD: Načrtovana gojitvena in varstvena dela ter evidenca realiziranih del

Vrsta dela	Enota	Načrtovano		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Skupaj
		dejan.	s ponov.											

12.2 Seznam tarif po odsekih

Šifre za tarife:

Tarifa	Prebiralne (P)	Vmesne (V)	Enodobne (E)
1	2	22	42
2	4	24	44
3	6	26	46
4	8	28	48
5	10	30	50
6	12	32	52
7	14	34	54
8	16	36	56
9	18	38	58
10	20	40	60

Lahko so tudi vmesne tarife (n.pr.: V 2-3=25)

Preglednica/D-TAR: Seznam tarif po odsekih

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
49A01	30	30	26	28	26	26	26	26
49A02	30	30	26	28	26	26	26	26
49A03	30	30	26	28	28	28	28	28
49A04	30	30	26	28	28	28	28	28
49A05	30	30	26	28	28	28	28	28
49A06	30	30	26	28	28	28	28	28
49A07	30	30	26	30	30	30	30	30
49A08	30	30	26	28	30	30	30	30
49A09	30	30	26	28	30	30	30	30
49B01	34	34	30	32	32	32	32	32
49B02	34	34	30	30	30	30	30	30
49B03	34	34	30	30	30	30	30	30
49B04	34	34	30	32	32	32	32	32
49B05	34	34	30	30	30	30	30	30
49B06	34	34	30	30	30	30	30	30
49B07	34	34	30	30	30	30	30	30
49B08	34	34	30	32	30	30	30	30
49C01	34	34	30	32	32	32	32	32
49C02	34	34	30	32	32	32	32	32
49C03	34	34	30	28	28	28	28	28
49C04	32	32	30	32	32	32	32	32
49C05	36	36	30	32	32	32	32	32
49C06	32	32	30	32	32	32	32	32
49C07	32	32	30	30	30	30	30	30
49C08	34	34	30	32	30	30	30	30
49C09	34	34	30	34	32	32	32	32
49D01	30	30	26	30	30	30	30	30
49D02	30	30	26	26	28	28	28	28
49D03	30	30	26	32	30	30	30	30
49D04	30	30	26	28	28	28	28	28
49D05	30	30	26	30	30	30	30	30
49D06	30	30	26	28	28	28	28	28
49D07	30	30	26	28	28	28	28	28
49E01	34	34	28	32	30	30	30	30
49E02	34	34	28	32	30	30	30	30
49E03	34	34	28	32	30	30	30	30
49E04	32	32	28	28	26	26	26	26
49E05	32	32	28	30	28	28	28	28
49E06	32	32	28	30	28	28	28	28
49E07	32	32	28	30	28	28	28	28

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
49E08	32	32	28	28	26	26	26	26
49E09	32	32	28	24	24	24	24	24
49E10	32	32	28	28	28	28	28	28
49E11	32	32	28	28	28	28	28	28
49E12	32	32	28	26	26	26	26	26
49E13	32	32	28	26	26	26	26	26
49E14	32	32	28	26	26	26	26	26
49E15	32	32	28	26	26	26	26	26
49E16	32	32	28	30	28	28	28	28
49E17	32	32	28	30	28	28	28	28
49E18	34	34	28	30	28	28	28	28
49E19	34	34	28	30	28	28	28	28
49E20	34	34	28	30	28	28	28	28
49E21	52	52	48	50	48	48	48	48
49E22	52	52	48	50	48	48	48	48
49E24	52	52	50	48	48	48	48	48
49E25	50	50	46	50	46	50	46	46
49E26	48	48	46	46	46	46	46	46
49E27	48	48	48	48	46	48	46	46
49E28	50	50	44	48	44	46	44	44
49E29	48	48	46	52	46	48	46	46
49F01	32	32	26	32	32	32	32	32
49F02	32	32	26	32	32	32	32	32
49F03	32	32	32	30	30	30	30	30
49F04	32	32	26	26	26	26	26	26
49F10	32	32	26	28	28	28	28	28
49F11	34	34	26	32	30	30	30	30
49F12	32	32	26	30	30	30	30	30
49F15	52	52	48	50	48	50	48	48
49F16	50	50	46	46	46	46	46	46
49F17	54	54	50	50	46	48	46	46
49F18	52	52	46	48	46	46	46	46
49F19	52	52	48	50	46	48	46	46
49F20	52	52	48	48	48	48	48	48
49F21	52	52	46	50	48	48	46	46
49F22	50	50	48	50	46	48	46	46
49F23	48	48	46	46	46	46	46	46
49G01	32	32	28	32	32	32	32	32
49G02	32	32	28	30	26	26	26	26
49G03	32	32	28	30	24	24	24	24
49G04	32	32	28	30	24	24	24	24

Odsek	Sm	Je	Oi	Bu	Hr	Pl	Tl	Ml
49G05	34	34	32	32	32	32	32	32
49G06	32	32	28	30	26	26	26	26
49G07	54	54	46	46	46	46	46	46
49G08	52	52	50	46	46	46	46	46
49G09	52	52	48	50	48	48	48	48
49G10	52	52	46	50	46	50	46	46
49G11	50	50	44	48	46	46	46	46
49G12	50	50	48	48	48	48	48	48
49G13	52	52	48	50	48	48	48	48
49G14	52	52	46	50	46	48	46	46
49G15	52	52	48	52	50	50	48	48
49P01	52	52	46	46	46	46	46	46
49P02	50	50	46	48	46	48	46	46
49P03	52	52	46	46	46	46	46	46
49P04	52	52	50	50	46	50	46	46
49P05	52	52	50	50	46	50	46	46
49P06	50	50	44	50	46	50	46	46
49P07	52	52	44	50	46	46	46	46
49P08	52	52	46	52	48	50	48	48
49P09	34	34	28	32	30	30	30	30

12.3 Seznam prirastnih nizov po rastiščnogojitvenih razredih

Preglednica/D-NIZ: Seznam prirastnih nizov po rastiščnogojitvenih razredih

GR	SDV	Niz	Ds3	Ds4	Ds5	Ds6	Ds7	Ds8	Ds9	Ds10	Ds11	Ds12	Ds13	Ds14	Ds15	Ds16
11012	SM	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	JE	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	OI	300	0,0399	0,0280	0,0213	0,0170	0,0141	0,0120	0,0104	0,0091	0,0081	0,0073	0,0066	0,0060	0,0055	0,0051
	BU	401	0,0780	0,0528	0,0390	0,0304	0,0247	0,0206	0,0175	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080
	HR	500	0,0259	0,0227	0,0202	0,0182	0,0165	0,0150	0,0136	0,0125	0,0114	0,0104	0,0095	0,0087	0,0079	0,0072
	PL	602	0,0455	0,0325	0,0250	0,0202	0,0169	0,0144	0,0126	0,0111	0,0099	0,0090	0,0082	0,0075	0,0069	0,0064
	TL	700	0,0555	0,0389	0,0296	0,0236	0,0195	0,0166	0,0143	0,0126	0,0112	0,0100	0,0091	0,0083	0,0076	0,0070
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069
11013	SM	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	JE	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	OI	300	0,0399	0,0280	0,0213	0,0170	0,0141	0,0120	0,0104	0,0091	0,0081	0,0073	0,0066	0,0060	0,0055	0,0051
	BU	402	0,0754	0,0605	0,0485	0,0389	0,0312	0,0250	0,0200	0,0161	0,0129	0,0103	0,0083	0,0066	0,0053	0,0043
	HR	500	0,0259	0,0227	0,0202	0,0182	0,0165	0,0150	0,0136	0,0125	0,0114	0,0104	0,0095	0,0087	0,0079	0,0072
	PL	602	0,0455	0,0325	0,0250	0,0202	0,0169	0,0144	0,0126	0,0111	0,0099	0,0090	0,0082	0,0075	0,0069	0,0064
	TL	700	0,0555	0,0389	0,0296	0,0236	0,0195	0,0166	0,0143	0,0126	0,0112	0,0100	0,0091	0,0083	0,0076	0,0070
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069
12112	SM	103	0,0597	0,0430	0,0333	0,0270	0,0227	0,0195	0,0170	0,0151	0,0135	0,0123	0,0112	0,0103	0,0095	0,0088
	JE	103	0,0597	0,0430	0,0333	0,0270	0,0227	0,0195	0,0170	0,0151	0,0135	0,0123	0,0112	0,0103	0,0095	0,0088
	OI	303	0,0619	0,0399	0,0284	0,0215	0,0170	0,0139	0,0116	0,0099	0,0086	0,0075	0,0066	0,0059	0,0053	0,0048
	BU	403	0,0729	0,0478	0,0344	0,0263	0,0210	0,0173	0,0145	0,0124	0,0108	0,0095	0,0085	0,0076	0,0068	0,0062
	HR	503	0,0283	0,0247	0,0219	0,0196	0,0177	0,0161	0,0146	0,0133	0,0121	0,0110	0,0100	0,0091	0,0083	0,0074
	PL	600	0,0566	0,0349	0,0240	0,0177	0,0137	0,0109	0,0090	0,0075	0,0064	0,0055	0,0048	0,0043	0,0038	0,0034
	TL	703	0,0927	0,0576	0,0399	0,0295	0,0228	0,0183	0,0151	0,0127	0,0108	0,0094	0,0082	0,0073	0,0065	0,0058
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069
12113	SM	103	0,0597	0,0430	0,0333	0,0270	0,0227	0,0195	0,0170	0,0151	0,0135	0,0123	0,0112	0,0103	0,0095	0,0088
	JE	103	0,0597	0,0430	0,0333	0,0270	0,0227	0,0195	0,0170	0,0151	0,0135	0,0123	0,0112	0,0103	0,0095	0,0088
	OI	303	0,0619	0,0399	0,0284	0,0215	0,0170	0,0139	0,0116	0,0099	0,0086	0,0075	0,0066	0,0059	0,0053	0,0048
	BU	404	0,0519	0,0431	0,0362	0,0306	0,0258	0,0217	0,0181	0,0149	0,0119	0,0093	0,0068	0,0045	0,0024	0,0004
	HR	503	0,0283	0,0247	0,0219	0,0196	0,0177	0,0161	0,0146	0,0133	0,0121	0,0110	0,0100	0,0091	0,0083	0,0074
	PL	600	0,0566	0,0349	0,0240	0,0177	0,0137	0,0109	0,0090	0,0075	0,0064	0,0055	0,0048	0,0043	0,0038	0,0034
	TL	704	0,1089	0,0586	0,0363	0,0245	0,0176	0,0132	0,0102	0,0081	0,0066	0,0055	0,0046	0,0039	0,0034	0,0030
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069
14112	SM	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	JE	101	0,0591	0,0443	0,0355	0,0295	0,0253	0,0222	0,0197	0,0177	0,0161	0,0148	0,0136	0,0127	0,0118	0,0111
	OI	300	0,0399	0,0280	0,0213	0,0170	0,0141	0,0120	0,0104	0,0091	0,0081	0,0073	0,0066	0,0060	0,0055	0,0051
	BU	405	0,0636	0,0475	0,0378	0,0314	0,0269	0,0235	0,0208	0,0187	0,0170	0,0155	0,0143	0,0133	0,0124	0,0116
	HR	500	0,0259	0,0227	0,0202	0,0182	0,0165	0,0150	0,0136	0,0125	0,0114	0,0104	0,0095	0,0087	0,0079	0,0072
	PL	600	0,0566	0,0349	0,0240	0,0177	0,0137	0,0109	0,0090	0,0075	0,0064	0,0055	0,0048	0,0043	0,0038	0,0034
	TL	705	0,0422	0,0267	0,0188	0,0141	0,0110	0,0089	0,0074	0,0063	0,0054	0,0047	0,0041	0,0037	0,0033	0,0030
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069
15012	SM	100	0,0564	0,0423	0,0338	0,0282	0,0241	0,0211	0,0187	0,0169	0,0153	0,0140	0,0130	0,0120	0,0112	0,0105
	JE	100	0,0564	0,0423	0,0338	0,0282	0,0241	0,0211	0,0187	0,0169	0,0153	0,0140	0,0130	0,0120	0,0112	0,0105
	OI	300	0,0399	0,0280	0,0213	0,0170	0,0141	0,0120	0,0104	0,0091	0,0081	0,0073	0,0066	0,0060	0,0055	0,0051
	BU	406	0,0594	0,0444	0,0354	0,0295	0,0252	0,0220	0,0195	0,0176	0,0160	0,0146	0,0135	0,0125	0,0117	0,0109
	HR	500	0,0259	0,0227	0,0202	0,0182	0,0165	0,0150	0,0136	0,0125	0,0114	0,0104	0,0095	0,0087	0,0079	0,0072
	PL	600	0,0566	0,0349	0,0240	0,0177	0,0137	0,0109	0,0090	0,0075	0,0064	0,0055	0,0048	0,0043	0,0038	0,0034
	TL	706	0,0352	0,0261	0,0207	0,0171	0,0146	0,0127	0,0112	0,0100	0,0091	0,0083	0,0076	0,0071	0,0066	0,0062
	ML	800	0,0467	0,0336	0,0260	0,0211	0,0177	0,0152	0,0133	0,0118	0,0106	0,0096	0,0087	0,0080	0,0074	0,0069

12.4 Cena gozdnega dela in cena lesa pri izračunu ekonomske presoje

Strošek sečnje znaša 17,78 €/h, strošek spravila pa 32,09 €/h in sta enaka za vsa lastništva. Stroški manipulacije so prav tako enaki za vse oblike lastništva in znašajo 3 €/m³.

Preglednica: Cena lesa, uporabljena pri izračunu ekonomske presoje

Drevesna vrsta	Šifra vrste sortimenta	Vrsta sortimenta	Prodajna cena (€)	Nakupna cena (€)
Smreka	H1	Hlodovina I	130,00	130,00
	H2	Hlodovina II	105,00	105,00
	H3	Hlodovina III	100,00	100,00
	O	Ostali les	85,00	85,00
Jelka	H1	Hlodovina I	107,50	107,50
	H2	Hlodovina II	97,50	97,50
	H3	Hlodovina III	75,00	75,00
	O	Ostali les	50,00	50,00
Bori	H	Hlodovina	95,00	95,00
	O	Ostali les	75,00	75,00
Macesen	H1	Hlodovina I	225,00	225,00
	H2	Hlodovina II	175,00	175,00
	H3	Hlodovina III	135,00	135,00
	O	Ostali les	100,00	100,00
Drugi iglavci	C	Celulozni les	60,00	60,00
Bukev	H1	Hlodovina I	110,00	110,00
	H2	Hlodovina II	96,00	96,00
	H3	Hlodovina III	80,00	80,00
	O	Ostali les	75,00	75,00
Hrasti	H	Hlodovina	220,00	220,00
	O	Ostali les	80,00	80,00
Kostanj	H	Hlodovina	100,00	100,00
	O	Ostali les	72,00	72,00
Plemeniti listavci	H	Hlodovina	150,00	150,00
	O	Ostali les	88,00	88,00
Drugi trdi listavci	D	Drva	72,50	72,50
Drugi mehki listavci	P	Prostorninski I	65,00	65,00
Druge vrste	H	Hlodovina	90,00	90,00
	O	Ostali les	72,00	72,00

13 PROSTORSKI DEL NAČRTA

13.1 Stanje in razvoj gozdnih površin

Na karti št. 1 so v merilu 1 : 25.000 prikazane gozdne površine iz preteklega načrta, novo določene gozdne površine (gozd in druga gozdna zemljišča), zemljišča v zaraščanju, ki niso določena kot gozd in površine, ki so bile v preteklem obdobju izkrčene.

Preglednica 126: Stanje in razvoj gozdnih površin.

	Površina (ha)	indeks (%)**
1a) Pretekli gozdnogospodarski načrt	3.253,59	100,0
1b) Novo določene površine gozdov	34,35	1,1
1c) Novo izločene gozdne površine*	25,43	0,8
1d) Izkrčene površine v preteklem obdobju	36,10	1,1
Skupna površina gozda novega načrta (SP)	3.226,53	99,2
Površine v zaraščanju (niso gozd)	17,89	
Druga gozdna zemljišča	20,30	

* to so površine, ki so bile v preteklem obdobju pomotoma ali zaradi drugega razloga uvrščene med gozd

** osnova indeksa je pretekli gozdnogospodarski načrt GGE

Gozdna površina v GGE Primskovo se je v primerjavi s preteklim GGN zmanjšala za 27,06 ha. Zmanjšanje je posledica izvedenih krčitev gozdov (evidentiranih krčitev gozdov je bilo 36,10 ha), iz gozda izločenih površin in natančnejšega zajemanja gozdnega roba (novi DOF-i).

Glavni vzrok za iz gozda izločene gozdne površine je predvsem izločitev dejansko negozdnih površin (ceste, daljnovodi, drugi infrastrukturni objekti,...). Med razlogi za razliko sta tudi natančnejše zajemanje podatkov in uporaba najnovejših ortofoto načrtov za ugotavljanje gozdnega roba. Uporaba le teh namreč omogoča natančnejši zajem podatkov oziroma dejanskega stanja.

Površine v zaraščanju smo evidentirali na 17,89 ha kmetijskih zemljišč, od tega v gozdnem prostoru 16,51 ha, v negozdem prostoru pa 1,38 ha.

Druga gozdna zemljišča (20,30 ha) predstavljajo daljnovodi in obe obori.

13.2 Večfunkcionalna območja

Na dveh kartah v merilu 1: 50.000 so prikazana območja gozdov, kjer se pojavljata hkrati vsaj po ena ekološka in socialna funkcija, ki zaradi svoje poudarjenosti vplivata na gospodarjenje z gozdovi.

Na karti št. 2 a z naslovom "Območja gozdov, kjer se pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje" so izrisana območja, kjer so na istem področju navzoče ekološke funkcije 1. ali 2. stopnje poudarjenosti in okolju prijazne socialne funkcije (zaščitna, higiensko-zdravstvena, funkcija varovanja naravnih vrednot, funkcija varovanja kulturne dediščine in estetska funkcija), prav tako vsaj 2. stopnje poudarjenosti.

Preglednica 127: Površine gozdnega prostora, v katerem so hkrati pojavlja več funkcij, ki vplivajo na gospodarjenje, vendar nobena druge funkcije po svojem pomenu ne izključuje.

Območje	Površina (ha)	Delež (%)
Navzoče funkcije, ki se ne izključujejo	55,14	1,68
Ostala površina	3.232,84	98,32
Skupaj	3.287,98	100,00

Na karti št. 2 b z naslovom "Območja gozdov, kjer se pričakuje oziroma so možni konflikti med različnimi funkcijami gozda", naj bi bila izrisana območja, kjer so na istem področju navzoče ekološke funkcije 1. ali 2. stopnje poudarjenosti in okolje obremenjujoče socialne funkcije (rekreacijska, turistična in obrambna funkcija), prav tako vsaj 2. stopnje poudarjenosti. Na tej karti so območja razvrščena v naslednje štiri kategorije:

- 1 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (E1) ter z vsaj eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (S1),
- 2 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (E1) ter vsaj eno okolje obremenjujočo socialno z 2. stopnjo poudarjenosti (S2),
- 3 - območje - z navzočo vsaj eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo s 1. stopnjo poudarjenosti (S1) ter vsaj eno ekološko funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (E2).
- 4 - območje - z navzočo vsaj eno ekološko funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (E2) in eno okolje obremenjujočo socialno funkcijo z 2. stopnjo poudarjenosti (S2).
- V GGE Primskovo ni območij, ki bi spadala v katero izmed naštetih kategorij, pri čemer je treba upoštevati, da to velja le za ploskovne funkcije, ne pa tudi za točkovne in linijske.

13.3 Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi

Na karti št. 3 je v merilu 1 : 50.000 prikazana intenzivnost gospodarjenja z gozdovi v skladu s 36. členom Pravilnika o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih.

Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi je določena po odsekih, pri čemer se je kot merilo upoštevala vsota števil, ki izražajo povprečni letni možni (50 %) in realizirani (50 %) posek v bruto m³ na hektar ter dvakratni obseg načrtovanih (50 %) in realiziranih (50 %) gojitvenih in varstvenih del v delovnih dneh na hektar, in sicer:

- 1 - zelo velika intenzivnost: vsota obeh števil presega število 9,
- 2 - velika intenzivnost: vsota števil je od 6 do vključno 9,
- 3 - srednja intenzivnost: vsota števil je od 3 do vključno 6,
- 4 - majhna intenzivnost: vsota števil je od 0 do vključno 3,
- 5 - gozdovi brez načrtovanih ukrepov.

Preglednica 128: Območja gozdov glede na intenzivnost gospodarjenja z gozdovi.

Intenzivnost gospodarjenja	Površina (ha)	Delež (%)
1 - zelo velika	361,62	11,2
2 - velika	690,44	21,4
3 - srednja	2.068,57	64,1
4 - majhna	105,90	3,3
5 - brez načrtovanih ukrepov	0,00	0,0
Skupaj	3.226,53	100,0

Zelo velika intenzivnost gospodarjenja velja za 11 % gozdov. Za 21 % gozdov velja velika intenzivnost gospodarjenja z gozdovi, za 64 % srednja. Zelo velika in velika intenzivnost gospodarjenja sta skupaj na 33 % površine gozdov in sta v glavnem posledica izvedenega poseka zaradi sanacije žledoloma in podlubnikov.

Območja z majhno intenzivnostjo gospodarjenja zavzemajo 3 % vseh gozdov in so tam, kjer prevladujejo bolj strmi ter slabše odprti predeli gozdov in so razmere za sečnjo in spravilo težje.

Območij brez načrtovanih ukrepov v GGE Primskovo ni.

13.4 Območja gozdov s posebnim namenom in varovalnih gozdov

Na karti št. 4, v merilu 1: 50.000, je predviden prikaz območij gozdov s posebnim namenom in varovalnih gozdov, kjer pravni režimi dopuščajo izkoriščanje gozdnih proizvodov, ter varovane površine (skladno z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Ur.l. RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15, 191/20) ter s 44. členom Zakona o gozdovih).

V GGE Primskovo so vsi gozdovi večnamenski. Varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom v tej enoti ni.

13.5 Gozdovi za sanacijo in stanje gozdov po standardih kakovosti okolja in merilih občutljivosti, ranljivosti ali obremenjenosti okolja

Gozdov za sanacijo zaradi poškodovanosti zaradi emisij in/ali plazov oziroma usadov v GGN GGE Primskovo nismo opredelili.

13.6 Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali ter za ohranitev biotske raznovrstnosti

13.6.1 Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali

Karta št. 6a v merilu 1 : 50 000 je namenjena prikazu območij grmišč, zimovališča in mirnih con.

V GGE Primskovo je od teh območij le zimovališče navadnega jelena. Je v odsekih: 49F01, 49F17, 49F18, 49F19, 49F22, 49G12.

Preglednica 129: Območja gozdov, pomembna za ohranitev prostoživečih živali.

Območja	Površina (ha)	Delež (od vseh gozdov)%
Zimovališča	76,33	2,4
Skupaj	76,33	2,4

13.6.2 Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti po predpisih o ohranjanju narave

Preglednica 130: Območja gozdov, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti.

Območja	Površina v GGE (ha)	Površina v gozdu (ha)	Delež (od vseh gozdov)%
EPO	18,58	10,35	0,3
Natura 2000	18,58	10,35	0,3
Skupaj*	18,58	10,35	0,3

* V GGE Primskovo se površine območij Natura 2000 in EPO povsem prekrivajo, gre za iste površine.

Na karti št. 6 b so v merilu 1 : 50.000 prikazana območja, ki so po predpisih o ohranjanju narave pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti. To so območja NATURA 2000, določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (Ur. l. RS. št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13, 39/13, 3/14, 21/16, 47/18) in ekološko pomembna območja (EPO), določena z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Ur. l. RS. št. 48/04, 33/13, 99/13, 47/18).

Na območju GGE sta dve ekološko pomembni območji (EPO). Prekrivata se z istoimenskimi območji Natura 2000.

Območji Natura 2000:

- SI3000181 Kum,
- SI3000184 Zgornja Jablanica.

Ekološko pomembni območji (EPO):

- 14800 Kum,
- 37300 Zgornja Jablanica.

13.7 Varstvena in ogrožena območja po predpisih o vodah

Na karti št. 7 so v merilu 1 : 25.000 za zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda prikazana ogrožena območja zaradi:

1. poplav (poplavna območja: integralna karta poplavne nevarnosti, integralne karte razredov poplavne nevarnosti, opozorilne karte poplav, poplavni dogodki),
2. erozije celinskih voda in morja (potencialna erozijska območja: opozorilna karta erozije),
3. zemeljskih ali hribinskih plazov (plazljiva območja: karta verjetnosti pojavljanja plazov)*,
4. snežnih plazov (plazovita območja: karta lavinske nevarnosti)*.

Potencialna erozijska območja so opredeljena na podlagi Opozorilne karte erozijskih območij v merilu 1 : 250.000.

* Podatki so dostopni za občine Bovec, Gornja Radgona, Kranjska gora, Krško, Kungota, Laško, Maribor, Piran, Puconci, Slovenj Gradec, Sentilj, Trbovlje, Velenje in Železniki, ki se jih lahko pridobi od Geološkega zavoda Slovenije (narocanje@geo-zs.si). Za ostale občine se teh območij ne prikazuje.

Prikazana so tudi varovana območja in sicer hidrografija (os vodotoka) ter varstvena območja in sicer vodovarstvena območja državnega in občinskega pomena.

Prikazani so tudi referenčni odseki (odseki z referenčnimi razmerami) skladno z Uredbo o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (Ur. l. RS, št. 67/16).

Prikazana so tudi območja vodnih dovoljenj in koncesij za rabo vode.

Te kartne podlage so informacija investitorju glede obveznosti izdelave natančnejših geomehanskih poročil, ki so podlaga za podrobnejše odločanje.

13.8 Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda

Na karti št. 8 so v merilu 1 : 50.000 prikazana območja, kjer krčenje gozda praviloma ni dopustno. Izven teh območij je krčenje gozda načeloma dopustno.

Območij, kjer krčenje gozda ni dovoljeno, v GGE Primskovo nismo določili, saj v GGE ni ne gozdnih rezervatov, ne varovalnih gozdov. Območja, kjer krčenje gozda praviloma ni dopustno, pa so: gozdovi s 1. stopnjo poudarjenosti ekoloških funkcij, sklenjena območja gozdov razen robnih površin, ki mejijo na urbane ali kmetijske površine, gozdovi, ki imajo funkcijo koridorske povezave, erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi, plazljiva območja zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja ter manjši gozdni predeli v kmetijski krajini, kjer je gozdnatost majhna.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda.

Preglednica 131: Območja gozdov, kjer je dopustno krčenje gozda

Območja	Površina (ha)	Delež %
Krčenje gozda praviloma ni dopustno	2.269,91	70,4
Krčenje gozda je dopustno	956,62	29,6
Skupaj	3.226,53	100

13.9 Pregled in zasnova gozdne infrastrukture ter drugih prostorskih ureditev v gozdnem prostoru

13.9.1 Odprtost gozdov s prometnicami

V GGE Primskovo je 8 km gozdnih cest in 62 km javnih cest, pomembnih za gospodarjenje z gozdovi. Skupna odprtost gozdov (gostota cest) tako znaša 22 m/ha.

Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami in gozdnimi vlakami, so prikazana na kartah št. 9 a in 9 b v merilu 1 : 50.000.

Ker območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami in vlakami, predstavljajo potencial, kjer se gradnja lahko izvede, je potrebna pred gradnjo dodatna presoja teh območij iz vidika varovanja voda.

13.9.2 Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami

Karta št. 9 a v merilu 1 : 50.000 prikazuje območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Pri določevanju območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, smo kot osnovo upoštevali odseke, kjer so izpolnjeni v naslednjem odstavku navedeni kriteriji. Preverili smo jih z omejitvami, ki jih določajo varovalni gozdovi ter z omejitvami, ki jih določajo poudarjene ekološke in socialne funkcije in ta območja smiselno zaokrožili, upošteva tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...). Prav tako med območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, ne uvrščamo erozijskih območij na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi in plazljivih območij zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami.

Kriteriji za določitev območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami, so: odseki, kjer je pravilna razdalja večja od 600 m, možni posek večji od 5 m³/ha/letno in intenzivnost gospodarjenja vsaj srednja. Kriteriji so povzeti po Priročniku za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012.

Upošteva zgornje kriterije in v sodelovanju ter usklajeno s KE Litija smo določili območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi cestami. So v odsekih:

- k. o. Poljane: 49A06, 49A08,
- k. o. Gradišče: 49B03, 49B08,
- k. o. Sobrače: 49C08.

To ne pomeni, da gradnja drugod ni možna, je pa v primeru želje po njej potrebna dodatna detajlna temeljita presoja.

13.9.3 Območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami

Karta št. 9 b v merilu 1 : 50.000 je namenjena prikazu območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Osnova za določitev območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami, je izbor odsekov, kjer je naklon manjši od 35 %, delež odprtosti odseka manjši od 75 %, možni posek pa večji od 4 m³/ha/letno.

Območij, kjer obstaja iz naslova ekoloških in socialnih funkcij utemeljena omejitev pri gradnji vlak ter erozijskih območij na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljivih območij zelo velike in velike verjetnosti pojavljanja, ne uvrščamo med območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Za erozijska in plazljiva območja je zaradi nenatančnosti merila (1 : 250.000), v katerem sta izdelani ti karti, pri upoštevanju usmeritev iz Zakona o vodah, v praksi potrebna dodatna presoja. Erozijska

območja na predelih s strogimi in zahtevnimi ukrepi ter plazljiva območja z veliko in zelo veliko nevarnostjo pojavljanja plazov smo izločili iz območij, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami.

Kriteriji so povzeti po Priročniku za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot, 2012.

Upošteva se zgornje kriterije in v sodelovanju ter usklajeno s KE Litija, upošteva se tudi ostale dejavnike (naravne danosti, ekonomiko, socioekonomske razmere,...) smo ta območja smiselno zaokrožili in določili naslednja območja, ki niso zadostno odprta z gozdnimi vlakami:

- k. o. Sobrače: 49C01,
- k. o. Ježni vrh: 49D02,
- k. o. Moravče: 49F02.